

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ
(e-Learning)».

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ, ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ
ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΜΕ ΤΗ
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΞΑΕ ΓΙΑ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΗΣ Β΄
ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ. Η
ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΘΕΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ: ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΩΝ
ΣΥΝΘΕΤΩΝ**

ΜΥΛΩΝΑΚΗ ΕΥΤΥΧΙΑ

Επιβλέπων καθηγητής: «Χαράλαμπος Μουζάκης»

Ρέθυμνο, Ιούλιος 2021

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ
(e-Learning)».
[Αριθμ. ΦΕΚ 635 τ.Β΄/9.3.2016]**

Ακαδημαϊκός Υπεύθυνος ΠΜΣ:

Καθηγητής Αναστασιάδης Παναγιώτης

Πανεπιστήμιο Κρήτης – Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ, ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΜΕ ΤΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΞΑΕ ΓΙΑ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΗΣ Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΘΕΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ: ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΣΥΝΘΕΤΩΝ

ΕΥΤΥΧΙΑ ΜΥΛΩΝΑΚΗ

Υπέθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 1599/1986 και τα άρθρα 2,4,6 παρ. 3 του Ν. 1256/1982, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας και δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον.

© Πανεπιστήμιο Κρήτης, ΠΤΔΕ,ΕΔΙΒΕΑ, 2018

Το Π.Τ.Δ.Ε του Πανεπιστημίου Κρήτης και ειδικότερα το Ε.ΔΙ.Β.Ε.Α, διατηρεί το δικαίωμα της χρήσης και αναπαραγωγής της παρούσας εργασίας για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς.

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

*«Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού
εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για
μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας.
Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»*

«Ευτυχία Μυλωνάκη»

Επιτροπή Επίβλεψης Πτυχιακής / Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπων Καθηγητής:

«Χαράλαμπος Μουζάκης»

«Καθηγητής-Σύμβουλος Ελληνικού Ανοιχτού Πανεπιστημίου»

Συν-Επιβλέπων Καθηγητης:

«Μαρία Ιβρίντελη»

«Επίκουρη Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Κρήτης»

Συν-Επιβλέπων Καθηγητης:

«Αγνή Παπαδοπούλου»

«Επίκουρη Καθηγήτρια Ιονίου Πανεπιστημίου»

Ρέθυμνο, Ιούλιος 2021

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΡΗΤΗΣ
UNIVERSITY
OF CRETE

«Ευτυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

*«Αφιερώνω τη διπλωματική μου εργασία στα αγαπημένα μου πρόσωπα, που με στηρίζουν σε
κάθε μου βήμα»*

Περίληψη

Στα πλαίσια της συγκεκριμένης διπλωματικής εργασίας, αρχικά, σχεδιάστηκε και αναπτύχθηκε, σύμφωνα με τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως Εκπαίδευσης, συμπληρωματικό εκπαιδευτικό υλικό με τίτλο: «Τα είδη των συνθέτων». Το εν λόγω εκπαιδευτικό υλικό δημιουργήθηκε στα πλαίσια της Εξ αποστάσεως Εκπαίδευσης για το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας Β' Γυμνασίου και συγκεκριμένα για τη διδασκαλία της 2ης ενότητας με θέμα: Τα είδη των συνθέτων. Στη συνέχεια, το Εκπαιδευτικό υλικό αποτιμήθηκε ως προς το αν διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, αν δημιουργήθηκε σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης και ως προς τα δυνατά του σημεία, αλλά και ως προς τις προτάσεις για βελτίωσή του, από τρεις ομάδες αξιολογητών: 3 ειδικούς της ΕξΑΕ, 5 Εκπαιδευτικούς ΠΕ02 & μία Ομάδα Εστίασης, η οποία αποτελείτο από την ερευνήτρια, 1 ειδικό της ΕξΑΕ και 2 Εκπαιδευτικούς ΠΕ02. Η αποτίμηση έγινε με τη χρήση της ποιοτικής μεθόδου έρευνας, αφού χρησιμοποιήθηκαν ως μέσα συλλογής δεδομένων: 1 ερωτηματολόγιο με ανοιχτού τύπου ερωτήσεις, ημιδομημένες συνεντεύξεις των εκπαιδευτικών & η ομαδική συζήτηση-συνεδρία της Ομάδας Εστίασης. Η ανάλυση των δεδομένων βασίστηκε στη μέθοδο της ανάλυσης περιεχομένου και συγκεκριμένα στη θεματική ή αλλιώς σημασιολογική ανάλυση. Εν κατακλείδι, οι τρεις ομάδες αξιολογητών αποτίμησαν στο σύνολό τους θετικά το εκπαιδευτικό υλικό και φάνηκαν να είναι διατεθειμένοι να το χρησιμοποιήσουν συμπληρωματικά στα πλαίσια διδασκαλίας της συγκεκριμένης θεματικής ενότητας.

Λέξεις – Κλειδιά

Εξ αποστάσεως Εκπαίδευση, Συμπληρωματικό Εκπαιδευτικό υλικό, Διδασκαλία της Γλώσσας Β' Γυμνασίου, Αποτίμηση Εκπαιδευτικού υλικού.

Abstract

In this dissertation, we designed and developed supplementary teaching and learning material, called “Types of compound words”, according to the conceptual framework of Distance learning. Specifically, this educational material lies within the scheme of Distance learning of the Modern Greek Language for 2nd class secondary school students, focusing on the topic: Types of compound words. In the process of evaluating and assessing our material, three groups of evaluators consisting of: 3 Distance learning experts, 5 PE02 teachers and a focus group of a researcher, a Distance learning expert and 2 PE02 teachers, focused on determining the level of agreement with the principles and methodology of Distance and Multimedia learning, while also identifying the strengths and weaknesses. The evaluation was based on qualitative research tools including: 1 questionnaire of open-ended questions, partly-structured interviews of teachers and a discussion session of the focus group. The data was analysed in accordance with the semantic interpretation of its content. In conclusion, the three groups overall evaluated positively the educational material and appeared keen on using it as a supplementary tool while teaching this topic.

Keywords

Distance learning, Supplementary teaching and learning material, Teaching modern Greek language for 2nd class secondary school students, Evaluation of educational material.

Πίνακας περιεχομένων

Περίληψη	v
Abstract.....	vi
Κατάλογος Εικόνων / Σχημάτων.....	xi
Κατάλογος Πινάκων	xiii
Συντομογραφίες & Ακρωνύμια.....	xiv
Εισαγωγή.....	1
1ο Κεφάλαιο: Εννοιολογικό πλαίσιο	5
1.1 Εξ αποστάσεως εκπαίδευση	5
1.1.1 Εννοιολογικός προσδιορισμός της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης	5
1.1.2 Σύντομη Ιστορική αναδρομή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.....	6
1.1.3 Μορφές της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.....	7
1.1.4 Ο Ρόλος του εκπαιδευτικού υλικού στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση	9
1.1.5 Βασικές αρχές σχεδιασμού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης	10
1.2 Σχολική Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση	17
1.2.1 Ορισμός σχολικής εξ αποστάσεως εκπαίδευση	17
1.2.2 Η Σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση και τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνιών	17
1.2.3 Αξία και Πλεονεκτήματα της σχολικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης	21
1.2.4 Η σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην Ελλάδα.....	22
1.3 Διδακτική της γλώσσας στο γυμνάσιο	23
1.3.1 Παρουσίαση του μαθήματος.....	23
1.3.2 Στοχοθεσία και μεθοδολογία μαθήματος.....	23

1.3.3 Στοχοθεσία και μεθοδολογία διδασκαλίας της θεματικής ενότητας «τα είδη των συνθέτων».....	27
2ο Κεφάλαιο: Βιβλιογραφική Επισκόπηση	28
2.1 Έρευνες για τον σχεδιασμό και την αξιολόγηση εκπαιδευτικού υλικού.....	28
2.1.1 Έρευνες στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση	28
2.1.2 Έρευνες στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση	38
2.1.3 Έρευνες στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση – Εκπαίδευση Ενηλίκων	42
2.1.4 Έρευνες στην επιμόρφωση εκπαιδευτικών	48
2.2 Σύνοψη	55
3ο Κεφάλαιο: Μεθοδολογία σχεδιασμού εκπαιδευτικού υλικού.....	60
3.1 Μεθοδολογία σχεδιασμού εκπαιδευτικού υλικού	60
3.1.1 Σκοπός σχεδιασμού του εκπαιδευτικού υλικού με τίτλο «Τα είδη των συνθέτων».....	60
3.1.2 Θεωρητικό πλαίσιο για τον σχεδιασμό του εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού.....	61
3.2 Εφαρμογές ανάπτυξης του εκπαιδευτικού υλικού	63
3.2.1 Η πλατφόρμα ηλεκτρονικής μάθησης Chamilo.....	63
3.2.2 Το εργαλείο δημιουργίας ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού H5P	64
3.2.3 Το ψηφιακό λογισμικό Doodly	65
3.2.4 Το ψηφιακό περιβάλλον Padlet.....	66
3.3 Η δομή του εκπαιδευτικού υλικού	66
4ο Κεφάλαιο: Μεθοδολογία έρευνας	82
4.1 Σκοπός της έρευνας	82
4.2 Στόχοι της έρευνας	82
4.3 Ερευνητικά ερωτήματα	82

4.4 Μεθοδολογική προσέγγιση	82
4.4.1 Χρονική περίοδος διενέργειας της έρευνας	82
4.4.2 Είδος έρευνας	83
4.4.3 Μέσα συλλογής δεδομένων	84
4.4.4 Οι συμμετέχοντες στην έρευνα	88
4.4.5 Κωδικοποίηση των δεδομένων	90
4.4.6 Περιορισμοί της έρευνας	91
5ο Κεφάλαιο: Παρουσίαση αποτελεσμάτων	92
5.1 Αποτελέσματα-Ανάλυση δεδομένων	94
5.1.1 1 ^{ος} άξονας: Επιστημονική συνοχή ΕΥ	94
5.1.2 2 ^{ος} άξονας: Το ΕΥ συμβάλλει στην απλή και κατανοητή παρουσίαση του Γνωστικού Αντικειμένου	99
5.1.3 3 ^{ος} άξονας: Ευχρηστία του ΕΥ	107
5.1.4 4 ^{ος} άξονας: Το ΕΥ υποστηρίζει - καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του	111
5.1.5 5ος άξονας: Το ΕΥ υποστηρίζει την αλληλεπίδραση με τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του.....	113
5.1.6 6 ^{ος} άξονας: Το ΕΥ παρέχει δυνατότητα Αναστοχασμού - Αυτοαξιολόγησης στον εκπαιδευόμενο.....	119
5.1.7 7 ^{ος} άξονας: Σκοπός/Προσδοκώμενα αποτελέσματα	123
5.1.8 8 ^{ος} άξονας: Το ΕΥ & οι αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης	125
5.1.8 8 ^{ος} άξονας: Δυνατά σημεία/Προτάσεις βελτίωσης ΕΥ	134
6ο Κεφάλαιο: Συμπεράσματα-Συζήτηση.....	137
6.1 Συμπεράσματα-Συζήτηση των ευρημάτων	137
6.2 Περιορισμοί της έρευνας.....	144

6.3 Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα στο μέλλον	144
Βιβλιογραφικές Αναφορές.....	146
Παράρτημα Α: «Ερωτηματολόγιο αποτίμησης εκπαιδευτικού υλικού»	158
Παράρτημα Β: «Ερωτήσεις συνέντευξης».....	183
Παράρτημα Γ: «Ερωτήσεις προς Ομάδα Εστίασης»	210

Κατάλογος Εικόνων / Σχημάτων

Εικόνα 1: Η πλατφόρμα Chamilo.....	63
Εικόνα 2: Το διαδικτυακό εργαλείο H5P.....	65
Εικόνα 3: Το ψηφιακό λογισμικό Doodly.....	65
Εικόνα 4: Το ψηφιακό περιβάλλον Padlet	66
Εικόνα 5: Αρχική σελίδα Εκπαιδευτικού υλικού	67
Εικόνα 6: Περιγραφή μαθήματος & Μονοπάτι γνώσης.....	68
Εικόνα 7: Το κύριο μέρος του μαθήματος	69
Εικόνα 8: Εισαγωγικά στοιχεία διδακτικής ενότητας	69
Εικόνα 9: Παρουσίαση της διδακτικής ενότητας με τίτλο «Τα είδη των συνθέτων»	70
Εικόνα 10: Περιεχόμενα.....	71
Εικόνα 11: Ο ψηφιακός χαρακτήρας (avatar)	71
Εικόνα 12: Οδηγός Πλοήγησης (Επεξήγηση εικονιδίων)	72
Εικόνα 13: Σημειωματάριο	72
Εικόνα 14: Εισαγωγικό βίντεο	73
Εικόνα 15: 1η Δραστηριότητα	74
Εικόνα 16: Αποσαφήνιση όρου: Σύνθετες λέξεις	74
Εικόνα 17: 2η Δραστηριότητα Ανάπτυξης Κριτικής σκέψης.....	75
Εικόνα 18: Αποσαφήνιση όρου: Σύνθετες λέξεις	75
Εικόνα 19: 3η Δραστηριότητα πολλαπλής επιλογής	76
Εικόνα 20: Τα είδη των συνθέτων.....	76
Εικόνα 21: 4η Δραστηριότητα πολλαπλής επιλογής	77
Εικόνα 22: Η μορφή των συνθέτων: ως προς το συνδετικό φωνήεν	77
Εικόνα 23: 5η Δραστηριότητα συμπλήρωσης κενών	78

Εικόνα 24: Υπερσύνδεσμοι για περαιτέρω μελέτη	78
Εικόνα 25: Σύνοψη	79
Εικόνα 26: Βίντεο Ανακεφαλαίωσης	79
Εικόνα 27: Ανακεφαλαιωτική Δραστηριότητα	80
Εικόνα 28: Συγκεντρωτικός πίνακας	80
Εικόνα 29: Τελική Δραστηριότητα	81
Εικόνα 30: Βιβλιογραφία	81
Σχήμα 1: Το Εκπαιδευτικό Υλικό στην ΕξΑΕ	9
Σχήμα 2: Η κατηγοριοποίηση των "κειμένων"	15

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1: Δομικά στοιχεία του Εκπαιδευτικού υλικού για τα είδη των συνθέτων	61
Πίνακας 2. Προφίλ ειδικών αξιολογητών της ΕξΑΕ	88
Πίνακας 3. Προφίλ αξιολογητών-εκπαιδευτικών ΠΕ02	89
Πίνακας 4. Προφίλ συμμετεχόντων της Ομάδας Εστίασης	90
Πίνακας 5. Τα βασικά αντικείμενα ανά άξονα για την αποτίμηση του ΕΥ "Τα είδη των συνθέτων"	92

Συντομογραφίες & Ακρωνύμια

ΠΤΔΕ	Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε
ΑΕΞΑΕ	Ανοιχτή και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση
ΕΞΑΕ	Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση
ΤΠΕ	Τεχνολογίες Πληροφορίας & Επικοινωνίας
ΕΥ	Εκπαιδευτικό Υλικό
ΝΕΓ	Νεοελληνική Γλώσσα
ΔΕΠΠΣ	Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών
ΑΠΣ	Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών
Ε.Π.Α	Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία
DECV	Distance Education Centre Victoria
ΠΕΠ	Πολυμορφικό Εκπαιδευτικό Περιβάλλον
Ο.Σ.Σ.	Ομαδικές Συμβουλευτικές Συναντήσεις
Π.Π.Γ.Π.	Πρότυπου Πειραματικού Γυμνασίου Πατρών
4MAT	4 Model–Action–Talk
Ε.Α.Π.	Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο
ΣΕΠ	Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό
Α.Π.ΚΥ.	Ανοιχτό Πανεπιστήμιο Κύπρου
A.R.C.S.	Attention, Relevance, Confidence and Satisfaction
P.R.E.S.S	Provision of Refugee Education and Support Scheme
Ο/Α	Οπτικοακουστικά Μέσα
ΠΕ.Κ.Ε.Σ	Περιφερειακό Κέντρο Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού
ΠΔΕ	Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης

ΠΤΔΕ	Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης
ADEC	American Distance Education Consortium
LMS	Learning Management System
HTML5	HyperText Markup Language
PMT	Προηγμένες Τεχνολογίες Μάθησης
ΠΕ	Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης
ΣΔΜΔ	Συστήματος Διαχείρισης Μάθησης και Διδασκαλίας
CMS	Συστήματα Διαχείρισης Περιεχομένου
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
Ε.ΔΙ.Β.Ε.Α	Εργαστήριο Διά Βίου και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης

Εισαγωγή

Στη σημερινή εποχή, σε μία εποχή όπου τα εκπαιδευτικά συστήματα τόσο στην Ελλάδα όσο και παγκοσμίως κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν μία πρωτόγνωρη κατάσταση, λόγω της εμφάνισης της πανδημίας, αναδείχθηκε ακόμη περισσότερο η ανάγκη μετάβασης σε ένα νέο περιβάλλον μάθησης και διδασκαλίας, στο οποίο θα κυριαρχεί η ανοιχτότητα, η διερευνητική-ανακαλυπτική μάθηση, η συνεργατική δημιουργικότητα και η κοινωνική αλληλεγγύη (Αναστασιάδης, 2020). Στο ανωτέρω, λοιπόν, κοινωνικό-εκπαιδευτικό πλαίσιο μεταξύ άλλων, δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή στο σχεδιασμό και στην ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού, που θα διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως Εκπαίδευσης.

Η παρούσα, λοιπόν, εργασία συμβαδίζοντας με τα νέα δεδομένα της εποχής, σκοπό έχει να συμβάλλει στον εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού πλαισίου μέσω της αποτίμησης ενός συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού, που δημιουργήθηκε σύμφωνα με τις αρχές της τυπολογίας West-Λιοναράκη στα πλαίσια της εξ αποστάσεως Εκπαίδευσης για το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας Β' Γυμνασίου και συγκεκριμένα για τη διδασκαλία της 2ης ενότητας με θέμα: Τα είδη των συνθέτων.

Ειδικότερα, στόχοι της έρευνας ήταν να ελεγχθεί μέσα από την αξιολόγηση του ΕΥ: αν αυτό, διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ, αν έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης και ποια είναι τα δυνατά σημεία του και ποιες προτάσεις υπάρχουν ως προς τη βελτίωσή του.

Στο πλαίσιο αυτό, τα ερευνητικά ερωτήματα, που διαμορφώθηκαν με βάση τον σκοπό και τους στόχους της έρευνας ήταν τα εξής:

1ο ερευνητικό ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;

2ο ερευνητικό ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης;

3ο ερευνητικό ερώτημα: Ποια είναι τα δυνατά σημεία του εκπαιδευτικού υλικού και ποιες προτάσεις υπάρχουν ως προς τη βελτίωσή του;

Έτσι, για την αξιολόγηση του συγκεκριμένου ΕΥ επιλέχθηκε η ποιοτική μέθοδος έρευνας, ενώ η ανάλυση των δεδομένων βασίστηκε στη μέθοδο της ανάλυσης περιεχομένου και συγκεκριμένα στη θεματική ανάλυση. Η συλλογή δεδομένων πραγματοποιήθηκε αμέσως μετά τη συμπλήρωση ενός ερωτηματολογίου με ανοιχτού τύπου ερωτήσεις, το οποίο στάλθηκε μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σε τρεις ειδικούς της ΕξΑΕ, αλλά και μετά την ολοκλήρωση των ημιδομημένων συνεντεύξεων, στις οποίες συμμετείχαν πέντε Φιλολόγοι Εκπαιδευτικοί. Συνακόλουθα, για την αποτίμησή του συστάθηκε και μία Ομάδα Εστίασης, η οποία αποτελείτο από την ερευνήτρια, 1 ειδικό της ΕξΑΕ και 2 Φιλολόγους εκπαιδευτικούς.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, οι τρεις ομάδες αξιολογητών αποτίμησαν στο σύνολό τους θετικά το εκπαιδευτικό υλικό και φάνηκαν να είναι διατεθειμένοι να το χρησιμοποιήσουν ως συμπληρωματικό διδακτικό υλικό στη μαθησιακή διαδικασία.

Η δομή, λοιπόν, της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η εξής:

1ο Κεφάλαιο: Εννοιολογικό πλαίσιο

Στο πρώτο κεφάλαιο της εν λόγω διπλωματικής εργασίας πραγματοποιείται βιβλιογραφική επισκόπηση στις βασικές έννοιες που σχετίζονται με το θέμα της. Επομένως, στο συγκεκριμένο κεφάλαιο προσδιορίζεται εννοιολογικά ο όρος «εξ αποστάσεως Εκπαίδευση», περιγράφονται τα κύρια χαρακτηριστικά της μεθοδολογίας της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και κυρίως τα χαρακτηριστικά του ΕΥ. Ακόμη, διασαφηνίζεται ο όρος «Σχολική εξ αποστάσεως Εκπαίδευση» και τέλος, γίνεται αναφορά στη Διδακτική της Γλώσσας στο Γυμνάσιο.

2ο Κεφάλαιο: Βιβλιογραφική Επισκόπηση

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζονται έρευνες που έχουν διεξαχθεί στο παρελθόν για τον σχεδιασμό και την αξιολόγηση του ΕΥ στα πλαίσια της ΕξΑΕ. Ειδικότερα, μελετώνται και παρουσιάζονται συνοπτικά έρευνες που αφορούν τη δημιουργία και την αποτίμηση ΕΥ, οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί τόσο στη Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, όσο και στη Τριτοβάθμια Εκπαίδευση-Εκπαίδευση Ενηλίκων ή αφορούν επιμορφώσεις Εκπαιδευτικών. Το 2ο κεφάλαιο κλείνει με μία σύνοψη της βιβλιογραφικής

έρευνας, καθώς παρουσιάζονται τα κυριότερα συμπεράσματα των συγκεκριμένων ερευνών και καταγράφονται προτάσεις που έχουν τεθεί για περαιτέρω έρευνα στο μέλλον.

3ο Κεφάλαιο: Μεθοδολογία σχεδιασμού εκπαιδευτικού υλικού

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται και τεκμηριώνεται η διαδικασία σχεδιασμού και ανάπτυξης του ΕΥ με τίτλο «Τα είδη των συνθέτων», που δημιουργήθηκε στα πλαίσια διεξαγωγής της παρούσας έρευνας. Πιο συγκεκριμένα, διασαφηνίζεται ο σκοπός σχεδιασμού του συγκεκριμένου ΕΥ και το θεωρητικό πλαίσιο που ακολουθείται για την ανάπτυξή του. Επιπρόσθετα, παρουσιάζονται οι εφαρμογές που χρησιμοποιήθηκαν για την δημιουργία του, καθώς και η δομή του.

4ο Κεφάλαιο: Μεθοδολογία Έρευνας

Στο τέταρτο κεφάλαιο περιγράφεται η μεθοδολογία έρευνας. Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο, δηλαδή, παρουσιάζονται ο σκοπός της έρευνας, οι στόχοι και τα ερευνητικά της ερωτήματα. Ακόμη, παρουσιάζεται ενδελεχώς η μεθοδολογική προσέγγιση της, καθώς διατυπώνονται: η χρονική περίοδος διενέργειας της έρευνας, το είδος της, τα μέσα συλλογής δεδομένων, οι συμμετέχοντες, η κωδικοποίηση των δεδομένων & οι περιορισμοί της.

5ο Κεφάλαιο: Παρουσίαση αποτελεσμάτων

Το πέμπτο κεφάλαιο περιλαμβάνει τη συγγραφή των αποτελεσμάτων της έρευνας. Ειδικότερα, τα αποτελέσματα, που προέκυψαν κατά την ανάλυση των δεδομένων, παρουσιάζονται ανά ερευνητικό ερώτημα και σύμφωνα με τους άξονες και τα βασικά αντικείμενά τους, με βάση τα οποία έγινε η κωδικοποίηση των δεδομένων και η αποτίμηση του ΕΥ.

6ο Κεφάλαιο: Συμπεράσματα-Συζήτηση

Στο έκτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της έρευνας για κάθε ένα από τα τρία ερευνητικά ερωτήματα που είχαν τεθεί. Συνακόλουθα, πραγματοποιείται σύγκρισή των αποτελεσμάτων της συγκεκριμένης έρευνας με τα αποτελέσματα των αντίστοιχων ερευνών που είχαν αναδειχθεί στο 2ο κεφάλαιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

Επιπρόσθετα, παρουσιάζονται εκ νέου οι περιορισμοί της έρευνας, αλλά και προτάσεις για περαιτέρω έρευνα στο μέλλον.

Τέλος, ακολουθούν η σχετική βιβλιογραφία, που περιλαμβάνει τις βιβλιογραφικές πηγές που χρησιμοποιήθηκαν στα πλαίσια συγγραφής της παρούσας διπλωματικής εργασίας, αλλά και τα Παραρτήματα Α, Β & Γ, στα οποία παρουσιάζονται το ερωτηματολόγιο, οι ερωτήσεις των ημιδομημένων συνεντεύξεων, καθώς επίσης και οι ερωτήσεις προς την Ομάδα Εστίαση, που χρησιμοποιήθηκαν για τους ερευνητικούς σκοπούς της συγκεκριμένης εργασίας.

1ο Κεφάλαιο: Εννοιολογικό πλαίσιο

1.1 Εξ αποστάσεως εκπαίδευση

1.1.1 Εννοιολογικός προσδιορισμός της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

Αρχικά, η εξ αποστάσεως Εκπαίδευση είναι μία εκπαιδευτική μεθοδολογία η οποία συνδέεται με το ιδεώδες της Ανοικτής εκπαίδευσης και αναπτύσσεται ραγδαία τις τελευταίες δεκαετίες, καθώς οι αλλαγές στην κοινωνία, η εκβιομηχάνιση της οικονομίας και οι τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών μεταβάλλουν το εκπαιδευτικό τοπίο και εντάσσουν νέες, ευέλικτες, εκπαιδευτικές μεθόδους στην εκπαίδευση (Μαυροειδής & Γκίος & Κουστούμπα, 2014). Οι ορισμοί που έχουν δοθεί τα τελευταία χρόνια για την ΕξΑΕ διαμορφώνονται ανάλογα με τις ανάγκες των εμπλεκομένων και ασφαλώς με βάση τις χρονικές αναπροσαρμογές των μέσων μεταφοράς της πληροφορίας και τους εκάστοτε εκπαιδευτικούς προβληματισμούς.

Αρχικά, ο Moore (1973) ορίζει την ΕξΑΕ *«ως μία οικογένεια εκπαιδευτικών μεθόδων, στην οποία η διδασκαλία και η μάθηση εκτελούνται χωριστά σε σημείο τέτοιο που, όταν είναι απαραίτητο, η επικοινωνία μεταξύ καθηγητή και εκπαιδευόμενου να γίνεται αποκλειστικά και μόνο μέσω του έντυπου λόγου ή μέσω διαφόρων συσκευών»*.

Για τον Otto Peters (1973, όπ. αναφ. στο Λιοναράκη, 2006) δίνεται έμφαση στο ρόλο της τεχνολογίας, τονίζοντας ότι *«η εξ αποστάσεως εκπαίδευση/διδασκαλία είναι μια μέθοδος που μεταδίδει γνώση, δεξιότητες και στάσεις/συμπεριφορές και η οποία καθίσταται ορθολογική με το να εφαρμοστεί στον καταμερισμό της εργασίας και στις οργανωτικές αρχές, καθώς επίσης με την εκτεταμένη χρήση των τεχνικών μέσων, ιδιαίτερα για την παραγωγή υψηλού επιπέδου διδακτικού υλικού, το οποίο θα είναι σε θέση να καθοδηγήσει μεγάλους αριθμούς σπουδαστών ταυτόχρονα όπου και αν ζουν»*.

Σύμφωνα με τον Holmberg (1986, όπ. αναφ. στο Λιοναράκη, 2006) *«η ΕξΑΕ καλύπτει τις περισσότερες μορφές εκπαίδευσης όλων των επιπέδων, κατά τις οποίες οι σύμβουλοι-καθηγητές δεν είναι παρόντες με συνεχή και άμεση επιτήρηση των σπουδαστών σε αίθουσες διδασκαλίας ή στους ίδιους χώρους, ωστόσο οι σπουδαστές ωφελούνται από το σχεδιασμό, την καθοδήγηση και τη διδασκαλία του εκπαιδευτικού φορές»*.

Κατά τον Keegan (1988, όπ. αναφ. στο Λιοναράκης, 2006) τα βασικά χαρακτηριστικά της ΕξΑΕ είναι τα ακόλουθα:

- Η γεωγραφική απόσταση μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητή.
- Ο ρόλος του εκπαιδευτικού οργανισμού που αναλαμβάνει το σχεδιασμό και την παροχή εκπαιδευτικού υλικού στους μαθητές και την υποστήριξή τους.
- Η χρήση των τεχνολογικών μέσων τόσο στη μεταφορά του εκπαιδευτικού περιεχομένου όσο και στην αμφίδρομη επικοινωνία εκπαιδευτικού-μαθητή.
- Η χρήση εξατομικευμένης διδασκαλίας, με σπανιότερη τη χρήση ομαδικών συναντήσεων.

Εν συνεχεία, ο Perraton (1988, όπ. αναφ. στο Λιοναράκης, 2006) ορίζει την ΕξΑΕ *«ως μια εκπαιδευτική διαδικασία, κατά την οποία ένα μεγάλο μέρος της διδασκαλίας καθοδηγείται από κάποιον που βρίσκεται σε χώρο και χρόνο σε απόσταση από τον σπουδαστή»*.

Κατά τον Λιοναράκη (2005, όπ. αναφ. στο Αναστασιάδης, 2014) όλες οι παραπάνω απόψεις συμβαδίζουν σε μεγάλο βαθμό με την εποχή που εκφράστηκαν, καθώς επίσης και με τους κοινωνικούς, εκπαιδευτικούς προβληματισμούς και επηρεασμούς της χρονικής περιόδου. Συνεπώς, σύμφωνα με τον ίδιο, καθώς τα τελευταία χρόνια τίθεται στο επίκεντρο του ερευνητικού ενδιαφέροντος η παιδαγωγική διάσταση της αξιοποίησης των ΤΠΕ στην ΕξΑΕ, η εξ αποστάσεως Εκπαίδευση ορίζεται *«η εκπαίδευση που διδάσκει κι ενεργοποιεί το μαθητή πώς να μαθαίνει μόνος του και πώς να λειτουργεί αυτόνομα προς μία ευρετική πορεία αυτομάθησης»*.

1.1.2 Σύντομη Ιστορική αναδρομή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, ενώ για την Ελλάδα και την Κύπρο αποτελεί ένα σχετικά νέο φαινόμενο, στις Η.Π.Α, στον Καναδά και στην Αυστραλία, είναι πραγματικότητα για πάνω από ένα αιώνα (Γκελαμέρης 2015).

Αρχικά, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση ξεκίνησε με την αλληλογραφία μέσω ταχυδρομείου, κατά την οποία χρησιμοποιούνταν τα συμβατικά βιβλία. Ακόμη, χρησιμοποίησε το ραδιόφωνο, μετά την τηλεόραση και το τηλέφωνο και τα τελευταία

χρόνια υιοθέτησε όλες σχεδόν τις μορφές της σύγχρονης τεχνολογίας, από δορυφόρους έως έξυπνα κινητά τηλέφωνα, iPads και tablets (Γκελαμέρης 2015).

Ειδικότερα οι μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν από την ΕξΑΕ έχουν εξελιχθεί σε τέσσερις γενιές:

1. Το **Μοντέλο αλληλογραφίας** (Correspondence Model), βασιζόμενο στην τεχνολογία έντυπου υλικού.
2. Το **Πολυμεσικό Μοντέλο** (Multimedia Model), βασιζόμενο στο έντυπο υλικό, κασέτες ήχου, βιντεοκασέτες και στις τεχνολογίες διαδραστικού βίντεο.
3. Το **Τηλεματικό μοντέλο** (Telelearning Model), βασιζόμενο στις εφαρμογές των τεχνολογιών τηλεπικοινωνιών με παροχή ευκαιριών για σύγχρονη εκπαίδευση (Videoconferencing, Audio teleconferencing),
4. και το **Ευέλικτο Μαθησιακό μοντέλο** (Flexible Learning Model) βασιζόμενο στην απευθείας σύνδεση μέσω του Διαδικτύου και στη χρήση νέων ΤΠΕ που συμβάλλει στην επικοινωνία μεταξύ διδασκόντων και διδασκόμενων και να αυξήσει τη διαλογικότητα του φοιτητή με το εκπαιδευτικό περιβάλλον.

Ωστόσο, αν και πολλά ανοικτά Πανεπιστήμια δεν έχουν καν αρχίσει να εφαρμόζουν το τέταρτο γενιάς μοντέλο, ήδη έχει αναδυθεί:

5. το **Έξυπνο ευέλικτο μαθησιακό μοντέλο** (Intelligent Flexible Learning Model) βασιζόμενο στην περαιτέρω εκμετάλλευση των νέων τεχνολογιών, όπως τα διαδικτυακά διαδραστικά πολυμέσα (Interactive multimedia online) καθώς και τη διαδικτυακή πρόσβαση στον Παγκόσμιο Ιστό (Γκελαμέρης 2015).

1.1.3 Μορφές της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

Σύμφωνα με τον Αναστασιάδη (2014) η ΕξΑΕ με τη χρήση των ΤΠΕ διακρίνεται σε Ασύγχρονη, Σύγχρονη και Μεικτή – Συνδυαστική.

1. Η **Ασύγχρονη μορφή** ΕξΑΕ είτε μέσω της χρήσης εκπαιδευτικών λογισμικών, είτε μέσω προηγμένων τεχνολογιών ασύγχρονης μετάδοσης (πλατφόρμες ασύγχρονης εκπαίδευσης) δίνει την δυνατότητα στους διδάσκοντες και διδασκόμενους να αλληλεπιδρούν σε διαφορετικό χρόνο ανεξάρτητα του γεωγραφικού χώρου στον

οποίο μπορεί να βρίσκονται. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την ευελιξία στον χώρο, τον χρόνο και τον ρυθμό της μάθησης.

2. Αντίθετα, η **Σύγχρονη μορφή** ΕξΑΕ δίνει τη δυνατότητα σε διδάσκοντες και διδασκόμενους να αλληλεπιδρούν μέσω ήχου, εικόνας και δεδομένων σε πραγματικό χρόνο ανεξάρτητα από το γεωγραφικό μέρος, στον οποίο μπορεί να βρίσκονται. Το σημαντικότερο, λοιπόν πλεονέκτημα της συγκεκριμένης μορφής της ΕξΑΕ είναι η αμεσότητα που προσδίδει στην επικοινωνία και η αίσθηση της κοινότητας.

Ωστόσο, οι δύο μορφές της ΕξΑΕ δεν πρέπει να θεωρούνται αντιθετικές έννοιες, καθώς οφείλουν να χρησιμοποιούνται συμπληρωματικά δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για ένα ολοκληρωμένο περιβάλλον συνδυαστικής μάθησης. Έτσι αναδείχτηκε η αναγκαιότητα δημιουργίας του:

3. **«Μεικτού-Συνδυαστικού περιβάλλοντος μάθησης»** (blended learning), το οποίο υπό παιδαγωγικές προϋποθέσεις μπορεί να υιοθετήσει τα θετικά στοιχεία της σύγχρονης και ασύγχρονης μορφής ΕξΑΕ και της συμβατικής διδασκαλίας.

Συνακόλουθα, σύμφωνα με τη Μίμινου & Σπανάκα (2013) η σχολική ΕξΑΕ μπορεί να διακριθεί:

1. στην **Αυτοδύναμη σχολική ΕξΑΕ**, η οποία παρέχει ολοκληρωμένα προγράμματα πλήρως αναγνωρισμένα και ισότιμα με το συμβατικό σύστημα εκπαίδευσης, με διαφορές στο είδος του εκπαιδευτικού υλικού και της επικοινωνίας. Εδώ κάνει την εμφάνισή του και ο όρος εικονικό σχολείο, όταν αυτή η μορφή εκπαίδευσης, παρέχεται μέσω του διαδικτύου σε τηλεσυναντήσεις σύγχρονης ή ασύγχρονης επικοινωνίας.
2. στη **Συμπληρωματική σχολική ΕξΑΕ**, η οποία ακολουθεί τις αρχές της αυτόνομης, λειτουργεί όμως συμπληρωματικά και παράλληλα με το συμβατικό σχολείο. Η συμπληρωματική εξ αποστάσεως εκπαίδευση μπορεί να διακριθεί: α) στην παρακολούθηση μεμονωμένων μαθημάτων για συγκεκριμένους λόγους και β) σε συνεργασίες σχολείων μέσα από τα σχολικά δίκτυα, με στόχο την

ολοκλήρωση ορισμένων εργασιών και τη πραγματοποίηση τηλεδιασκέψεων, οι οποίες θα αφορούν διάφορα μαθησιακά αντικείμενα.

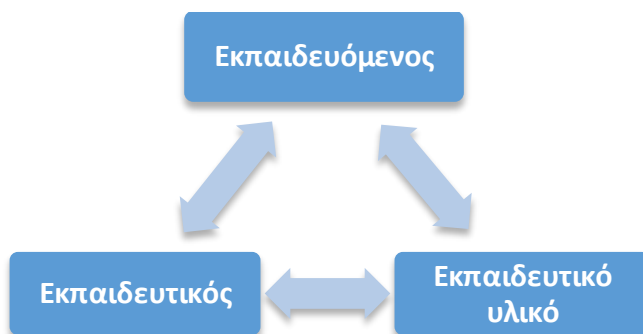
3. στη **Μεικτή/ Πολυμορφική /Συνδυαστική εκπαίδευση**, η οποία συνιστά μια όσο το δυνατό καλύτερη αλληλεπίδραση των συμβατικών τρόπων μάθησης και των εξ αποστάσεως διαδικτυακών μορφών εκπαίδευσης.

1.1.4 Ο Ρόλος του εκπαιδευτικού υλικού στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Η ανάπτυξη των ΤΠΕ έχει δώσει νέα πνοή στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση παρέχοντας νέες δυνατότητες στην αξιοποίηση σύγχρονων και ασύγχρονων περιβαλλόντων μάθησης (Αναστασιάδης, 2005). Η δημιουργική ένταξη των νέων τεχνολογιών στο ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο και η αξιοποίηση της τεχνολογίας με παιδαγωγικούς και κοινωνικούς όρους συμβάλλουν στη δημιουργία συνεργατικών περιβαλλόντων μάθησης από απόσταση, τα οποία ενθαρρύνουν την ανάπτυξη διερευνητικής και κριτική σκέψης και διαμορφώνουν τους όρους και τις προϋποθέσεις για μια πολυμορφική εξ αποστάσεως εκπαίδευση (Αναστασιάδης, 2009).

Επιπρόσθετα, ο Ματραλής (1999, οπ. αναφ. στο Ραλλιά & Αναστασιάδη, 2015) τονίζει ότι η ποιότητα της παρεχόμενης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης βασίζεται στο σχεδιασμό, την ποιότητα του εκπαιδευτικού υλικού και την επικοινωνία του διδασκόμενου και του διδάσκοντα.

Σύμφωνα με τον Λιοναράκη (2001), στην εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση, Ο μαθητής μαθαίνει μέσα από το εκπαιδευτικό υλικό, ενώ ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι υποστηρικτικός-συμβουλευτικός. Στο σχήμα που ακολουθεί (Σχήμα 1) απεικονίζεται η θέση του εκπαιδευτικού υλικού στην ΕξΑΕ.

Σχήμα 1: Το Εκπαιδευτικό Υλικό στην ΕξΑΕ

Η Μυρογιάννη συσχετίζει την διαδικτυακή εξ αποστάσεως εκπαίδευση με την δυναμική μάθηση (Μυρογιάννη, 2002, όπ. αναφ. στο Καβακλή & Μπακογιάννη, 2002). Ρόλος του εκπαιδευτικού υλικού είναι να διευκολύνει:

1. την ανακαλυπτική μάθηση,
2. την αυτοαξιολόγηση, την ανατροφοδότηση,
3. την διερεύνηση,
4. να καθοδηγεί και
5. να εμπνυχώνει (Holmberg, 1995, όπ. αναφ. στο Μανούσου, 2009).

Έρευνα των Καβακλή & Μπακογιάννη (2002, όπ. αναφ. στο Ραλλιάς & Αναστασιάδης, 2015) δείχνει ότι το περιεχόμενο του διαδικτυακού περιβάλλοντος διεγείρει το ενδιαφέρον του εκπαιδευόμενου. Όπως τονίζεται, ο τύπος της χρησιμοποιούμενης τεχνολογίας δεν έχει τόση σημασία, όταν το περιεχόμενο είναι ακατάλληλο ή ελλιπές.

1.1.5 Βασικές αρχές σχεδιασμού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

Ο σχεδιασμός και η δημιουργία του εκπαιδευτικού υλικού θα πρέπει να διέπεται από ένα σύνολο αρχών και προτύπων προκειμένου να μπορεί να επιτύχει με αποτελεσματικότητα τους στόχους του. Σύμφωνα, λοιπόν, με τους Αναστασιάδη & Σπαντιδάκη (2007) το εκπαιδευτικό υλικό πρέπει να σχεδιαστεί σύμφωνα με τις παρακάτω αρχές:

Πολυμεσική Αρχή

Σύμφωνα με την αρχή αυτή «η πληροφορία μεταφέρεται, επεξεργάζεται και διατηρείται καλύτερα από τον εκπαιδευόμενο αν το διδακτικό περιβάλλον εμπλέκει κατά την παρουσίαση της ταυτόχρονα τις λέξεις με τις εικόνες» (Mayer, 2001, όπ. αναφ. στο Αναστασιάδης & Σπαντιδάκης, 2007). Το εκπαιδευτικό περιβάλλον που δημιουργήθηκε ακολούθησε αυτήν την αρχή, παρουσιάζοντας τις πληροφορίες με ταυτόχρονη χρήση εικόνων και κειμένων.

Αρχή της προσαρμοστικότητας

Στο εκπαιδευτικό περιβάλλον που έχει δημιουργηθεί, η παρουσίαση των πληροφοριών και των διαφόρων στοιχείων της διδακτικής ενότητας γίνεται με τη χρήση της αφήγησης και γραφικών και όχι μέσω κειμένου και γραφικών.

Αρχή του πλεονασμού

Σύμφωνα με αυτή την αρχή, το εκπαιδευτικό περιβάλλον δημιουργείται χωρίς να περιέχει πλεονάζουσες πληροφορίες, σύνθετες και πολύπλοκες πληροφορίες που δεν είναι απαραίτητες καθώς και ίδιες πληροφορίες που προσφέρονται ταυτόχρονα με διαφορετικό τρόπο (οπτικό και λεκτικό επί παραδείγματι). Όλες αυτές οι περιπτώσεις επηρεάζουν αρνητικά τον εκπαιδευόμενο και για αυτό τον λόγο αποφεύγονται.

Αρχή της συνοχής

Σύμφωνα με αυτή το περιβάλλον μάθησης περιέχει μόνο τις απαραίτητες πληροφορίες, χωρίς την συνοδεία περιττών κειμένων, εικόνων και ήχων.

Αρχή της σηματοδότησης

Βάσει της αρχής αυτής στο εκπαιδευτικό μέσο συμπεριλαμβάνονται οι κατάλληλες νύξεις με στόχο να κατευθύνουν την προσοχή του εκπαιδευόμενου στην ουσιαστικότερη επεξεργασία των πληροφοριών.

Αρχή της συνάφειας ή της εγγύτητας

Σύμφωνα με αυτήν το εκπαιδευτικό περιβάλλον σχεδιάζεται έτσι ώστε να υπάρχει ταυτόχρονη χρονική και χωρική παρουσίαση των κοινών πληροφοριών. Με άλλα λόγια, όλες οι πληροφορίες παρατίθενται (φωτογραφίες, βίντεο) στο σημείο όπου υπάρχει αναφορά σε αυτά. Στην περίπτωση που δεν είναι δυνατή η ταυτόχρονη παρουσίαση και όταν η φωτογραφία είναι πληροφοριακή, τότε εκείνη τοποθετείται πάνω ή αριστερά και το κείμενο κάτω από την φωτογραφία ή δεξιά (Αρχή της διαδοχής εικόνας-κειμένου). Στην περίπτωση που η φωτογραφία είναι ερμηνευτική τότε τοποθετείται δεξιά ή κάτω και το κείμενο πάνω ή αριστερά. Τέλος, αν η φωτογραφία είναι οργανωτική (εννοιολογικός χάρτης κλπ) τότε τοποθετείται στο κέντρο και το κείμενο από πάνω. Σε κάθε περίπτωση

πρέπει να έχουμε υπόψιν μας ότι η γειννίαση-εγγύτητα των σχετιζόμενων οπτικών και λεκτικών πληροφοριών μειώνει σημαντικά το γνωστικό φορτίο επεξεργασίας τους.

Αρχή της κατάτμησης

Η αρχή επιβάλλει την σύντομη παρουσίαση των πληροφοριών. Αυτό επιτυγχάνεται στο εκπαιδευτικό περιβάλλον μέσω της ανάπτυξης στρατηγικής αποφυγής υπερφόρτωσης των καναλιών του αναγνώστη. Η στρατηγική αυτή εκφράζεται μέσα από τρεις αρχές που ακολουθούνται:

- α) σε κάθε διαφάνεια εντάσσεται μόνο ένα θέμα,
- β) σε κάθε διαφάνεια συνυπάρχει ένα μικρό κείμενο και μία μόνο φωτογραφία (όχι φωτογραφία και βίντεο) και
- γ) σε κάθε διαφάνεια υπάρχει ένα μικρό κείμενο και ένα βίντεο (όχι βίντεο και φωτογραφία).

Συνακόλουθα, οι Σπανακά & Λιοναράκης (2017), αποφάσισαν να συνοψίσουν ό,τι κρίνουν σημαντικό πως πρέπει να γνωρίζει όποιος αποφασίζει να σχεδιάσει και να αναπτύξει μαθησιακό υλικό ειδικά για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Έτσι, διατύπωσαν επτά αρχές δημιουργίας ΕΥ και οι οποίες είναι οι εξής:

1η Αρχή: Διδακτικοί Στόχοι και Μαθησιακά Αποτελέσματα

Αρχικά, σε κάθε εκπαιδευτική δράση χρειάζεται να προσδιοριστούν και να διασαφηνιστούν οι διδακτικοί στόχοι (teaching objectives) του διδακτικού αντικειμένου. Αυτό επομένως που πρέπει να μας απασχολήσει αρχικά, έχοντας προσδιορίσει το προφίλ των σπουδαστών, για τους οποίους σχεδιάζεται το υλικό, είναι να ορίσουμε:

- τι είναι σκόπιμο να τους διδάξουμε για να μάθουν,
- τι δεξιότητες επιθυμούμε να αναπτύξουν, και
- τι στάσεις θα διαμορφώσουν μέσα από την οριζόντια ανάπτυξη των επιστημονικών πεδίων.

Έτσι, υπάρχει σύνδεση των διδακτικών στόχων με τα μαθησιακά αποτελέσματα (learnings outcomes). Συνακόλουθα, οι διδακτικοί στόχοι είναι άρρηκτα συνδεδεμένοι με τους

διδασκοντές και επομένως με το εκπαιδευτικό υλικό, που στην περίπτωση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, αναλαμβάνει το ρόλο του κύριου διδάσκοντα. Ταυτόχρονα, όμως, μέσα από τον προσδιορισμό και την εφαρμογή των διδακτικών στόχων οδηγούμαστε στα μαθησιακά αποτελέσματα, τα οποία απευθύνονται στον διδασκόμενο και στοιχειοθετούν το τι θα μάθει και τι θα είναι ικανός να κάνει με την ολοκλήρωση της εμπλοκής του στη δεδομένη μαθησιακή διεργασία και αφού μελετήσει το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό.

2η Αρχή: Ο προφορικός λόγος

Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη αρχή, ο γραπτός λόγος του εκπαιδευτικού υλικού, που προορίζεται για εκπαίδευση από απόσταση θα πρέπει να είναι υπό τη μορφή του προφορικού λόγου. Αυτό σημαίνει ότι οι οδηγίες, οι επεξηγήσεις, τα παραδείγματα, οι ερμηνείες και οι σχολιασμοί οφείλουν να είναι υπό τη μορφή του προφορικού λόγου. Με άλλα λόγια, ο γραπτός λόγος θα πρέπει να είναι σε μορφή διαλόγου με τους χρήστες –μία συζήτηση, από την πιο απλή μορφή έως την πιο σύνθετη (μαιευτική). Σε κάθε περίπτωση, η σαφήνεια και η κατανοησιμότητα οφείλει να διέπει το εκπαιδευτικό υλικό.

3η Αρχή: Ανακαλυπτική Μάθηση

Οι σύγχρονες αρχές της παιδαγωγικής βασίζονται στην ανακαλυπτική μάθηση, δηλαδή, στη μάθηση όπου οι εκπαιδευόμενοι ανακαλύπτουν τη γνώση βήμα προς βήμα με τη αρωγή του μαθησιακού υλικού και του Καθηγητή-Συμβούλου. Άρα, ένα εξ αποστάσεως εκπαιδευτικό υλικό δεν χρειάζεται να βασίζεται σε ένα γραμμικό σχεδιασμό, με ένα συγκεκριμένο πλαίσιο ενεργειών.

4η Αρχή: Τι είμαι ικανός να κάνω με αυτά που έμαθα;

Σύμφωνα με τη σύγχρονη παιδαγωγική που θέτει το διαρκές ερώτημα: “τι είμαι ικανός να κάνω με αυτά που έμαθα;” το εκπαιδευτικό υλικό οφείλει να εστιάζει στην κατεύθυνση ανάπτυξης συγκεκριμένων δεξιοτήτων από πλευράς των χρηστών, ανάλογα με το γνωστικό αντικείμενο σπουδών. Επομένως, θα πρέπει να υπάρξουν πολλές αναφορές στις δεξιότητες που αναπτύσσουν ή επιδιώκεται να αναπτύξουν οι διδασκόμενοι σε όλη τη διάρκεια των σπουδών τους. Θα πρέπει, δηλαδή, οι διδασκόμενοι να γνωρίζουν σε κάθε τους ενέργεια, τι δεξιότητες θα αναπτύξουν και τι γνώσεις θα αποκτήσουν. Είναι

αναγκαίο,λοιπόν, να διασαφηνίζονται και να επεξηγούνται τα βήματα που θα πρέπει να ακολουθήσουν οι εκπαιδευόμενοι για την επίτευξη των δεξιοτήτων που έχουν οριστεί εξ αρχής.

5η Αρχή: Τα Αυτονόητα

Βασική αρχή σχεδιασμού του εκπαιδευτικού υλικού είναι ότι θα πρέπει να ορίζονται τα αυτονόητα. Δηλαδή, να επεξηγούνται τα σημεία, που ενώ εμείς θεωρούμε, ότι τα γνωρίζουν οι εκπαιδευόμενοι, εκείνοι τελικά δεν τα γνωρίζουν.

6η Αρχή: Γιατί αυτό και όχι το άλλο;

Ο τρόπος διατύπωσης των επιλογών και προτάσεων μελέτης πηγών πρέπει να είναι αιτιολογημένος και να εξηγεί “γιατί αυτό και όχι το άλλο”, καθώς και τους λόγους επιλογής των συγκεκριμένων πηγών. Ακόμη, σημαντική είναι η σύνδεση των προηγούμενων στοιχείων με αυτά που έπονται στο υλικό. Συνεπώς, κάθε εκπαιδευτικό υλικό που προορίζεται για εξ αποστάσεως διδασκαλία και μάθηση, θα πρέπει να διέπεται από μία λογική ροή.

7η Αρχή: Οι Εικόνες στις Έννοιες

Τέλος, εκτός από τον γραπτό λόγο του εκπαιδευτικού υλικού που θα πρέπει να είναι υπό τη μορφή του προφορικού λόγου, θα πρέπει να περιέχονται σε αυτό και εικόνες (οπτική απεικόνιση), που να οπτικοποιούν τις αφηρημένες ή μη έννοιες, καθώς χωρίς οπτική απεικόνιση (ή και βίντεο, φωτογραφίες, infographic και γενικότερα οπτικό και επτοπτικό υλικό κάθε μορφής) είναι δύσκολο να γίνουν κατανοητές από τους εκπαιδευομένους οι έννοιες και κυρίως οι αφηρημένες.

Συνοψίζοντας, «το πολυμεσικό εκπαιδευτικό περιβάλλον αξιοποιεί και τα δύο κανάλια (λεκτικό και οπτικό-εικονικό) πρόσληψης και επεξεργασίας των πληροφοριών διευκολύνοντας την ικανότητα πρόσληψης, επεξεργασίας, αποθήκευσης και ανάκλησης των πληροφοριών. Επίσης, υποστηρίζει τους εκπαιδευόμενους με διευκολύνσεις να επικεντρώσει στις σημαντικές πληροφορίες» (Ραλλιά & Αναστασιάδη, 2015).

Συνακόλουθα, οι West & Λιοναράκης (2001) ασχολήθηκαν με την κατηγοριοποίηση του διδακτικού υλικού στη μορφή των διαφόρων τύπων «κειμένων», όπως φαίνεται στο παρακάτω σχήμα (Σχήμα 2).

Σχήμα 2: Η κατηγοριοποίηση των "κειμένων"

Σύμφωνα με τους West & Λιοναράκη (2001), «ο βασικός κορμός κάθε κειμένου είναι το κύτταρο του γνωστικού αντικείμενου, το οποίο ο συγγραφέας αναπτύσσει με βάση την διάσταση που επιθυμεί να δώσει, το εύρος, την επιχειρηματολογία, τον τρόπο γραφής και το προσωπικό του στίγμα που χαράσσει στη διαδικασία ανάπτυξης. Αυτός ο κορμός ονομάζεται κείμενο».

Παράλληλα, με το κείμενο υπάρχουν **τα προκείμενα (co-text)** και **τα μετακείμενα (metatext)** που υποστηρίζουν και αποτελούν συμπλήρωμα του «κειμένου», δηλαδή, του βασικού κορμού.

Τα **προκείμενα**, λοιπόν, αποτελούνται από: τα περιεχόμενα, ερμηνευτικούς τίτλους, κεφάλαια και ενότητες, σκοπό, στόχους, προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, λέξεις και έννοιες κλειδιά, διαγνωστικά τεστ και ανάλογες δραστηριότητες που βοηθούν τον εκπαιδευόμενο να ενώσει τις προϋπάρχουσες γνώσεις του με τα νέα γνωστικά δεδομένα.

Τα **μετακείμενα**, από την άλλη, λειτουργούν συμπληρωματικά με τα πρώτα και αποτελούνται από: συνόψεις κεφαλαίων και ενοτήτων, παραρτήματα, περιλήψεις, βιβλιογραφία, παραπομπές, οδηγούς για περαιτέρω μελέτη, γλωσσάρια και δραστηριότητες ελέγχου. Είναι τα στοιχεία εκείνα που βοηθούν τον εκπαιδευόμενο να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των κειμένων και στην ανάδραση που δημιουργούν τα δεδομένα τους. Τα **μετακείμενα** στη πραγματικότητα αποτελούν μία μέθοδο ελέγχου του εκπαιδευόμενου απέναντι σε όλα τα νέα δεδομένα, που έχουν εισαχθεί στη φιλοσοφία του κειμένου και απεικονίζουν την πορεία της μάθησής του (Λιοναράκης, 2001). Επομένως, τα **μετακείμενα** είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με την έννοια της αλληλεπίδρασης.

Ακόμη, οι West & Λιοναράκης (2001) αναφέρουν τον όρο **διακείμενα** (context). Τα **διακείμενα** «εναρμονίζουν την προϋπάρχουσα γνώση του σπουδαστή με αυτή που αποκτά στη πορεία της μάθησής του. Αναφέρονται στις προϋπάρχουσες γνώσεις του, στην εμπειρία που μεταφέρει και τα γεφυρώνουν με τα στοιχεία των κειμένων, αλλά και με μία σειρά από δραστηριότητες που θα τον οδηγήσουν ευρετικά στην απόκτηση γνώσεων και την ανάπτυξη δεξιοτήτων που έχουν ορισθεί από τα αρχικά προσδοκώμενα αποτελέσματα» (West & Λιοναράκης, 2001). Για αυτό τα **διακείμενα** αποτελούνται από συμπεράσματα, συνόψεις και περιλήψεις, δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης κ.α.

Επιπρόσθετα, οι West & Λιοναράκης χρησιμοποιούν τον όρο **επικείμενα ή υπερκείμενα**. Τα **επικείμενα** αποτελούν μονάδες και συνθετικά εργαλεία με στόχο την επεξήγηση και την υποστήριξη των εκπαιδευομένων. Τις περισσότερες φορές έχουν ψηφιακή εφαρμογή και είναι κείμενα με σύνδεση σε άλλα κείμενα και ακολουθούν έναν μη – γραμμικό τρόπο ανάγνωσης. Για αυτό τα **επικείμενα** αποτελούνται από διασαφηνίσεις, γλωσσάρια, ορισμούς και συνδετικά κείμενα, τα οποία συμβάλλουν στην κατανόηση και επεξεργασία του κυρίως κειμένου.

Ταυτόχρονα υπάρχουν τα **παρακείμενα** (paratext) μέσα στο ΕΥ τα οποία είναι μη – γλωσσικά ή ημι – γλωσσικά μέρη της ανάπτυξης των κειμένων και αποτελούνται από φωτογραφίες, γραφήματα, εικόνες, σχήματα και τυπογραφικές ιδιαιτερότητες και βοηθούν στην κατανόηση του λόγου.

Επιπλέον, τα **περικείμενα** (retro-text) «αγκαλιάζουν όλο το φάσμα του διδακτικού υλικού και αποτελούν επιπρόσθετα στοιχεία που υποστηρίζουν το βασικό κείμενο. Τα ίδια, είναι

κείμενα, τα οποία εμβόλιμα εμπλέκονται, συνδέουν αλλά και εμπλουτίζουν τις βασικότερες αναπτύξεις των βασικών κειμένων. Τα **περικείμενα** είναι ένα είδος «υπερκειμένων πολλών διαστάσεων» και αποτελούνται από μελέτες περίπτωσης και παραδείγματα, σενάρια, παράλληλα κείμενα, ανθολόγια και κείμενα αναφοράς, κείμενα σε παράθυρα και επεξηγήσεις, βιβλία για αναλυτικότερη εμβάθυνση των κειμένων» (West & Λιοναράκης, 2001). Συνεπώς, ευνοούν την ύπαρξη κριτικού λόγου μέσα στο ΕΥ.

Παράλληλα, τα **πολυκείμενα** (multitext), αποτελούνται σε ένα μεγάλο βαθμό, από όλα εκείνα τα στοιχεία, τα οποία κατά τη διάρκεια της μελέτης του υλικού ζητούν από τον εκπαιδευόμενο να εφαρμόσει στα πλαίσια εκπόνησης μιας εργασίας ενός πρότζεκτ, αυτά που έχει μελετήσει και έχει επεξεργαστεί στη πορεία της μάθησης. Για να πραγματοποιηθεί η εργασία, ο εκπαιδευόμενος οφείλει να γνωρίζει εξ αρχής πλαίσιο και σχετικές οδηγίες για την εκπόνησή της, αλλά και κριτήρια αξιολόγησης.

Τέλος, τα **πολυαντικείμενα** ή πολυμέσα (multimedia) αναφέρονται στη γενικότερη χρήση των ηλεκτρονικών μέσων (χρήση του διαδικτύου, του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, η μεταφορά κειμένου, εικόνων και ήχου σε ψηφιακές μονάδες) για μεταφορά και υποστήριξη της διδακτικής πράξης. Με αυτόν τον τρόπο το ΕΥ γίνεται πιο ευέλικτο και λειτουργικό.

1.2 Σχολική Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση

1.2.1 Ορισμός σχολικής εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Σύμφωνα με τη Βασάλα (2005, όπ. αναφ. στο Αναστασιάδης, 2014), «η εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση αναφέρεται σε οργανωμένες εκπαιδευτικές δομές που παρέχονται από απόσταση τόσο σε παιδιά σχολικής ηλικίας όσο και σε ενήλικες με την χρήση πολυμορφικού εκπαιδευτικού υλικού». Συμβάλλει, λοιπόν, στην κάλυψη των σύγχρονων αναγκών των μαθητών, ενώ βρίσκεται σε αρμονία με τις προκλήσεις της σύγχρονης εποχής και τη μετάδοση της γνώσης.

1.2.2 Η Σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση και τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνιών

Είναι γεγονός πως η ραγδαία ανάπτυξη των ΤΠΕ έχει ασκήσει επιρροή στο χώρο της εκπαίδευσης. Η εισαγωγή των ΤΠΕ στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα ξεκίνησε στη δεκαετία του 1990. Από τα μέσα της δεκαετίας του 1990, οι ραγδαίες

τεχνολογικές εξελίξεις εισέβαλαν στον χώρο της ΕξΑΕ, προβάλλοντας την αλματώδη ανάπτυξη της και ορίζοντας τις προϋποθέσεις χρήσης της, οι οποίες αφορούν το επίπεδο μεθοδολογία της και ορολογίας (Λιοναράκης, 2006).

Η συμβολή τους, ωστόσο, στη δημιουργία ισχυρών περιβάλλοντων μάθησης αναδεικνύει μια νέα διάσταση, σύγχρονη και καινοτόμα, στον τρόπο με τον οποίο διεξάγεται η εκπαιδευτική διαδικασία, χωρίς βέβαια, να υποβαθμίζεται ο κοινωνικός και παιδαγωγικός ρόλος της μάθησης (Λιοναράκης, 2006). Η χρήση τους, λοιπόν, από το σύνολο των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας και η ένταξή τους στην διδασκαλία δεν συμβάλλει μόνο στην παροχή εύκολης και άμεσης πρόσβασης σε ένα μεγάλο πλήθος πληροφοριών και υπηρεσιών, αλλά βοηθάει κυρίως στην αλλαγή του παραδοσιακού τρόπου μάθησης με έναν πιο σύγχρονο.

Οι Νέες Τεχνολογίες, ως μέσο ενεργητικής μάθησης, δίνουν τη δυνατότητα στους μαθητές

- να κατανοήσουν περίπλοκες ή δυσνόητες, μέχρι τώρα, εκπαιδευτικές διαδικασίες μέσα από τη χρήση κατάλληλα σχεδιασμένων δραστηριοτήτων, με σαφώς προσδιορισμένους στόχους που συνδέουν αρμονικά τη θεωρία με την πράξη. Ιδιαίτερα για τον μαθητικό πληθυσμό, η χρήση των Νέων Τεχνολογιών προσδίδει στη μάθηση ελκυστικότητα, αποτελεσματικότητα και την κάνει πιο προσιτή, αφού ξεφεύγει από τα στενά, παραδοσιακά σχολικά πλαίσια (Μυσερλή, 2015).

Συνακόλουθα, οι ΤΠΕ στο χώρο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης:

1. διευκολύνουν την εφαρμογή της εξατομικευμένης διδασκαλίας, αφού προσαρμόζουν το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών στις εξατομικευμένες ανάγκες των μαθητών,
2. δίνουν περισσότερες ευκαιρίες αλληλεπίδρασης, τόσο μεταξύ μαθητών - εκπαιδευτικού, όσο και μεταξύ των ίδιων των μαθητών στη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας.
3. Ακόμη, ευνοούν την ανάπτυξη της συνεργατικής μάθησης (Μουζάκης, 2006).

Επομένως, η χρήση των ΤΠΕ στην ΕξΑΕ συμβάλλει στη διάχυση της γνώσης από τον εκπαιδευτή προς τους εκπαιδευόμενους, μέσα σε ένα ευέλικτο περιβάλλον, όπου οι ίδιοι οι εκπαιδευόμενοι επιλέγουν τον τόπο, το χρόνο και το μέγεθος της γνώσης που θέλουν να πάρουν (Γκελαμέρης, 2015).

Οι ΤΠΕ, λοιπόν, είτε ως εργαλείο ενημέρωσης και επικοινωνίας είτε ως γνωστικο-ερευνητικό εργαλείο (Lim & Tay, 2003), διαδραματίζουν πολλαπλούς ρόλους στην οικοδόμηση της γνώσης και στον τρόπο που αυτή διαχέεται στον μαθητικό πληθυσμό. Κι αυτό γιατί, κατά τη διάρκεια της εξέλιξης των ΤΠΕ, πολλές θεωρίες μάθησης συνδέθηκαν μαζί τους και συγκεκριμένα εκείνες που βασίζονται στην μελέτη και ανάλυση κοινωνικοπολιτισμικών παραγόντων. Έτσι, το ενδιαφέρον εστιάζεται κυρίως:

1. στη θεωρία της κοινωνικής ανάπτυξης (ή αλλιώς κοινωνικού εποικοδομητισμού),
2. στη θεωρία της δραστηριότητας (activity theory)
3. και στην θεωρία της ανακαλυπτικής μάθησης (discovery learning) (Μυσερλή, 2015).

Η θεωρία της κοινωνικής ανάπτυξης

Η θεωρία της κοινωνικής ανάπτυξης του Vygotsky (1978) τονίζει την αξία της κοινωνικής αλληλεπίδρασης στη γνωστική ανάπτυξη, καθώς το περιβάλλον, η κοινότητα στο σύνολό της, διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην ανάπτυξη της νόησης (Daniels, 2005). Ακόμη, σημαντική θέση στη θεωρία της κοινωνικής ανάπτυξης κατέχει η γλώσσα ως μέσο επικοινωνίας και εργαλείο απαραίτητο για τη μάθηση (Μυσερλή, 2015).

Αρχικά, σύμφωνα με τη συγκεκριμένη θεωρία το παιδί (επομένως και ο μαθητής) είναι ένα ενεργό όν, που έχει συγκεκριμένες ικανότητες και μια προϋπάρχουσα γνώση, το οποίο δύναται να καθοδηγήσει τη διαμόρφωση της γνωστικής του πραγματικότητας μέσα από τις ενέργειες και τις πράξεις του. Κάθε παιδί, ανάλογα με το επίπεδο στο οποίο βρίσκεται, διαθέτει συγκεκριμένες δυνατότητες γνωστικής ανάπτυξης και επίλυσης προβλημάτων. Μπορεί, ωστόσο να υπερβεί αυτές του τις δυνατότητες και να αποκτήσει νέες γνώσεις, «μεταπηδώντας» σε νέα γνωστικά μονοπάτια. Ο εκπαιδευτικός, ως ενεργός διαμεσολαβητής και καθοδηγητής των κοινωνικών και πολιτισμικών νοημάτων μπορεί να κατευθύνει μεθοδικά τον μαθητή προς αυτή τη γνωστική του εξέλιξη (Μυσερλή, 2015).

Επομένως, η χρήση της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου σε συνδυασμό με τη χρήση των ΤΠΕ δίνουν τη δυνατότητα στους μαθητές να αλληλεπιδράσουν, ώστε να βρουν κοινή λύση σε διάφορα προβλήματα/ζητήματα, που δύναται να προκύψουν (Eraut, 1995). Επίσης, όλοι οι μαθητές αποτελούν ισότιμα μέλη μιας ομάδας, που έχει κοινό στόχο, ενώ ταυτόχρονα καλλιεργούν ένα σύνολο μεταγνωστικών δεξιοτήτων όπως στρατηγικές προσανατολισμού, σχεδιασμού, παρακολούθησης, αυτορρύθμισης και αξιολόγησης (Kirsh, 2004). Τέλος, ο εκπαιδευτικός αναλαμβάνει το ρόλο του συντονιστή, με στόχο να βοηθήσει τους μαθητές με τρόπο κριτικό να ξεπεράσουν τις δυσκολίες τους και να διαμορφώσουν ένα κατάλληλο περιβάλλον μάθησης (Μυσερλή, 2015).

Η θεωρία της δραστηριότητας

Η θεωρία της δραστηριότητας βασίζεται στο γεγονός ότι:

1. η ύπαρξη του ανθρώπινου πνεύματος μπορεί να κατανοηθεί μόνο μέσω της ανθρώπινης αλληλεπίδρασης με τον κόσμο και
2. η δραστηριότητα που αναπτύσσεται λόγω αυτών των αλληλεπιδράσεων είναι κοινωνικά και πολιτιστικά προσδιορισμένη (Nardi, 1996).

Η θεωρία της δραστηριότητας ενώνει τους εσωτερικούς μηχανισμούς των ΤΠΕ με τη γνωστική λειτουργία και το κοινωνικο-πολιτισμικό περιβάλλον στο οποίο βρίσκονται οι μαθητές (Miettinen, 1998). Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, την εμπλοκή των μαθητών σε ανώτερης τάξεως νοητικές διεργασίες όπως η επίλυση προβλημάτων μέσω της ακολουθίας συγκεκριμένου σχεδιασμού και κριτική ανάλυση των πληροφοριών. Σαφώς, κάθε δραστηριότητα αποτελεί μια διαδικασία δυναμική που χρήζει τον συνεχή επαναπροσδιορισμό των στόχων και των εργαλείων της και τον εμπλουτισμό του εκπαιδευτικού υλικού με σκοπό να εξυπηρετεί τις ανάγκες των μαθητών και της εκπαιδευτικής διαδικασίας (Μυσερλή, 2015).

Η θεωρία της ανακαλυπτικής μάθησης

Η ευρετική-ανακαλυπτική θεωρία μάθησης (discovery learning) του Bruner σχετίζεται με ένα σύνολο γνωστικών διαδικασιών που αφορούν την απόκτηση, την επεξεργασία και την κωδικοποίηση των πληροφοριών. Βασική αρχή της συγκεκριμένης θεωρίας είναι ότι η

μάθηση προκύπτει μέσα από τις πράξεις του μαθητή και είναι κοινωνικά καθοδηγούμενη, ενώ βρίσκεται σε άμεση σχέση με τα κίνητρα και τις επιθυμίες του (Κολιάδης, 1997).

Οι ΤΠΕ και τα σύγχρονα εκπαιδευτικά λογισμικά βασίζονται στις αρχές της ανακαλυπτικής μάθησης. Ειδικότερα, το σύνολο των λογισμικών καθοδηγούμενης ανακάλυψης ή προσομοίωσης αναπαριστούν οπτικά ένα φαινόμενο, το οποίο εξελίσσεται σε συνθήκες ανάλογες με τις πραγματικές (Τριλιανός, 2003). Η χρήση μεθόδων διδασκαλίας που ευνοούν την ενεργητική συμμετοχή των μαθητών, την αλληλεπίδραση και τη συνεργασία δίνουν τη δυνατότητα στους μαθητές να εκφραστούν και να αναλάβουν όλο και περισσότερες πρωτοβουλίες. Έτσι, δημιουργείται το κατάλληλο εκπαιδευτικό περιβάλλον, μέσα στο οποίο οι μαθητές οικοδομούν τη νέα γνώση, αφού πειραματίζονται και εφαρμόζουν πρακτικά τη νέα γνώση. Τέλος, ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι καθοριστικός, καθώς ο ίδιος λειτουργεί ως εμψυχωτής του μαθητικού πληθυσμού και οργανωτής του κατάλληλου εκπαιδευτικού κλίματος (Μυσερλή, 2015).

1.2.3 Αξία και Πλεονεκτήματα της σχολικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

Η σχολική ΕξΑΕ, δίνει την δυνατότητα όχι μόνο σε άτομα που έχουν εγκαταλείψει το σχολείο για λόγους υγείας, επαγγελματικών υποχρεώσεων ή τοπικών παραδόσεων αλλά και σε άτομα που επιθυμούν κάτι διαφορετικό από την μαζικότητα του σχολείου, είτε αυτό σχετίζεται με την προσπάθεια ολοκλήρωσης των σπουδών, είτε με την μελέτη επιπλέον γνωστικών αντικειμένων.

Επιπρόσθετα, επηρεάζει θετικά και τους τομείς:

- της οικονομίας,
- της επίτευξης της κριτικής μάθησης με συνεργασία σύμφωνα με τις εξατομικευμένες ανάγκες των εκπαιδευόμενων,
- της οργάνωσης αναφορικά με το εκπαιδευτικό προσωπικό, το εκπαιδευτικό υλικό, τον καθορισμό της πορείας του μαθήματος, την οργάνωση του χώρου, του χρόνου και της πειθαρχίας,
- και τέλος της τριπλής αλληλεπίδρασης, δηλαδή: μεταξύ εκπαιδευτή, εκπαιδευτικού υλικού και εκπαιδευόμενου (Μιμίνου & Σπανάκα, 2013).

Για όλους τους παραπάνω λόγους, παρατηρούμε ότι υπάρχει μια τάση ανάπτυξης της σχολικής ΕξΑΕ η οποία συμβαδίζει με την οικονομική ανάπτυξη, τις κοινωνικές επιταγές και τις τεχνολογικές εξελίξεις της εποχής, προκειμένου να επιλυθεί το πρόβλημα της απόστασης και να ενσωματωθούν οι απομονωμένες περιοχές, ώστε να επιτευχθεί μια εξατομικευμένη, ευέλικτη και εξειδικευμένη εκπαιδευτική διαδικασία και εν τέλει μάθηση (Μιμίνου & Σπανάκα, 2013).

1.2.4 Η σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην Ελλάδα

Η εφαρμογή της εξ αποστάσεως σχολικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα βρίσκεται ακόμη σε πρώιμο στάδιο, ενώ πολλές φορές ακολουθεί τις δομές και τις έρευνες της εξ αποστάσεως τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Αυτό επιβεβαιώνεται ακόμη και από τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιούνται οι ΤΠΕ στην σχολική ΕξΑΕ. Η χρήση των ΤΠΕ στη σχολική πραγματικότητα εγείρει προβληματισμούς, καθώς πολλές φορές δίνεται έμφαση στα διαθέσιμα τεχνολογικά μέσα και όχι στις παιδαγωγικές προϋποθέσεις που θα πρέπει να διέπουν ένα περιβάλλον μάθησης (Αναστασιάδης, 2014).

Συνακόλουθα, απόδειξη αποτελεί το γεγονός, ότι στην εποχή του COVID-19, αν και το Υπουργείο Παιδείας της Ελλάδας προσπάθησε να σχεδιάσει τρόπους και μορφές εκπαίδευσης από απόσταση προκειμένου το εκπαιδευτικό σύστημα να ανταποκριθεί σε αυτές τις πρωτόγνωρες συνθήκες έκτακτης ανάγκης, το σύνολο των προσπαθειών επικεντρώθηκε στην κάλυψη των τεχνολογικών υποδομών ενώ ήταν εμφανής η έλλειψη ενός ολοκληρωμένου παιδαγωγικού πλαισίου για την σχολική ΕξΑΕ (Αναστασιάδης, 2020).

Μέσα, λοιπόν, σε αυτές τις συνθήκες, ο σημαντικός ρόλος της ΕξΑΕ συνίσταται στο να μη σβήσει η φλόγα της μάθησης. Αυτό σημαίνει, η ΕξΑΕ:

- να λειτουργήσει ως γέφυρα επανασύνδεσης μαθητή-δασκάλου (συναισθηματική εμπλοκή, κοινωνική παρουσία)
- να συμβάλλει σταδιακά στην αποκατάσταση της επικοινωνίας των μαθητών μεταξύ τους (κοινωνικό ψυχολογικό κλίμα της e-τάξης),

- να υποστηρίξει τους μαθητές στην προσπάθεια τους να επανασυνδεθούν (επανάληψη, εμβάθυνση, κριτική επισκόπηση) με τις σημαντικές ενότητες του προγράμματος σπουδών (γνωστικός τομέας) με έμφαση στο να τους μάθει πως να μαθαίνουν (Αναστασιάδης, 2020).

1.3 Διδακτική της γλώσσας στο γυμνάσιο

1.3.1 Παρουσίαση του μαθήματος

Σύμφωνα με τις οδηγίες που έχει στείλει το Υπουργείο Παιδείας για τη διδασκαλία του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας κατά το σχολικό έτος 2020-2021, το μάθημα «Γλωσσική διδασκαλία» ως κλάδος του διδακτικού αντικειμένου «Νεοελληνική Γλώσσα και Γραμματεία» διδάσκεται τρεις (3) ώρες στην Α' τάξη των Ημερήσιων και Εσπερινών Γυμνασίων, δύο (2) ώρες την εβδομάδα στις Β' και Γ' τάξεις των Ημερήσιων Γυμνασίων, τρεις (3) ώρες την εβδομάδα στη Β' τάξη των Εσπερινών Γυμνασίων και δύο (2) ώρες την εβδομάδα στην Γ' τάξη των Εσπερινών Γυμνασίων.

Στο εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα των Γυμνασίων προτείνεται να διατίθεται συνεχόμενο διδακτικό δίωρο για το μάθημα, ώστε κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας του μαθήματος, να μένει επαρκής χρόνος για την υλοποίηση δραστηριοτήτων κατανόησης και παραγωγής λόγου και να αξιοποιούνται μέθοδοι ομαδοσυνεργατικής μάθησης.

1.3.2 Στοχοθεσία και μεθοδολογία μαθήματος

Συνακόλουθα, το Υπουργείο Παιδείας τονίζει ότι «με βάση τις σύγχρονες γλωσσοπαιδαγωγικές απόψεις το μάθημα της ΝΕΓ πρέπει να αντιμετωπίζεται κυρίως ως στοχοκεντρικό. Οι εκπαιδευτικοί, δηλαδή, δεν πρέπει να αντιλαμβάνονται τη διδασκαλία του μαθήματος ως άθροισμα ενοτήτων, αλλά ως ένα σύνολο στόχων για την ενίσχυση της γλωσσικής και επικοινωνιακής ικανότητας των μαθητών/τριών, μέσω της ανάπτυξης και των τεσσάρων γλωσσικών μακροδεξιοτήτων (ανάγνωση και κατανόηση προφορικού και γραπτού λόγου) καθώς και την ανάπτυξη της κριτικής τους σκέψης».

Στο γενικό αυτό πλαίσιο, οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να δώσουν έμφαση κατά τη διδασκαλία του μαθήματος και στην καλλιέργεια ειδικότερων δεξιοτήτων. Έτσι, οι μαθητές/τριες πρέπει να αποκτήσουν τις εξής δεξιότητες:

1. να αναγνωρίζουν τα κειμενικά είδη,

2. να αναγνωρίζουν τις επικοινωνιακές συνθήκες των κειμένων (πομπός, μήνυμα, δέκτης κ.ά.),
3. να κατανοούν τη δομή της ελληνικής γλώσσας, αλλά και τη λειτουργία των γραμματικοσυντακτικών δομών στα κείμενα, κ.ά., μέσω της επεξεργασίας ποικίλων και διαφορετικών κειμένων προερχόμενων όχι μόνο από το διδακτικό εγχειρίδιο, αλλά και από έγκριτες πηγές, έντυπες ή ψηφιακές, όπως ορίζονται στα ΔΕΠΠΣ και ΑΠΣ Νεοελληνικής Γλώσσας αλλά και στα Προγράμματα Σπουδών για τη Νεοελληνική Γλώσσα.

Σε αυτό το πλαίσιο, οι εκπαιδευτικοί καλούνται να οργανώσουν τη διδασκαλία τους, λαμβάνοντας υπόψιν τα ακόλουθα:

Α. Θεματικές ενότητες-διδακτικές ενότητες

Τα σχολικά εγχειρίδια που χρησιμοποιούνται για τη διδασκαλία του μαθήματος της Νεοελληνικής γλώσσας οργανώνονται σε διδακτικές ενότητες. Σε κάθε διδακτική ενότητα αναπτύσσεται ένα συγκεκριμένο θέμα, το οποίο παρουσιάζεται κατ' εξοχήν στα εισαγωγικά κείμενα. Ακόμη, προτείνεται ανά ενότητα να δίνεται όσο το δυνατόν περισσότερος διδακτικός χρόνος, ώστε οι μαθητές/τριες:

1. να εμβαθύνουν στην κατανόηση των κειμένων,
2. να αντιλαμβάνονται τις γλωσσικές λειτουργίες,
3. να λαμβάνουν μέρος σε δραστηριότητες κατανόησης και παραγωγής λόγου και
4. να παράγουν δικά τους κείμενα με τα οποία αναστοχαστικά θα αξιολογούν την εξέλιξή τους στην κατάκτηση και αφομοίωση πρακτικών γλωσσικής επικοινωνίας.

Συμπερασματικά, ο σχεδιασμός της διδασκαλίας της ΝΕΓ δε χρειάζεται να ακολουθεί τη γραμμική διάταξη του σχολικού εγχειριδίου, αλλά είναι στη διακριτική ευχέρεια των εκπαιδευτικών, σε συνεργασία μεταξύ τους, να επιλέγουν διδακτικές ενότητες, που συμβαδίζουν με τα ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών.

Β. Γένη λόγου – Κειμενικά είδη

Στα σχολικά εγχειρίδια της Νεοελληνικής Γλώσσας και των τριών τάξεων περιέχονται κείμενα που παρουσιάζουν και τα τρία γένη του λόγου (περιγραφή, αφήγηση, επιχειρηματολογία), ενώ εντάσσονται και σε ποικίλα κειμενικά είδη.

Επομένως, προτείνεται από το Υπουργείο Παιδείας κατά τη διδασκαλία της ΝΕΓ να γίνεται επιλογή κειμένων της ίδιας θεματικής, που να εξετάζουν το ίδιο θέμα από διαφορετικές οπτικές γωνίες, ώστε οι μαθητές/τριες να εντοπίζουν τις ομοιότητες και τις διαφορές και να παράγουν λόγο προφορικό και γραπτό. Άλλωστε η σύγκριση κειμένων θέτει ως προϋπόθεση την κατανόηση, ερμηνεία και κριτική κάθε κειμένου χωριστά. Με αυτό τον τρόπο καλλιεργείται στους μαθητές/τριες μία σύνθετη γνωστική και γλωσσική δεξιότητα.

Γ. Δραστηριότητες κατανόησης γραπτού και προφορικού λόγου

Επιπρόσθετα με βάση τις οδηγίες του Υπουργείου Παιδείας, από μεθοδολογική άποψη, η κατανόηση και η επεξεργασία των κειμένων πρέπει να οδηγεί σε δραστηριότητες κατανόησης και παραγωγής γραπτού και προφορικού λόγου. Η παραγωγή λόγου εκ μέρους των μαθητών/τριών πρέπει να συνδέεται με διδακτικές ενέργειες εξοικείωσής τους με διαδικασίες αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης.

Ως ενδεικτικές δραστηριότητες παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου θεωρούνται οι εξής:

- Διεξαγωγή οργανωμένων συζητήσεων σε επίπεδο ομάδων και ολομέλειας.
- Παρουσιάσεις εργασιών με χρήση ηλεκτρονικών μέσων.
- Συγγραφή διαλόγου μεταξύ δύο ή τριών προσώπων με θέμα, για τον οποίο δίνονται οδηγίες στους/στις μαθητές/τριες σχετικά με την κατάσταση επικοινωνίας, τον σκοπό και τα εμπλεκόμενα πρόσωπα.
- Απόδοση σε συνεχή λόγο ιστορίας που αναπαριστάται σε σειρά εικόνων σε συνάφεια με κείμενο.

Δ. Διδασκαλία γραμματικών φαινομένων

Συνακόλουθα, για τη διδασκαλία της γραμματικής της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, σκόπιμο είναι οι εκπαιδευτικοί στην αρχή της χρονιάς να διερευνήσουν τον βαθμό

επικοινωνιακής ετοιμότητας των μαθητών/τριών σε συνάρτηση με το επίπεδο των γνώσεων τους για τη γλώσσα. Επίσης, οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να διδάσκουν τα γραμματικοσυντακτικά φαινόμενα ενταγμένα στο πλαίσιο των κειμένων, ώστε να αναδεικνύεται ο λειτουργικός τους χαρακτήρας. Η διδασκαλία των γραμματικοσυντακτικών φαινομένων πρέπει να διατρέχει όλη την ύλη και όχι μόνο στην διδακτική ενότητα, στην οποία περιλαμβάνονται και διδάσκονται αναλυτικά στο σχολικό εγχειρίδιο. Με τον τρόπο αυτό, οι μαθητές δύναται να κατανοήσουν καλύτερα τα γραμματικοσυντακτικά φαινόμενα, χωρίς να δίνεται έμφαση στη στείρα απομνημόνευσή τους.

Ε. Λεξιλόγιο

Η διδασκαλία του λεξιλογίου (αναζήτηση συνωνύμων – αντωνύμων) δεν εξετάζεται ούτε αξιολογείται χωριστά, αλλά επανέρχεται σε όλα τα κείμενα που διδάσκονται στη διάρκεια του έτους. Με τον τρόπο αυτό, η διδασκαλία συμβαδίζει με τις σύγχρονες αρχές της διδακτικής των γλωσσών, ενώ παράλληλα εξοικονομείται χρόνος.

ΣΤ. Αξιολόγηση – Αναστοχασμός

Ως προς την αξιολόγηση του/της μαθητή/τριας σημασία έχει η λεγόμενη αρχική ή διαγνωστική αξιολόγηση, η οποία μπορεί να γίνει όχι μόνο στην αρχή της χρονιάς, αλλά και στην αρχή κάθε μαθησιακής διαδικασίας (π.χ. στην αρχή κάθε ενότητας ή και υποενότητας) με σκοπό τη διερεύνηση του βαθμού επικοινωνιακής ετοιμότητας των μαθητών/τριών σε συνδυασμό με το επίπεδο των γνώσεων τους για τη γλώσσα. Αυτό, μπορεί να επιτευχθεί μέσα από (ημι)δομημένες συζητήσεις, καταιγισμό ιδεών, δημιουργία νοητικών χαρτών κ.λπ. Με αυτό τον τρόπο, οι εκπαιδευτικοί μπορούν:

1. να οργανώσουν την διδασκαλία τους και να διαμορφώσουν τους στόχους της γλωσσικής διδασκαλίας σύμφωνα με τις συγκεκριμένες και διαγνωσμένες ανάγκες των μαθητών/τριών στην προσπάθειά τους να κατανοήσουν το κείμενο, να παράγουν λόγο γραπτό και προφορικό και
2. να επιχειρήσουν συνάμα και δραστηριότητες διαφοροποιημένης διδασκαλίας της Νέας Ελληνικής Γλώσσας.

Γενικά, για τον αναστοχασμό των μαθητών/τριών προτείνεται από το Υπουργείο Παιδείας σε κάθε διδακτική ενότητα η εξής διαδικασία:

1. στην αρχή να διερευνούν οι μαθητές/τριες τι ξέρουν για τα θέματα και τους στόχους της συγκεκριμένης ενότητας,
2. στη συνέχεια να εντοπίζουν τι θέλουν να μάθουν και τι απαιτείται να μάθουν και
3. στο τέλος, να συνειδητοποιούν τι έμαθαν.

1.3.3 Στοχοθεσία και μεθοδολογία διδασκαλίας της θεματικής ενότητας «τα είδη των συνθέτων»

Σύμφωνα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα σπουδών, ο μαθητής επιδιώκεται:

- να συνειδητοποιήσει τις διαφορές ανάμεσα στα είδη συνθέτων (παρατακτικά, υποτακτικά, κτητικά κ.λπ.).

Ακόμη, σύμφωνα με την Μποτέλη (2013) στόχοι της διδασκαλίας της συγκεκριμένης θεματικής ενότητας είναι, επίσης, οι μαθητές:

- να κατανοήσουν τον όρο «σύνθεση» και
- να εξοικειωθούν με τη διαδικασία σύνθεσης λέξεων.

Τα παραπάνω θα επιτευχθούν μέσα από δραστηριότητες που έχουν ως στόχο ο μαθητής:

1. να αναγνωρίζει σε επιλεγμένα παραδείγματα τις σύνθετες λέξεις,
2. να αναγνωρίζει σε επιλεγμένα παραδείγματα διαφορετικά είδη συνθέτων που προέρχονται από διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα και
3. να χρησιμοποιεί τόσο στον προφορικό, όσο και στον γραπτό λόγο τις σύνθετες λέξεις.

2ο Κεφάλαιο: Βιβλιογραφική Επισκόπηση

2.1 Έρευνες για τον σχεδιασμό και την αξιολόγηση εκπαιδευτικού υλικού

2.1.1 Έρευνες στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια παρατηρείται αυξημένο ενδιαφέρον σχετικά με το σχεδιασμό εκπαιδευτικού υλικού στα πλαίσια της εφαρμογής της σχολικής ΕξΑΕ. Σύμφωνα με τα ευρήματα που προέκυψαν από τη βιβλιογραφική επισκόπηση, διαπιστώνεται ότι μεγάλο μέρος των σχετικών ερευνών αφορούν διδακτικές παρεμβάσεις στη Πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

1η Έρευνα

Στην έρευνα της Μανούσου (2008) έγινε προσπάθεια για τη διαμόρφωση ενός παιδαγωγικού πλαισίου με σκοπό την εφαρμογή σχολικής συμπληρωματικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης σε θέματα Περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, σε μαθητές/τριες ολιγοθέσιων δημοτικών σχολείων, απομακρυσμένων περιοχών. Η διαμόρφωση των αρχών του συγκεκριμένου παιδαγωγικού πλαισίου είχε ως στόχο τη διεύρυνση των εκπαιδευτικών ευκαιριών, τον εμπλουτισμό του μαθησιακής Περιβάλλοντος και την ποιοτική αναβάθμιση της προσφερόμενης εκπαίδευσης σε μαθητές/τριες των ολιγοθέσιων και απομακρυσμένων σχολείων της Ελλάδας.

Αρχικά, έγινε διερεύνηση των βασικών αρχών σχεδιασμού και ανάπτυξης ΕΥ για εξ αποστάσεως, Πρωτοβάθμια και Περιβαλλοντική εκπαίδευση, ενώ δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στην Πολυμορφικότητα, που αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και χαρίζει στο ευελιξία, δίνοντας του τη δυνατότητα να προσαρμόζεται σε όλα τα εκπαιδευτικά δεδομένα (Λιοναράκης, 2006).

Η αξιοποίηση και ο συνδυασμός, λοιπόν, των δεδομένων της βιβλιογραφικής επισκόπησης, συνέβαλαν στην δημιουργία Πολυμορφικού Εκπαιδευτικού Υλικού με σκοπό την εφαρμογή ενός εξ αποστάσεως προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης που αναφερόταν στο περιβάλλον της Μεσογείου και είχε τίτλο: «Ο Καπετάν ΣΟΣ, η παρέα του και το κινούμενο νησί».

Ο γενικότερος σκοπός της δημιουργίας του ΕΥ της συγκεκριμένης έρευνας ήταν:

1. η διαμόρφωση των παιδαγωγικών προδιαγραφών του ΕΥ για την εφαρμογή συμπληρωματικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης σε μαθητές Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης απομακρυσμένων και ολιγοθέσιων σχολείων της Ελλάδας, καθώς επίσης και
2. ο προσδιορισμός των βασικών χαρακτηριστικών ενός μοντέλου εφαρμογής συμπληρωματικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης σε μαθητές Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Ελλάδα.

Αφού, λοιπόν, δημιουργήθηκε το ΕΥ αξιολογήθηκε, ενώ τα κριτήρια αξιολόγησής του ήταν τα εξής:

- Ο έλεγχος της ποιότητας του ΕΥ ως προς:
 1. Τη καλλιέργεια γνωστικών αντικειμένων
 2. Την πολυμορφικότητα
 3. Τους στόχους του Ε.Π.Α
 4. Τη διαθεματικότητα
- Η διερεύνηση του ενδιαφέροντος των μαθητών για το ΕΥ, ώστε να συμμετέχουν ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία μέσω του ΕΥ.
- Η διερεύνηση της δυνατότητας εφαρμογής της συμπληρωματικής ΕξΑΕ σε μαθητές Δημοτικού και ο προσδιορισμός των παραγόντων που καθορίζουν την εφαρμογή.

Για το σκοπό αυτό, πραγματοποιήθηκε ποσοτική και ποιοτική αξιολόγηση του ΕΥ, ενώ τα δεδομένα συλλέχθηκαν με τη χρήση 3 μεθόδων:

1. ερωτηματολόγια μαθητών,
2. φύλλα παρατήρησης των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα,
3. συνεντεύξεις με ομάδες μαθητών, αλλά και συνεντεύξεις των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα και των εξωτερικών παρατηρητών/κριτικών φίλων.

Επιλέχθηκε η συγκεκριμένη μέθοδος, ώστε στη συλλογή δεδομένων να εξασφαλίζεται η εγκυρότητα και η αξιοπιστία της έρευνας και να τηρούνται οι προδιαγραφές της τριγωνοποίησης. Η τριγωνοποίηση σχετίζεται με τη χρήση πολλαπλών μεθόδων (πολύ-μεθοδική), ενώ προσδίδει βεβαιότητα στον ερευνητή και αξιοπιστία στα αποτελέσματα της έρευνας.

Στην τελική, λοιπόν, αξιολόγηση του ΕΥ συμμετείχαν:

- τα 101 παιδιά που συμμετείχαν στην υλοποίηση της έρευνας, με ερωτηματολόγια και ημιδομημένες συνεντεύξεις,
- οι 8 εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν με τις τάξεις τους στην έρευνα, με ημιδομημένες συνεντεύξεις
- οι 10 εμπειρογνώμονες που μελέτησαν το υλικό και το αξιολόγησαν ανεξάρτητα ο καθένας με ημιδομημένες συνεντεύξεις.

Ενώ στην κατηγοριοποίηση και ερμηνεία των αποτελεσμάτων συνέβαλαν 3 εξωτερικοί αξιολογητές, ειδικοί, οι οποίοι μελέτησαν, κατηγοριοποίησαν και ερμήνευσαν όλα τα δεδομένα της έρευνας, ανεξάρτητα ο ένας από τον άλλον με σκοπό να διασφαλιστεί η αξιοπιστία των αποτελεσμάτων.

Συμπερασματικά, μέσα λοιπόν, από την πολύπλευρη αξιολόγηση του πολυμορφικού ΕΥ διαπιστώθηκε, ότι το συγκεκριμένο ΕΥ, συνδύασε σε ικανοποιητικό βαθμό τις Αρχές της ΕξΑΕ, της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Συνακόλουθα, ήταν λειτουργικό, ενώ επετεύχθη ο βασικός σκοπός δημιουργία του, καθώς αποτελεί (με ορισμένες βελτιώσεις) ένα «λειτουργικό» εργαλείο μάθησης, ένα εμπλουτισμένο μαθησιακό Περιβάλλον, ένα τύπο μοντέλου για την εξ αποστάσεως εφαρμογή ενός προγράμματος εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία σε μαθητές/τριες Πρωτοβάθμιας.

2η Έρευνα

Αρχικά, η Κατσαντώνη (2017) δημιούργησε διαδραστικό, διαθεματικό, εκπαιδευτικό ψηφιακό υλικό «Κατοχή & Εμφύλιος», για το μάθημα της Ιστορίας Στ' Δημοτικού, σχετικά με την περίοδο της Κατοχής και του Εμφυλίου πολέμου στην Ελλάδα (Κολιόπουλος κ.α.,

2015), με στόχο να δημιουργήσει έναν εναλλακτικό τρόπο διδασκαλίας του συγκεκριμένης περιόδου.

Ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη του ΕΥ στηρίχτηκε στις παιδαγωγικές αρχές του εποικοδομισμού, της μαθητοκεντρικής προσέγγισης, της διαθεματικότητας, της πολυαισθητηριακής προσέγγισης της γνώσης μέσω της χρήσης των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ).

Μετά την δημιουργία του ψηφιακού ΕΥ διεξήχθη ευρετική αξιολόγηση, η οποία στόχευε στην εξέταση της ευχρηστίας της διεπαφής του. Η ευρετική ή ευριστική αξιολόγηση (heuristic evaluation) αποτελεί μία άτυπη προσέγγιση στην αξιολόγηση της χρησιμότητας μίας εκπαιδευτικής εφαρμογής. Ειδικότερα, σχετίζεται με την αξιολόγηση ενός εκπαιδευτικού ψηφιακού υλικού ως προς την ευχρηστία της διεπαφής του. Στη συγκεκριμένη έρευνα, η ευρετική αξιολόγηση στηρίχτηκε στους 10 ευρετικούς κανόνες των Nielsen and Molich (1990).

Κατά την ευρετική αξιολόγηση έγινε διάκριση του δείγματος σε δύο μέρη. Από τη μία πλευρά έλαβαν μέρος στην έρευνα 4 ειδικοί αξιολογητές. Οι συγκεκριμένοι αξιολογητές επιλέχθηκαν ως ειδικοί, διότι όλοι είχαν διπλή ειδίκευση:

1. κατείχαν τουλάχιστον έναν τίτλο μετεκπαίδευσης και
2. ήταν έμπειροι εκπαιδευτικοί.

Από την άλλη πλευρά, δημιουργήθηκε ένα δείγμα αξιολογητών-τελικών χρηστών του ψηφιακού ΕΥ.

Το συγκεκριμένο δείγμα αποτελείτο από 21 μαθητές και μαθήτριες του Στ'2 του 8ου Δημοτικού Σχολείου Χανίων, ενώ το βασικό εργαλείο διεξαγωγής της αξιολόγησης αποτέλεσε ένα ερωτηματολόγιο με είκοσι ερωτήσεις κλειστού τύπου.

Τα ποσοτικοποιημένα αποτελέσματα της συγκεκριμένης έρευνας έδειξαν ότι το ψηφιακό ΕΥ «Κατοχή & Εμφύλιος» διαθέτει μία αξιόλογη διεπαφή. Ακόμη, η χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας βοηθάει τη μαθησιακή διαδικασία, αφού δίνεται η δυνατότητα παροχής ενός βιωματικού αυθεντικού περιβάλλοντος μάθησης, με σκοπό τη διαδραστική και διαθεματική προσέγγιση της γνώσης με έναν πιο ελκυστικό τρόπο για

τους εκπαιδευόμενους, ξεφεύγοντας από τα στενά όρια της συμβατικής διδασκαλίας και της στείρας απομνημόνευσης της Ιστορίας.

3η Έρευνα

Συνακόλουθα, οι Μανούσου & Κοντογεωργάκου & Κόκκαλη (2017) στο άρθρο τους ασχολήθηκαν με τις προδιαγραφές Πολυμορφικού Εκπαιδευτικού υλικού για εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση, αλλά και με τη παρουσίαση και ανάλυση του Παιδαγωγικού υλικού που χρησιμοποιείται στο Κέντρο εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης της Βικτώρια (Distance Education Centre Victoria / DECV), στην Αυστραλία.

Αρχικά, τόνισαν τη σημασία της συστηματικής ανάλυσης των συστατικών του ΕΥ, τα οποία αποτελούνται από τη **δομή, τη μορφή, τα μέσα, το ύφος και το περιεχόμενό του**.

Σύμφωνα με τις Μανούσου & Κοντογεωργάκου & Κόκκαλη (2017) στην ΕξΑΕ η αυστηρή δόμηση των «μαθημάτων» είναι πολύ σημαντική, αφού μέσα από τη συνέπεια και τη σταθερότητα που παρέχει το μάθημα, προσφέρει στους διδασκόμενους ασφάλεια και εμπιστοσύνη. Για αυτό τον λόγο τα βασικά στοιχεία της δομής του ΕΥ είναι:

1. οι στόχοι, τα προσδοκώμενα αποτελέσματα (τι δηλαδή θα είναι σε θέση να κάνει ο διδασκόμενος ως απόδειξη της επιτυχημένης εκπαιδευτικής διαδικασίας) και
2. ο οδηγός μελέτης (ειδική κατηγορία εγχειριδίων, τα οποία περιγράφουν το πλαίσιο του εκπαιδευτικού προγράμματος και υποβοηθούν τη μελέτη των «κειμένων αναφοράς»).

Ταυτόχρονα, εξίσου σημαντικά για τη διαμόρφωση του ΕΥ στην σχολική ΕξΑΕ είναι η μορφή (έντυπο, ψηφιακό) που αυτό θα έχει και τα μέσα που θα χρησιμοποιηθούν (έντυπο, οπτικοακουστικό και πληροφοριακό υλικό).

Επιπρόσθετα, το ΕΥ στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, για να χαρακτηρίζεται αποτελεσματικό και να βοηθάει τον μαθητεύόμενο, πρέπει ως προς το ύφος να είναι απλό, άμεσο και φιλικό.

Τέλος, δίνεται έμφαση στο περιεχόμενο. Στις προδιαγραφές δημιουργίας ΕΥ για ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση που στηρίζονται στην επικοινωνιακή προσέγγιση τονίζεται ότι η διαμόρφωση κατάλληλου μαθησιακού περιβάλλοντος που θα συμβάλλει

στην ενεργό συμμετοχή των εκπαιδευομένων στη μαθησιακή διαδικασία αποτελεί τη σημαντικότερη αρχή. Ακόμη, το ΕΥ οφείλει να κινεί το ενδιαφέρον των εκπαιδευομένων και να τους χαρίζει αυτονομία για να χαράξουν τη δική τους μαθησιακή πορεία. Συνοψίζοντας, η κατάλληλη παρουσίαση του περιεχομένου, η κατάλληλη χρήση και αξιοποίηση των δραστηριοτήτων και των ασκήσεων (έμφαση σε ασκήσεις αυτό-αξιολόγησης) είναι μερικά από τα βασικά ζητήματα της διδακτικής μεθοδολογίας.

Το Παιδαγωγικό υλικό, λοιπόν, που χρησιμοποιείται στο Κέντρο εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης της Βικτώρια (Distance Education Centre Victoria / DECV), στην Αυστραλία αποτελεί μια εξαιρετικά καλή πρακτική και η μελέτη του ένα πολύ καλό παράδειγμα παιδαγωγικού υλικού.

Από την ενδελεχή μελέτη του ΕΥ του Κέντρου Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης της Victoria έγινε αντιληπτό ότι τα βασικότερα χαρακτηριστικά του είναι η αξιοποίηση της διαθεματικότητας σε όλα τα επίπεδα και ο στοχοκεντρικός του χαρακτήρας.

Αρχικά, οι στόχοι, είναι γραμμένοι σε απλό, φιλικό και κατανοητό ύφος. Επιπλέον, δίνεται προσοχή στην αυτονομία και αυτενέργεια του μαθητή, αλλά και στην πολυεπίπεδη καλλιέργεια του παραδοσιακού γραμματισμού, του νέου γραμματισμού, αλλά και του κριτικού γραμματισμού (κριτική επεξεργασία των πηγών, έντυπων και ηλεκτρονικών). Ακόμη στο συγκεκριμένο ΕΥ υπάρχει μεγάλη ποικιλία δραστηριοτήτων διαβαθμισμένη σε κάθε επίπεδο. Τέλος, το ΕΥ του DECV μπορεί να θεωρηθεί πολυμορφικό, καθώς, εκτός από το έντυπο υλικό, αξιοποιεί μια μεγάλη ποικιλία μέσων: CDs, διαδραστικά DVD, τηλεοπτικές εκπομπές κλπ., τα οποία ενσωματώνονται με τρόπο δημιουργικό στο υλικό, αφού παρέχονται σαφείς οδηγίες για το πότε, πώς, και γιατί πρέπει να χρησιμοποιηθούν.

4η Έρευνα

Επιπρόσθετα, η Σκαράκη (2019) προσπάθησε να αξιοποιήσει της ΤΠΕ ως γνωστικό εργαλείο ανάπτυξης της κριτικής σκέψης των μαθητών/τριών και συγκεκριμένα αξιοποίησε τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (ΕξΑΕ) στον σχεδιασμό και στην παραγωγή ποιοτικού εκπαιδευτικού λογισμικού στο μάθημα της Ιστορίας της Στ' τάξης.

Γενικότερος σκοπός και βασικός στόχος της έρευνας ήταν να διερευνηθούν οι απόψεις των εκπαιδευτικών και των μαθητών/τριών σχετικά με τη συμβολή του υλικού στην καλύτερη κατανόηση του μαθήματος της ιστορίας, στην εμβάθυνση των ιστορικών κειμένων και στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης των μαθητών/τριών.

Αρχικά, το ΕΥ κατηγοριοποιήθηκε σύμφωνα με την τυπολογία κειμένων που ανέπτυξαν οι West και Λιοναράκης (2001) και κάνουν το εκπαιδευτικό υλικό της ΕξΑΕ καθοδηγητικό και αλληλεπιδραστικό:

1. Προκείμενα: εισαγωγή, πίνακας περιεχομένων, οδηγός πλοήγησης, οδηγός μελέτης, χρονοδιάγραμμα, οι στόχοι του μαθήματος.
2. Μετακείμενα: σύνοψη, βιβλιογραφία, υλικό για περαιτέρω μελέτη
3. Διακείμενα με τη μορφή τεστ αυτοαξιολόγησης, κουίζ, ερωτήσεις κινητοποίησης/προβληματισμού, δραστηριότητες διερεύνησης των πηγών ανοιχτού τύπου

Ακόμη, το ΕΥ σχεδιάστηκε και αναπτύχθηκε με βάση την αρχή της πολυμεσικότητας, αφού αξιοποιήθηκαν διάφορα πολυμέσα όπως εικόνες, ήχος, διαδραστικό βίντεο, γραφικά και χρησιμοποιήθηκαν εργαλεία web 2.0, όπως η δημιουργία εννοιολογικού χάρτη, on line σταυρόλεξου και ιστορικής γραμμής.

Έπειτα, διεξήχθη έρευνα με απαρχή το ερώτημα: «Πώς μπορεί ο εκπαιδευτικός να αναπτύξει την ιστορική σκέψη και κατανόηση των μαθητών/τριών και εν γένει δεξιότητες κριτικής σκέψης στο μάθημα της Ιστορίας;».

Έτσι, η συγκεκριμένη έρευνα αφορούσε ένα ποιοτικό σχέδιο έρευνας, αφού αποτέλεσε συνδυασμό της μεθοδολογικής προσέγγισης της μελέτης περίπτωσης με στοιχεία της έρευνας δράσης. Επιπρόσθετα, αξιοποιήθηκε το «Μοντέλο εναλλαγής του σταθμού», με βάση το οποίο οι μαθητές/τριες χρησιμοποιούν εναλλάξ μαθησιακούς τρόπους, εκ των οποίων ένας τουλάχιστον σταθμός είναι η διαδικτυακά υποστηριζόμενη μάθηση. Άλλοι τρόποι ενδέχεται να είναι η διδασκαλία σε ομάδες ή σε ολόκληρη την τάξη, ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες, projects, ατομική διδασκαλία ή εργασίες με μολύβι και χαρτί.

Ο τρόπος που επέλεξε η Σκαράκη (2019) να παρέμβει στην εκπαιδευτική διαδικασία ήταν ο σχεδιασμός ΕΥ με τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, το οποίο εφαρμόστηκε στους/στις μαθητές/τριες σε πραγματικές συνθήκες διδασκαλίας σ' ένα τμήμα της Στ' τάξης, σύμφωνα με συγκεκριμένο μοντέλο της μικτής μάθησης και η αξιολόγηση έγινε σύμφωνα με τα δεδομένα που προέκυψαν από τη συμμετοχική παρατήρηση, τα ερωτηματολόγια με ανοιχτού τύπου ερωτήσεις και τις συνεντεύξεις.

Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν εννέα εκπαιδευτικοί της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και έντεκα μαθητές/μαθήτριες της έκτης τάξης, ενώ κατά τη συλλογή των δεδομένων εφαρμόστηκε η μέθοδος της τριγωνοποίησης, ώστε να εξασφαλιστεί η εγκυρότητα και η αξιοπιστία της έρευνας.

Σύμφωνα, λοιπόν, με την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών και των μαθητών/τριών το ΕΥ φαίνεται ότι εκπλήρωσε τον σκοπό του, να αφηγηθεί δηλαδή μια ενδιαφέρουσα ιστορία, η οποία εμπλουτίστηκε με παράθεση λεπτομερειών, έγινε πιο ζωντανή με τη χρήση του ιστορικού Ενεστώτα και κινητοποίησε τους μαθητές/τριες ώστε όλοι/ες να ολοκληρώνουν την κάθε φορά υπό μελέτη ενότητα.

Επίσης, η αξιοποίηση των πολυμέσων αποτέλεσα ένα πολύ δυνατό στοιχείο του ΕΥ σύμφωνα και με τις δύο πλευρές, καθώς τα πολυμέσα χαρίζουν μία πιο πλήρη εικόνα της εποχής, συμβάλλουν στην οπτικοποίηση της πληροφορίας, βοηθούν τον/τη μαθητή/τρια να κάνει περισσότερες συνδέσεις και να δει το παρελθόν μέσα από τα μάτια των προσώπων της εποχής, δηλαδή ενεργοποιούν την ιστορική φαντασία.

Τέλος, η πλειονότητα των εκπαιδευτικών υποστηρίζει ότι το συγκεκριμένο ΕΥ μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων κριτικής σκέψης μέσα από τον προβληματισμό των μαθητών/τριών, την ισότιμη διαχείριση των πηγών στο υλικό, την κριτική ανάλυσή τους, την ανάπτυξη της επιχειρηματολογίας και τον διάλογο στην ομάδα.

5η Έρευνα

Οι Νιανιαούρης & Καλογιαννάκης (2020) προσπάθησαν να δημιουργήσουν και να αξιολογήσουν το Πολυμορφικό Εκπαιδευτικό Περιβάλλον (ΠΕΠ) με τίτλο «Αναπνευστικό σύστημα», το οποίο σχετίζεται με την αντίστοιχη ενότητα του μαθήματος «Έρευνώ και Ανακαλύπτω» της Στ' τάξης Δημοτικού σχολείου. Σκοπός του ΠΕΠ ήταν να

αποτελέσει ένα επικουρικό εργαλείο για τον εκπαιδευτικό για τη διδασκαλία της συγκεκριμένης ενότητας, αλλά και ένα μέσο για τους εκπαιδευόμενους, βοηθώντας τους κατά την επεξεργασία, κατανόηση και εμπέδωση του γνωστικού αντικειμένου στην πράξη.

Απώτερος σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας ήταν η αξιολόγηση της παρουσίας – δομής, της επάρκειας και της ευχρηστίας του ΠΕΠ από εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, με σκοπό την καλύτερη δυνατή και αποτελεσματική αξιοποίησή του στην εκπαιδευτική πράξη.

Ειδικότερα, τα ερευνητικά ερωτήματα ήταν τα εξής:

- Σε ποιο βαθμό το ΠΕΠ, που δημιουργήθηκε, περιέχει δραστηριότητες κατανοητές, ευχάριστες και ελκυστικές, ώστε να αποφασίσει ένας εκπαιδευτικός να το χρησιμοποιήσει στην τάξη του (αποτίμηση τρόπου παρουσίας και δόμησης περιεχομένου).
- Σε ποιο βαθμό καλύπτει τη διδασκόμενη ύλη και τους εκπαιδευτικούς στόχους για τη συγκεκριμένη ενότητα (αποτίμηση επάρκειας).
- Σε ποιο βαθμό είναι εύκολο να αξιοποιηθεί αυτόνομα από τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές στο σχολείο, σύμφωνα με την καθοδήγηση που τους παρέχεται (αποτίμηση ευχρηστίας).

Αρχικά, το ΕΥ σχεδιάστηκε και αναπτύχθηκε με βάση τις θεωρητικές Αρχές, οι οποίες παρατίθενται στη συνέχεια:

1. **Κατευθυνόμενης Διαλογικής Μορφής του Κειμένου:** Όταν το κείμενο - οδηγίες, επεξηγήσεις, ερμηνείες και σχολιασμοί – έχει τη μορφή προφορικού λόγου, ώστε να δίνεται η εντύπωση στον εκπαιδευόμενο ότι βρίσκεται σε διάλογο με το υλικό ή με τον εκπαιδευτικό που το δημιούργησε (Σπανακά και Λιοναράκης, 2017).
2. **Προσδοκώμενων Μαθησιακών Αποτελεσμάτων:** Πρέπει να διατυπώνονται ξεκάθαρα οι διδακτικοί στόχοι με σαφώς καθορισμένα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, ενώ χρειάζεται να λαμβάνονται υπόψιν πριν την διατύπωση των

παραπάνω τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και οι ανάγκες των εκπαιδευόμενων (Αναστασιάδης & Σπαντιδάκης, 2013)

3. **Πολυμεσικότητας:** Είναι βασικό να υπάρχει στο ΕΥ συνδυασμός, τόσο κειμενικών μορφών (γραπτά και ηχητικά κείμενα), όσο και γραφικών αναπαραστάσεων (στατικές εικόνες και δυναμικά γραφικά στοιχεία όπως: βίντεο, animation).
4. **Αλληλεπίδρασης:** η αμφίδρομη επικοινωνία ανεξαρτήτως της απόστασης μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητή.
5. **Πλεονασμού:** η αποφυγή περιττών - πλεοναζουσών πληροφορίες που δεν χρησιμεύουν.
6. **Κατάτμησης:** σύντομη και συγκεκριμένη οπτική και ακουστική πληροφόρηση, αντί μακροσκελή κείμενα ή πολλές εικόνες ταυτόχρονα.
7. **Συνάφειας:** τεχνική επεξεργασίας κατά την οποία αυτός που μελετά ένα κείμενο να βρίσκεται σε μια ενεργή στάση, ένα είδος εγρήγορης.
8. **Αυθεντικοποιημένων Δραστηριοτήτων:** Η σύνδεση των μαθησιακών στόχων με μαθησιακές εμπειρίες από την πραγματική ζωή εγείρουν το ενδιαφέρον και κινητοποιούν τους μαθητευόμενους (Αναστασιάδης & Σπαντιδάκης, 2013).

Τέλος, η μελέτη ολοκληρώθηκε με μία ποιοτική αξιολόγηση του ΠΕΠ για το Αναπνευστικό σύστημα από δέκα εκπαιδευτικούς με γνώσεις πάνω στις ΤΠΕ, οι οποίοι αφού το μελέτησαν, μέσω ημιδομημένης συνέντευξης το αξιολόγησαν. Επομένως, η συλλογή δεδομένων ποιοτικού χαρακτήρα έγινε με τη χρήση τυποποιημένης ημιδομημένης συνέντευξης εις βάθος.

Στο σύνολό τους οι συμμετέχοντες υποστήριξαν ότι το ΠΕΠ προσέλκυσε το ενδιαφέρον τους και ενδεχομένως θα εγείρει το ενδιαφέρον και των μαθητών τους. Το θεώρησαν, ακόμη, ιδιαίτερα ευπαρουσίαστο. Σχεδόν όλοι δήλωσαν ότι το περιεχόμενό του είναι κατανοητό και εύληπτο. Επίσης, η πλειονότητα των συμμετεχόντων διαπίστωσε ότι το περιεχόμενο των δραστηριοτήτων του συνδέεται με τις εμπειρίες και τα βιώματα των εκπαιδευόμενων. Όσον αφορά την δομή κρίθηκε από τους περισσότερους ολοκληρωμένο,

σύμφωνα με τη δομή του επίσημου σχολικού εγχειριδίου, με διακριτούς στόχους κάθε υποενότητας και σαφή αλληλουχία ως προς το περιεχόμενό του.

Ακόμη, από τα πορίσματα της έρευνας φάνηκε ότι το ΠΕΠ είναι μεθοδολογικά επαρκές, καθώς διακρίνεται από συνέπεια ως προς τους επιδιωκόμενους σκοπούς και στόχους στις δραστηριότητες που το διατρέχουν και είναι σύμφωνο με τις απαιτήσεις του ΑΠΣ

Τέλος, είναι εύχρηστο, καθώς σχεδόν όλοι οι συμμετέχοντες τόνισαν ότι παρέχει υποστήριξη στη δυνατότητα στο χρήστη για έλεγχο της ροής των πληροφοριών. Συμπληρωματικά, συμφώνησαν στο ότι οι δραστηριότητές του συμβάλλουν στην αυτενέργεια και αυτονομία των μαθητών.

2.1.2 Έρευνες στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Σε αντίθεση με την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση έχουν πραγματοποιηθεί λιγοστά βήματα στο πλαίσιο εφαρμογής της σχολικής ΕξΑΕ, γεγονός που επιβεβαιώνεται από τα ευρήματα της βιβλιογραφικής επισκόπησης. Συνεπώς, λιγοστές είναι οι έρευνες που ασχολήθηκαν με τον σχεδιασμό ΕΥ, σύμφωνα με τις αρχές της ΕξΑΕ.

1η Έρευνα

Αρχικά, ο Καμπύλης (2017) στην εργασία του στο πλαίσιο της αξιοποίησης της μεθόδου της Εξ αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕξΑΕ) στο χώρο της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, είχε σαν σκοπό την αποτίμηση στην πράξη της λειτουργίας του ΕΥ, των γραπτών εργασιών, των ομαδικών συμβουλευτικών συναντήσεων (Ο.Σ.Σ.), των στοιχείων επικοινωνίας αλλά και της οργανωτικής διαδικασίας μέσα στην οποία εντάχθηκε.

Προχώρησε, λοιπόν, στον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την παροχή ενός ολοκληρωμένου μαθήματος συμπληρωματικής ΕξΑΕ, με εκπαιδευτικό αντικείμενο από τις επιστήμες της Φυσικής Αγωγής κατά το σχολικό έτος 2013-2014. Οι είκοσι συμμετέχοντες, ήταν μαθητές της Γ' Τάξης του Πρότυπου Πειραματικού Γυμνασίου Πατρών (Π.Π.Γ.Π.).

Το ερευνητικό ερώτημα που αποτέλεσε τη βάση της ερευνητικής του διαδικασίας ως προς την αξιολόγηση του ΕΥ ήταν:

- Λειτουργήσει το εκπαιδευτικό υλικό στην κατεύθυνση της εξυπηρέτησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας και ποια η άποψη των μαθητών για αυτό;

Ωστόσο, στο συγκεκριμένο γενικό ερώτημα τέθηκαν επί μέρους ερωτήματα:

1. Το εκπαιδευτικό υλικό λειτουργήσει καθοδηγητικά στην προσπάθεια μελέτης του από τους μαθητές και σε τι βαθμό;
2. Το εκπαιδευτικό υλικό κατά τη μελέτη του λειτουργήσει με τέτοιο τρόπο ώστε οι μαθητές να μην αισθάνονται την ανάγκη βοήθειας από τον καθηγητή τους;
3. Το εκπαιδευτικό υλικό ήταν κατανοητό από τους μαθητές;
4. Το εκπαιδευτικό υλικό ενθάρρυνε τους μαθητές στην μελέτη τους, προσφέροντας ταυτόχρονα ενημέρωση για την πρόοδό τους;
5. Η εμφάνιση του εκπαιδευτικού υλικού ήταν ελκυστική;
6. Ποια τα θετικά, ποια τα αρνητικά στοιχεία του εκπαιδευτικού υλικού, τι δυσκόλεψε τη μελέτη του και τι οι μαθητές θα ήθελαν να αλλάξει σε αυτό;

Για τον σχεδιασμό, λοιπόν και ανάπτυξη του ΕΥ, που αξιολογήθηκε, εφάρμοσε το μοντέλο West και Λιοναράκη. Ακολουθήθηκε, δηλαδή, ο κανόνας των τριών διαφορετικών δεσμών (Λιοναράκης, 2001).

Για την αποτίμηση του ΕΥ έγινε χρήση του συνδυασμού του ποσοτικού ερευνητικού προτύπου με το ποιοτικό ερευνητικό πρότυπο. Χρησιμοποιήθηκε, δηλαδή, η μέθοδος της τριγωνοποίησης, όπου στην περίπτωσή, όμως, αυτή δεν αφορούσε τη διαδικασία επιβεβαίωσης στοιχείων από διαφορετικά άτομα ή διαφορετικά είδη δεδομένων, αλλά τη χρήση δυο διαφορετικών μεθόδων συγκέντρωσης των δεδομένων.

Κατά την εφαρμογή του ποσοτικού ερευνητικού προτύπου, το ερευνητικό εργαλείο συλλογής πρωτογενών δεδομένων που αξιοποιήθηκε, ήταν ένα ανώνυμο ερωτηματολόγιο με κλειστού και ανοικτού τύπου ερωτήματα. Ενώ, κατά την εφαρμογή του ποιοτικού ερευνητικού προτύπου, συγκροτήθηκε ένας οδηγός ημιδομημένων συνεντεύξεων.

Στην συγκεκριμένη έρευνα, το ερευνητικό δείγμα και ο πληθυσμός ήταν δυο ταυτόσημες έννοιες, καθώς τα ερευνητικά υποκείμενα ήταν οι είκοσι (20) συμμετέχοντες στον όμιλο

εκ των οποίων εφτά (7) μαθητές και δεκατρείς (13) μαθήτριες της Γ' Τάξης του Πρότυπου Πειραματικού Γυμνασίου Πατρών.

Με βάση τα δεδομένα που συλλέχθηκαν από τα ερευνητικά εργαλεία, έγινε αντιληπτό, ότι το εκπαιδευτικό υλικό που δόθηκε προς μελέτη στους μαθητές:

1. λειτούργησε θετικά στην κατεύθυνση της εξυπηρέτησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας,
2. εκπλήρωσε τους όρους εκείνους βάσει των οποίων η εξ αποστάσεως εκπαίδευση στηριζόμενη στην ύπαρξη ενός «εκπαιδευτικού πακέτου» και σε ένα υλικό το οποίο είχε σχεδιαστεί στην κατεύθυνση ενός ειδικού εκπαιδευτικού σκοπού, είχε ειδικούς εκπαιδευτικούς στόχους και απευθυνόταν σε ειδική κατηγορία σπουδαστών (Γκιόσος & Κουτσούμπα, 2004),
3. λειτούργησε καθοδηγητικά στην πορεία μελέτης των μαθητών, αλλά και να συνέβαλε στην ανεξαρτητοποίηση των μαθητών από τη βοήθεια του καθηγητή,
4. ήταν κατανοητό και ενθαρρυντικό, ενώ έδινε τη δυνατότητα στους μαθητές να ενημερώνονται οι ίδιοι για την πρόοδό τους.
5. Εκείνο το οποίο όμως εκτιμήθηκε ιδιαίτερα κατά γενική παραδοχή στο ΕΥ ήταν το περιεχόμενό του, το οποίο προσέφερε στους μαθητές γνώσεις για την υγεία, την καλή φυσική κατάσταση και γενικά γνώσεις που συνδέονται με τη ζωή και την καθημερινότητά τους.

2η Έρευνα

Στο πλαίσιο της έρευνας του Σταυγιαννουδάκης & Καλογιαννάκης (2019) δημιουργήθηκε εκπαιδευτικό υλικό με τη μεθοδολογία της Εξ αποστάσεως Εκπαίδευσης για το μάθημα της φυσικής της Α' Λυκείου. Το ΕΥ αξιοποιήθηκε για την επαναληπτική διδασκαλία της ενότητας των κινήσεων σύμφωνα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα σπουδών και απευθυνόταν σε μαθητές Γενικού Λυκείου.

Βασικός σκοπός της μελέτης αποτέλεσε η παρουσίαση του πολυμορφικού εκπαιδευτικού υλικού που σχεδιάστηκε και αναπτύχθηκε με βάση της αρχές της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της ενότητας της κινηματικής σε μαθητές της Α' Λυκείου. Επιπρόσθετα,

πραγματοποιήθηκε μία αρχική αξιολόγηση του βαθμού ικανοποίησης των μαθητών από την παρακολούθηση αυτού του μαθήματος στο σύστημα διαχείρισης μάθησης Chamillo με το οποίο διαμοιράστηκε.

Το ΕΥ που δημιουργήθηκε περιελάμβανε εγχειρίδια μελέτης, παράλληλα κείμενα, οδηγούς μελέτης σε μορφή ψηφιοποιημένου κειμένου, αρχείου ήχου, βίντεο, κ.α. που αποτελούν οπτικοακουστικό υλικό, ασκήσεις αυτοαξιολόγησης, ψηφιακές εργαστηριακές ασκήσεις και δραστηριότητες που ευνοούν την αλληλεπίδραση, τηλεδιασκέψεις και συνομιλίες που του προσφέρουν διαδραστικές δυνατότητες. Ακόμη, το ΕΥ διαμορφώθηκε με βάση τις αρχές της ΕξΑΕ των West (1996) και Λιοναράκη (2001) και προσπάθησε να θέσει ερωτήματα με σκοπό την ενεργοποίηση των μαθητών, την παροχή ευκαιριών αυτοαξιολόγησης, ενώ ευνόησε την ανοιχτότητα, την αυτονομία και την ομαδοσυνεργατική μάθηση.

Στην έρευνά συμμετείχαν 40 μαθητές της Α' τάξης του ΓΕΛ Αλικιανού στο νομό Χανίων το Μάιο του 2019. Για τη διεξαγωγή της χρησιμοποιήθηκε ως μέσο συλλογής δεδομένων ένα κατάλληλα διαμορφωμένο ερωτηματολόγιο. Το ερωτηματολόγιο αποτελείτο από 39 ερωτήσεις κλειστού, 5 ερωτήσεις ανοικτού τύπου, διαμοιρασμένες σε θεματικούς άξονες.

Οι μαθητές που συμμετείχαν στα μαθήματα προέρχονταν από 12 διαφορετικά χωριά της ορεινής και ημιορεινής ενδοχώρας του νομού Χανίων, από το σύνολο των 20 χωριών από τα οποία το Γενικό Λύκειο Αλικιανού δέχεται μαθητές. Ακόμη, η πλειονότητα των μαθητών δήλωσε ότι έχει τον κατάλληλο ηλεκτρονικό εξοπλισμό για να συμμετάσχει στην έρευνα.

Οι μαθητές, λοιπόν, υποστήριξαν, ότι οι διαδικτυακές παραπομπές και το ΕΥ στο σύνολό του, τους βοήθησε να μάθουν καλύτερα και πιο εύκολα. Το ΕΥ αξιολογήθηκε ως επαρκές, προσιτό, ποιοτικό και ικανό να εγείρει και να κρατήσει το ενδιαφέρον τους. Η αξιοποίηση όλων των σύγχρονων διδακτικών εργαλείων στην πλατφόρμα ενέπλεξε τους μαθητές παραγωγικά με το υλικό και αύξησε το ενδιαφέρον τους για το σχολείο και κυρίως για το μάθημα της φυσικής.

Γενικότερα, οι μαθητές δηλώσαν πρόθυμοι να προτείνουν τα εξ αποστάσεως μαθήματα και σε άλλους συμμαθητές τους. Ωστόσο, τα πορίσματα της έρευνας έδειξαν ότι οι

μαθητές δεν πιστεύουν ότι μπορεί να αντικατασταθούν τα συμβατικά μαθήματα από εξ αποστάσεως μαθήματα, καθώς οι ίδιοι υποστηρίζουν, ότι τα εξ αποστάσεως μαθήματα όσο καλή δομή και να έχουν, δεν δύναται να υποκαταστήσουν τις κοινωνικές ανάγκες των μαθητών που καλύπτει το συμβατικό σχολείο.

2.1.3 Έρευνες στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση – Εκπαίδευση Ενηλίκων

Όπως και στην Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, έτσι και στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση ή στην Εκπαίδευση ενηλίκων ελάχιστες είναι οι έρευνες που ασχολήθηκαν με τον σχεδιασμό και την αποτίμηση ΕΥ, σύμφωνα με τις αρχές της ΕξΑΕ. Έτσι, κατά την βιβλιογραφική επισκόπηση εντοπίστηκαν 4 μόνο έρευνες που αναφέρονται στον σχεδιασμό ΕΥ στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση.

1η Έρευνα

Σκοπός της έρευνας του Ροπόκη (2011) ήταν η δημιουργία ενός καινοτόμου εξ αποστάσεως ΕΥ με τη αξιοποίηση του 4MAT Model της McCarthy και ο έλεγχος της αποτελεσματικότητας του, σε σχέση με τη μαθησιακή διαδικασία, σύμφωνα με το πλαίσιο της Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, όπως αυτή εφαρμόζεται στην περίπτωση του ΕΑΠ.

Ειδικότερα, στην εργασία δημιουργήθηκε ένα ΕΥ για εξ αποστάσεως εκπαίδευση των γεωπόνων που αναφερόταν στον εμβολιασμό των λαχανικών και το οποίο βασίστηκε στο 4 Model–Action–Talk (4MAT) μοντέλο μάθησης της Bernice McCarthy. Το μοντέλο 4MAT, σύμφωνα με τον Ροπόκη (2011) «αποτελεί έναν κύκλο διδασκαλίας οκτώ συνεχόμενων βημάτων, η θεωρητική βάση του οποίου βασίζεται πάνω στα τέσσερα μαθησιακά στυλ του μοντέλου του Kolb και ταυτόχρονα στις μαθησιακές προτιμήσεις που απορρέουν από την επικράτηση του δεξιού ή αριστερού ημισφαιρίου του εγκεφάλου».

Συνακόλουθα, το ΕΥ σχεδιάστηκε και αναπτύχθηκε με βάση το ΕΥ που εφαρμόζεται στην περίπτωση του Ε.Α.Π., με βάση της αρχές της ΑΕξΑΕ, τις οποίες διατύπωσαν οι West & Λιοναράκης (2001).

Επιπρόσθετα, έγινε επιλογή της διαμορφωτικής αξιολόγησης, η οποία εφαρμόστηκε τόσο στο ΕΥ για ΑΕξΑΕ στο γνωστικό πεδίο του εμβολιασμού των λαχανικών όσο και στο ΕΥ για ΕξΑΕ με βάση το μοντέλο 4MAT στο ίδιο γνωστικό πεδίο. Ο σκοπός της

αξιολόγησης ήταν να γίνει συλλογή πληροφοριών για τον εντοπισμό προβλημάτων και αδυναμιών, ώστε να πραγματοποιηθούν στη συνέχεια απαραίτητες διορθώσεις και αλλαγές στα δυο ΕΥ.

Η αξιολόγηση έγινε από τρία μέλη ΣΕΠ του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου της Θεματικής Ενότητας «Ανοικτή και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση», καθώς τα μέλη ΣΕΠ θεωρήθηκαν ως η πλέον κατάλληλη ομάδα, ώστε να αξιολογήσουν την αρτιότητα και την επιστημονικότητα των συγκεκριμένων ΕΥ, αλλά και τον βαθμό που τα δύο ΕΥ ανταποκρίνονται στις ανάγκες της Ανοικτής και εξ Αποστάσεως εκπαίδευσης. Έγινε, λοιπόν, η επιλογή των συγκεκριμένων τριών μελών ΣΕΠ, καθώς διαθέτουν προσωπική εμπειρία από τέτοιας μορφής εκπαίδευση.

Με βάση τα πορίσματα της αξιολόγησης της εφαρμογής, το εξ αποστάσεως ΕΥ που σχεδιάστηκε και αναπτύχθηκε και αφορούσε στον εμβολιασμό των λαχανικών και που βασίστηκε στο 4MAT Model της McCarthy, φαίνεται να είναι πιο αποτελεσματικό σε σύγκριση με το αντίστοιχο εξ αποστάσεως ΕΥ όπως αυτό εφαρμόζεται στην περίπτωση του ΕΑΠ.

2η Έρευνα

Στην εργασία του Παπανδρέου (2017) καταγράφηκε *«η εμπειρία της συνεργασίας και αλληλεπίδρασης μιας ομάδας 6 μεταπτυχιακών φοιτητών του Α.Π.ΚΥ. υπό την προτροπή της Καθηγήτριας/Συμβούλου τους και Συντονίστριας της θεματικής «Ανοικτή και ΕξΑΕ» (ΕΠΑ65), την ακαδημαϊκή χρονιά 2016-2017 να μετασχηματίσουν κοινή εργασία τους σε ΕξΑΕ εκπαιδευτικό υλικό, εφαρμόζοντας στην πράξη τις σύγχρονες αρχές συγγραφής και ανάπτυξης εκπαιδευτικού υλικού για ΕξΑΕ».*

Για τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη του ΕΥ αξιοποιήθηκαν, οι αρχές της ΕξΑΕ των West & Λιοναράκη (2001), αλλά και το μοντέλο A.R.C.S. του Keller, ενώ δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στην κάλυψη των πολλαπλών εκπαιδευτικών αναγκών των διδασκόμενων. Αυτό επετεύχθη με την προσφορά ποικίλων μέσων και ελευθερίας επιλογών, λαμβάνοντας υπόψιν τα διάφορα μαθησιακά στυλ και τον ατομικό ρυθμό μελέτης του κάθε σπουδαστή.

Συνεπώς, ακολουθήθηκαν τα παρακάτω βήματα ανάπτυξης:

1. Κατάτμηση της ύλης, διαμόρφωση εισαγωγικών παρατηρήσεων & καθορισμός του σκοπού.
2. Αποσαφήνιση των εννοιών/κλειδιών & των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων.
3. Σχεδιασμός δραστηριοτήτων/εργασιών αξιολόγησης & των απαντήσεών τους καθώς και μορφοποίηση σύνοψης.
4. Πολυμορφική παρουσίαση μέσω περιβαλλόντων Τ.Π.Ε.

Για την διαμόρφωσή του έγινε συνεργασία 6 φοιτητών του Α.Π.ΚΥ., ως ομάδα ανάπτυξης υλικού, ενώ κατά την ανάπτυξή του χρησιμοποιήθηκαν εφαρμογές διαδικτύου (Google Drive), συμμετοχικού ιστού (Titanpad, Padlet, Moodle) καθώς και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, υπό την καθοδήγηση της Καθηγήτριας-Συμβούλου και Συντονίστριας της θεματικής, «Ανοικτή και ΕξΑΕ».

Πραγματοποιήθηκαν, λοιπόν, 7 τηλεσυναντήσεις, μέσω του περιβάλλοντος τηλεδιάσκεψης BlackBoard, οι οποίες καταγράφηκαν και ήταν διαθέσιμες στην ηλεκτρονική αίθουσα της ενότητας ΕΠΑ65, αποτελώντας επίσης ΕΥ μεθόδου συνεργασίας από απόσταση. Ο τίτλος του συγκεκριμένου ΕΥ ήταν: «Εκπαίδευση από απόσταση: Αναγκαιότητα/έννοιες/χαρακτηριστικά. Μια πολλά υποσχόμενη δημοκρατική & πολυμορφική εκπαιδευτική επιλογή».

Ωστόσο, η καινοτομία της όλης διαδικασίας έγκειται στο γεγονός ότι συνεργάστηκαν από απόσταση 6 άτομα, χωρίς να έχουν συναντηθεί ποτέ διά ζώσης (κάποιοι μόνο στις τελικές εξετάσεις) και τα οποία προέρχονταν από απομακρυσμένες περιοχές της Ελλάδας και της Κύπρου, βρίσκονταν σε διαφορετικές ηλικίες και είχαν επαγγέλματα.

Συνοψίζοντας, η υιοθέτηση των συγκεκριμένων αρχών και προδιαγραφών, καθώς επίσης και τα συγκεκριμένα βήματα υλοποίησης που ακολούθησε η ομάδα ανάπτυξης στη διαδικασία μετασχηματισμού του αρχικού κειμένου, δημιούργησαν ένα πολυμορφικό, πολυλειτουργικό κείμενο, το οποίο έχει ως στόχο να αποτελέσει εναλλακτικό και ισοδύναμο υλικό, κατάλληλο για μαθητευόμενους της ΕξΑΕ.

3η Έρευνα

Το άρθρο των Αποστολίδου & Hartofylaka (2017) παρουσιάζει και περιγράφει τη διαδικασία σχεδιασμού του ΕΥ στο πλαίσιο πολιτισμικής προσαρμογής εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης για ενήλικες πρόσφυγες που διαμένουν στην Ελλάδα. Η παρουσίαση στηρίζεται σε διεπιστημονική έρευνα που πραγματοποιείται στο πλαίσιο διεξαγωγής του έργου P.R.E.S.S (Παροχή Προγράμματος Εκπαίδευσης και Υποστήριξης για τους Πρόσφυγες) και συγκεκριμένα στην επακόλουθη εφαρμογή των δράσεων 21 και 22 του έργου, οι οποίες έχουν ως στόχο στην προσαρμογή προϋπάρχοντος ΕΥ, ώστε να εξυπηρετεί και κοινωνικές ανάγκες.

Γενικότερα, αξιοποιήθηκε το πλαίσιο της διδακτορικής έρευνας που αναπτύσσεται στο Ε.Α.Π στο αντικείμενο της Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, και η παροχή ενός βραχέος προγράμματος (short course) στα αραβικά και στα φάρσι, το οποίο θα αξιοποιηθεί πιλοτικά στην αποτύπωση των προοπτικών και των αδυναμιών του συγκεκριμένου μοντέλου.

Ειδικότερα, η παρουσίαση μελετά ζητήματα εκπαιδευτικής και πολιτισμικής προσαρμογής του υλικού. Η προσαρμογή αυτή του ΕΥ έγινε σε τρία επίπεδα, λαμβάνοντας υπόψιν τα βασικά χαρακτηριστικά των πληθυσμών-στόχων:

- Προσαρμογή στο ίδιο το εκπαιδευτικό περιεχόμενο
- Προσαρμογή στη γλώσσα (από ελληνικά σε ελληνικά και από ελληνικά σε φάρσι και αραβικά)
- Προσαρμογή στο μέσο παράδοσης της πληροφορίας και στο ψηφιακό περιβάλλον.

Έτσι, τα βασικά ερωτήματα που δημιουργήθηκαν κατά τον σχεδιασμό της δράσης ήταν:

1. πώς μπορεί να ανταποκριθεί καλύτερα το εκπαιδευτικό περιεχόμενο στις συνθήκες της κινητικότητας και της έκτακτης ανάγκης που αντιμετωπίζουν πολλοί εκπαιδευόμενοι,
2. πώς μπορεί το εκπαιδευτικό υλικό, μέσα από διαβαθμισμένες και ποικίλες δραστηριότητες, να ανταποκριθεί στις διαφορετικές ανάγκες που παρουσιάζουν τα μεγάλα ακροατήρια στην εξ αποστάσεως μάθηση (φύλο, ηλικία, εθνότητα κοκ),

3. ποιοι παράγοντες επηρέασαν την επιλογή του υπό επεξεργασία εκπαιδευτικού υλικού, δεδομένου ότι πρόκειται για μια «πρώτη» συνάντηση των εκπαιδευόμενων με το ευρωπαϊκό εκπαιδευτικό σύστημα και
4. ποιο ρόλο κατείχε η πρόσβαση σε τεχνολογικές δυνατότητες των εκπαιδευόμενων στον σχεδιασμό της μορφής και του περιεχομένου του εκπαιδευτικού υλικού.

Η πολιτισμική προσαρμογή υλικού αποτελεί τη διαδικασία προσαρμογής του εκπαιδευτικού περιεχομένου, έτσι ώστε το εκπαιδευτικό περιεχόμενο να μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες ετερογενών ομάδων εκπαιδευόμενων, με κύριο γνώμονα την ενσωμάτωση σε αυτό στοιχείων της κουλτούρας, της γλώσσας, της εθνότητας, συνολικά της ιδιαίτερης κληρονομιάς τους.

Στην παρούσα φάση, το ΕΥ έχει ολοκληρωθεί στην ελληνική γλώσσα και πρόκειται να μεταφραστεί στα αραβικά και στα φάρσι, να προσαρμοστεί στην πλατφόρμα και να περάσει από κριτική ανάγνωση από 4 άτομα (2 φαρσόφωνα και 2 αραβόφωνα διαφορετικού φύλου και προφίλ) με σκοπό να οριστικοποιηθεί η ψηφιακή μορφή του.

Κατά τη φάση της εφαρμογής (η οποία θα έχει διάρκεια 8 εβδομάδες), θα υπάρξει υποστήριξη του ΕΥ από μια ομάδα ειδικών: τη σχεδιάστρια του εκπαιδευτικού περιεχομένου (Αντωνία-Μαρία Χαρτοφύλακα), 2 κριτικούς φίλους (φαρσόφωνος και αραβόφωνος συνεργάτες του έργου), τον διαχειριστή της πλατφόρμας τηλεεκπαίδευσης, μια σύμβουλο εκπαιδευτικού ψηφιακού περιβάλλοντος και τη σχεδιάστρια & συντονίστρια της δράσης (Άννα Αποστολίδου).

Ο λόγος για την ύπαρξη της ενισχυμένης αυτής ομάδας υποστήριξης είναι, όπως ειπώθηκε και προηγουμένως, οι πρόσθετες γλωσσικές απαιτήσεις και ενδεχομένως οι μεγαλύτερες ανάγκες ψηφιακού εγγραμματισμού, καθώς και η συνεργασία μεταξύ συναφών ειδικών στο αντικείμενο, με σκοπό να αντιμετωπιστούν τυχόν μη αναμενόμενα ζητήματα που μπορεί να προκύψουν.

Σύμφωνα, λοιπόν, με τα πορίσματα που θα προκύψουν από τον σχεδιασμό και την εφαρμογή του συγκεκριμένου Προγράμματος σπουδών, το έργο P.R.E.S.S. έχει ως στόχο να παραδώσει μια ολοκληρωμένη μελέτη για τετραετές Πρόγραμμα Σπουδών με βάση το

μοντέλο της πολιτισμικής και πολυμεσικής προσαρμογής, με απώτερο στόχο την ένταξη ενηλίκων προσφύγων στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα (Δράση 22).

4η Έρευνα

Σκοπός της εργασίας των Συντιχάκη & Φούντουλας & Μανούσου & Κουτσούμπα (2019) ήταν ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη για πρώτη φορά εξ αποστάσεως ΕΥ για τη διδασκαλία του ελληνικού παραδοσιακού χορού σε αρχάριους ενήλικες μαθητές έχοντας ως παράδειγμα χορούς της Κρήτης. Πιο συγκεκριμένα, η εργασία είχε ως στόχο τη δημιουργία ενός ΕΥ, που θα βασίζεται στη μέθοδο της ΕξΑΕ, το οποίο θα απευθυνόταν σε ενήλικες που δεν γνωρίζουν κρητικούς χορούς.

Το ΕΥ σχεδιάστηκε σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση των West και Λιοναράκη (Λιοναράκης, 2001), αλλά και σύμφωνα με μία συγκεκριμένη μέθοδο διδασκαλίας του ελληνικού παραδοσιακού χορού, αυτή της μορφολογικής (Κουτσούμπα, 2014, 2016).

Ακόμη, το ΕΥ που δημιουργήθηκε ενσωματώθηκε σε μία πλατφόρμα ασύγχρονης τηλεεκπαίδευσης και, συγκεκριμένα, στην Chamilo e-learning & Collaboration Software, ώστε να παρέχει στους εκπαιδευόμενους ευελιξία στον χώρο, στον χρόνο και στον ρυθμό της μάθησης, καθώς, επίσης, και ποικίλα εργαλεία διαχείρισης μαθημάτων, καταγραφής της προόδου τους, πρόσβασης σε πηγές κ.ά. Επιπρόσθετα, τα διαδραστικά βίντεο δημιουργήθηκαν στην ανοικτή πλατφόρμα δημοσιεύσεων WordPress με τη αξιοποίηση του εργαλείου H5P (interactive video).

Για την αξιολόγηση του ΕΥ, έγινε επιλογή δύο ειδικών, ένας πάνω στον σχεδιασμό και την ανάπτυξη εξ αποστάσεως ΕΥ και ένας πάνω στον ελληνικό παραδοσιακό χορό, που γνώριζε την μορφολογική μέθοδο διδασκαλίας. Τα σχόλια των δύο ειδικών και οι παρατηρήσεις τους πάνω στο παράδειγμα εφαρμογής του μοντέλου αποτέλεσαν ανατροφοδότηση για το προτεινόμενο εξ αποστάσεως ΕΥ, καθώς συνέβαλαν στη διόρθωση αδυναμιών και, επομένως, στη βελτίωσή του.

Εν κατακλείδι, η δημιουργία του συγκεκριμένου ΕΥ ανέδειξε ότι ο πολυγραμματισμός του χορού συνδέεται με την πολυμορφικότητα της ΕξΑΕ μέσα από πολυμεσικές εφαρμογές. Ωστόσο, το ΕΥ που δημιουργήθηκε δίδασκε σε μια πιο απλή μορφή τους κρητικούς χορούς, απ' ότι χορεύονται σήμερα.

2.1.4 Έρευνες στην επιμόρφωση εκπαιδευτικών

Τέλος, κατά τη βιβλιογραφική επισκόπηση εντοπίστηκαν έρευνες που αφορούσαν στον σχεδιασμό, στην εφαρμογή, αλλά και στην αποτίμηση εκπαιδευτικού υλικού, το οποίο δημιουργήθηκε σύμφωνα με τις αρχές της ΕξΑΕ, για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας κυρίως εκπαίδευσης.

1η Έρευνα

Στο συγκεκριμένο άρθρο των Papadimitriou & Sofos (2019) παρουσιάστηκε ο σχεδιασμός, η ανάπτυξη και η αποτίμηση πολυμορφικού ΕΥ προγράμματος επιμόρφωσης με τίτλο «Ψηφιακός γραμματισμός στα Οπτικοακουστικά μέσα σε διαδικτυακά περιβάλλοντα Μάθησης» σύμφωνα με τις αρχές της εξ αποστάσεως Εκπαίδευσης. Την συγκεκριμένη έρευνα δράσης διεξήγαγαν.

Έναυσμα για την υλοποίηση της επιμόρφωσης ήταν η απουσία ενημερωμένων και επιμορφωμένων εκπαιδευτικών να αναλάβουν και υποστηρίξουν την εκπαίδευση στα Οπτικοακουστικά Μέσα. Έτσι, διεξήχθη έρευνας δράσης από το Εργαστήριο Ψυχολογίας, Παιδαγωγικών Ερευνών και Μέσων στην Εκπαίδευση ΠΤΔΕ Ρόδου του Πανεπιστήμιο Αιγαίου και την Εκπαιδευτική Ραδιοτηλεόραση το σχολικό έτος 2018-19, κατά την οποία έγινε εξ αποστάσεως επιμόρφωση εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης σε δυο κύκλους. Η επιμόρφωση είχε ως στόχο τον ψηφιακό γραμματισμό στα Ο/Α Μέσα παρουσιάζοντας καλές πρακτικές χρήσης του βίντεο στο σύγχρονο σχολείο. Ενώ ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε στις πιο κάτω κατηγορίες:

- Ανοικτοί Εκπαιδευτικοί Πόροι και Ανοικτά Αποθετήρια στο Διαδίκτυο.
- Παιδαγωγική αξιοποίηση μέσα στην τάξη.
- Ενσωμάτωση σε περιβάλλοντα μάθησης στο Διαδίκτυο και αλληλεπίδραση.
- Μεθοδολογία αντιστροφής της διδακτικής διαδικασίας (μικτή μάθηση).
- Κριτική προσέγγιση των Ο/Α Μέσων.
- Μέθοδοι Δημιουργίας βίντεο στο σχολείο.

Το εκπαιδευτικό υλικό, λοιπόν, διαμορφώθηκε κατά την πιλοτική εφαρμογή σύμφωνα με μελέτες περίπτωσης και βέλτιστες πρακτικές στο πεδίο και μετά την αποτίμησή του,

αναδιαμορφώθηκε με βάση τις προτάσεις των επιμορφωμένων. Αρχικά, ο σχεδιασμός και η ανάπτυξή του έγινε σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση των West & Λιοναράκη (2001). Συνεπώς, το πολυμορφικό ΕΥ του μαθήματος DigLiteracy_2018 διαμορφώθηκε με γνώμονα τις αρχές της ΕξΑΕ σε δυο επίπεδα. Το πρώτο επίπεδο περιείχε χρήσιμα στοιχεία για την πληροφόρηση του επιμορφωμένου:

1. Περίγραμμα επιμορφωτικού μαθήματος.
2. Χώρο διαλόγου.
3. Χώρο ανακοινώσεων.
4. Χώρο αυτό-παρουσίασης.
5. Χώρος συζητήσεων (φόρουμ).

Το δεύτερο επίπεδο ασχολούνταν με την εξ αποστάσεως μελέτη στη θεματική της αξιοποίησης των Ο/Α Μέσων και για κάθε θεματική ενότητα περιείχε:

1. Το Περίγραμμα της θεματικής ενότητας,
2. Το Βασικό Κείμενο Μελέτης
3. Την Ηλεκτρονική Παρουσίαση (PowerPoint)
4. Οπτικοακουστικό υλικό
5. Δραστηριότητες
6. Περαιτέρω οδηγό μελέτης με πρόσθετες βιβλιογραφικές αναφορές.

Η έρευνα έγινε σε εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, οι οποίοι μετά την εξ αποστάσεως επιμόρφωσή τους, εφάρμοσαν πιλοτικά και αποτίμησαν στις τάξεις τους ένα σύστημα μεθοδολογιών δημιουργικής αξιοποίησης των ψηφιακών Ο/Α Μέσων.

Στην έρευνα δράσης έλαβαν μέρος 11 εκπαιδευτικοί στην πιλοτική (1ος κύκλος επιμόρφωσης) και 30 στην κυρίως έρευνα (2ος κύκλος επιμόρφωσης), οι οποίοι παρακολούθησαν την επιμόρφωση μέσω της πλατφόρμας ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης Aegean Moodle1, λειτούργησαν ως ομάδα εστίασης (focus group) και κατέγραψαν τις απόψεις, τους προβληματισμούς, αλλά και προτάσεις ως προς τη βελτίωση του προγράμματος επιμόρφωσης.

Η συλλογή των ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων έγινε με βάση τα εξής ερευνητικά εργαλεία:

1. Τα 7 ερωτηματολόγια στην πλατφόρμα Google forms, τα οποία περιείχαν συνδυασμό ερωτήσεων ανοικτού και κλειστού τύπου.
2. Συζητήσεις που έλαβαν χώρα στο Forum «Δραστηριότητα Δημοσίου Διαλόγου» της πλατφόρμας Moodle στο πλαίσιο της παρουσίασης των δραστηριοτήτων, συζήτησης και αναστοχασμού.
3. Την καταγραφή συνεντεύξεων στην πλατφόρμα Big Blue Button.

Η πιλοτική έρευνα ανέδειξε ζητήματα ανασχεδιασμού του ΕΥ, διαφοροποιημένα για τους εκπαιδευτικούς που είχαν μεγάλη εμπειρία στη δημιουργία/χρήση βίντεο και στους εκπαιδευτικούς που δεν ήταν ιδιαίτερα εξοικειωμένοι με τα Ο/Α μέσα.

Συνεπώς, ο επανασχεδιασμός του αρχικού εκπαιδευτικού υλικού σχετίζονταν με την επέκταση των αποθετηρίων, των δικτυακών τόπων αναζήτησης Ο/Α πόρων και των «ανοικτών» δραστηριοτήτων σε πιο αυστηρά δομημένες, όπως επίσης εστίασε στη διαφοροποιημένη υποστήριξη «αρχαρίων» και «προχωρημένων» εκπαιδευτικών στα Ο/Α θέματα. Επομένως, στο πλαίσιο αυτό έγιναν παρεμβάσεις στον σχεδιασμό και την ανάπτυξη του ΕΥ.

Μετά το πέρας του 2ου κύκλου επιμορφώσεων, το ειδικά διαμορφωμένο ΕΥ των ενοτήτων για την εξ αποστάσεως επιμόρφωση, κρίθηκε πλήρες και σύγχρονο τόσο για την εφαρμογή δραστηριοτήτων μέσα στην τάξη όσο και στην αναζήτηση /πρόσβαση σε πόρους στο Διαδίκτυο, την ενσωμάτωση σε περιβάλλοντα μάθησης και τη μεθοδολογία της αντεστραμμένης διδασκαλίας, αυξάνοντας με αυτόν τον τρόπο τις μεθόδους διδασκαλίας μέσω Διαδικτύου.

Τέλος, το ΕΥ του επιμορφωτικού προγράμματος συνέβαλε σύμφωνα με τους εκπαιδευτικούς, στην αλληλεπίδραση και στην ενεργητική συμμετοχή των επιμορφωμένων, κινητοποίησε το ενδιαφέρον τους για εμβάθυνση και αποτέλεσε αρωγό στην προσπάθεια των εκπαιδευτικών να οικοδομήσουν τις νέες γνώσεις.

2η Έρευνα

Η παρούσα μελέτη των Ρούκστουλ & Καλογιαννάκης (2019) είχε ως σκοπό να παρουσιάσει τον σχεδιασμό, την υλοποίηση, τη μεθοδολογία εφαρμογής και την αξιολόγηση ενός διαδικτυακού περιβάλλοντος εξ αποστάσεως επιμόρφωσης, που αφορούσε εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης με θέμα την ενσυνειδητότητα για τους εκπαιδευτικούς.

Το συγκεκριμένο εξ αποστάσεως επιμορφωτικό πρόγραμμα, εφαρμόστηκε στην 8η Ενότητα Ηρακλείου του ΠΕ.Κ.Ε.Σ της ΠΔΕ Κρήτης και συμμετείχαν 25 εκπαιδευτικοί. Επιπρόσθετα, κατά την υλοποίηση του επιμορφωτικού προγράμματος έγινε διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών για την ενσυνειδητότητα, καθώς και για την τελική αξιολόγηση του ΕΥ.

Σκοπός της έρευνας, λοιπόν, αποτέλεσε η διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών σχετικά με την ενσυνειδητότητα, αλλά και με το αν επηρεάστηκαν οι αρχικές τους απόψεις μετά την υλοποίηση του προγράμματος, καθώς και η αξιολόγηση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας του εξ αποστάσεως ΕΥ. Έτσι, τα ερευνητικά ερωτήματα διαμορφώθηκαν ως εξής:

1. Ποιες είναι οι αρχικές απόψεις των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών για την ενσυνειδητότητα και κατά πόσο επηρεάστηκαν οι αρχικές τους απόψεις με τη συμμετοχή τους στην επιμόρφωση;
2. Ποιες είναι οι απόψεις των επιμορφούμενων σχετικά με την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα του εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού;

Επιπρόσθετα, για την διεξαγωγή του συγκεκριμένου προγράμματος και την υλοποίηση της έρευνας αξιοποιήθηκε το πολυμορφικό ΕΥ, που είχε δημιουργηθεί στα πλαίσια διπλωματικής μεταπτυχιακής εργασίας στο πρόγραμμα «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ (e-Learning)» του ΠΤΔΕ του Πανεπιστημίου Κρήτης και το οποίο για να δημιουργηθεί βασίστηκε:

1. στη μεθοδολογία West & Λιοναράκη (2001),

2. στις βασικές αρχές σχεδιασμού περιβαλλόντων εξΑΕ της American Distance Education Consortium (ADEC, 2003, όπ. αναφ. στο Αναστασιάδης & Κωτσίδης, 2017) καθώς και
3. στις βασικές αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων (Κόκκος, 2005).

Συνακόλουθα, το ΕΥ φιλοξενήθηκε στην πλατφόρμα Chamilo, η οποία αποτελεί ένα σύστημα διαχείρισης μάθησης (LMS, Learning Management System), η οποία χαρίζει στον χρήστη ευελιξία, ευκολία χρήσης και ένα φιλικό περιβάλλον μάθησης. Ακόμη, για τη δημιουργία του υλικού αξιοποιήθηκε το συγγραφικό εργαλείο ανοικτού κώδικα H5P, το οποίο δίνει την δυνατότητα δημιουργίας διαδραστικού περιεχομένου HTML5, όπως επίσης διαδραστικές παρουσιάσεις και βίντεο.

Αφού, λοιπόν αξιοποιήθηκε το παραπάνω ΕΥ στα πλαίσια υλοποίησης του επιμορφωτικού προγράμματος, διεξήχθη έρευνα, ποιοτική και ποσοτική. Η συλλογή των δεδομένων έγινε μέσα από τη συμπλήρωση 7 σύντομων ανώνυμων ερωτηματολογίων (αρχικό, ενδιάμεσο και τελικό), τα οποία περιείχαν ερωτήσεις κλειστού και ανοικτού τύπου.

Το δείγμα της έρευνας ήταν 25 εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, 23 γυναίκες και 2 άντρες. Σε σχέση με τα χαρακτηριστικά του δείγματος, η ηλικία των συμμετεχόντων κυμαινόταν από τα 25 έως και 54 έτη, το 56% του δείγματος ήταν μόνιμοι εκπαιδευτικοί, ενώ το 44% ήταν αναπληρωτές. Επιπλέον, τα χρόνια προϋπηρεσίας των εκπαιδευτικών κυμαίνονταν από τα 0 έτη έως και τα 30 έτη.

Συνοψίζοντας, τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι οι εκπαιδευτικοί φάνηκαν ιδιαίτερα θετικοί στη δήλωση ότι η ενσυνειδητότητα ενδέχεται να βοηθήσει στη διαχείριση του στρες τους και στην ενίσχυση του εκπαιδευτικού τους έργου. Ακόμη, η καθολική αποτίμηση του ΕΥ που αξιοποιήθηκε στα πλαίσια υλοποίησης της επιμόρφωσης, έδειξε ότι το ΕΥ ήταν ποιοτικό και αποτελεσματικό ως προς την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Τέλος, η έρευνα έδειξε ότι το συγκεκριμένο ΕΥ ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της μεθοδολογίας και των αρχών σχεδιασμού ΕΥ για περιβάλλοντα ΕξΑΕ με τη χρήση ΤΠΕ.

3η Έρευνα

Το θέμα της παρούσας εργασίας των Κακουλάκη & Παναγιωτακόπουλο & Κουστουράκη (2019) ήταν ο σχεδιασμός, η υλοποίηση και η αξιολόγηση του ψηφιακού ΕΥ που αξιοποιήθηκε για την υλοποίηση του ασύγχρονου μαθήματος: Εισαγωγή στη Διαφοροποιημένη Διδασκαλία. Η συγκεκριμένη εργασία ήταν ερευνητική και αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού προγράμματος ειδίκευσης: Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με τη χρήση των ΤΠΕ (e-Learning) του Πανεπιστημίου Κρήτης.

Αρχικά, το ΕΥ δημιουργήθηκε, ακολουθώντας δύο βασικές κατευθύνσεις. Από τη μία, δηλαδή, ακολούθησε:

- τις αρχές της μαθητοκεντρικής γνωσιακής τάσης, βασικό χαρακτηριστικό της οποίας αποτελεί η διευκόλυνση και η υποστήριξη του εκπαιδευόμενου με σκοπό να δομήσει ο ίδιος τη γνώση μέσω της ενεργού συμμετοχής του στη μαθησιακή διαδικασία.

Από την άλλη ακολούθησε:

- τις επτά αρχές σχεδιασμού ΕΥ που πηγάζουν από τη γνωστική θεωρία για τη μάθηση με τη χρήση διαφόρων «μέσων» (Χατζηδάκη, Σπαντιδάκης, & Αναστασιάδης, 2014).

Επίσης, η διαμόρφωση του ψηφιακού ΕΥ, που αξιοποιήθηκε κατά την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών βασίστηκε:

- στην τυπολογία των West-Λιοναράκη,
- στις αρχές σχεδιασμού του μοντέλου ανάπτυξης υλικού του Gagne (βλ. Σουβατζόγλου, 2009· Λιοναράκης, 2001α· Σοφός κ.ά., 2015),
- στις αρχές ανάπτυξης ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού (Χατζηδάκης, Σπαντιδάκης, & Αναστασιάδης, 2014) και
- στις αρχές δημιουργίας εκπαιδευτικού υλικού (Σπανακά & Λιοναράκης, 2017).

Ακόμη, το ΕΥ φιλοξενήθηκε στην πλατφόρμα Chamilo και δημιουργήθηκε με τη χρήση του συγγραφικού εργαλείου H5P.

Αφού, λοιπόν, υλοποιήθηκε το συγκεκριμένο επιμορφωτικό πρόγραμμα, διεξήχθη έρευνα ποιοτικής μορφής. Το δείγμα της έρευνας αποτελέσαν δεκατέσσερις εκπαιδευτικοί που δίδασκαν θεωρητικά μαθήματα. Οι εκπαιδευτικοί αυτοί προέρχονταν από τρία διαφορετικά εκπαιδευτικά συστήματα, το ελληνικό, το ευρωπαϊκό και το γερμανικό. Δύο από αυτούς ήταν στελέχη της εκπαίδευσης και οι υπόλοιποι δώδεκα προσέφεραν αποκλειστικά διδακτικό έργο. Ακόμη, τέσσερις από τους εκπαιδευτικούς δίδασκαν σε ειδική τάξη και οι υπόλοιποι δέκα σε γενική τάξη. Δέκα από τους εκπαιδευτικούς του δείγματος είχαν συμμετάσχει σε τουλάχιστον ένα πρόγραμμα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και οκτώ εκπαιδευτικοί είχαν επιμορφωθεί στον τρόπο υλοποίησης μιας Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας. Ωστόσο, το σύνολο των εκπαιδευτικών του δείγματος εξέφρασε την ανάγκη να συμμετάσχει σε ένα συστηματικό πρόγραμμα επιμόρφωσης για τη Διαφοροποιημένη Διδασκαλία.

Έτσι, μετά από τη μελέτη του ΕΥ πραγματοποιήθηκαν οι ατομικές συνεντεύξεις, δηλαδή με καθέναν ξεχωριστά εκπαιδευτικό του δείγματος. Επομένως, το μέσο συλλογής των δεδομένων ήταν η συνέντευξη στην ημιδομημένη μορφή της και η οποία αποτελείτο από δύο βασικούς άξονες, οι οποίοι αντιστοιχούσαν στα ερευνητικά ερωτήματα. Ειδικότερα, οι άξονες της ημιδομημένης συνέντευξης ήταν οι εξής:

- 1ος άξονας: Βαθμός ικανοποίησης - αποτίμηση των εκπαιδευόμενων σε σχέση με τα μαθησιακά οφέλη που αποκόμισαν από το ψηφιακό μάθημα «Εισαγωγή στη Διαφοροποιημένη Διδασκαλία».
- 2ος άξονας: Βαθμός ικανοποίησης - αποτίμηση των εκπαιδευόμενων σε σχέση με τον αλληλεπιδραστικό χαρακτήρα του εξ αποστάσεως ψηφιακού ΕΥ που αξιοποιήθηκε για την υλοποίηση του παρόντος μαθήματος.

Μετά την ολοκλήρωση της συλλογής των δεδομένων μέσω των ημιδομημένων συνεντεύξεων με τους εκπαιδευτικούς του δείγματος πραγματοποιήθηκε η απομαγνητοφώνηση τους και ακολούθησε η ανάλυση των ερευνητικών δεδομένων, που προέκυψαν με τη χρήση της ποιοτικής ανάλυσης περιεχομένου (qualitative content

analysis). Επιπρόσθετα, η ανάλυση των ερευνητικών δεδομένων της συνέντευξης έγινε με τη αξιοποίηση του λογισμικού Atlas.

Οι εκπαιδευόμενοι, καθολικά, φαίνεται να αποτίμησαν θετικά την συμμετοχής τους στο μάθημα, εστιάζοντας στη χρησιμότητά του, στον εποικοδομητικό, ικανοποιητικό, κατατοπιστικό και βοηθητικό του χαρακτήρα, αλλά και στην επάρκειά του. Συνακόλουθα, η γενική αποτίμηση της αλληλεπίδρασης του υλικού ήταν θετική, αφού το συγκεκριμένο ασύγχρονο ΕΥ δημιούργησε, σε έναν μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό, μία αλληλεπιδραστική και επικοινωνιακή σχέση με τους εκπαιδευόμενους. Ωστόσο, παράγοντας που μπορεί να μειώσει την αλληλεπιδραστικότητα του υλικού, σύμφωνα με ένα συμμετέχοντα στην έρευνα, είναι η μη γνώση της γλώσσας εργασίας του υλικού.

2.2 Σύνοψη

Συμπερασματικά, από την ενδελεχή μελέτη των παραπάνω ερευνών που αναφέρονται στον σχεδιασμό, στην ανάπτυξη και στην αποτίμηση του εκπαιδευτικού υλικού έγινε φανερό ότι οι ερευνητές στο σύνολό τους έλαβαν υπόψιν για το σχεδιασμό του ΕΥ τις βασικές αρχές δημιουργίας του, σύμφωνα με την μεθοδολογία της ΕξΑΕ και οι οποίες παρατίθενται παρακάτω:

1. τις παιδαγωγικές αρχές του εποικοδομισμού, της μαθητοκεντρικής προσέγγισης, της διαθεματικότητας, της πολυαισθητηριακής προσέγγισης της γνώσης μέσω της χρήσης των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ)
2. την κατηγοριοποίηση των West & Λιοναράκη (2001),
3. τις βασικές αρχές σχεδιασμού και ανάπτυξης ΕΥ των Αναστασιάδη & Σπαντιδάκη (2013),
4. τις αρχές ανάπτυξης ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού των Χατζηδάκη & Σπαντιδάκη & Αναστασιάδης (2014),
5. τις βασικές αρχές σχεδιασμού περιβαλλόντων ΕξΑΕ της American Distance Education Consortium,
6. τις αρχές σχεδιασμού του μοντέλου ανάπτυξης υλικού του Gagne (1985) και

7. τις βασικές αρχές σχεδιασμού και ανάπτυξης ΕΥ των Σπανακά & Λιοναράκης (2017).

Αφού, λοιπόν, ολοκληρώθηκε ο σχεδιασμός του ΕΥ, σε ορισμένες περιπτώσεις το ΕΥ εφαρμόστηκε σε πραγματικές συνθήκες, ενώ στην πλειονότητα των ερευνών αποτιμήθηκε. Τα συμπεράσματα που προέκυψαν κατά την αξιολόγησή του (τα οποία παρουσιάστηκαν ενδελεχώς παραπάνω), έδειξαν ότι το ΕΥ σε όλες σχεδόν τις έρευνες αποτιμήθηκε θετικά από τους αξιολογητές του, ενώ ανταποκρινόταν στις απαιτήσεις της μεθοδολογίας και των αρχών σχεδιασμού εκπαιδευτικού υλικού για περιβάλλοντα ΕξΑΕ με τη χρήση ΤΠΕ (e-Learning).

Ωστόσο, στις περισσότερες έρευνες που μελετήθηκαν καταγράφηκαν προτάσεις για περαιτέρω έρευνα σε σχέση κυρίως με το ΕΥ που δημιουργήθηκε. Συγκεκριμένα, στις έρευνες που διεξήχθησαν στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση τονίστηκε:

1. από τη Μανούσου (2008) σε σχέση με το ΕΥ:

- η ανάγκη αξιολόγησης του ΕΥ που δημιουργήθηκε για την υλοποίηση προγραμμάτων Περιβαλλοντικής εκπαίδευσης μετά από τη μακροχρόνια εφαρμογή του.
- ανάγκη μελέτης του τρόπου οργάνωσης ενός πολυμορφικού ΕΥ που θα εφαρμοστεί στα πλαίσια της κατ' οίκον διδασκαλίας,
- ανάγκη διερεύνησης αν η δημιουργία και η εφαρμογή ενός πολυμορφικού ΕΥ για την καλλιέργεια του γραπτού λόγου μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στη βελτίωσή του.
- Ακόμη, τόνισε την ανάγκη διερεύνησης των προδιαγραφών, την μεθοδολογία εφαρμογής, αλλά και τον ρόλο του προγράμματος συμπληρωματικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης σε πολυθέσια Δημοτικά σχολεία. Τέλος, επεσήμανε την ανάγκη μελέτης της επίδρασης και του ρόλου του δασκάλου της τάξης για την επιτυχή εφαρμογή ενός προγράμματος συμπληρωματικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

2. από τον Κατσαντώνη (2017):

- η ανάγκη δημιουργίας ΕΥ που να καλύπτει όλη την ύλη της Ιστορίας της Στ' τάξης ή των άλλων τάξεων και η διεξαγωγή μακροπρόθεσμης έρευνας εφαρμογής του υλικού. Ακόμη, τονίστηκε η σημασία της αποτίμησης του συγκεκριμένου ΕΥ εκτός από τους μαθητές και από τους εκπαιδευτικούς μετά την εφαρμογή στην τάξη,

3. από τους Νιανιαούρη & Καλογιαννάκης (2020):

- η ανάγκη εμπλουτισμού του ΕΥ με πρωτότυπες δραστηριότητες, δραστηριότητες που έχουν δημιουργήσει οι ίδιοι οι μαθητές με online εργαλεία, αλλά και η εφαρμογή του ΕΥ στην πράξη, ώστε να αξιολογηθεί από τους ίδιους τους μαθητές. Ακόμη, τονίστηκε η ανάγκη να γίνει διερεύνηση των απόψεων των μαθητών πριν και μετά την εφαρμογή του για να εξεταστεί η αλλαγή των στάσεων και των συμπεριφορών των παιδιών.

Συνακόλουθα, στην Δευτεροβάθμια εκπαίδευση οι ερευνητές εστίασαν:

1. στη δημιουργία ενός αποθετηρίου εκπαιδευτικού υλικού κατάλληλου για την Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Καμπύλης 2017),
2. στην επέκταση της έρευνας στην ποιότητα της επικοινωνίας και της ανάπτυξης της εξ αποστάσεως σχέσης και συνεργασίας ανάμεσα στους μαθητές με στόχο την ενεργό συμμετοχή τους σε εξ αποστάσεως μαθητικές κοινότητες, αλλά και τη διερεύνηση της ποιότητας, της συχνότητας και της διάρκειας της διαδικτυακής επικοινωνίας με τον εκπαιδευτικό με στόχο τη βελτίωση του μαθησιακού αποτελέσματος (Σταυγιαννουδάκης & Καλογιαννάκης, 2019).

Τέλος, στις έρευνες που έλαβαν χώρα στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση, στην Εκπαίδευση Ενηλίκων, αλλά και στην Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, οι ερευνητές διατύπωσαν τα εξής ως προς τη διεξαγωγή περαιτέρω ερευνών:

1. ο Ροπόκης (2011) εστίασε στη διεξαγωγή περαιτέρω συγκριτικών ερευνών και σε δείγμα «εξ αποστάσεως εκπαιδευόμενων», όπως και σε άλλους επιστημονικούς χώρους και γνωστικά πεδία, ώστε να ελεγχθεί ακόμη περισσότερο η αποτελεσματικότητα του 4MAT Model στον χώρο της εξ αποστάσεως

εκπαίδευσης και να δημιουργηθεί επιπλέον για τους σχεδιαστές εκπαιδευτικού υλικού ένας οδηγός σχεδιασμού που να βασίζεται στο μοντέλο αυτό για διαφορετικά εξ αποστάσεως εκπαιδευτικά πακέτα,

2. οι Συντιχάκη & Φούντουλας & Μανούσου & Κουτσούμπα (2019) υποστήριξαν ότι είναι ανάγκη για περαιτέρω ανάπτυξη ως προς τη δημιουργία επόμενων μαθημάτων και εκπαιδευτικών υλικών, στα οποία θα διδάσκεται η πιο σύνθετη μορφή των χορών, με την οποία χορεύονται σήμερα. Ακόμη, με τη μέθοδο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης θα μπορούσαν ενδεχομένως να διδάσκονται και οι παραλλαγές των χορών όπως και οι υπόλοιποι χοροί της Κρήτης. Τέλος, οι ερευνητές τόνισαν, ότι το συγκεκριμένο εγχείρημα θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί και για τους παραδοσιακούς χορούς όλων των γεωγραφικών διαμερισμάτων και επιμέρους περιοχών της χώρας,
3. οι Papadimitriou & Sofos (2019) υποστήριξαν ότι το πρόγραμμα επιμόρφωσης που δημιούργησαν διερεύνησε και πρότεινε τις μεθόδους, με τις οποίες καλές πρακτικές τόσο σε διεθνές, όσο και σε εθνικό επίπεδο μπορούν να επεκταθούν ή/και να προσαρμοστούν στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα ώστε να συμβάλλουν σε ένα πλαίσιο ψηφιακού γραμματισμού και ένταξης ψηφιακών Ο/Α μέσωσ στη σχολική Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, η ένταξη των οποίων θα διευκολύνει την μάθηση και θα αφορά όλα τα γνωστικά αντικείμενα,
4. τέλος, οι Ρούκστουλ & Καλογιαννάκης (2019) τόνισαν ότι η συγκεκριμένη έρευνα που διεξήγαγαν μπορεί να γίνει το έναυσμα για περαιτέρω έρευνες που θα ασχολούνται με την εξ αποστάσεως επιμόρφωση των εκπαιδευτικών με θέμα την ενσυνειδητότητα. Ακόμη, υποστήριξαν ότι το ΕΥ που δημιούργησαν θα μπορούσε να εμπλουτιστεί και με περισσότερες θεματικές ενότητες που θα αφορούσαν την ενσυνειδητότητα στην εκπαίδευση και την ενσυνειδητότητα για παιδιά και να εφαρμοστεί στα πλαίσια ενός ευρύτερου εκπαιδευτικού προγράμματος κοινωνικής και συναισθηματικής αγωγής.

Συνοψίζοντας, οι περισσότεροι ερευνητές τόνισαν την ανάγκη διεξαγωγής περαιτέρω έρευνας, αφού αν και ο σχεδιασμός και η εφαρμογή της εξ αποστάσεως μάθησης εγείρει το ενδιαφέρον πολλών ερευνητών, ωστόσο, οι έρευνες για τον σχεδιασμό και την

«Ευτυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

ανάπτυξη του ΕΥ που αφορούν διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα είναι ελάχιστες. Ενδεικτικά, όσον αφορά το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας στο Γυμνάσιο καμία έρευνα δεν έχει προς το παρόν διεξαχθεί σύμφωνα με την βιβλιογραφική επισκόπηση.

3ο Κεφάλαιο: Μεθοδολογία σχεδιασμού εκπαιδευτικού υλικού

3.1 Μεθοδολογία σχεδιασμού εκπαιδευτικού υλικού

3.1.1 Σκοπός σχεδιασμού του εκπαιδευτικού υλικού με τίτλο «Τα είδη των συνθέτων»

Στα πλαίσια της παρούσας διπλωματικής εργασίας και μετά από ενδελεχή βιβλιογραφική επισκόπηση ερευνών σε σχέση με τον σχεδιασμό ΕΥ, σύμφωνα με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ, αναδείχθηκε η ανάγκη διεξαγωγής περαιτέρω έρευνας για τη δημιουργία ΕΥ, που θα αφορά το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας στο Γυμνάσιο και συγκεκριμένα τη διαμόρφωση ΕΥ στα πλαίσια της συμπληρωματικής ΕξΑΕ, με στόχο τη διδασκαλία της 2ης ενότητας της Νεοελληνικής Γλώσσας της Β΄ Γυμνασίου με τίτλο: «Τα είδη των συνθέτων».

Ο κύριος λόγος που οδήγησε στην επιλογή της συγκεκριμένης ενότητας από την ευρύτερη θεματική ενότητα της Νεοελληνικής Γλώσσας, με στόχο να παραχθεί εκπαιδευτικό συμπληρωματικό υλικό με τη μέθοδο της ΕξΑΕ, είναι το γεγονός ότι πολλοί μαθητές κατά τη διδασκαλία της συγκεκριμένης ενότητας αντιμετωπίζουν δυσκολίες ως προς την κατανόηση των ειδών των σύνθετων λέξεων, με αποτέλεσμα να χρειάζεται περαιτέρω επεξήγηση από τον εκπαιδευτικό και εξάσκηση από τους ίδιους τους μαθητές, ώστε να κατακτηθεί η γνώση και να επιτευχθεί το επιθυμητό μαθησιακό αποτέλεσμα.

Ωστόσο, αυτό δεν είναι δυνατόν να επιτευχθεί στα πλαίσια της σχολικής διδασκαλίας, αφού το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Β΄ Γυμνασίου σύμφωνα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα σπουδών, διδάσκεται μόνο 2 ώρες εβδομαδιαίως. Συνεπώς, δεν υπάρχει επαρκής χρόνος, ώστε οι εκπαιδευτικοί να μπορούν να εμβαθύνουν στο συγκεκριμένο ζήτημα και να αφιερώσουν περισσότερο χρόνο στην διδασκαλία του. Για αυτόν τον λόγο, γεννήθηκε η ανάγκη δημιουργίας εξ αποστάσεως συμπληρωματικού ψηφιακού υλικού, που θα δίνει την δυνατότητα στους εκπαιδευόμενους να μελετούν μόνοι τους, υπό την καθοδήγηση του δημιουργού του υλικού, τη συγκεκριμένη θεματική ενότητα, συμμετέχοντας ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία.

3.1.2 Θεωρητικό πλαίσιο για τον σχεδιασμό του εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού

Το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας οικοδομήθηκε ακολουθώντας τις βασικές θεωρίες μάθησης, οι οποίες έχουν αναλυθεί σε προηγούμενο κεφάλαιο και είναι οι εξής:

1. η θεωρία της κοινωνικής ανάπτυξης (ή αλλιώς κοινωνικού εποικοδομητισμού),
2. η θεωρία της δραστηριότητας (activity theory)
3. και η θεωρία της ανακαλυπτικής μάθησης (discovery learning).

Συνακόλουθα, το ΕΥ δημιουργήθηκε με βάση τις επτά αρχές σχεδιασμού και ανάπτυξης μαθησιακού υλικού ειδικά για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση των Σπανακά & Λιοναράκη (2017). Τέλος, η ανάπτυξη του ψηφιακού υλικού που χρησιμοποιήθηκε για την διδασκαλία της συγκεκριμένης ενότητας της Νεοελληνικής Γλώσσας στηρίχθηκε στην τυπολογία των West & Λιοναράκη (2001), όπως παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 1: Δομικά στοιχεία του Εκπαιδευτικού υλικού για τα είδη των συνθέτων

Δομικά στοιχεία	Περιγραφή
Εισαγωγικά στοιχεία	Αποτελούνται από τα προκείμενα , βρίσκονται στην αρχή κάθε διδακτικής ενότητας, καθώς ενημερώνουν τον εκπαιδευόμενο για τον σκοπό, τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, τις έννοιες-κλειδιά και τη δομή της διδακτικής ενότητας
Εισαγωγή (Εισαγωγικό βίνταο)	Λειτουργεί ως αφόρμηση του θέματος που πραγματεύεται η διδακτική ενότητα.
Θεωρητικό πλαίσιο	Αποτελείται από το κυρίως θέμα, με το οποίο ασχολείται η διδακτική ενότητα με παρουσιάσεις, οι οποίες περιλαμβάνουν: • το διδακτικό κείμενο συνοδευόμενα από παρακείμενα (εικόνες, σχήματα, φωτογραφίες), επικείμενα (ορισμοί, επεξηγήσεις, διευκρινήσεις), περικείμενα (παραδείγματα, παράλληλα κείμενα, υπερσυνδέσμους),

	πολυαντικείμενα (οπτικοακουστικό υλικό, διαδραστικό βίντεο, βίντεο σύνοψης), πολυκείμενα (οδηγίες γραπτών εργασιών, αξιολόγηση γραπτών εργασιών) και τα διακείμενα (βασικές ασκήσεις αυτοαξιολόγησης).
Βιβλιογραφία	Αναφορές που χρησιμοποιούνται στο διδακτικό κείμενο καθώς και περικείμενα , υπερσυνδέσμοι που παραπέμπουν σε άρθρα και παρουσιάσεις για περαιτέρω μελέτη και εμβάθυνση του θέματος.

Στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό έγινε προσπάθεια ώστε:

- να περιέχονται αναλυτικές οδηγίες, χρονοδιάγραμμα μελέτης, πλοηγός πλατφόρμας, αλλά και μαθήματος,
- ο σκοπός του μαθήματος και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα για να εισάγουν τους εκπαιδευομένους στο αντικείμενο του μαθήματος,
- η γλώσσα και το ύφος γραφής να δημιουργούν συνθήκες προφορικού διαλόγου και οικειότητας με το διδακτικό υλικό,
- να καταταμηθεί το περιεχόμενο σε μικρά πολυτροπικά και πολυμεσικά κείμενα με επεξηγηματικές εικόνες, με παραδείγματα και διαδραστικά βίντεο (interactive video) για να διευκολύνουν τη διαδικασία της μάθησης,
- να υπάρχουν επεξηγηματικοί πίνακες που επεξηγούν και δίνουν συνοπτικά την πληροφορία,
- να δοθεί βαρύτητα στις δραστηριότητες του μαθήματος (κλειστού τύπου, ανοικτού τύπου), στις ασκήσεις αυτοαξιολόγησης.
- να υπάρχει υποστηρικτική και πλήρης ανατροφοδότηση σχεδόν σε κάθε δραστηριότητα και άσκηση αυτοαξιολόγησης,
- οι μαθητές να παροτρύνονται να συμμετέχουν στο forum, ώστε να αλληλεπιδράσουν με τους συμμαθητές τους, αλλά με και την δημιουργό του υλικού.

3.2 Εφαρμογές ανάπτυξης του εκπαιδευτικού υλικού

Οι Προηγμένες Τεχνολογίες Μάθησης (ΠΙΜΤ) σχετίζονται με το σύνολο των τεχνολογιών διαδικτύου, οι οποίες συμβάλλουν στη δημιουργία περιβάλλοντων μάθησης και διδασκαλίας, τοποθετώντας στο κέντρο της μάθησης τον ίδιο τον μαθητή και τη διεργασία της μάθησης (Αναστασιάδης, 2006). Για τον σχεδιασμό, λοιπόν, του εκπαιδευτικού υλικού με στόχο τη διδασκαλία της ενότητας «Τα είδη των συνθέτων» αξιοποιήθηκαν ΠΤΜ ασύγχρονης εκπαίδευσης, οι οποίες βοήθησαν στην δημιουργία ενός περιβάλλοντος ΕξΑΕ, το οποίο δίνει τη δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο να αλληλεπιδρά με τον εκπαιδευτή του, με τους άλλους εκπαιδευόμενους, αλλά και με το ίδιο το υλικό σε διαφορετικό τόπο και χρόνο.

3.2.1 Η πλατφόρμα ηλεκτρονικής μάθησης Chamilo

Η πλατφόρμα Chamilo (<https://chamilo.org/en/>) αποτελεί ένα περιβάλλον Συστήματος Διαχείρισης Μάθησης και Διδασκαλίας (ΣΔΜΔ) – Learning Management Systems (LMS) που δίνει τη δυνατότητα για ασύγχρονη, κυρίως, τηλεεκπαίδευση, το οποίο διατίθεται δωρεάν, αφού η πρόσβαση των εκπαιδευτικών και των μαθητών στην πλατφόρμα γίνεται απλά με την εγγραφή τους σε αυτήν (Εικόνα 1).

Εικόνα 1: Η πλατφόρμα Chamilo

Ειδικότερα, η συγκεκριμένη πλατφόρμα παρέχει πολλές δυνατότητες στους χρήστες της. Αρχικά, μέσω της σύγχρονης συνομιλίας (chat) και της ασύγχρονης (forum) που παρέχει, διευκολύνει τη συνεργασία και την αλληλεπίδραση του εκπαιδευτή με τους εκπαιδευόμενους, αλλά και των εκπαιδευομένων μεταξύ τους. Ακόμη, ανταποκρίνεται

στις απαιτήσεις των διαφορετικών θεωριών μάθησης, ενώ ο εκπαιδευτικός μπορεί να εντάξει στο μάθημά του οπτικοακουστικό υλικό, αρχεία κειμένου, να δημιουργήσει δραστηριότητες και τεστ για τους μαθητές του και να αναθέσει εργασίες ατομικές ή ομαδικές.

Συνακόλουθα, μπορεί να ενσωματώσει υλικό από άλλες εκπαιδευτικές εφαρμογές, χωρίς να απαιτείται από τους μαθητές να αλλάξουν ηλεκτρονικό περιβάλλον για να μελετήσουν το συγκεκριμένο υλικό. Παράλληλα, η πλατφόρμα δίνει την δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να ελέγχει την πρόοδο των μαθητών, να συνομιλεί μαζί τους και να τους δίνει ανατροφοδότηση. Ο εκπαιδευτικός, λοιπόν, έχει πλήρη εποπτεία της συμμετοχής των μαθητών στο μάθημα, όπως για τον χρόνο παραμονής, το ποσοστό ολοκλήρωσης του μαθήματος, την ημερομηνία σύνδεσης, τα αποτελέσματα στα τεστ και στις δραστηριότητες και τη συζήτηση στα forum. Τέλος, η πλατφόρμα Chamilo είναι συμβατή και με μικρές φορητές υπολογιστικές συσκευές όπως tablets και smartphones, γεγονός που συμβάλλει στην ευχρηστία της.

3.2.2 Το εργαλείο δημιουργίας ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού H5P

Το εργαλείο H5P (<https://h5p.org>) είναι μία δωρεάν συνεργατική πλατφόρμα ανοιχτού κώδικα (open source e-authoring tool), που παρέχει τη δυνατότητα στο χρήστη να δημιουργήσει, να διαμοιράσει και να επαναχρησιμοποιήσει διαδραστικό υλικό HTML5 με τη μορφή plugin σε ένα από τα Συστήματα Διαχείρισης Περιεχομένου (CMS) που το υποστηρίζουν (Wordpress, Moodle κ.α.).

Αποτελεί ένα διαδικτυακό εργαλείο που βοηθά στην οργάνωση περιεχομένων με εναλλακτικό τρόπο παρουσίασης. Μπορεί, λοιπόν, ο χρήστης, αφού κάνει εγγραφή, να δημιουργήσει διαδραστικό εκπαιδευτικό υλικό με την προσθήκη κειμένου, εικόνων, βίντεο (διαδραστικών ή μη) και με την αξιοποίηση διαφορετικών κατηγοριών ασκήσεων, όπως σωστού-λάθους, πολλαπλής επιλογής, συμπλήρωσης κενών, τοποθέτησης εικόνων ή λέξεων σε κατάλληλα πλαίσια κ.λπ. Επιπρόσθετα, μεγάλο πλεονέκτημα του συγκεκριμένου εργαλείου θεωρείται και η δυνατότητα παροχής άμεσης ανατροφοδότησης στον χρήστη. Ακόμη, οι συνεχείς αναβαθμίσεις του και ο εμπλουτισμός του με νέους τύπους ασκήσεων το καθιστούν το πλέον κατάλληλο εργαλείο δημιουργίας ψηφιακού ΕΥ (Εικόνα 2).

«Ευτυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

Εικόνα 2: Το διαδικτυακό εργαλείο H5P

Συνοψίζοντας, με το ψηφιακό εργαλείο H5P επιτυγχάνεται ο βασικός στόχος κάθε σύγχρονης εκπαιδευτικής προσέγγισης, καθώς δίνεται η δυνατότητα ανάπτυξης εκπαιδευτικού υλικού που θα διευκολύνει, θα παροτρύνει, θα εμψυχώνει, θα παρακινεί τους εκπαιδευομένους να συμμετέχουν ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία.

3.2.3 Το ψηφιακό λογισμικό Doodly

Το Doodly (<https://www.doodly.com/>) είναι ένα λογισμικό που επιτρέπει στον οποιονδήποτε ανεξάρτητα από τεχνικές ή σχεδιαστικές δεξιότητες να δημιουργήσει βίντεο ποικίλου περιεχομένου μέσα σε λίγα λεπτά. Το συγκεκριμένο λογισμικό, λοιπόν, δίνει τη δυνατότητα στον χρήστη να δημιουργήσει απεριόριστα βίντεο, ενώ είναι εύκολο στην χρήση του. Ακόμη, μπορεί να αξιοποιηθεί στα πλαίσια της ΕξΑΕ, καθώς υπηρετεί την αρχή της πολυμεσικότητας, συμβάλλοντας στην οπτική αναπαράσταση αυτού που διδάσκεται μέσα από τη δημιουργία ενός βίντεο, που εγείρει το ενδιαφέρον των εκπαιδευομένων και τους βοηθά να εμπεδώσουν καλύτερα τη νέα γνώση. Στα πλαίσια δημιουργίας του ΕΥ για την διδασκαλία των ειδών των συνθέτων, το Doodly αξιοποιήθηκε ως ανακεφαλαιωτικό βίντεο, το οποίο συνοψίζει όσα διδάχθηκαν οι μαθητές στη συγκεκριμένη διδακτική ενότητα (Εικόνα 3).

Εικόνα 3: Το ψηφιακό λογισμικό Doodly

3.2.4 Το ψηφιακό περιβάλλον Padlet

Το Padlet (<https://el.padlet.com/dashboard>) είναι ένα είδος «ψηφιακού διαδικτυακού πίνακα» ανακοινώσεων, ένα διαδικτυακό περιβάλλον, στο οποίο οι χρήστες έχουν την δυνατότητα να αναρτήσουν ή να δημοσιεύσουν πολυμεσικό υλικό, να απαντήσουν σε ερωτήσεις ή γενικά να σχολιάσουν οτιδήποτε. Η πρόσβαση στο συγκεκριμένο περιβάλλον μπορεί να γίνει από οποιονδήποτε φυλομετρητή (browser) ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή, αλλά και από οποιαδήποτε κινητή συσκευή (tablets και smartphones). Κατά τη δημιουργία του συγκεκριμένου ΕΥ, το Padlet χρησιμοποιήθηκε ως μέσο καταγραφής των απόψεων των μαθητών, αλλά και ως μέσο αλληλεπίδρασης μεταξύ τους (Εικόνα 4).

Εικόνα 4: Το ψηφιακό περιβάλλον Padlet

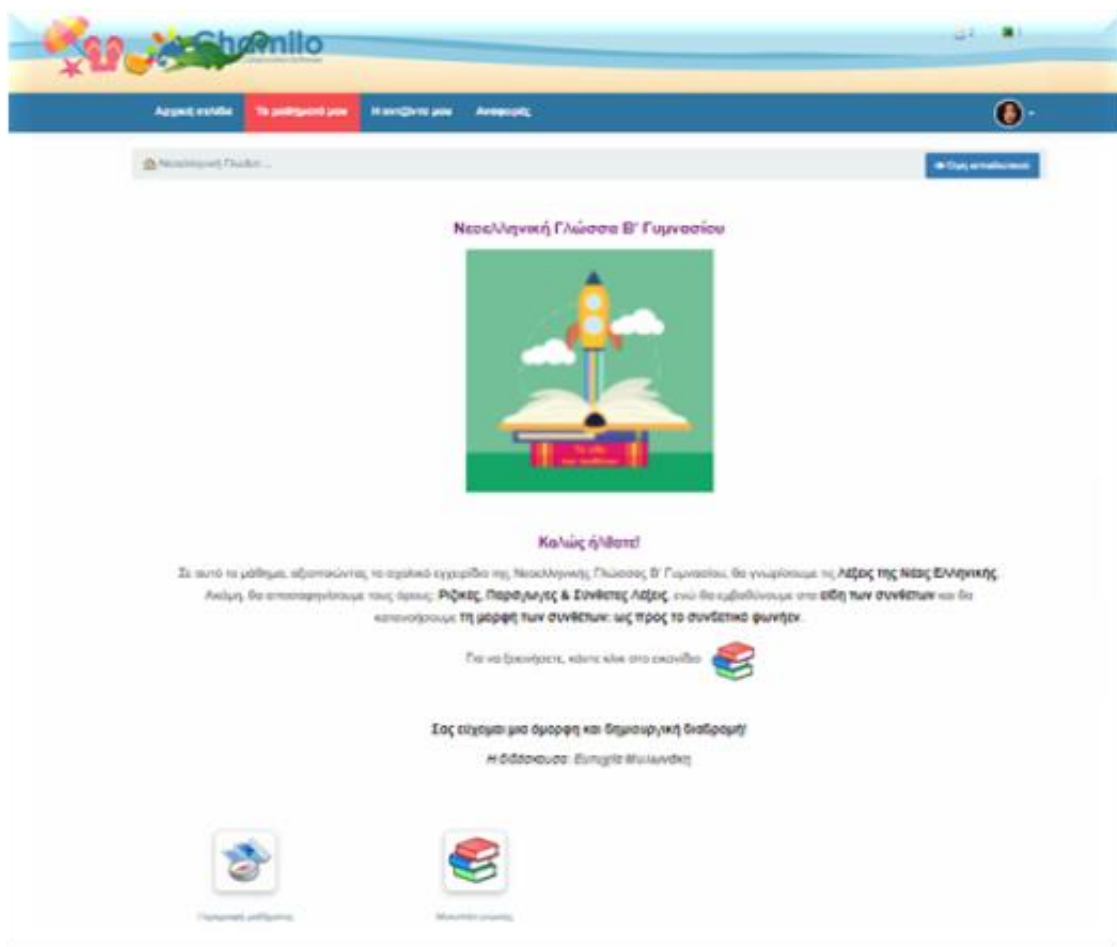
3.3 Η δομή του εκπαιδευτικού υλικού

Το εκπαιδευτικό υλικό της παρούσα διπλωματικής εργασίας (<http://chamilo.datacenter.uoc.gr/metchamilo/courses/NEOELLHNIKHGLWSSABGYMNASIOYTAEIDH/index.php>) αναπτύχθηκε στην πλατφόρμα ΕξΑΕ Chamilo, ενώ παράλληλα αξιοποιήθηκε και το συγγραφικό εργαλείο ανοιχτού κώδικα H5P.

Η **αρχική σελίδα**, λοιπόν του ΕΥ καλωσορίζει τους μαθητές στο μάθημα με τίτλο «Τα είδη των συνθέτων» και τους δίνει πληροφορίες για το περιεχόμενο, αλλά και για τις ενότητες με βάση τις οποίες διαρθρώνεται το μάθημα. Ειδικότερα, ενημερώνει τους μαθητές, ότι στο παρόν μάθημα θα αποσαφηνιστούν οι όροι ριζικές, παράγωγες & σύνθετες λέξεις, θα διδαχθούν τα είδη των συνθέτων και η μορφή των συνθέτων: ως προς το συνδετικό φωνήεν (Εικόνα 5).

«Ευτυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

Εικόνα 5: Αρχική σελίδα Εκπαιδευτικού υλικού

Συνακόλουθα, η αρχική σελίδα συνοδεύεται από την **περιγραφή μαθήματος**, στην οποία περιέχονται:

- ο σκοπός,
- τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα,
- η διάρθρωση του μαθήματος,
- οι δραστηριότητες που περιέχονται στο ΕΥ, αλλά και
- η βιβλιογραφία που αξιοποιήθηκε για τη δημιουργία του συγκεκριμένου μαθήματος.

Τέλος, στην αρχική σελίδα βρίσκεται και **το μονοπάτι της γνώσης** που αποτελεί το βασικό στοιχείο του ΕΥ και περιλαμβάνει τις δύο διδακτικές ενότητες του μαθήματος, τις οποίες οι μαθητές καλούνται να μελετήσουν και να επεξεργαστούν (Εικόνα 6).

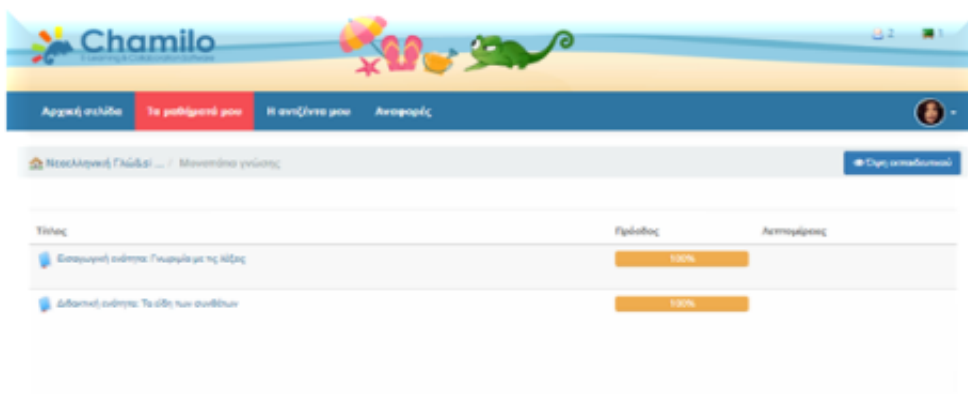

Εικόνα 6: Περιγραφή μαθήματος & Μονοπάτι γνώσης

Αφού, λοιπόν, οι μαθητές μεταβούν στο **μονοπάτι της γνώσης**, πατώντας πάνω στο αντίστοιχο εικονίδιο, όπως τους επισημαίνεται στην αρχική σελίδα, θα εισέλθουν στο **κύριο μέρος** του μαθήματος (Εικόνα 7), με τις δύο διδακτικές ενότητες. Η κάθε μία διδακτική ενότητα απαρτίζεται από:

- τα εισαγωγικά στοιχεία της διδακτικής ενότητας,
- την παρουσίαση της ενότητας και
- την βιβλιογραφία που αξιοποιήθηκε.

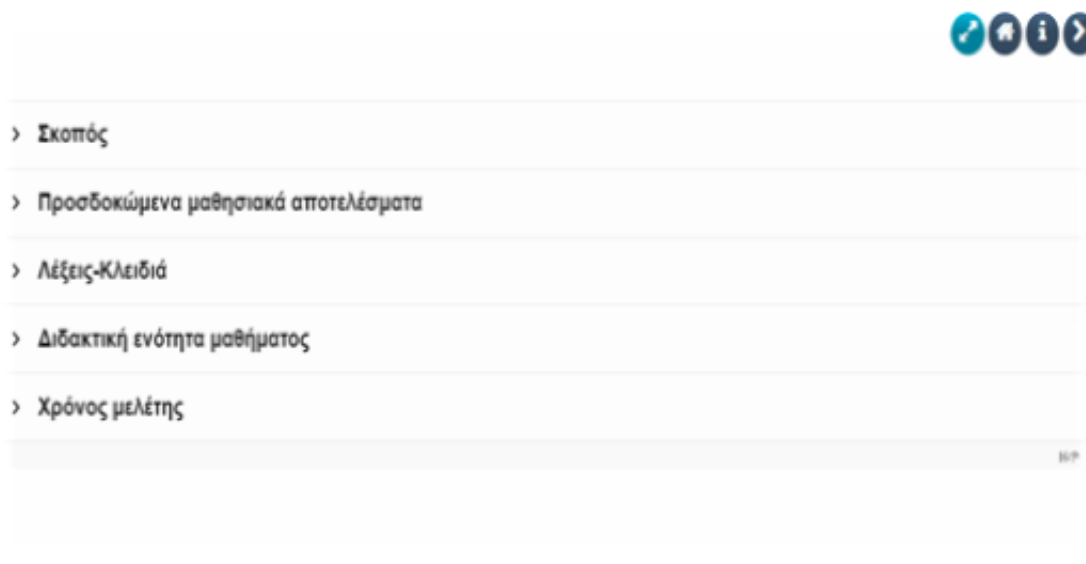
Ακόμη, στη διδακτική ενότητα με τίτλο «Τα είδη των συνθέτων» πριν από την βιβλιογραφία υπάρχει και **μία τελική δραστηριότητα**.

Εικόνα 7: Το κύριο μέρος του μαθήματος

Εισαγωγικά στοιχεία: Τα εισαγωγικά στοιχεία βρίσκονται στην αρχή κάθε διδακτικής ενότητας, καθώς ενημερώνουν τον μαθητή για τον σκοπό, τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, τις έννοιες-κλειδιά, τη δομή, καθώς και τον χρόνο μελέτης της (Εικόνα 8).

Εικόνα 8: Εισαγωγικά στοιχεία διδακτικής ενότητας

Παρουσίαση ενότητας: Απαρτίζεται από την παρουσίαση της διδακτικής ενότητας του μαθήματος με τη χρήση του H5P, η οποία περιλαμβάνει τα διδακτικά κείμενα συνοδευόμενα από:

- εικόνες,
- παραδείγματα,
- επεξηγήσεις,
- σχηματικές απεικονίσεις,
- βίντεο (διαδραστικά ή μη),
- υπερσυνδέσμους και
- δραστηριότητες κ.α.

Ειδικότερα, οι δραστηριότητες του ΕΥ είναι κυρίως υποχρεωτικές, ωστόσο υπάρχουν και ορισμένες προαιρετικές και έχουν ως βασικό στόχο την κατανόηση και την εμπέδωση του διδακτικού αντικειμένου. Οι δραστηριότητες περιλαμβάνουν δραστηριότητες κατανόησης/εμπέδωσης του διδακτικού αντικειμένου ή ασκήσεις αυτοαξιολόγησης, στις οποίες ο μαθητής καλείται να συμπληρώσει τα κενά των προτάσεων, να επιλέξει τη σωστή απάντηση και μετά το πέρας της δραστηριότητας του δίνεται άμεση ανατροφοδότηση.

Η ανατροφοδότηση πληροφορεί τον εκπαιδευόμενο για τα αποτελέσματα των ενεργειών του. Συμβάλλει στον καθορισμό της προσπάθειας και του χρόνου που θα διαθέσει ο μαθητής, ώστε να αποπερατώσει ένα έργο και μπορεί να βελτιώσει τις γνωστικές επιδόσεις του εκπαιδευομένου (Μακράκης, 2000· Ράπτης & Ράπτη, 2013). Επίσης, υπάρχουν και ερωτήσεις (ανάπτυξης κριτικής σκέψης) ή γραπτές δραστηριότητες στις οποίες ζητείται από τον μαθητή να γράψει την άποψη του για ένα συγκεκριμένο θέμα, την οποία οφείλει να την αναρτήσει στο φόρουμ του μαθήματος ή στο padlet, όπου μπορεί να λάβει ανατροφοδότηση από τον ίδιο τον εκπαιδευτικό ή από τους άλλους συμμαθητές του, αλληλεπιδρώντας έτσι μαζί τους. Παρακάτω, ακολουθεί η παρουσίαση της κυρίως διδακτικής ενότητας με τίτλο «Τα είδη των συνθέτων» (Εικόνα 9).

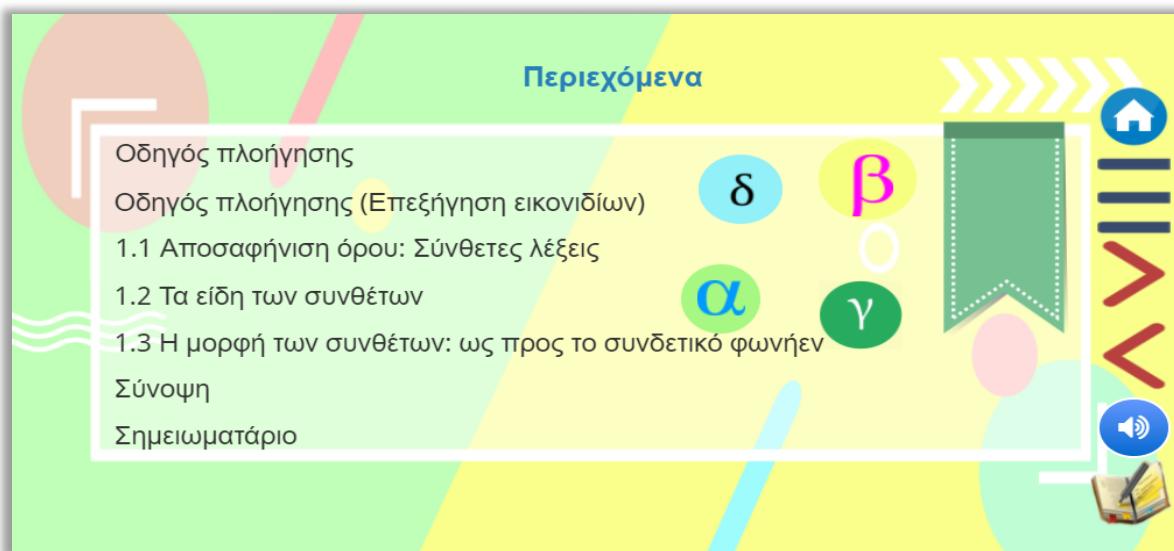

Εικόνα 9: Παρουσίαση της διδακτικής ενότητας με τίτλο «Τα είδη των συνθέτων»

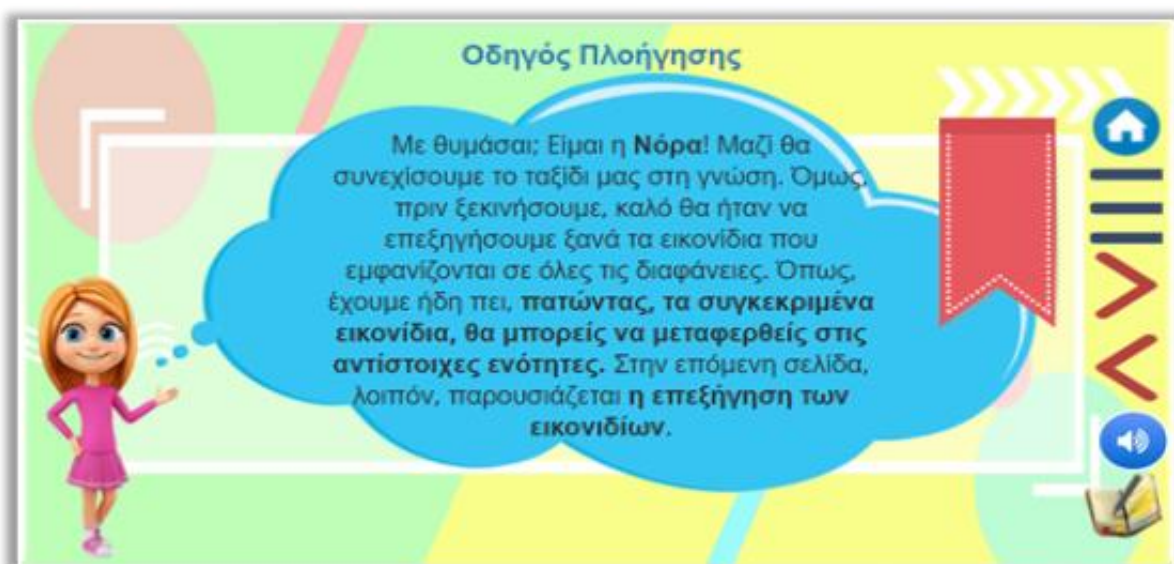

«Ευτυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

Για παράδειγμα, ο μαθητής κατά την πλοήγησή του στην συγκεκριμένη διδακτική ενότητα αρχικά βλέπει **τα περιεχόμενα** (Εικόνα 10) της διδακτικής ενότητας, ενώ έχει **μία βοηθό-έναν ψηφιακό χαρακτήρα (avatar)**, τη Νόρα, η οποία τον συνοδεύει στο ταξίδι του στη γνώση, όπως και στην εισαγωγική ενότητα: Γνωριμία με τις λέξεις, βοηθώντας τον στην πλοήγηση του, παρέχοντάς του επιπλέον πληροφορίες & διευκρινήσεις, αλλά και εμψυχώνοντάς τον για τις δραστηριότητες που θα ακολουθήσουν (Εικόνα 11).

Εικόνα 10: Περιεχόμενα

Εικόνα 11: Ο ψηφιακός χαρακτήρας (avatar)

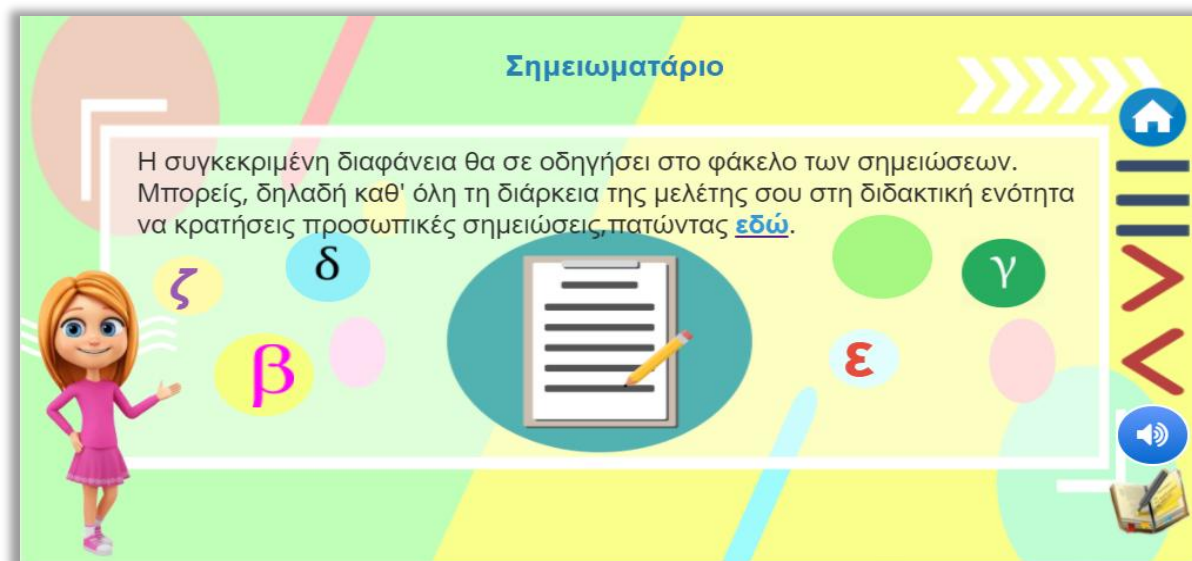

«Εντυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

Παράλληλα, στην αρχή της διδακτικής ενότητας (όπως και στην εισαγωγική ενότητα) υπάρχει ο απαραίτητος **οδηγός πλοήγησης** και η **επεξήγηση των εικονιδίων** (Εικόνα 12), τα οποία εμφανίζονται σε όλες τις διαφάνειες του ΕΥ. Επιπρόσθετα, παρέχεται και ένα **σημειωματάριο** (Εικόνα 13) για τον μαθητή, ώστε να έχει τη δυνατότητα καθ' όλη τη διάρκεια του μαθήματος να κρατά προσωπικές σημειώσεις.

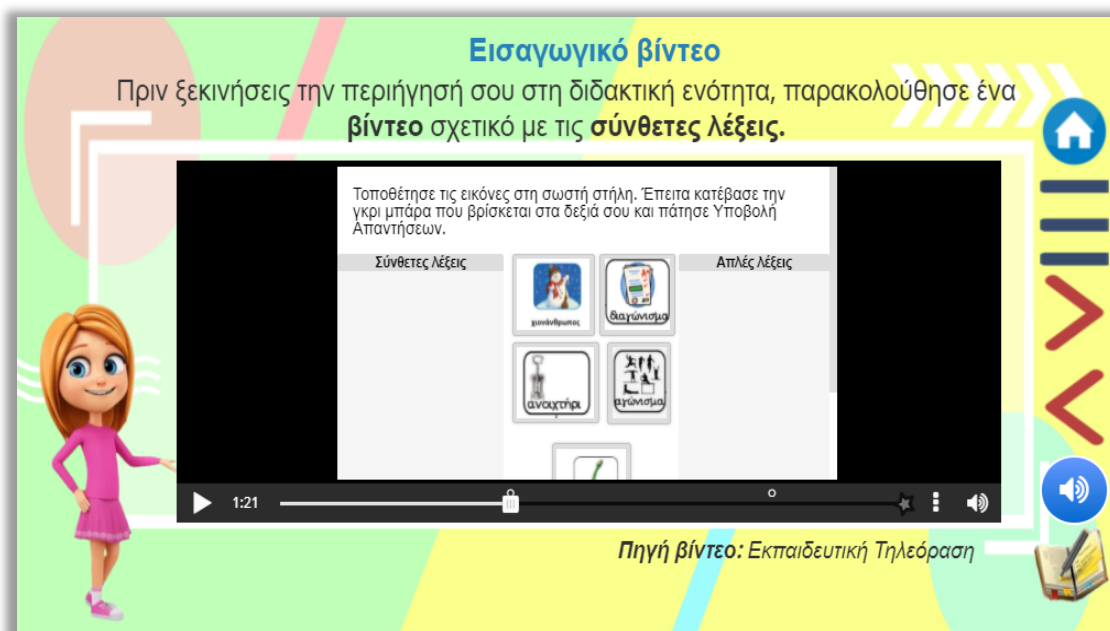
Εικόνα 12: Οδηγός Πλοήγησης (Επεξήγηση εικονιδίων)

Εικόνα 13: Σημειωματάριο

Συνακόλουθα, το ΕΥ συνοδεύεται είτε από ένα **εισαγωγικό βίντεο (διαδραστικό βίντεο)** είτε από **μία δραστηριότητα αφόρμησης** (η οποία βρίσκεται στην εισαγωγική ενότητα: Γνωριμία με τις λέξεις), σκοπός των οποίων είναι να ενημερώσει τον μαθητή για όσα αναμένεται να γνωρίσει κατά την πλοήγησή του στη συγκεκριμένη διδακτική ενότητα. Το εισαγωγικό βίντεο ή αλλιώς το βίντεο αφόρμησης, που τοποθετείται στην κυρίως διδακτική ενότητα, χαρακτηρίζεται ως διαδραστικό, καθώς κατά τη διάρκεια της προβολής του εμφανίζονται σε συγκεκριμένα σημεία **δραστηριότητες (εμπέδωσης της γνώσης)**, τις οποίες πρέπει να ολοκληρώσει ο μαθητής, ώστε να συνεχιστεί το βίντεο. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, ο μαθητής να εμπλέκεται ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία (Εικόνα 14).

Εικόνα 14: Εισαγωγικό βίντεο

Στην επόμενη διαφάνεια της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας υπάρχει μία ακόμη **δραστηριότητα**, η οποία έχει ως στόχο τη διερεύνηση της προϋπάρχουσας γνώσης του μαθητή για τις σύνθετες λέξεις, καθώς ο μαθητής καλείται να γράψει 5 δικές τους σύνθετες λέξεις στο Padlet, παίρνοντας ιδέες και από τις λέξεις που έφτιαξαν οι υπόλοιποι μαθητές (Εικόνα 15).

«Ευτυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

1η Δραστηριότητα (Υποχρεωτική) 10 Μονάδες

Αφού, λοιπόν είδες το βίντεο:

- ο γράψε στο [Padlet](#) (πατώντας πάνω στο κουμπί) **5 σύνθετες λέξεις**, όποιες θέλεις εσύ.

Φυσικά, μπορείς να πάρεις **ιδέες** από τις λέξεις που έφτιαξαν οι συμμαθητές σου.

Εικόνα 15: 1η Δραστηριότητα

Αφού, λοιπόν, διερευνηθεί η προϋπάρχουσα γνώση στις επόμενες διαφάνειες αποσαφηνίζεται ο όρος **σύνθετες λέξεις** μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα, ενώ ταυτόχρονα αναδεικνύεται η αντιτιθέμενη άποψη ορισμένων που θεωρούν ότι οι σύνθετες λέξεις με αχώριστα μόρια ανήκουν στην παραγωγή λέξεων και όχι στη σύνθεση (Εικόνα 16).

1.1 Αποσαφήνιση όρου: Σύνθετες λέξεις (1/4)

Οι **σύνθετες λέξεις** της νέας ελληνικής σχηματίζονται με **δύο τρόπους**:

- α)** Με την **ένωση** δύο ή περισσότερων **λέξεων**.
- β)** Με την **προσθήκη** στην αρχή της λέξης ενός μορφολογικού στοιχείου, που ονομάζεται **αχώριστο μόριο** ή **πρόθημα**, με μια διαδικασία που ονομάζεται **προθηματοποίηση**.

*Μπορείς να δεις **παραδείγματα**, πατώντας πάνω στο **εικονίδιο** που ακολουθεί.

Χμ! Τα **αχώριστα μόρια** δημιουργούν **σύνθετες ή παράγωγες λέξεις**?

Εικόνα 16: Αποσαφήνιση όρου: Σύνθετες λέξεις

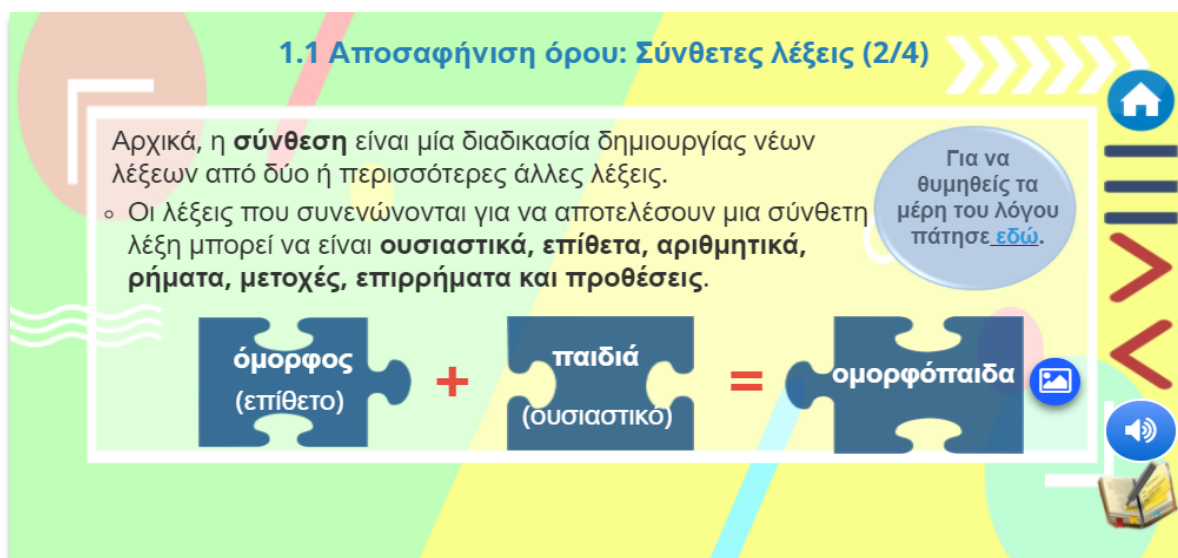
«Ευτυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

Ακόμη, ο μαθητής μέσα από **μία δραστηριότητα ανάπτυξης κριτικής σκέψης** ενεργοποιείται, καθώς καλείται να πάρει θέση στην παραπάνω διαμάχη, εκφράζοντας την προσωπική του άποψη, αλλά και να αλληλεπιδράσει στο φόρουμ με τους υπόλοιπους μαθητές (Εικόνα 17).

Εικόνα 17: 2η Δραστηριότητα Ανάπτυξης Κριτικής σκέψης

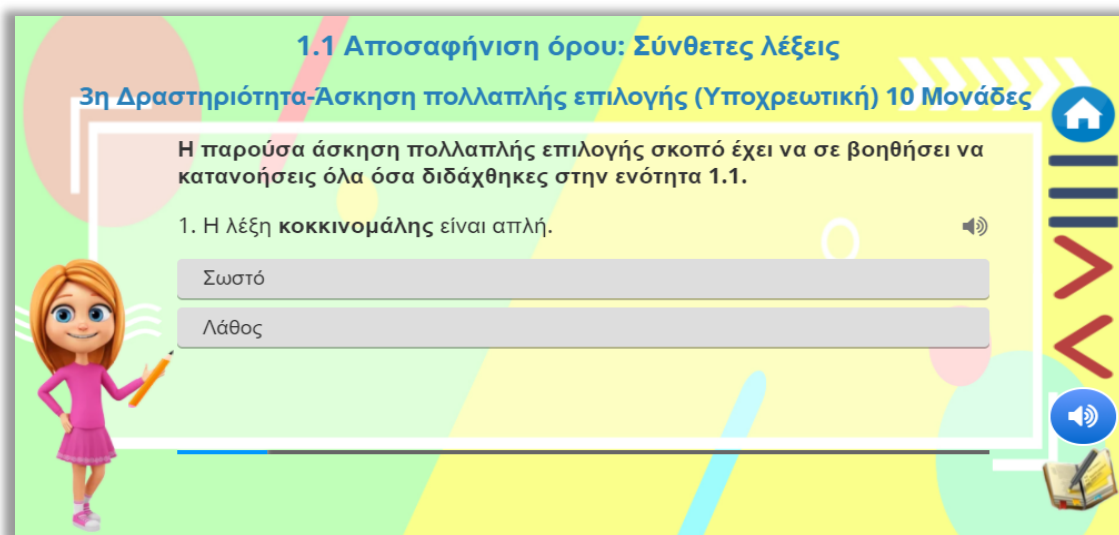
Τέλος, αφού αποσαφηνιστεί ο όρος σύνθετες λέξεις (Εικόνα 18) δίνεται η δυνατότητα στον μαθητή μέσα από **μία δραστηριότητα πολλαπλής επιλογής**, να αξιολογήσει ο ίδιος τις γνώσεις του μετά το πέρας της συγκεκριμένης υποενότητας (Εικόνα 19).

Εικόνα 18: Αποσαφήνιση όρου: Σύνθετες λέξεις

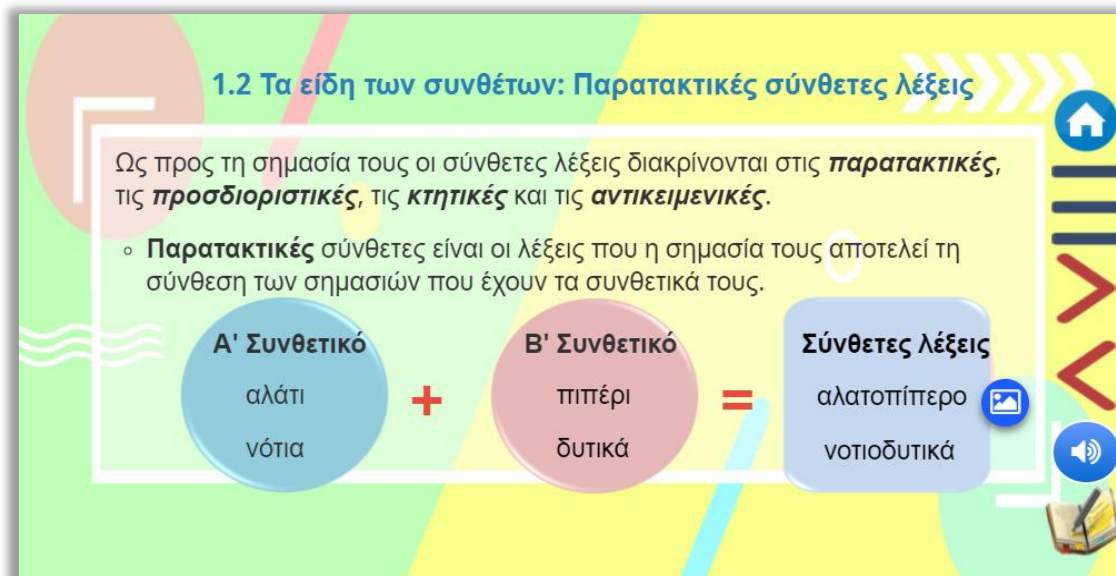

«Εντυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

Εικόνα 19: 3η Δραστηριότητα πολλαπλής επιλογής

Στις διαφάνειες που ακολουθούν περιλαμβάνονται τα **διδασκτικά κείμενα που αφορούν τα είδη των συνθέτων** (Εικόνα 20). Τα διδασκτικά κείμενα συνοδεύονται από εικόνες, σχηματικές απεικονίσεις και επισημάνσεις, οι οποίες βοηθούν τον μαθητή να οπτικοποιεί τη νέα γνώση, ενώ σηματοδοτείται και η βασική πληροφορία. Τέλος, η ενότητα κλείνει με **μία δραστηριότητα αυτοαξιολόγησης** του μαθητή (Εικόνα 21).

Εικόνα 20: Τα είδη των συνθέτων

«Ευτυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

1.2 Τα είδη των συνθέτων

4η Δραστηριότητα-Άσκηση πολλαπλής επιλογής (Υποχρεωτική) 10 Μονάδες

Η παρούσα άσκηση πολλαπλής επιλογής σκοπό έχει να σε βοηθήσει να κατανοήσεις όλα όσα διδάχθηκες στην ενότητα 1.2.

1. Η σύνθετη λέξη **φαγοπότι** είναι:

- αντικειμενική
- κτητική
- παρατακτική
- προσδιοριστική

Εικόνα 21: 4η Δραστηριότητα πολλαπλής επιλογής

Στη συνέχεια, ο μαθητής διδάσκεται τη **μορφή των συνθέτων: ως προς το συνδετικό φωνήεν** (Εικόνα 22) και καλείται να **αυτοαξιολογηθεί** και πάλι μέσα από μία δραστηριότητα συμπλήρωσης κενών (Εικόνα 23).

1.3 Η μορφή των συνθέτων: ως προς το συνδετικό φωνήεν (2/2)

Ωστόσο, όταν το δεύτερο συνθετικό αρχίζει με **φωνήεν** (κυρίως α ή ο), το **συνδετικό -ο-** **συνήθως δεν εμφανίζεται**:

- δεκαπέντε + Αύγουστος → Δεκαπενταύγουστος
- γλυκός + ανάλατος → γλυκανάλατος
- βόρειος + ανατολικός → βορειοανατολικός

Εικόνα 22: Η μορφή των συνθέτων: ως προς το συνδετικό φωνήεν

«Εντυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

1.3 Η μορφή των συνθέτων: ως προς το συνδετικό φωνήεν
5η Δραστηριότητα (Υποχρεωτική) 10 Μονάδες

Σε αυτή τη δραστηριότητα χρειάζεται να μετακινήσεις τις λέξεις στο σωστό πλαίσιο, ώστε να βγαίνει ολοκληρωμένο νόημα. Η άσκηση αυτή θα συμβάλλει στην κατανόηση και εμπέδωση της ενότητας 1.3.

Κατά τη δύο λέξεων, όταν η πρώτη είναι κλιτή ή επίρρημα, ανάμεσα στις δύο λέξεις μπαίνει συνήθως το φωνήεν , π.χ. τσιχλόφουσκα (τσιχλά + φούσκα), σιγοτραγουδῶ (σιγά + τραγουδῶ). Όταν το αρχικό φωνήεν του β' συνθετικού είναι ο ή α, συνήθως το φωνήεν , π.χ. αχυράνθρωπος (άχυρο + άνθρωπος), αλλά νοτιοανατολικός (νότιος + ανατολικός).

Εικόνα 23: 5η Δραστηριότητα συμπλήρωσης κενών

Ωστόσο, πρέπει να επισημανθεί ότι σε όλες σχεδόν τις διαφάνειες του ΕΥ που περιέχονται διδακτικά κείμενα υπάρχουν **υπερσύνδεσμοι** που οδηγούν τον μαθητή στην αναζήτηση περαιτέρω πληροφοριών για το υπό μελέτη θέμα (Εικόνα 24).

1.2 Τα είδη των συνθέτων

Για να κατανοήσεις καλύτερα **τα είδη των συνθέτων**, μπορείς να ανατρέξεις στο **σχολικό σου εγχειρίδιο** και να μελετήσεις τον πίνακα με τίτλο "Μαθαίνοντας για τη σημασία των συνθέτων".

Εναλλακτικά, μπορείς να ανατρέξεις στη **Γραμματική** σου.

Για να δείς τη Γραμματική πάτησε [εδώ](#).

Για να δείς το σχολικό εγχειρίδιο πάτησε [εδώ](#).

Εικόνα 24: Υπερσύνδεσμοι για περαιτέρω μελέτη

Τέλος, η παρουσίαση ολοκληρώνεται με μία **σύνοψη** (Εικόνα 25) για όσα διδάχθηκε ο μαθητής, ενώ περιέχεται και ένα **βίντεο συνοπτικής παρουσίασης των βασικών**

«Ευτυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

σημείων της ενότητας (Εικόνα 26), αλλά και μία δραστηριότητα ανακεφαλαίωσης (Εικόνα 27) που παρέχει στον μαθητή άμεση ανατροφοδότηση.

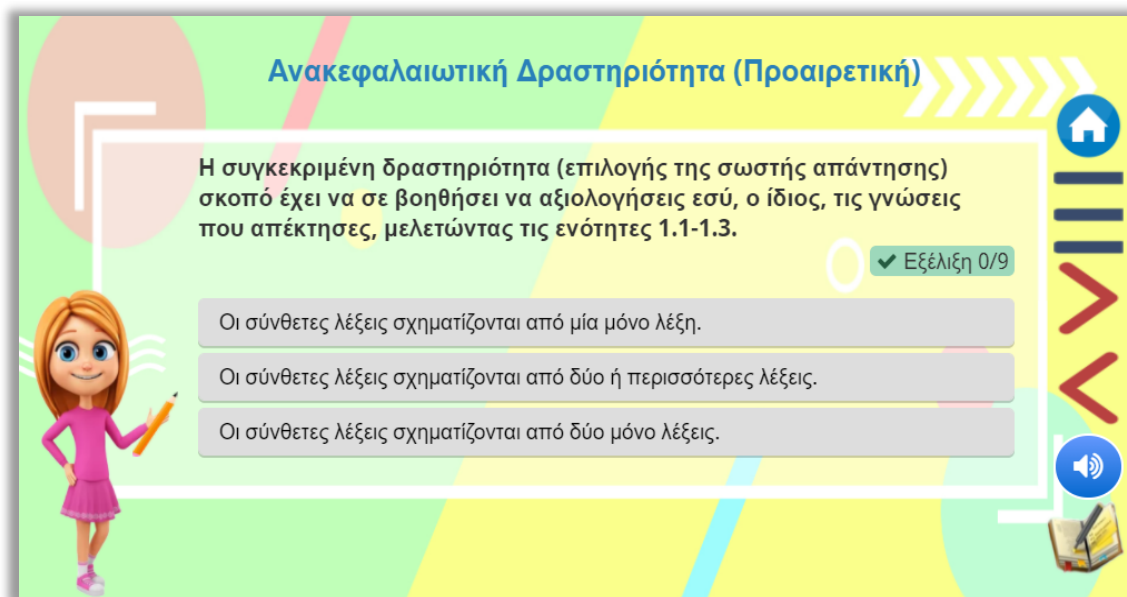
Εικόνα 25: Σύνοψη

Εικόνα 26: Βίντεο Ανακεφαλαίωσης

«Ευτυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

Εικόνα 27: Ανακεφαλαιωτική Δραστηριότητα

Ακόμη, στην τελευταία διαφάνεια του ΕΥ εμφανίζεται ένας **συγκεντρωτικός πίνακας** με τα αποτελέσματα όλων των δραστηριοτήτων και των εργασιών που διατρέχουν την ενότητα, όπως και η δυνατότητα εμφάνισης των λύσεων κάθε δραστηριότητας (Εικόνα 28).

Διαφάνεια	Βαθμολογία / Σύνολο
Διαφάνεια 6: Δραστηριότητες Εισαγωγικού Βίντεο	0/5
Διαφάνεια 13: 3η Δραστηριότητα (πολλαπλής επιλογής με μοναδική απάντηση)	0/8
Διαφάνεια 19: 4η Δραστηριότητα (πολλαπλής επιλογής με μοναδική απάντηση)	0/5
Διαφάνεια 22: 5η Δραστηριότητα (συμπλήρωσης κενών)	0/4
Διαφάνεια 25: Ανακεφαλαιωτική Δραστηριότητα	0/9
Συνολική βαθμολογία 0/31	

Λύση Επανάληψη

Εικόνα 28: Συγκεντρωτικός πίνακας

«Εντυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

Τελική Δραστηριότητα: Η συγκεκριμένη δραστηριότητα παραγωγής λόγου, έχει ως στόχο ο μαθητής να εφαρμόσει στην πράξη όλα όσα διδάχθηκε στη ενότητα, αλλά και να αλληλεπιδράσει με τους υπόλοιπους μαθητές μέσα από το φόρουμ, αξιολογώντας ο ίδιος τις εργασίες τους (Εικόνα 29).

Τελική Δραστηριότητα (Υποχρεωτική) 20 Μονάδες

Αφού ολοκληρώσεις τη μελέτη σου, γράψε εδώ, πατώντας το κουμπί "Απάντηση σε αυτό το μήνυμα", το οποίο βρίσκεται κάτω δεξιά στην οθόνη σου:

- **μία παράγραφο (50-100 περίπου λέξεις)**, που θα περιέχει **5 τουλάχιστον σύνθετες λέξεις**.

Στη συνέχεια, αφού ανεβάσεις την εργασία σου, παρατήρησε τις παραγράφους που έγραψαν οι συμμαθητές σου, προσπαθώντας:

1. να βρες τις **σύνθετες λέξεις** που χρησιμοποίησαν και
2. να εντοπίσεις **σε ποιο είδος** ανήκουν.

Τέλος, απάντησε στις εργασίες τους **ποιες σύνθετες λέξεις βρήκες και σε ποιο είδος ανήκουν**, πατώντας το κουμπί "Απάντηση σε αυτό το μήνυμα", το οποίο βρίσκεται κάτω από κάθε εργασία των συμμαθητών σου.

Καταληκτική ημερομηνία κατάθεσης της εργασίας σου και απάντηση στις εργασίες των συμμαθητών σου: **29/5/2021**.

Απάντηση σε αυτό το μήνυμα Παράθεση μηνύματος

Εικόνα 29: Τελική Δραστηριότητα

Βιβλιογραφία: Η βιβλιογραφία αποτελείται από τις βιβλιογραφικές αναφορές που χρησιμοποιούνται στα διδακτικά κείμενα αλλά και από υπερσυνδέσμους που παραπέμπουν σε άρθρα και παρουσιάσεις για περαιτέρω μελέτη και εμβάθυνση του θέματος (Εικόνα 30).

Βιβλιογραφία

Γαβριηλίδου, Μ., Εμμανουηλίδου, Π., Πετρίδου-Εμμανουηλίδου, Ε. (2013). *Νεοελληνική Γλώσσα Β' Γυμνασίου*, Αθήνα: ΟΕΔΒ.

Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας Β' Γυμνασίου. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ, ΦΕΚ 1562, 2011. Ανακτήθηκε 23 Φεβρουαρίου, 2021 από <http://ebooks.edu.gr>.

Τριανταφυλλίδης, Μ. (2019). *Νεοελληνική Γραμματική*. Αθήνα: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη. Ανακτήθηκε 23 Φεβρουαρίου, 2021 από https://www.greek-language.gr/greekLang/files/document/modern_greek/grammatiki.triantafyllidi.pdf

Τριαντοπούλου, Θ. 2012. *Λεξικά Ορολογίας*. Διδακτικό σενάριο για τη Νεοελληνική Γλώσσα (Β' Γυμνασίου) στο πλαίσιο της Πράξης «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση». Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Χατζησαββίδης, Σ. & Χατζησαββίδου, Α. (2013). *Γραμματική Νέας Ελληνικής γλώσσας, Α', Β', Γ' Γυμνασίου*. Αθήνα: ΟΕΔΒ.

Εικόνα 30: Βιβλιογραφία

4ο Κεφάλαιο: Μεθοδολογία έρευνας

4.1 Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού, που έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της τυπολογίας West-Λιοναράκη στα πλαίσια της Εξ αποστάσεως Εκπαίδευσης για το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας Β' Γυμνασίου και συγκεκριμένα για την 2η ενότητα με θέμα: Τα είδη των συνθέτων.

4.2 Στόχοι της έρευνας

Στόχοι της έρευνας είναι να ελεγχθεί μέσα από την αξιολόγηση του ΕΥ:

1. αν αυτό, διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ,
2. αν έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης,
3. ποια είναι τα δυνατά σημεία του και ποιες προτάσεις υπάρχουν ως προς τη βελτίωσή του.

4.3 Ερευνητικά ερωτήματα

Στο πλαίσιο αυτό, τα ερευνητικά ερωτήματα, που διαμορφώθηκαν με βάση τον σκοπό και τους στόχους της έρευνας είναι τα εξής:

1ο ερευνητικό ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;

2ο ερευνητικό ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης;

3ο ερευνητικό ερώτημα: Ποια είναι τα δυνατά σημεία του εκπαιδευτικού υλικού και ποιες προτάσεις υπάρχουν ως προς τη βελτίωσή του;

4.4 Μεθοδολογική προσέγγιση

4.4.1 Χρονική περίοδος διενέργειας της έρευνας

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε από τις 3 Μαΐου έως τις 9 Ιουνίου του 2021.

4.4.2 Είδος έρευνας

Για την υλοποίηση της παρούσας έρευνας επιλέχθηκε **η ποιοτική μέθοδος**, καθώς όπως επισημαίνει ο Patton (1990, όπ. αναφ. στους Ίσαρη & Πουρκός, 2015) κατά τη χρήση της ποιοτικής μεθόδου γίνεται προσπάθεια να διερευνηθεί μια δυναμική και ρευστή διαδικασία για την αξιολόγηση ενός εκπαιδευτικού προγράμματος ή φαινομένου. Έτσι, στην προκειμένη περίπτωση επιλέχθηκε η ποιοτική μεθοδολογία έρευνας, γιατί μας δίνει τη δυνατότητα να αναπτύξουμε μια πιο σύνθετη, λεπτομερή περιγραφή και κατανόηση του υπό διερεύνηση ζητήματος και να μελετήσουμε ενδελεχώς τις απόψεις των συμμετεχόντων στην έρευνα για το συγκεκριμένο ΕΥ και να καταλήξουμε στα αντίστοιχα συμπεράσματα για το ΕΥ.

Η συλλογή δεδομένων πραγματοποιήθηκε αμέσως μετά τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου με ανοιχτού τύπου ερωτήσεις, το οποίο στάλθηκε μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σε **τρεις ειδικούς της ΕξΑΕ**, αλλά και μετά την ολοκλήρωση των ημιδομημένων συνεντεύξεων, στις οποίες συμμετείχαν **πέντε Φιλολόγοι Εκπαιδευτικοί**. Συνακόλουθα, για την αποτίμηση του συγκεκριμένου ΕΥ δημιουργήθηκε **μία Ομάδα Εστίασης**, η οποία αποτελείτο από την ερευνήτρια, 1 ειδικό της ΕξΑΕ και 2 φιλολόγους Εκπαιδευτικούς.

Η τεχνική της Ομάδας εστίασης είναι μια δομημένη ομαδική διαδικασία, που δημιουργείται με στόχο ο ερευνητής να λάβει αναλυτικές πληροφορίες για το υπό εξέταση θέμα, αφού οι συμμετέχοντες συγκεντρώνονται για να συζητήσουν και να εμβαθύνουν σε ένα καθορισμένο θέμα. Στην εν λόγω έρευνα, την ομάδα εστίασης χαρακτήριζε η ομοιογένεια, καθώς και οι τρεις συμμετέχοντες ήταν γυναικείου φύλου, σε περίπου ίδια ηλικία, που εργάζονταν ως εκπαιδευτικοί στην Πρωτοβάθμια & Δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ωστόσο, οι συμμετέχοντες διέφεραν μόνο ως προς το γνωστικό αντικείμενο, καθώς η μία συμμετέχουσα ήταν ειδικός της ΕξΑΕ, ενώ οι άλλες δύο ήταν ειδικές της θεματικής ενότητας για τη μελέτη της οποίας δημιουργήθηκε το ΕΥ «Τα είδη των συνθέτων».

Με τη συλλογή, λοιπόν, δεδομένων από τρεις διαφορετικές πηγές, έγινε προσπάθεια να επιτευχθεί **η τριγωνοποίηση δεδομένων ή αλλιώς η τριγωνοποίηση των πηγών προέλευσης των δεδομένων** (Robson, 2007). Στη συγκεκριμένη περίπτωση, τα δεδομένα

συλλέγονται από διαφορετικά μέσα ή από διαφορετικές ομάδες κοινωνικών υποκειμένων. Επομένως, στην παρούσα έρευνα, χρησιμοποιήθηκαν 3 διαφορετικά μέσα συλλογής δεδομένων, ενώ τα δεδομένα συλλέχθηκαν από τρεις διαφορετικές ομάδες αξιολογητών:

1. από εκείνους που έχουν γνώσεις της ΕξΑΕ και είναι σε θέση να αξιολογήσουν αν το ΕΥ έχει σχεδιαστεί σύμφωνα με την μεθοδολογία της ΕξΑΕ (τυπολογία West & Λιοναράκη) και τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης, καθώς συμμετείχαν στο **μεταπτυχιακό πρόγραμμα του Παιδαγωγικού τμήματος του Πανεπιστημίου Κρήτης** με τίτλο **«Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ (e-Learning)»**
2. από εκείνους που δεν γνωρίζουν την μεθοδολογία της ΕξΑΕ, αλλά γνωρίζουν το διδακτικό αντικείμενο, καθώς είναι **Φιλόλογοι-εκπαιδευτικοί**. Επομένως μπορούν να εμβαθύνουν στην επάρκεια περιεχομένου, την ευχρηστία και το αισθητικό αποτέλεσμα του ΕΥ και
3. από μία Ομάδα Εστίασης που θα εμβαθύνει στο υπό εξέταση θέμα, καθώς αποτελείται τόσο από **μία ειδικό της ΕξΑΕ**, όσο και από **δύο ειδικούς (Φιλόλους εκπαιδευτικούς)** του διδακτικού αντικειμένου του ΕΥ.

Τέλος, η ανάλυση των δεδομένων βασίστηκε στη μέθοδο της ανάλυσης περιεχομένου.

4.4.3 Μέσα συλλογής δεδομένων

Για τη βαθύτερη κατανόηση και ανάλυση των ερευνητικών ερωτημάτων της συγκεκριμένης έρευνας χρησιμοποιήθηκαν ως μέσα συλλογής δεδομένων:

1. ένα ερωτηματολόγιο αποτίμησης του ΕΥ με ανοιχτού τύπου ερωτήσεις,
2. η ημιδομημένη συνέντευξη και
3. η ομαδική συζήτηση-συνεδρία της Ομάδας Εστίασης

1. Το ερωτηματολόγιο αποτίμησης του ΕΥ

Για τις ανάγκες της έρευνας, δημιουργήθηκε από το Πανεπιστήμιο Κρήτης και συγκεκριμένα από το εργαστήριο του Ε.ΔΙ.Β.Ε.Α ένα ερωτηματολόγιο αξιολόγησης του ΕΥ με ανοιχτού τύπου ερωτήσεις, σύμφωνα με το 1ο, το 2ο και το 3ο ερευνητικό ερώτημα. Το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο δόθηκε προς συμπλήρωση στους ειδικούς της ΕξΑΕ, δηλαδή σε τρεις Εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, οι οποίοι

διέθεταν γνώσεις για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Το εν λόγω ερωτηματολόγιο στάλθηκε στις ειδικούς μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Το ερωτηματολόγιο, όπως παρουσιάζεται στο παράρτημα της συγκεκριμένης διπλωματικής εργασίας, απαρτίζεται μόνο από ερωτήσεις ανοιχτού τύπου. Για τη διεξαγωγή της παρούσας έρευνας, οι αξιολογήτριες του ΕΥ κλήθηκαν να απαντήσουν σε κάθε ερώτηση και να αιτιολογήσουν τις απαντήσεις τους, καθώς όπως έχει ήδη ειπωθεί, για την υλοποίηση της εν λόγω έρευνας και την εξαγωγή συμπερασμάτων αξιοποιήθηκε **η ποιοτική μέθοδος έρευνας**. Το ερωτηματολόγιο, λοιπόν, χωρίζεται σε τέσσερα μέρη και η δομή του έχει ως εξής:

1. **Πρώτο μέρος (δημογραφικά στοιχεία):** το πρώτο μέρος αποτελείται από 7 ερωτήσεις, που σκοπό έχουν να καταγράψουν τα ατομικά στοιχεία των συμμετεχόντων (φύλο, ηλικία, χρόνια προϋπηρεσίας), αλλά και το βαθμό εξοικείωσής τους με τις ΤΠΕ και τη μέθοδο της ΕξΑΕ.
2. **Δεύτερο μέρος (1^ο Ερευνητικό ερώτημα):** το δεύτερο μέρος απαρτίζεται από 42 ερωτήσεις και ελέγχει αν το ΕΥ διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ.
3. **Τρίτο μέρος (2ο Ερευνητικό ερώτημα):** το τρίτο μέρος περιέχει 15 ερωτήσεις, οι οποίες διερευνούν αν το ΕΥ διέπεται από τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης.
4. **Τέταρτο μέρος (3ο ερευνητικό ερώτημα):** στο τέταρτο μέρος του ερωτηματολογίου δίνεται η δυνατότητα στους αξιολογητές να επισημάνουν τα θετικά σημεία του ΕΥ, αλλά και να προτείνουν αλλαγές ως προς τη βελτίωσή του.

Αξιοπιστία και εγκυρότητα ερωτηματολογίου

Το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε για τη διεξαγωγή της συγκεκριμένης έρευνας ήταν ανώνυμο, ώστε να διασφαλισθεί η αξιοπιστία στις απαντήσεις που έδωσαν οι αξιολογητές-ειδικοί της ΕξΑΕ. Συνακόλουθα, κατά το σχεδιασμό του ερωτηματολογίου, έγινε προσπάθεια να αποφευχθούν σύνθετες ερωτήσεις, αλλά και ερωτήσεις που θα μπορούσαν να κατευθύνουν την απάντηση των συμμετεχόντων. Επιπρόσθετα, δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή στη διατύπωση των ερωτήσεων, ειδικότερα στο λεξιλόγιο που

χρησιμοποιήθηκε και στη συντακτική δομή, ώστε να μπορούν οι συμμετέχοντες να απαντήσουν στις ερωτήσεις χωρίς καμία δυσκολία.

2. Η ημιδομημένη συνέντευξη

Εκτός από τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου από μία ομάδα ειδικών της ΕξΑΕ, διεξήχθησαν και ημιδομημένες συνεντεύξεις, σε πέντε εν ενεργεία Φιλολόγους Εκπαιδευτικούς για λόγους αξιοπιστίας και εγκυρότητας της έρευνας.

Αρχικά, η ημιδομημένη συνέντευξη αποτελείται από ένα σύνολο προκαθορισμένων, κατά κάποιον τρόπο, ερωτήσεων που λειτουργούν ως οδηγός για τα θέματα που θεωρούνται ότι είναι σημαντικά να καλυφθούν στο πλαίσιο της συνέντευξης. Ο συγκεκριμένος τύπος συνέντευξης χαρίζει ευελιξία:

- Σε σχέση με το περιεχόμενο των ερωτήσεων ανάλογα με τον ερωτώμενο,
- σε σχέση με την εμβάθυνση σε κάποια θέματα,
- σε σχέση με την σειρά με την οποία τίθενται οι ερωτήσεις και
- σε σχέση με την πρόσθεση ή αφαίρεση ερωτήσεων ή θεμάτων για συζήτηση (Ισαρη & Πουρκός, 2015).

Ως προς τη διάρθρωση των συγκεκριμένων συνεντεύξεων, οι ερωτώμενοι, αρχικά, απάντησαν σε ερωτήσεις που αφορούσαν τα ατομικά τους στοιχεία και σε γενικές ερωτήσεις που διερευνούσαν την εξοικείωσή τους με τις ΤΠΕ, αλλά και την άποψή τους για τη χρήση τους στη εκπαιδευτική διαδικασία. Οι συγκεκριμένες ερωτήσεις ήταν αντίστοιχες με τις ερωτήσεις που περιείχε το ερωτηματολόγιο, το οποίο είχε δοθεί, όπως ειπώθηκε παραπάνω, σε ειδικούς αξιολογητές.

Στη συνέχεια, ακολούθησαν **τρεις κατηγορίες ερωτήσεων**, οι οποίες σκοπό είχαν να απαντήσουν στα ερευνητικά ερωτήματα:

- 5. Πρώτη κατηγορία ερωτήσεων (1ο Ερευνητικό ερώτημα):** οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν σε 42 ερωτήσεις που αφορούσαν το 1ο ερευνητικό ερώτημα. Δηλαδή, κλήθηκαν να απαντήσουν σε ερωτήσεις που διερευνούσαν **αν το ΕΥ διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ.**

- **Δεύτερη κατηγορία ερωτήσεων (2ο ερευνητικό ερώτημα):** Ως προς το 2ο ερευνητικό ερώτημα οι ερωτήσεις που διατυπώθηκαν αφορούσαν την αξιολόγηση του ΕΥ σε σχέση με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης. Οι συγκεκριμένες ερωτήσεις είχαν ως στόχο να διερευνηθεί, δηλαδή, **αν το ΕΥ διέπεται από τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης.**
- **Τρίτη κατηγορία ερωτήσεων (3ο Ερευνητικό ερώτημα):** η συνέντευξη ολοκληρώθηκε με 2 συμπερασματικές ερωτήσεις, οι οποίες αφορούσαν το 3ο ερευνητικό ερώτημα, **τα δυνατά, δηλαδή, σημεία του ΕΥ, όπως και προτάσεις για τη βελτίωσή του.**

Κάθε συνέντευξη διήρκησε γύρω **στα 25-30 λεπτά της ώρας** και πραγματοποιήθηκε **μέσω της εφαρμογής Zoom**, καθώς οι συνθήκες στις οποίες διεξήχθησαν οι συνεντεύξεις δεν επέτρεπαν την διά ζωής συνάντηση του συνεντευξιαστή και του συνεντευξιαζόμενου. Η χρονική περίοδος διεξαγωγής των συνεντεύξεων ήταν **από 20 έως 30 Μαΐου του 2021**, ανάλογα με το πρόγραμμα και τις υποχρεώσεις του κάθε συνεντευξιαζόμενου. Αφού, λοιπόν, βιντεοσκοπήθηκαν οι συνεντεύξεις, απομαγνητοφωνήθηκαν, ώστε να αναλυθεί το περιεχόμενό τους.

3. Τεχνική της Ομάδας Εστίασης

Τέλος, στην εν λόγω έρευνα πέρα από τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου με ανοιχτού τύπου ερωτήσεις, και τη διεξαγωγή συνεντεύξεων αξιοποιήθηκε και η τεχνική της Ομάδας Εστίασης για λόγους εγκυρότητας και αξιοπιστίας της έρευνας. Την Ομάδα Εστίασης, λοιπόν, αποτελούσαν η ίδια η ερευνήτρια που είχε αναλάβει το ρόλο του καθοδηγητή και του παρατηρητή, αλλά και **μία ειδικός της ΕξΑΕ μαζί με δύο Φιλολόγους Εκπαιδευτικούς.**

Η ομαδική συζήτηση-συνεδρία, λοιπόν, περιελάμβανε επιπρόσθετες ερωτήσεις πάνω στις απαντήσεις που ήδη είχαν δώσει οι συμμετέχοντες κατά τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου ή τη διεξαγωγή των συνεντεύξεων, με στόχο να πραγματοποιηθεί εις βάθος αποτίμηση του ΕΥ. Η ομαδική, λοιπόν, συζήτηση-συνεδρία έλαβε χώρα στις **4 Ιουνίου του 2021, εξ αποστάσεως, μέσω της εφαρμογής Zoom και διήρκησε 90**

περίπου λεπτά, ενώ η όλη διαδικασία βιντεοσκοπήθηκε και μαγνητοσκοπήθηκε, ώστε να επιτευχθεί η επεξεργασία των δεδομένων και η παρουσίαση των αποτελεσμάτων.

4.4.4 Οι συμμετέχοντες στην έρευνα

Το πρώτο στάδιο στη διαδικασία συγκέντρωσης των στοιχείων στην ποιοτική μέθοδο είναι ο εντοπισμός ατόμων, οι οποίοι θα συμμετέχουν στην έρευνα και θα βοηθήσουν στην εξαγωγή συμπερασμάτων.

Στην παρούσα έρευνα επιλέχθηκαν από τη μία **Εκπαιδευτικοί που ήταν ειδικοί στη μεθοδολογία της ΕξΑΕ**, οι οποίες διέθεταν γνώσεις για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, καθώς συμμετείχαν στο **μεταπτυχιακό πρόγραμμα του Παιδαγωγικού τμήματος του Πανεπιστημίου Κρήτης με τίτλο «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ (e-Learning)»** και από την άλλη **Εκπαιδευτικοί, που άνηκαν στον κλάδο της Φιλολογίας** και ήταν εξοικειωμένοι με τη διδασκαλία της συγκεκριμένης θεματικής ενότητας.

Επομένως, οι συμμετέχοντες στην έρευνα ήταν, άτομα που γνώριζαν τόσο τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ, όσο και το διδακτικό αντικείμενο, που πραγματευόταν το ΕΥ. Έτσι, η επιλογή των συγκεκριμένων συμμετεχόντων προσδίδει στην έρευνα εγκυρότητα και αξιοπιστία.

Συνοψίζοντας, οι συμμετέχοντες στην έρευνα ήταν **3 ειδικοί αξιολογητές Εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης** (στην προκειμένη περίπτωση 3 ειδικές αξιολογήτριες, καθώς στο σύνολό τους ήταν γυναίκες), **5 εκπαιδευτικοί ειδικότητας ΠΕ02** (Φιλολόγοι: ένας άντρας και τέσσερις γυναίκες), ενώ συγκροτήθηκε και μία **Ομάδα Εστίασης** (4 ατόμων): της ερευνήτριας, μίας ειδικού της ΕξΑΕ και 2 Φιλολόγων Εκπαιδευτικών, οι οποίες είχαν συμπληρώσει πιο πριν το ερωτηματολόγιο (όπως η ειδικός της ΕξΑΕ) ή είχαν συμμετάσχει στις συνεντεύξεις (όπως οι 2 Φιλολόγοι Εκπαιδευτικοί). Αναλυτικά το προφίλ των συμμετεχόντων αποτυπώνεται στους παρακάτω Πίνακες 2 & 3.

Πίνακας 2. Προφίλ ειδικών αξιολογητών της ΕξΑΕ

Κωδικός ειδικών αξιολογητών	Φύλο	Ηλικία	Χρόνια Προϋπηρεσίας
E1	Γυναίκα	24	2

«Εντυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

E2	Γυναίκα	39	15
E3	Γυναίκα	28	4

Ακόμη, και οι τρεις ειδικές αξιολογήτριες του ΕΥ δήλωσαν ότι:

- είναι εξοικειωμένες με τις ΤΠΕ,
- χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ στην εκπαιδευτική πράξη,
- είναι εξοικειωμένες με την ΕξΑΕ,
- είναι εξοικειωμένες με τη μελέτη ΕΥ που έχει σχεδιαστεί σύμφωνα με τη μεθοδολογία της, Εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Πίνακας 3. Προφίλ αξιολογητών-εκπαιδευτικών ΠΕ02

Κωδικός εκπαιδευτικών ΠΕ02	Φύλο	Ηλικία	Χρόνια Προϋπηρεσίας	Εξοικείωση με ΤΠΕ	Χρήση ΤΠΕ στην τάξη
ΓΜ	Άνδρας	32	6	Ναι	Ναι
ΤΠ	Γυναίκα	35	8	Ναι	Συχνά
ΝΚ	Γυναίκα	28	5	Ναι	Ναι
ΛΤ	Γυναίκα	28	4	Ναι	Ναι
ΠΦ	Γυναίκα	40	10	Ναι	Όχι

Επίσης, δήλωσαν ότι δεν είναι:

- εξοικειωμένοι με την Εξ αποστάσεως Εκπαίδευση
- εξοικειωμένοι με τη μελέτη ΕΥ που έχει σχεδιαστεί σύμφωνα με τη μεθοδολογία της, Εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Πίνακας 4. Προφίλ συμμετεχόντων της Ομάδας Εστίασης

Κωδικός συμμετεχόντων στην Ομάδα Εστίασης	Φύλο	Ηλικία	Χρόνια Προϋπηρεσίας	Εξοικείωση με ΤΠΕ	Εξοικείωση με ΕξΑΕ
Ε3	Γυναίκα	28	4	Ναι	Ναι
NK	Γυναίκα	28	5	Ναι	Λίγο
ΛΤ	Γυναίκα	28	4	Ναι	Όχι

Σε σχέση με την εξοικείωση στη μελέτη ΕΥ που έχει σχεδιαστεί με τη μεθοδολογία της Εξ αποστάσεως εκπαίδευσης:

- η ειδικός της ΕξΑΕ δήλωσε ότι έχει εξοικειωθεί, ενώ οι δύο Φιλολόγοι Εκπαιδευτικοί δήλωσαν ότι δεν έχουν εξοικειωθεί.

4.4.5 Κωδικοποίηση των δεδομένων

Η μεθοδολογική προσέγγιση επεξεργασίας των δεδομένων, που χρησιμοποιήθηκε, ήταν η **ανάλυση περιεχομένου**, καθώς η συγκεκριμένη μέθοδος έχει θεωρηθεί ως μία από τις καλύτερες τεχνικές επεξεργασίας των δεδομένων, αφού έχει ως στόχο την αντικειμενική, συστηματική και ποσοτική περιγραφή του περιεχομένου του γραπτού λόγου, με τελική επιδίωξη την **ερμηνεία** και την **εξαγωγή έγκυρων συμπερασμάτων**, αφού κατά την επεξεργασία των δεδομένων χρησιμοποιούνται συγκεκριμένοι κανόνες, που χαρίζουν στην έρευνα εγκυρότητα και αξιοπιστία. Για όλους τους παραπάνω λόγους, στην παρούσα έρευνα αξιοποιήθηκε η συγκεκριμένη μεθοδολογική προσέγγιση επεξεργασίας των δεδομένων.

Για να επιτευχθεί, λοιπόν, η ανάλυση περιεχομένου, όπως έχει ήδη ειπωθεί παραπάνω, αξιοποιήθηκαν οι απαντήσεις που έδωσαν οι ειδικοί της ΕξΑΕ στο ερωτηματολόγιο που τους δόθηκε, αλλά και οι συνεντεύξεις των εκπαιδευτικών, με ειδικότητα ΠΕ02, οι οποίες βιντεοσκοπήθηκαν, απομαγνητοφωνήθηκαν και αποθηκεύτηκαν σε **μορφή αρχείου Word**, ώστε να κωδικοποιηθεί και να αναλυθεί το περιεχόμενό τους.

Τα στοιχεία που συλλέχθηκαν ήταν χωρισμένα σε κατηγορίες, σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό του ερωτηματολογίου και την κατηγοριοποίηση των ερωτήσεων της ημιδομημένης συνέντευξης. Στη συνέχεια, έγινε η κωδικοποίηση των δεδομένων. Ως **μονάδα ανάλυσης** θεωρήθηκε **η φράση και η παράγραφος**. Όπως αναφέρουν και οι Τζανή & Κεχαγιάς (2005), στην **κατηγορία ανάλυσης φράσεων και παραγράφων**, μονάδα ανάλυσης είναι «μία ομάδα λέξεων που συνδέονται γραμματικά και σχηματίζουν μια φράση ή μία παράγραφο». Ωστόσο, οι αναλύσεις του περιεχομένου δεν μένουν μόνο στην γραμματική σύνδεση των λέξεων, αλλά προχωρούν και στην έννοια του θέματος που πραγματεύεται. Συνεπώς, πραγματοποιήθηκε **θεματική ή σημασιολογική ανάλυση**. Σύμφωνα με τη αυτή τη μέθοδο, η ανάλυση εστιάζει σε θέματα που αφορούν το αντικείμενο μελέτης. Έτσι, η φράση (ως τμήμα με αυτοτελές περιεχόμενο) ή το θέμα (ως τμήμα του λόγου που αντιστοιχεί σε μια ιδέα), οργανώνονται σε κατηγορίες, οι οποίες παρουσιάζουν συνοπτικά το σημαντικό περιεχόμενο ενός κειμένου.

Έτσι, η κωδικοποίηση των απόψεων των ειδικών της ΕξΑΕ, των συνεντευξιαζόμενων εκπαιδευτικών και των συμμετεχόντων στην Ομάδα Εστίασης έγινε, με βάση τους άξονες και τα βασικά αντικείμενά τους, που δημιουργήθηκαν για την αποτίμηση του ΕΥ, τα οποία συμβαδίζουν με τους άξονες και τις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου, αλλά και με τις κατηγορίες και τις ερωτήσεις της συνέντευξης.

Για λόγους **εχεμύθειας και εμπιστευτικότητας**, αλλά και για να ξεχωρίζουν οι διαφορετικές απόψεις, στις ειδικούς της ΕξΑΕ δόθηκε ένας **κωδικός** που προκύπτει από το γράμμα Ε από την λέξη «Ειδικός» και από έναν αύξοντα αριθμό από το 1 έως το 3, ενώ οι εκπαιδευτικοί ΠΕ02 κωδικοποιήθηκαν με βάση **τα αρχικά γράμματα του ονόματεπώνυμού τους**.

4.4.6 Περιορισμοί της έρευνας

Στους περιορισμούς της έρευνας μπορούμε να εντάξουμε τον μικρό αριθμό των συμμετεχόντων, καθώς δεν είναι αντιπροσωπευτικός του συνόλου του πληθυσμού των εκπαιδευτικών. Αυτό έχει ως επακόλουθο να μην μπορούν να γίνουν γενικεύσεις στον ευρύτερο πληθυσμό των εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

5ο Κεφάλαιο: Παρουσίαση αποτελεσμάτων

Αρχικά πριν διεξαχθεί η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας, σκόπιμο είναι να αναφερθούν οι άξονες και τα βασικά αντικείμενα, με βάση τα οποία έγινε η κωδικοποίηση των δεδομένων και η αποτίμηση του ΕΥ (Πίνακας 5).

Πίνακας 5. Τα βασικά αντικείμενα ανά άξονα για την αποτίμηση του ΕΥ "Τα είδη των συνθέτων"

1 ^{ος} άξονας: Επιστημονική συνοχή ΕΥ
Βιβλιογραφική Τεκμηρίωση
Χρήση διαφορετικών πηγών
Συγκριτική ανάλυση πληροφοριών
Κριτική συζήτηση πληροφοριών
Δυνατότητα περαιτέρω μελέτης
2 ^{ος} άξονας: Το ΕΥ συμβάλλει στην απλή και κατανοητή παρουσίαση του Γνωστικού Αντικειμένου
Ύφος γραφής ΕΥ
Χρήση αντωνυμιών
Απλή γλώσσα
Πυκνότητα πληροφοριών
Τμηματική παρουσίαση υλικού στο μέγεθος οθόνης
Χρήση μόνο κειμένου
Χρήση κειμένου & εικόνας
Χρήση κειμένου, εικόνας, βίντεο
Χρώματα ΕΥ

3 ^{ος} άξονας : Ευχρηστία του ΕΥ
Κατανοητά κουμπιά ΕΥ
Εύχρηστα εικονίδια ΕΥ
Εύκολη πλοήγηση ΕΥ
Υπερσύνδεσμοι ΕΥ
4 ^{ος} άξονας: Το ΕΥ υποστηρίζει - καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του
Παροχή συμβουλών/επεξηγηματικών σχολίων
Έντονη γραφή/ύπαρξη πλαισίων
5 ^{ος} άξονας: Το ΕΥ υποστηρίζει την αλληλεπίδραση με τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του
Δραστηριότητες Κριτικής σκέψης
Δραστηριότητες που σχετίζονται με τα προσωπικά ενδιαφέροντα του εκπαιδευόμενου
Δραστηριότητες αλληλεπίδρασης μεταξύ των εκπαιδευομένων
Δραστηριότητες που ενσωματώνουν απόψεις του εκπαιδευομένου στο ΕΥ
6 ^{ος} άξονας: Το ΕΥ παρέχει δυνατότητα Αναστοχασμού - Αυτοαξιολόγησης στον εκπαιδευόμενο
Δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης εκπαιδευομένου
Δραστηριότητες ανατροφοδότησης
Δραστηριότητες συσχέτισης νέων δεδομένων με την πραγματικότητα του εκπαιδευομένου
Δραστηριότητες εφαρμογής νέας γνώσης από τον εκπαιδευόμενο στη δική του πραγματικότητα
7 ^{ος} άξονας: Σκοπός / Προσδοκώμενα Αποτελέσματα
Σαφής σκοπός

Σαφή προσδοκώμενα αποτελέσματα
8^{ος} άξονας: Το ΕΥ & οι αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης
Πολυμεσική αρχή
Αρχή της Τροπικότητας
Αρχή της Συνοχής
Αρχή της Προσωποποίησης
Αρχή της Φωνής
Αρχή της Εικόνας
Αρχή της Κατάτμησης
Αρχή της Σηματοδότησης
Αρχή της Προπαίδευσης
9^{ος} άξονας: Δυνατά σημεία /Προτάσεις βελτίωσης ΕΥ
Δυνατά σημεία ΕΥ
Προτάσεις για βελτίωση ΕΥ

5.1 Αποτελέσματα-Ανάλυση δεδομένων

Στη συγκεκριμένη ενότητα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας, όπως προκύπτουν από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων σε αυτήν. Η παρουσίαση γίνεται ανά άξονα και ανά βασικό αντικείμενο του άξονα.

1^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;

5.1.1 1^{ος} άξονας: Επιστημονική συνοχή ΕΥ

Στην εν λόγω ενότητα θα παρουσιαστούν οι απόψεις των ειδικών της ΕξΑΕ, των εκπαιδευτικών ειδικότητας ΠΕ02 και των συμμετεχόντων στην Ομάδα Εστίασης σε σχέση

με την **επιστημονική συνοχή του ΕΥ**, όπως αυτές καταγράφηκαν στα διάφορα μέσα συλλογής δεδομένων, με σκοπό την αξιολόγησή του. Η κωδικοποίηση των απαντήσεων έγινε με βάση τα βασικά αντικείμενα μελέτης του συγκεκριμένου άξονα. Ειδικότερα, τα βασικά αντικείμενα του 1ου άξονα αφορούν την:

- Βιβλιογραφική Τεκμηρίωση
- Χρήση Διαφορετικών Πηγών
- Συγκριτική Ανάλυση Πληροφοριών
- Κριτική Συζήτηση Πληροφοριών
- Δυνατότητα Περαιτέρω μελέτης

Βιβλιογραφική Τεκμηρίωση

Οι ειδικές αξιολογήτριες στη ερώτηση για το **αν τεκμηριώνονται βιβλιογραφικά οι πληροφορίες/πηγές που παρατίθενται στο ΕΥ απαντούν θετικά**, τονίζοντας ότι τόσο η θεωρία όσο και οι δραστηριότητες συνοδεύονται με σχετική βιβλιογραφία, ενώ υπάρχει στο ΕΥ και ξεχωριστή ενότητα με τη βιβλιογραφία. Ενδεικτικά επισημαίνουν τα εξής:

Ε1: *Το θέμα του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού υλικού αφορά ένα γραμματικό φαινόμενο. Τόσο η θεωρία, όσο και οι δραστηριότητες συνοδεύονται με σχετική βιβλιογραφική τεκμηρίωση. Επίσης, η βιβλιογραφία υπάρχει και σαν ξεχωριστή ενότητα στο εκπαιδευτικό υλικό, όπου παρατίθενται οι πηγές με κατανοητό και ξεκάθαρο τρόπο.*

Αντίστοιχα, οι Φιλολόγοι εκπαιδευτικοί **απαντούν κι αυτοί θετικά στη συγκεκριμένη ερώτηση** και επισημαίνουν ότι όλες οι πληροφορίες του ΕΥ τεκμηριώνονται βιβλιογραφικά, υποστηρίζοντας ότι υπάρχει ξεχωριστή κιάλας ενότητα για τις βιβλιογραφικές πηγές, αλλά και υπερσύνδεσμοι που οδηγούν σε αυτές. Ενδεικτικά, παρατίθεται παρακάτω η απάντηση ενός εκπαιδευτικού ΠΕ02 πάνω στο συγκεκριμένο ερώτημα που κλήθηκε να απαντήσει:

ΓΜ: *Στο υλικό οι πληροφορίες που περιέχονται τεκμηριώνονται βιβλιογραφικά, αφού γίνεται συνεχώς αναφορά σε βιβλιογραφικές πηγές π.χ. σχολικό εγχειρίδιο, γραμματική κ.α.*

Συνακόλουθα, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης στην ερώτηση **αν κατά τη γνώμη τους έχουν επιλεγεί οι κατάλληλες βιβλιογραφικές πηγές** απάντησαν **θετικά** και επεσήμαναν ότι έχουν επιλεγεί το σχολικό εγχειρίδιο της Β' Γυμνασίου και η Γραμματική του Γυμνασίου. Ενδεικτικά παρουσιάζεται η απάντηση μίας συμμετέχουσας της Ομάδας Εστίασης στην εν λόγω ερώτηση:

E3: *Οι πληροφορίες που περιέχονται στο υλικό σχετίζονται με τη βιβλιογραφία που αναφέρεται στο υλικό και η οποία περιλαμβάνει το βιβλίο και τη γραμματική που χρησιμοποιούν οι μαθητές στο σχολείο, που είναι άμεσα συνδεδεμένη με τη συγκεκριμένη θεματική ενότητα.*

Χρήση Διαφορετικών Πηγών

Ως προς τη χρήση διαφορετικών πηγών, οι ειδικές αξιολογήτριες **επισημαίνουν ότι υπάρχουν αρκετές διαφορετικές βιβλιογραφικές πηγές**. Ενδεικτικά, η άποψη μίας ειδικού της ΕξΑΕ παρατίθεται αυτούσια παρακάτω:

E1: *Στο εκπαιδευτικό υλικό χρησιμοποιούνται διαφορετικές βιβλιογραφικές πηγές π.χ. 2 γραμματικές, 1 λεξικό, το σχολικό βιβλίο Γλώσσας και το πρόγραμμα σπουδών της Γλώσσας στη συγκεκριμένη τάξη.*

Αντίθετα, οι Εκπαιδευτικοί ειδικότητας ΠΕ02 στην αντίστοιχη ερώτηση απάντησαν **ότι ενώ οι βιβλιογραφικές πηγές είναι επαρκείς, δεν είναι διαφορετικές**, καθώς περιλαμβάνουν κυρίως το σχολικό εγχειρίδιο και τη γραμματική. Για παράδειγμα, η άποψη μίας εκπαιδευτικού ΠΕ02, που επιβεβαιώνει την παραπάνω θέση, είναι η εξής:

NK: *Κατά τη γνώμη μου οι βιβλιογραφικές πηγές είναι επαρκείς. Όμως, όχι διαφορετικές. Καλό θα ήταν να υπάρχουν παραπομπές που να οδηγούν και σε διαφορετικές πηγές πέρα από το σχολικό εγχειρίδιο και τη Γραμματική.*

Ακόμη, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης στην ερώτηση **τι βιβλιογραφικές πηγές θα πρότειναν να χρησιμοποιηθούν στο ΕΥ, ώστε να τεκμηριωθούν απόλυτα οι πληροφορίες που υπάρχουν σε αυτό**, ανέφεραν ότι καλό θα ήταν να αξιοποιηθεί **υλικό και ιστοσελίδες που δίνει το Υπουργείο Παιδείας**. Παρακάτω παρατίθεται αυτούσια η απάντηση μίας συμμετέχουσας της Ομάδας Εστίασης στην συγκεκριμένη ερώτηση:

ΛΚ: Καλό θα ήταν να αξιοποιηθεί υλικό που προτείνεται από το Υπουργείο Παιδείας όπως η εκπαιδευτική τηλεόραση.

Συγκριτική Ανάλυση Πληροφοριών

Σε σχέση με την ύπαρξη συγκριτικής ανάλυσης πληροφοριών στο ΕΥ, οι ειδικές αξιολογήτριες απάντησαν θετικά, τονίζοντας την παράθεση δύο αντιτιθέμενων απόψεων ως προς την ένταξη των λέξεων που σχηματίζονται με αχώριστα μόρια στην κατηγορία των σύνθετων ή των παράγωγών λέξεων. Ενδεικτικά, παρατίθεται αυτούσια η άποψη μία ειδικού της ΕξΑΕ:

Ε3: Στο εκπαιδευτικό υλικό παρουσιάζονται δύο αντίθετες μεταξύ τους απόψεις για τα αχώριστα μόρια, αν ανήκουν δηλαδή οι λέξεις που σχηματίζονται με αυτά στην παραγωγή ή στη σύνθεση.

Ακόμη, οι συνεντευξιζόμενοι εκπαιδευτικοί ΠΕ02 στη συγκεκριμένη ερώτηση απάντησαν κι αυτοί θετικά, υποστηρίζοντας ότι υπάρχει συγκριτική ανάλυση πληροφοριών πάνω στο ίδιο ζήτημα. Ενδεικτική είναι η απάντηση μίας συνεντευξιζόμενης εκπαιδευτικού ΠΕ02 στην εν λόγω ερώτηση:

ΝΚ: Φυσικά, και υπάρχει σύγκριση απόψεων, καθώς παρουσιάζονται δύο αντίθετες μεταξύ τους θέσεις για τις λέξεις με αχώριστα μόρια.

Επίσης, στην ερώτηση αν η παράθεση των 2 αντιτιθέμενων απόψεων πάνω στο ζήτημα της ένταξης των λέξεων με τα αχώριστα μόρια είναι επαρκής ή χρειάζεται περαιτέρω επεξήγηση, οι δύο από τους τρεις συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης υποστήριξαν ότι δεν χρειάζεται περαιτέρω επεξήγηση του θέματος, ενώ μία εκπαιδευτικός ΠΕ02 υποστήριξε ότι θα μπορούσε το ζήτημα των λέξεων που σχηματίζονται με αχώριστα μόρια να εξηγηθεί πιο απλά, δηλαδή να χρησιμοποιηθεί πιο απλό λεξιλόγιο. Ενδεικτικά, οι δύο αντιτιθέμενες απόψεις παρατίθενται αυτούσιες παρακάτω:

Ε3: Όχι, νομίζω ότι οι μαθητές μπορούν εύκολα να κατανοήσουν τις δύο αντιτιθέμενες απόψεις.

ΝΚ: Ίσως, θα μπορούσαν να εξηγηθούν πιο απλά. Να χρησιμοποιηθεί δηλαδή πιο απλό λεξιλόγιο.

Κριτική Συζήτηση Πληροφοριών

Ως προς την ερώτηση που αφορούσε **την ερμηνεία και την κριτική συζήτηση των πληροφοριών που υπάρχουν στο ΕΥ**, οι 3 αξιολογήτριες διατυπώνουν **θετικά σχόλια**. Ενδεικτικά μία ειδικός της ΕξΑΕ επισημαίνει:

Ε1: Σε κάθε ενότητα του μαθήματος ερμηνεύονται τα γραμματικά φαινόμενα, τόσο με οπτικοακουστικό υλικό, όσο και μέσα από παραπομπές στο βιβλίο της γραμματικής. Ακόμη, προωθείται η κριτική συζήτηση μέσα από τις αντίστοιχες δραστηριότητες αλληλεπίδρασης.

Ακόμη, οι συνεντευξιαζόμενοι εκπαιδευτικοί ΠΕ02 στη συγκεκριμένη ερώτηση **δίνουν κι αυτοί θετικές απαντήσεις**. Συγκεκριμένα, 3 εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν ότι αυτά επιτυγχάνονται μέσα από τις αντίστοιχες δραστηριότητες κριτικής σκέψης και αλληλεπίδρασης. Συνακόλουθα, δύο ακόμη εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν ότι η ερμηνεία και η κριτική συζήτηση των πληροφοριών γίνεται μόνο στο κομμάτι που παρουσιάζονται οι δύο αντιτιθέμενες απόψεις για τις λέξεις που σχηματίζονται με αχώριστα μόρια. Η απάντηση, λοιπόν, ενός συνεντευξιαζόμενου στο συγκεκριμένο ερώτημα, που επιβεβαιώνει τα παραπάνω, είναι η εξής:

ΓΜ: Στο υλικό υπάρχει ερμηνεία και κριτική συζήτηση των πληροφοριών, καθώς υπάρχουν δραστηριότητες που προάγουν την κριτική συζήτηση και την αλληλεπίδραση των μαθητών μεταξύ τους.

Επιπρόσθετα, στην ερώτηση **πώς μπορεί να επιτευχθεί περαιτέρω η ερμηνεία και η κριτική συζήτηση πληροφοριών**, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης τόνισαν ότι ίσως η παρουσία περισσότερων δραστηριοτήτων ανάπτυξης κριτικής σκέψης θα συνέβαλε σε αυτό. Ενδεικτικά, παρατίθεται παρακάτω η απάντηση μίας συμμετέχουσας στην Ομάδα Εστίασης:

ΛΤ: Καλό θα ήταν να είχε δοθεί περισσότερο έμφαση στην ερμηνεία και κριτική συζήτηση στο ζήτημα των αχώριστων μορίων ίσως με περισσότερες δραστηριότητες κριτικής σκέψης ή προώθησης του διαλόγου μεταξύ των μαθητών.

Δυνατότητα Περαιτέρω Μελέτης

Σε σχέση με τη δυνατότητα που παρέχει το ΕΥ στον εκπαιδευόμενο για περαιτέρω μελέτη σε διαφορετικές πηγές, οι 3 αξιολογήτριες απαντούν θετικά. Ενδεικτικά, μία αξιολογήτρια επισημαίνει:

Ε2: Το υλικό δίνει τη δυνατότητα για επιπλέον μελέτη ή για επανάληψη της προηγούμενης ύλης, παραπέμποντας τον εκπαιδευόμενο στα σχολικά εγχειρίδια, αλλά και σε άλλες πηγές.

Συνακόλουθα, οι εκπαιδευτικοί ΠΕ02 στη συγκεκριμένη ερώτηση απάντησαν κι αυτοί θετικά, υποστηρίζοντας ότι οι παραπομπές και οι βιβλιογραφικές πηγές που χρησιμοποιούνται στο ΕΥ δίνουν τη δυνατότητα στους μαθητές να μελετήσουν και να εμβαθύνουν περισσότερο στη συγκεκριμένη θεματική ενότητα. Για παράδειγμα, μία εκπαιδευτικός αναφέρει τα εξής:

ΝΚ: Οι υπερσύνδεσμοι που υπάρχουν στο υλικό οδηγούν τους μαθητές στο σχολικό εγχειρίδιο και στη γραμματική του Γυμνασίου. Έτσι οι μαθητές μπορούν να μελετήσουν περισσότερο τη συγκεκριμένη θεματική ενότητα.

Ακόμη, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης στην ερώτηση **αν θα μπορούσε να προστεθεί στο ΕΥ κάποια άλλη πηγή που θα συνέβαλε στην περαιτέρω μελέτη της συγκεκριμένης θεματικής ενότητας** ανέφεραν και πάλι τις ιστοσελίδες του Υπουργείου Παιδείας. Ενδεικτικά, μία συμμετέχουσα απαντά στη συγκεκριμένη ερώτηση τα εξής:

Ε3: Κατά τη γνώμη μου, όπως είπα και προηγουμένως, το μόνο που θα μπορούσε να αξιοποιηθεί και να συμβάλει στην περαιτέρω μελέτη της συγκεκριμένης θεματικής ενότητας είναι οι ιστοσελίδες που προτείνει το Υπουργείο Παιδείας.

5.1.2 2^{ος} άξονας: Το ΕΥ συμβάλλει στην απλή και κατανοητή παρουσίαση του Γνωστικού Αντικειμένου

Στη συγκεκριμένη ενότητα θα παρουσιαστούν οι απόψεις των αξιολογητών σχετικά με το αν το ΕΥ συμβάλλει στην απλή και κατανοητή παρουσίαση του Γνωστικού αντικειμένου. Τα βασικά αντικείμενα του συγκεκριμένου άξονα, με βάση τα οποία κωδικοποιήθηκαν οι απαντήσεις των ειδικών είναι τα εξής:

- Ύψος γραφής ΕΥ

- Χρήση αντωνυμιών
- Απλή γλώσσα
- Πυκνότητα πληροφοριών
- Τμηματική παρουσίαση υλικού στο μέγεθος της οθόνης
- Χρήση μόνο κειμένου
- Χρήση κειμένου & εικόνας
- Χρήση κειμένου, εικόνας, βίντεο
- Χρώματα ΕΥ

Ύφος γραφής ΕΥ

Οι 3 αξιολογήτριες στην ερώτηση που αφορά **το ύφος της γραφής**, αλλά και στην ερώτηση που εξετάζει **αν είναι ευανάγνωστη η γραφή του ΕΥ**, διατυπώνουν στις απαντήσεις τους **θετικά σχόλια**, αφού χαρακτηρίζουν το ύφος γραφής, φιλικό, προσιτό και άμεσο, ενώ συναινούν στην ύπαρξη ευανάγνωστης γραφής, τονίζοντας τη σωστή χρήση των χρωμάτων π.χ. για υπερτόνιση ορισμένων λέξεων και για ευχάριστη πλοήγηση στο ΕΥ. Ενδεικτικά, παρουσιάζεται παρακάτω η απάντηση της μίας ειδικού στις εν λόγω ερωτήσεις:

E3: Προσιτός λόγος και φιλικό ύφος.

E3: Ευανάγνωστη γραφή με ευχάριστα χρώματα.

Συνακόλουθα, οι Φιλολογοί εκπαιδευτικοί στις αντίστοιχες δύο ερωτήσεις που τους τέθηκαν **απάντησαν και αυτοί θετικά**, επισημαίνοντας ότι το απλό λεξιλόγιο, η χρήση του β' προσώπου και τα ζωηρά χρώματα κάνουν το ύφος της γραφής φιλικό για τους μαθητές, το οποίο συνάδει με το αναγνωστικό κοινό στο οποίο απευθύνεται. Επίσης, η γραφή είναι ευανάγνωστη λόγω της επιλογής κατάλληλων χρωμάτων, κατάλληλης γραμματοσειράς και της υπερτόνισης των σημαντικών σημείων του υλικού. Πιο συγκεκριμένα, οι απαντήσεις ενός συνεντευξιζόμενου εκπαιδευτικού στις συγκεκριμένες ερωτήσεις παρουσιάζονται αυτούσιες παρακάτω:

ΓΜ: Το ύφος της γραφής είναι φιλικό για τον αναγνώστη, γιατί χρησιμοποιείται το β' πρόσωπο και απλό λεξιλόγιο.

ΓΜ: Ακόμη, η γραφή είναι ευανάγνωστη, αφού χρησιμοποιούνται κατάλληλα χρώματα που δεν κουράζουν τον μαθητή.

Επιπρόσθετα, στην ερώτηση αν υπάρχει κάτι άλλο που κάνει το ύφος της γραφής του **ΕΥ φιλικό και την γραφή ευανάγνωστη**, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης δεν είχαν να προσθέσουν κάτι άλλο. Για παράδειγμα, μία συμμετέχουσα επισημαίνει τα εξής:

ΝΚ: Νομίζω αυτά που έχουν ειπωθεί κάνουν το ύφος της γραφής φιλικό και τη γραφή ευανάγνωστη.

Χρήση Αντωνυμιών

Οι 3 αξιολογήτριες στην ερώτηση για τη χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών στο **ΕΥ απαντούν θετικά** και δίνουν συγκεκριμένα παραδείγματα για να επιβεβαιώσουν την ύπαρξή τους. Ενδεικτικά, μία αξιολογήτρια αναφέρει στην απάντησή της τα εξής:

Ε3: Εντοπίζονται τόσο προσωπικές όσο και κτητικές αντωνυμίες π.χ. «πριν ξεκινήσεις την περιήγησή σου», «θα σε οδηγήσει» κ.α.

Συνακόλουθα, οι εκπαιδευτικοί ΠΕ02 στη συγκεκριμένη ερώτηση **απάντησαν επίσης θετικά**, ενώ δύο εκπαιδευτικοί τόνισαν ότι η χρήση των αντωνυμιών γίνεται κυρίως στις εκφωνήσεις των δραστηριοτήτων. Μία απάντηση που επιβεβαιώνει την παραπάνω θέση είναι η εξής:

ΠΦ: Σε όλο το υλικό και κυρίως στις δραστηριότητες χρησιμοποιούνται προσωπικές και κτητικές αντωνυμίες που κάνουν το ύφος του κειμένου φιλικό.

Επιπρόσθετα, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης στην ερώτηση αν **μπορούν να δώσουν συγκεκριμένα παραδείγματα χρήσης προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών** έδωσαν σαφείς απαντήσεις, εστιάζοντας σε συγκεκριμένα σημεία του ΕΥ. Ενδεικτικά, παρατίθεται παρακάτω η απάντηση μίας συμμετέχουσας της Ομάδας Εστίασης:

Ε3: Π.χ. στην αρχή του υλικού στο σημείο που λέει «η συγκεκριμένη διαφάνεια θα σε οδηγήσει...», «καθ' όλη τη διάρκεια της μελέτης σου» κ.α.

Απλή γλώσσα

Οι ειδικές αξιολογήτριες του ΕΥ μέσα από τις απαντήσεις τους **διατυπώνουν θετικές κρίσεις ως προς τη χρήση της καθομιλουμένης γλώσσας σε αυτό**. Ειδικότερα επισημαίνουν ότι η γλώσσα είναι απλή, κατανοητή, ενώ γίνεται η χρήση καθημερινού λεξιλογίου. Παρακάτω παρατίθεται αυτούσια η απάντηση μίας ειδικού που επιβεβαιώνει την παραπάνω θέση:

Ε2: *Η γλώσσα στο υλικό είναι απλή, το λεξιλόγιο καθημερινό, η σύνταξη ξεκάθαρη.*

Επιπρόσθετα, στη συγκεκριμένη ερώτηση οι Φιλολόγοι εκπαιδευτικοί **απαντούν κι αυτοί θετικά**, τονίζοντας ότι στο ΕΥ χρησιμοποιείται απλό λεξιλόγιο, με καθημερινές λέξεις που γίνονται κατανοητές και είναι οικείες στους μαθητές. Ειδικότερα, η άποψη ενός συνεντευξιαζόμενου, όπως αυτή διαφαίνεται μέσα από την απάντησή του στη συγκεκριμένη ερώτηση, είναι οι εξής:

ΓΜ: *Στο εκπαιδευτικό υλικό χρησιμοποιούνται κατά κύριο λόγο απλές, καθημερινές λέξεις που γίνονται κατανοητές από τους μαθητές.*

Ακόμη, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης στην ερώτηση **αν μπορούν να τεκμηριώσουν την απάντησή τους, ότι η γλώσσα είναι απλή με συγκεκριμένα παραδείγματα** και οι τρεις υποστήριξαν την θέση τους αυτή με αναφορές μέσα από το ΕΥ. Συγκεκριμένα, μία συμμετέχουσα αναφέρει τα εξής:

ΛΤ: *«Για να βρούμε το αντικείμενο του ρήματος ρωτάμε τι...», «για να δεις τη γραμματική πάτησε εδώ». όμως χρησιμοποιεί και πιο σύνθετες λέξεις π.χ. ανατρέξεις, συνενώνονται, αποσαφήνιση κ.α.*

Πυκνότητα πληροφοριών

Οι απαντήσεις των ειδικών αξιολογητριών **συγκλίνουν στην ερώτηση για το αν η πυκνότητα των πληροφοριών είναι ικανοποιητική**. Ειδικότερα, και οι 3 αξιολογήτριες υποστηρίζουν ότι **η πυκνότητα των πληροφοριών δεν υπερβαίνει τα όρια**, καθώς υπάρχουν οι απαραίτητες πληροφορίες σε κάθε διαφάνεια. Ενδεικτικά, παρουσιάζεται παρακάτω η απάντηση μίας ειδικού της ΕξΑΕ:

«Ευτυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

E2: Το κείμενο δεν είναι πολύ πυκνό, το πλήθος των πληροφοριών είναι όσο χρειάζεται ο εκπαιδευόμενος για να προχωρήσει παρακάτω.

Επιπρόσθετα, οι εκπαιδευτικοί ειδικότητας ΠΕ02 στη συγκεκριμένη ερώτηση **αν και όλοι υποστήριξαν ότι υπάρχει πυκνότητα πληροφοριών, ωστόσο τρεις επεσήμαναν ότι θα μπορούσαν να παραλειφθούν ορισμένα κομμάτια του ΕΥ** π.χ. η προθηματοποίηση ή να συμπυκνωθούν ορισμένες πληροφορίες και να μειωθεί ο αριθμός των διαφανειών. Για παράδειγμα, μία εκπαιδευτικός αναφέρει τα εξής:

NK: *Ναι υπάρχει πυκνότητα πληροφοριών, ωστόσο θα μπορούσαν να συμπυκνωθούν λίγο ακόμη οι πληροφορίες.*

Συνακόλουθα, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης στην ερώτηση, **πώς μπορεί να επιτευχθεί ακόμη μεγαλύτερη πυκνότητα πληροφοριών, ώστε το υλικό να είναι ευχάριστο για μελέτη από τους μαθητές**, δήλωσαν ότι αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί αν παρουσιάζονταν πιο επιγραμματικά τα είδη των συνθέτων ή αν αφαιρούνταν η παρουσίαση των δύο αντιτιθέμενων απόψεων για τις λέξεις που σχηματίζονται με αχώριστα μόρια. Οι 2 απαντήσεις των συμμετεχόντων που επιβεβαιώνουν τις παραπάνω θέσεις είναι οι εξής:

NK: *Κατά τη γνώμη μου θα μπορούσε να αφαιρεθεί η παράθεση των 2 αντιτιθέμενων απόψεων, γιατί ίσως κουράσει τους μαθητές μαζί με την αντίστοιχη δραστηριότητα.*

ΛΤ: *Ίσως αν παρουσιάζονταν πιο συνοπτικά τα διάφορα είδη των συνθέτων.*

Τμηματική παρουσίαση υλικού στο μέγεθος της οθόνης

Στην ερώτηση αν στο ΕΥ **υπάρχει τμηματική παρουσίαση πληροφοριών στο μέγεθος της οθόνης**, οι ειδικές αξιολογήτριες **απάντησαν θετικά**, καθώς επισήμαναν ότι το ΕΥ είναι χωρισμένο σε διαφάνειες, οι οποίες συνάδουν με το μέγεθος της οθόνης. Ενδεικτικά, παρατίθεται παρακάτω η απάντηση μίας ειδικού της ΕξΑΕ:

E1: *Το εκπαιδευτικό υλικό χωρίζεται σε διαφάνειες, που αντιστοιχούν στο μέγεθος της οθόνης.*

Συνακόλουθα, στην αντίστοιχη ερώτηση οι εκπαιδευτικοί ΠΕ02 απάντησαν ότι **υπάρχει τμηματική παρουσίαση των πληροφοριών στο μέγεθος της οθόνης**, όμως τρεις

εκπαιδευτικοί υποστήριξαν ότι θα μπορούσαν να μειωθούν ή να συμπυκνωθούν λίγο οι πληροφορίες σε κάθε διαφάνεια, ώστε το υλικό, όπως τόνισε μία εκπαιδευτικός, να είναι πιο ευανάγνωστο. Για παράδειγμα, μία Φιλολόγος εκπαιδευτικός επισημαίνει τα εξής:

ΛΤ: *Ναι το υλικό παρουσιάζεται τμηματικά στο μέγεθος της οθόνης, όμως καλό θα ήταν να μειωθούν οι πληροφορίες σε κάθε διαφάνεια για να είναι το υλικό πιο ευανάγνωστο.*

Επιπρόσθετα, οι δύο από τους τρεις συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης στην ερώτηση **ποιες κατά τη γνώμη τους διαφάνειες τείνουν να ξεφύγουν από το μέγεθος της οθόνης** αναφέρθηκαν στις **διαφάνειες 11 και 14**, ενώ η ειδικός της ΕξΑΕ υποστήριξε για ακόμη μία φορά τη θέση της, **ότι καμία διαφάνεια δεν τείνει να ξεφύγει από το μέγεθος της οθόνης**. Ειδικότερα, οι 2 αντιτιθέμενες απόψεις για το συγκεκριμένο θέμα των συμμετεχόντων στην Ομάδα Εστίασης παρουσιάζονται αυτούσιες παρακάτω:

Ε3: *Δεν θεωρώ ότι καμία διαφάνεια τείνει να ξεφύγει από το μέγεθος της οθόνης.*

ΝΚ: *Ίσως η διαφάνεια 11 & 14.*

Χρήση μόνο κειμένου

Οι απαντήσεις των ειδικών αξιολογητριών **συγκλίνουν ως προς την ερώτηση αν το ΕΥ περιέχει μόνο κείμενο**. Ειδικότερα, τονίζουν ότι **στο ΕΥ υπάρχουν εκτός από κείμενα και πολυμέσα** όπως εικόνες, βίντεο, διαδραστικές δραστηριότητες. Παρακάτω παρατίθεται αυτούσια η απάντηση μίας ειδικού:

Ε1: *Στο εκπαιδευτικό υλικό υπάρχει ήχος, βίντεο, εικόνες, διαδραστικές δραστηριότητες και κείμενο.*

Ακόμη, οι Φιλολόγοι εκπαιδευτικοί στη συγκεκριμένη ερώτηση **απάντησαν και αυτοί ότι στο ΕΥ δεν υπάρχει μόνο κείμενο**, αλλά χρησιμοποιούνται σε αυτό και βίντεο, εικόνες, υπερσύνδεσμοι, ενώ επίσης περιέχονται σε αυτό και διαδραστικές δραστηριότητες. Ενδεικτικά, η απάντηση μίας εκπαιδευτικού στην εν λόγω ερώτηση παρουσιάζεται παρακάτω:

ΝΚ: *Το υλικό, ως επί το πλείστον περιέχει κείμενο, αλλά υπάρχουν και εικόνες, διαδραστικές δραστηριότητες και βίντεο.*

Στην ερώτηση **αν πιστεύουν ότι υπάρχει ισορροπία στη χρήση των διαφόρων μέσων στο ΕΥ, η οποία θα διευκολύνει τη μελέτη του από τους μαθητές**, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης **τόνισαν ότι υπερτερεί το κείμενο**. Πιο συγκεκριμένα, οι συμμετέχουσες υποστήριξαν ότι καλό θα ήταν να ενταχθούν περισσότερες εικόνες σε αυτό και να μειωθεί το μέγεθος των κειμένων, ώστε να εξασφαλιστεί η οπτικοποίηση αυτού που μελετάται. Ενδεικτικά, παρουσιάζεται παρακάτω η θέση μίας συμμετέχουσας στην Ομάδα Εστίασης για το συγκεκριμένο ζήτημα:

ΝΚ: Νομίζω, ότι υπερτερεί το κείμενο και ίσως θα ήταν καλύτερο να περιοριστεί λίγο η χρήση του και να ενταχθούν περισσότερες εικόνες στο υλικό, που θα οπτικοποιούν αυτό που μελετάται.

Χρήση κειμένου & εικόνας

Κατ' αντιστοιχία της προηγούμενης ερώτησης, οι ειδικές αξιολογήτριες **απαντούν θετικά στην ερώτηση αν το ΕΥ περιέχει κείμενο και εικόνα**. Ακόμη, μία εκ των τριών ειδικών επισημαίνει, ότι εκτός από κείμενο και εικόνα, το ΕΥ περιέχει και υπερσυνδέσμους. Ενδεικτικά, παρατίθενται παρακάτω αυτούσια η απάντηση της μίας ειδικού:

Ε2: Το υλικό δεν περιέχει μόνο κείμενο και εικόνες, περιέχει και υπερσυνδέσμους.

Συνακόλουθα, και οι εκπαιδευτικοί ΠΕ02 στην αντίστοιχη ερώτηση **απάντησαν ότι το ΕΥ εκτός από κείμενο περιέχει και εικόνες, αλλά και άλλα μέσα**. Ενδεικτικά, η απάντηση της μίας εκπαιδευτικού στη συγκεκριμένη ερώτηση είναι η εξής:

ΓΜ: Όπως προείπα, στο υλικό υπάρχουν εκτός από κείμενο και εικόνες και βίντεο.

Επίσης, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης στην ερώτηση **αν θεωρούν ότι οι εικόνες που χρησιμοποιούνται στο εκπαιδευτικό υλικό οπτικοποιούν το κείμενο μελέτης και συνάδουν με το γνωστικό αντικείμενο απάντησαν θετικά**. Ωστόσο, μία συμμετέχουσα αν και δήλωσε ότι οι εικόνες συνάδουν με το γνωστικό αντικείμενο μελέτης, υποστήριξε ότι **έπρεπε να έχουν αναζητηθεί περισσότερες εικόνες**, για να επιτευχθεί η οπτικοποίηση του κειμένου μελέτης. Η απάντηση, λοιπόν της συγκεκριμένης συμμετέχουσας που επιβεβαιώνει όλα τα παραπάνω είναι η εξής:

ΛΤ: Εγώ νομίζω ότι ίσως θα έπρεπε να έχουν αναζητηθεί περισσότερες εικόνες, ώστε να υπάρχει περισσότερη οπτικοποίηση. Όμως, οι εικόνες συνάδουν με το αντικείμενο μελέτης.

Χρήση κειμένου, εικόνας, βίντεο

Στη συγκεκριμένη ερώτηση για την ύπαρξη κειμένου, εικόνας & βίντεο στο ΕΥ οι 3 αξιολογήτριες διατύπωσαν **θετικά σχόλια**, καθώς εκτός από την ύπαρξη των παραπάνω πρόσθεσαν ότι υπάρχουν στο ΕΥ υπερσύνδεσμοι, πηγές, ηχητικά αρχεία κ.α. Ενδεικτικά παρουσιάζεται η απάντηση μίας ειδικού:

Ε2: Το υλικό περιέχει, εκτός από κείμενο, και εικόνες, υπερσυνδέσμους, πηγές, βίντεο και ηχητικά αρχεία.

Συνακόλουθα, και οι Φιλολόγοι εκπαιδευτικοί στη συγκεκριμένη ερώτηση διατύπωσαν **θετικά σχόλια**, υποστηρίζοντας ότι στο ΕΥ υπάρχουν και τα 3 αυτά μέσα. Ειδικότερα, μία Φιλόλογος εκπαιδευτικός διατύπωσε τα εξής:

ΠΦ: Ναι χρησιμοποιούνται και κείμενο και εικόνες και βίντεο.

Επιπρόσθετα, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης στην ερώτηση **αν θεωρούν ότι ο συνδυασμός κειμένου, εικόνας και βίντεο στο εκπαιδευτικό υλικό είναι σωστός και ευνοεί τη μελέτη του υλικού από τους μαθητές απάντησαν θετικά**. Παρακάτω παρατίθεται ενδεικτικά μία απάντηση μίας συμμετέχουσας στην εν λόγω ερώτηση:

Ε3: Θεωρώ, ότι ο συνδυασμός είναι σωστός, καθώς οι εικόνες, τα βίντεο και το κείμενο βρίσκονται στην κατάλληλη θέση και συνδυάζονται μεταξύ τους.

Χρώματα ΕΥ

Ως προς τα **χρώματα του ΕΥ** και αν αυτά βοηθούν στην άνετη αλληλεπίδραση των εκπαιδευομένων με το ΕΥ, οι **απαντήσεις των ειδικών αξιολογητριών είναι θετικές**. Ειδικότερα, αναφέρουν ότι έχουν χρησιμοποιηθεί ζωντανά χρώματα, που συμβάλλουν στην άνετη αλληλεπίδραση των εκπαιδευομένων με το υλικό. Ενδεικτικά, η απάντηση μίας ειδικού της ΕξΑΕ στη συγκεκριμένη ερώτηση παρατίθεται αυτούσια παρακάτω:

Ε2: Τα χρώματα του υλικού είναι ευχάριστα, δεν κουράζουν τον εκπαιδευόμενο και θεωρώ ότι συμβάλλουν στην αλληλεπίδρασή του με το υλικό.

Κατ' αντιστοιχία με τις ειδικές αξιολογήτριες, οι Φιλολόγοι εκπαιδευτικοί υποστήριξαν στις απαντήσεις τους ότι **τα χρώματα του ΕΥ συμβάλλουν στην άνετη αλληλεπίδραση των μαθητών με αυτό**, καθώς είναι ευχάριστα, ζωνηρά, ζωντανά και κινούν το ενδιαφέρον των μαθητών. Η απάντηση ενός εκπαιδευτικού που επιβεβαιώνει την παραπάνω θέση είναι η εξής:

ΓΜ: *Η επιλογή των συγκεκριμένων χρωμάτων του εκπαιδευτικού υλικού συμβάλλουν στην άνετη αλληλεπίδραση των μαθητών με αυτό, καθώς χρησιμοποιούνται ζωντανά, ευχάριστα χρώματα που προσελκύουν το ενδιαφέρον των παιδιών.*

Συνακόλουθα, στην ερώτηση **γιατί τα συγκεκριμένα χρώματα που έχουν επιλεγεί να χρησιμοποιηθούν στο εκπαιδευτικό υλικό εγείρουν, όπως ειπώθηκε, το ενδιαφέρον των μαθητών**, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης αναφέρθηκαν στην επιλογή ζωντανών χρωμάτων, που συνάδει με την ηλικία των παιδιών, κινεί το ενδιαφέρον τους και εξάπτει την φαντασία τους. Ακόμη, η ειδικός της ΕξΑΕ πρόσθεσε ότι η μεθοδολογία της ΕξΑΕ δίνει έμφαση στην επιλογή των χρωμάτων, κυρίως των ζωντανών για το σχεδιασμό του ΕΥ. Ενδεικτικά, η απάντηση μίας συμμετέχουσας στην Ομάδα Εστίασης, που επιβεβαιώνει τη θετική τους στάση πάνω στο εν λόγω θέμα είναι η εξής:

ΛΤ: *Τα ζωνηρά χρώματα εξάπτουν τη φαντασία των μαθητών, για αυτό είναι πολύ σωστό να χρησιμοποιούνται σε κάθε προσπάθεια διδασκαλίας-μελέτης των μαθητών.*

5.1.3 3^{ος} άξονας: Ευχρηστία του ΕΥ

Στη συγκεκριμένη ενότητα θα παρουσιαστούν οι απόψεις των αξιολογητών σχετικά με το αν το ΕΥ είναι εύκολο στη χρήση του. Τα βασικά αντικείμενα του συγκεκριμένου άξονα, με βάση τα οποία κωδικοποιήθηκαν οι απαντήσεις των ειδικών είναι τα εξής:

- Κατανοητά κουμπιά ΕΥ
- Εύχρηστα εικονίδια ΕΥ
- Εύκολη πλοήγηση ΕΥ
- Υπερσύνδεσμοι ΕΥ

Κατανοητά κουμπιά ΕΥ

Σε σχέση με τα κουμπιά που υπάρχουν στο ΕΥ, στην αντίστοιχη ερώτηση του ερωτηματολογίου, οι ειδικές αξιολογήτριες απάντησαν θετικά, ενώ τόνισαν και οι τρεις ότι υπάρχει επεξήγηση των κουμπιών στην αρχή του υλικού. Παρακάτω παρατίθεται ενδεικτικά η απάντηση μίας ειδικού:

Ε2: Τα κουμπιά είναι εύκολα αναγνωρίσιμα, καθώς υπάρχει στην αρχή του υλικού η επεξήγηση των συμβόλων και των κουμπιών που βοηθά στην κατανόηση της λειτουργίας τους.

Επιπρόσθετα, και οι εκπαιδευτικοί ΠΕ02 σε αυτήν την ερώτηση απάντησαν θετικά, καθώς υποστήριξαν ότι τα κουμπιά που υπάρχουν σε όλο το ΕΥ είναι αναγνωρίσιμα, κατανοητά και βοηθητικά, ενώ υπάρχει επεξήγησή τους στην αρχή του υλικού. Ειδικότερα, παρουσιάζεται παρακάτω η απάντηση μίας εκπαιδευτικού, που επιβεβαιώνει την συγκεκριμένη θέση:

ΠΦ: Ναι είναι πολύ αναγνωρίσιμα και κατανοητά. Επίσης, επεξηγούνται στην αρχή της παρουσίασης της ενότητας.

Επίσης, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης στην ερώτηση κατά τη γνώμη τους τι είναι αυτό που κάνει τα κουμπιά που χρησιμοποιήθηκαν στο εκπαιδευτικό υλικό να είναι αναγνωρίσιμα και κατανοητά, υποστήριξαν ότι στο ΕΥ χρησιμοποιούνται απλά και κατανοητά κουμπιά, που παραπέμπουν ακριβώς στις διαφάνειες που απεικονίζουν. Ενδεικτικά, παρουσιάζεται παρακάτω η απάντηση μίας συμμετέχουσας στην Ομάδα Εστίασης:

ΛΤ: Νομίζω το γεγονός ότι χρησιμοποιούνται κουμπιά και εικονίδια που είναι απλά π.χ. το κουμπί του ήχου είναι αυτό που τα κάνει αναγνωρίσιμα και κατανοητά απ' όλους.

Εύχρηστα εικονίδια ΕΥ

Συνακόλουθα με την προηγούμενη ερώτηση, στην ερώτηση για την ευχρηστία των εικονιδίων του ΕΥ, οι ειδικές αξιολογήτριες διατύπωσαν θετικές κρίσεις, τονίζοντας ότι όλα τα εικονίδια είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα. Πιο συγκεκριμένα, μία ειδικός επεσήμανε τα εξής:

E1: Όλα τα εικονίδια του εκπαιδευτικού υλικού είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα.

Όσον αφορά τα εικονίδια που χρησιμοποιούνται στο ΕΥ, **οι απαντήσεις των συνεντευξιαζόμενων στη συγκεκριμένη ερώτηση ήταν και πάλι θετικές.** Όλοι, οι εκπαιδευτικοί συμφώνησαν ότι τα εικονίδια του ΕΥ είναι αναγνωρίσιμα και κατανοητά. Ενδεικτικά παρατίθεται παρακάτω η απάντηση μίας συνεντευξιαζόμενης εκπαιδευτικού:

ΤΠ: Τα εικονίδια που χρησιμοποιούνται σε όλο το εκπαιδευτικό υλικό είναι αναγνωρίσιμα και κατανοητά όπως και τα κουμπιά.

Ακόμη, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης στην ερώτηση **αν μπορούν να δώσουν συγκεκριμένα παραδείγματα αναγνωρίσιμων και κατανοητών εικονιδίων** ανέφεραν το εικονίδιο της φωτογραφίας, το εικονίδιο του ανοιχτού βιβλίου, το εικονίδιο των πληροφοριών & τα εικονίδια με τα δύο βέλη. Μία από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων στην Ομάδα Εστίασης είναι η εξής:

ΛΤ: Εκτός από το εικονίδιο των πληροφοριών που είναι εύκολα αναγνωρίσιμο, υπάρχουν και τα δύο βέλη που οδηγούν στην προηγούμενη και στην επόμενη σελίδα.

Εύκολη πλοήγηση ΕΥ

Επιπρόσθετα, **οι ειδικές αξιολογήτριες συμφωνούν ότι η πλοήγηση στο ΕΥ είναι εύκολη.** Ειδικότερα, η μία εκ των τριών ειδικών για να επιβεβαιώσει τα λεγόμενά της, δίνει ως παράδειγμα τα κουμπιά αλλαγής σελίδας, που κάνουν πιο εύκολη την πλοήγηση στο υλικό. Επίσης, άλλη μία αξιολογήτρια αναφέρει ότι δεν χρειάζεται κάποιος να είναι εξοικειωμένος, για να πλοηγηθεί στο υλικό. Ενδεικτικά, παρατίθεται παρακάτω αυτούσια η απάντηση μίας ειδικού, που επιβεβαιώνει τη θετική τους στάση:

E2: Η πλοήγηση στο υλικό είναι εύκολη, ακόμα και για κάποιον εκπαιδευόμενο που έρχεται σε επαφή με τέτοιο υλικό για πρώτη φορά. Δε χρειάζεται να είναι κάποιος εξοικειωμένος για να πλοηγηθεί.

Συνακόλουθα, **οι συνεντευξιαζόμενοι στην αντίστοιχη ερώτηση απάντησαν θετικά,** ενώ οι περισσότεροι τόνισαν ότι δίνονται οι κατάλληλες οδηγίες. Ακόμη, τα κουμπιά και τα εικονίδια που υπάρχουν στο εκπαιδευτικό υλικό είναι εύχρηστα. Μία απάντηση, λοιπόν, που συνάδει με την παραπάνω θέση είναι η εξής:

ΤΠ: *Ναι. Υπάρχει εύκολη πλοήγηση, καθώς δίνονται οι απαραίτητες οδηγίες, ενώ υπάρχουν και εύχρηστα κουμπιά-εικονίδια.*

Ακόμη, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης στην ερώτηση **αν θα μπορούσαν να αναφέρουν συγκεκριμένα παραδείγματα που να τεκμηριώνουν τη θέση τους, ότι η πλοήγηση στο ΕΥ ήταν εύκολη** αναφέρθηκαν στις σαφείς οδηγίες χρήσης των εικονιδίων και των κουμπιών, στην επεξήγηση των εικονιδίων και στη χρήση απλών και κατανοητών κουμπιών & εικονιδίων. Ενδεικτικά, παρατίθεται παρακάτω η άποψη μίας συμμετέχουσας:

NK: *Τα εικονίδια που χρησιμοποιούνται στο εκπαιδευτικό υλικό είναι πολύ κατανοητά, όπως και τα κουμπιά. Ακόμη, στην αρχή της ενότητας υπάρχει επεξήγηση των εικονιδίων και η μικρή μαθήτριά, Νόρα, εξηγεί στους μαθητές, ότι αν πατήσουν πάνω στα συγκεκριμένα εικονίδια θα μεταφερθούν στις αντίστοιχες ενότητες.*

Υπερσύνδεσμοι ΕΥ

Στην ερώτηση **αν οι υπερσύνδεσμοι που χρησιμοποιούνται στο ΕΥ οδηγούν στον αναμενόμενο περιεχόμενο, οι απαντήσεις των ειδικών αξιολογητριών συμφωνούν για άλλη μια φορά, καθώς εκφράζουν παρόμοιες απόψεις ως προς την ορθή χρήση των συνδέσμων**, οι οποίοι οδηγούν κάθε φορά σε αυτό που αναγράφεται στην πρόταση που τους συνοδεύει. Ενδεικτικά, μία απάντηση μίας ειδικού στη συγκεκριμένη ερώτηση, που επιβεβαιώνει την παραπάνω θέση είναι η εξής:

E1: *Κάθε υπερσύνδεσμος παραπέμπει στο περιεχόμενο που περιγράφεται στην πρόταση που τον συνοδεύει.*

Συνακόλουθα, οι εκπαιδευτικοί ΠΕ02 στην αντίστοιχη ερώτηση **απάντησαν και αυτοί με τη σειρά τους θετικά**. Ενδεικτικά, ένας εκπαιδευτικός επεσήμανε:

ΓΜ: *Οι υπερσύνδεσμοι οδηγούν στο αναμενόμενο περιεχόμενο.*

Ακόμη, στην ερώτηση **αν οι υπερσύνδεσμοι που χρησιμοποιούνται στο εκπαιδευτικό υλικό συνδέονται άμεσα με το αντικείμενο μελέτης του, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης απάντησαν θετικά**, υποστηρίζοντας ότι οι υπερσύνδεσμοι παραπέμπουν κυρίως σε βιβλιογραφικές πηγές που συνδέονται άμεσα με το υπό μελέτη

θέμα του ΕΥ. Μία ενδεικτική απάντηση μίας συμμετέχουσας στην Ομάδα Εστίασης παρατίθεται αυτούσια παρακάτω:

NK: Φυσικά, αφού παραπέμπουν κυρίως στο σχολικό βιβλίο, στη γραμματική ή σε δραστηριότητες που συνδέονται άμεσα με τη θεματική ενότητα.

5.1.4 4^{ος} άξονας: Το ΕΥ υποστηρίζει - καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του

Στην συγκεκριμένη ενότητα θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα της έρευνας σε σχέση με το αν το ΕΥ υποστηρίζει-καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του. Τα βασικά αντικείμενα του συγκεκριμένου άξονα, σύμφωνα με τα οποία κωδικοποιήθηκαν οι απαντήσεις των αξιολογητών είναι τα εξής:

- Παροχή συμβουλών/επεξηγηματικών σχολίων
- Έντονη γραφή/ύπαρξη πλαισίων

Παροχή συμβουλών/επεξηγηματικών σχολίων

Στην ερώτηση **αν στο ΕΥ παρέχονται συμβουλές για το πώς αυτό να μελετηθεί από τους εκπαιδευόμενους, και οι τρεις αξιολογήτριες απάντησαν θετικά** και τόνισαν ότι στο ΕΥ υπάρχουν σαφείς οδηγίες για τη μελέτη του. Επιπρόσθετα, στην ερώτηση **αν υπάρχουν επεξηγηματικά σχόλια στο ΕΥ, οι τρεις αξιολογήτριες απάντησαν και πάλι θετικά**, καθώς υποστήριξαν ότι υπάρχουν επεξηγηματικά σχόλια και δεν υπάρχει περιθώριο για απορία. Ενδεικτικές απαντήσεις στις συγκεκριμένες ερωτήσεις παρατίθενται αυτούσιες παρακάτω:

E2: Κατά την πλοήγηση στο υλικό, δίνονται οδηγίες/συμβουλές σε όλη τη διάρκεια για το πώς πρέπει να μελετηθεί η ύλη του.

E2: Τα σχόλια που υπάρχουν στο υλικό βοηθούν τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του, δίνοντας πληροφορίες και επεξηγήσεις.

Συνακόλουθα, οι Φιλολόγοι εκπαιδευτικοί **στις αντίστοιχες δύο ερωτήσεις απάντησαν θετικά**, τονίζοντας ότι παρέχονται συμβουλές μελέτης του υλικού στην αρχή της ενότητας, αλλά και κατά τη διάρκεια μελέτης του. Ακόμη, υπάρχουν επεξηγηματικά σχόλια σε όλο το υλικό. Επίσης, μία εκπαιδευτικός τονίζει ότι ακόμη και ένας μαθητής που δεν έχει γνώσεις ηλεκτρονικών υπολογιστών μπορεί να μελετήσει με ευκολία το

υλικό. Ενδεικτικά, παρατίθενται οι απόψεις μίας εκπαιδευτικού, που επιβεβαιώνουν τα θετικά σχόλια για την παροχή συμβουλών & επεξηγηματικών σχολίων:

ΤΠ: Φυσικά, και στην αρχή της ενότητας δίνονται συμβουλές, αλλά και κατά τη διάρκεια μελέτης του υλικού.

ΤΠ: Ναι υπάρχουν επεξηγηματικά σχόλια, κυρίως στο σημείο που γίνεται η επεξήγηση των εικονιδίων, αλλά και στα δραστηριότητες.

Συνακόλουθα, στην ερώτηση προς τους συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης **αν μπορούν να δώσουν συγκεκριμένα παραδείγματα συμβουλών και επεξηγηματικών σχολίων που δίνονται μέσα στο εκπαιδευτικό υλικό**, μία συμμετέχουσα αναφέρθηκε στον φιλικό χαρακτήρα (avatar) που επεξηγεί τα εικονίδια και δίνει συμβουλές για το πώς θα μελετηθεί το υλικό. Ακόμη, μία συμμετέχουσα αναφέρθηκε στις οδηγίες επίλυσης των ασκήσεων και στα παραδείγματα, ενώ η τρίτη συμμετέχουσα αναφέρθηκε στις συμβουλές μελέτης του υλικού και στις επεξηγήσεις των εικονιδίων. Παρακάτω παρουσιάζεται αυτούσια η απάντηση μίας συμμετέχουσας στην εν λόγω ερώτηση:

ΝΚ: Σε όλο το υλικό δίνονται συμβουλές και επεξηγήσεις. Για παράδειγμα, δίνονται οδηγίες συμπλήρωσης των ασκήσεων και παραδείγματα για να κατανοήσουν οι μαθητές τα είδη των συνθέτων.

Έντονη γραφή/ύπαρξη πλαισίων

Οι ειδικές αξιολογήτριες στην ερώτηση **αν στο ΕΥ υπάρχει έντονη γραφή ή πλαίσια, ώστε να τονίζονται σημαντικές έννοιες απάντησαν θετικά**. Ειδικότερα, επεσήμαναν ότι ήταν ξεκάθαρα τα σημαντικά σημεία του ΕΥ, ενώ αυτό επετεύχθη με τη χρήση έντονης γραφής, σημείων στίξης και πλαισίων. Ενδεικτικά, παρατίθεται παρακάτω η απάντηση μίας ειδικού της ΕξΑΕ:

Ε1: Είναι εμφανές σε κάθε διαφάνεια ποια είναι τα σημαντικότερα σημεία όπου πρέπει να δοθεί έμφαση κατά την μελέτη του εκπαιδευτικού υλικού.

Συνακόλουθα, οι εκπαιδευτικοί ΠΕ02 **στην αντίστοιχη ερώτηση απάντησαν κι αυτοί θετικά**, επισημαίνοντας ότι υπάρχει εναλλαγή χρωμάτων για να δίνεται έμφαση σε σημαντικά σημεία της ενότητας, έντονη γραφή και χρήση πλαισίων. Η απάντηση, λοιπόν,

μίας Φιλολόγου εκπαιδευτικού στην εν λόγω ερώτηση, που επιβεβαιώνει την παραπάνω θέση είναι η εξής:

ΠΦ: *Ναι υπάρχουν σημεία που τονίζονται με bolt, ώστε να τα προσέξουν περισσότερο οι μαθητές.*

Επιπρόσθετα, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα εστίασης στην ερώτηση **αν πιστεύουν ότι όλες οι σημαντικές έννοιες/λέξεις της συγκεκριμένης ενότητας έχουν τονιστεί με έντονη γραφή ή με χρήση πλαισίων διατύπωσαν για ακόμη μία φορά θετικά σχόλια.** Ενδεικτικά, παρουσιάζεται παρακάτω η απάντηση μίας συμμετέχουσας:

ΝΚ: *Ναι σε κάθε διαφάνεια υπάρχει έντονη γραφή ή κάποιο πλαίσιο που εφιστά την προσοχή των μαθητών, ώστε να μελετήσουν ένα σημαντικό θέμα π.χ. τα μέρη του λόγου που βρίσκονται σε πλαίσιο.*

5.1.5 5ος άξονας: Το ΕΥ υποστηρίζει την αλληλεπίδραση με τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του

Στην παρούσα ενότητα παραθέτονται οι απόψεις των αξιολογητών, όπως αυτές καταγράφηκαν στις απαντήσεις τους σε ερωτήσεις που εξέταζαν το κατά πόσον το εκπαιδευτικό υλικό υποστηρίζει την αλληλεπίδραση με τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του. Τα βασικά αντικείμενα που εξετάζει ο συγκεκριμένος άξονας και με βάση τα οποία κωδικοποιήθηκαν οι απαντήσεις των ειδικών είναι τα εξής:

- Δραστηριότητες κριτικής σκέψης
- Δραστηριότητες που σχετίζονται με τα προσωπικά ενδιαφέροντα του εκπαιδευόμενου
- Δραστηριότητες απόκτησης γνώσεων
- Δραστηριότητες ανατροφοδότησης

Δραστηριότητες κριτικής σκέψης

Ως προς την ύπαρξη δραστηριοτήτων που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εκφράσει δικές του κρίσεις ή να αναπτύξει αυτόνομη κριτική σκέψη, οι 3 αξιολογήτριες απάντησαν θετικά, ότι υπάρχουν δραστηριότητες που συμβάλλουν στην

ανάπτυξη κριτικής σκέψης και όχι μόνο στην αξιολόγηση των γνώσεων. Ενδεικτικά παρουσιάζονται οι απαντήσεις μία ειδικού της ΕξΑΕ στις εν λόγω ερωτήσεις:

E1: Υπάρχουν δραστηριότητες που καλούν τον εκπαιδευόμενο να εκφράσει την άποψή του.

E1: Στο εκπαιδευτικό υλικό υπάρχουν δραστηριότητες που ο εκπαιδευόμενος καλείται να πει τη δική του γνώμη.

Ακόμη, οι Φιλολόγοι εκπαιδευτικοί στις αντίστοιχες δύο ερωτήσεις **απάντησαν κι αυτοί θετικά**. Ωστόσο, τόνισαν, ότι υπάρχει μία μόνο δραστηριότητα που ενθαρρύνει τα παιδιά να αναπτύξουν τις δικές τους απόψεις, ενώ παράλληλα λειτουργεί και ως δραστηριότητα ανάπτυξης αυτόνομης κριτικής σκέψης. Παρακάτω παρατίθενται αυτούσιες οι απαντήσεις ενός εκπαιδευτικού, που επιβεβαιώνουν τη συγκεκριμένη θέση τους:

ΓΜ: Στο εκπαιδευτικό υλικό υπάρχει μία δραστηριότητα που ενθαρρύνει τον μαθητή να εκφράσει τη δική του θέση σε ένα ζήτημα.

ΓΜ: Ναι η ανάπτυξη αυτόνομης κριτικής σκέψης προωθείται μέσα από την αντίστοιχη δραστηριότητα ανάπτυξης κριτικής σκέψης που υπάρχει στο υλικό.

Συνακόλουθα, στην ερώτηση **αν υπάρχουν στο εκπαιδευτικό υλικό δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να διατυπώσει τις δικές του ερωτήσεις πάνω σε σημαντικά ζητήματα και οι τρεις αξιολογήτριες απάντησαν αρνητικά**. Ειδικότερα, διατύπωσαν ότι δεν υπάρχουν τέτοιου είδους δραστηριότητες στο ΕΥ. Ενδεικτική απάντηση της παραπάνω θέσης είναι η εξής:

E3: Δεν υπάρχουν τέτοιου είδους δραστηριότητες.

Επιπρόσθετα, στη συγκεκριμένη ερώτηση και οι εκπαιδευτικοί ΠΕ02 **απάντησαν αρνητικά**. Ωστόσο, οι δύο από τους πέντε εκπαιδευτικούς δήλωσαν ότι ίσως η θεματική ενότητα δεν βοηθάει σε αυτό, ενώ άλλη μία εκπαιδευτικός τόνισε ότι καλό θα ήταν να προστεθεί μία τέτοια δραστηριότητα στο υλικό. Τέλος, μία ακόμη εκπαιδευτικός δήλωσε ότι έμμεσα η δραστηριότητα ανάπτυξης κριτικής σκέψης μπορεί να οδηγήσει τους μαθητές να διατυπώσουν τα δικά τους ερωτήματα. Παρακάτω παρατίθεται αυτούσια η άποψη μίας Φιλολόγου εκπαιδευτικού πάνω στο συγκεκριμένο ζήτημα, που επιβεβαιώνει τα παραπάνω:

ΤΠ: Δεν υπάρχουν τέτοιες δραστηριότητες στο εκπαιδευτικό υλικό. Η θεματική ενότητα δεν βοηθάει την διατύπωση ερωτημάτων πάνω σε κάποια ζητήματα. Ωστόσο, θα μπορούσε να ενταχθεί και μία τέτοια άσκηση στο υλικό.

Επιπλέον, οι δύο από τους τρεις συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης στην ερώτηση **αν θεωρούν ότι είναι επαρκής η μία δραστηριότητα ανάπτυξης κριτικής σκέψης και αν θα ήταν δυνατόν να ενταχθούν στο εκπαιδευτικό υλικό δραστηριότητες που να προωθούν την διατύπωση ερωτημάτων από τους μαθητές**, απάντησαν ότι είναι επαρκής η μία δραστηριότητα ανάπτυξης κριτικής σκέψης, ενώ είναι λογικό να απουσιάζουν δραστηριότητες που να ωθούν τους μαθητές στη διατύπωση δικών τους ερωτημάτων, καθώς η θεματική ενότητα του υλικού πραγματεύεται ένα γραμματικό φαινόμενο. Ωστόσο, μία συμμετέχουσα υποστήριξε, ότι καλό θα ήταν να προστεθεί άλλη μία δραστηριότητα ανάπτυξης κριτικής σκέψης και μία για τη διατύπωση ερωτημάτων από τους μαθητές. Οι δύο **αντιτιθέμενες απόψεις** των δύο συμμετεχόντων στην Ομάδα Εστίασης παρουσιάζονται παρακάτω:

Ε3: Πιστεύω ότι θα έπρεπε να υπάρχει μία ακόμη ερώτηση κρίσεως στους μαθητές, αλλά και μία δραστηριότητα που να τους ωθεί να διατυπώσουν τα δικά τους ερωτήματα.

ΛΤ: Θεωρώ ότι το συγκεκριμένο ζήτημα που μελετάται δεν προωθεί την ανάπτυξη κριτικής σκέψης. Επομένως, είναι επαρκής η ύπαρξη μίας τέτοιας δραστηριότητας, ενώ είναι λογικό να απουσιάζουν οι δραστηριότητες που προωθούν τη διατύπωση ερωτημάτων από την πλευρά των μαθητών.

Δραστηριότητες που σχετίζονται με τα προσωπικά ενδιαφέροντα του εκπαιδευόμενου
Στην ερώτηση **αν στο ΕΥ υπάρχουν δραστηριότητες που προωθούν τη συναισθηματική εμπλοκή των εκπαιδευομένων με βάση τα προσωπικά τους ενδιαφέροντα**, οι απαντήσεις των 2 από τις τρεις αξιολογήτριες ήταν αρνητικές. Συγκεκριμένα, οι δύο αξιολογήτριες απάντησαν ότι δεν υπάρχουν τέτοιου είδους δραστηριότητες μέσα στο ΕΥ. Όμως, μία αξιολογήτρια υποστήριξε ότι στις **δραστηριότητες παραγωγής λόγου**, οι μαθητές **μπορούν να χρησιμοποιήσουν δικά τους βιώματα και να εμπλακούν συναισθηματικά**. Ειδικότερα, οι δύο αντιτιθέμενες απόψεις των ειδικών αξιολογητριών παρατίθενται παρακάτω:

E2: Καθώς υπάρχουν δραστηριότητες ελεύθερης παραγωγής γραπτού λόγου, ο κάθε εκπαιδευόμενος μπορεί να χρησιμοποιήσει δικά του βιώματα κι έτσι να εμπλακεί συναισθηματικά με βάση τα προσωπικά του ενδιαφέροντα.

E3: Δεν υπάρχουν τέτοιες δραστηριότητες.

Συνακόλουθα, και οι εκπαιδευτικοί ΠΕ02 στην αντίστοιχη ερώτηση **απάντησαν αρνητικά**, καθώς όπως υποστήριξαν οι τρεις από τους πέντε, η φύση της θεματικής ενότητας δεν ευνοεί στη δημιουργία τέτοιου είδους δραστηριοτήτων. Ωστόσο, δύο εκπαιδευτικοί επεσήμαναν ότι καλό θα ήταν να προστεθούν κι αυτές οι δραστηριότητες στο ΕΥ. Ενδεικτικά, παρουσιάζεται παρακάτω η άποψη μίας εκπαιδευτικού πάνω στο συγκεκριμένο ερώτημα, που επιβεβαιώνει τα παραπάνω:

ΛΤ: Όχι δεν υπάρχουν τέτοιου είδους δραστηριότητες μέσα στο υλικό, θα μπορούσε να δημιουργηθεί μία που να βασίζεται στα προσωπικά ενδιαφέροντα του μαθητή.

Επίσης, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης στην ερώτηση **αν πιστεύουν ότι θα μπορούσε να δημιουργηθεί μία τέτοιου είδους δραστηριότητα, μόνο μία συμμετέχουσα απάντησε ότι θα μπορούσε να προστεθεί**, που θα ζητάει από τα παιδιά να γράψουν μία παράγραφο για το χόμπι τους, στην οποία θα χρησιμοποιούν και σύνθετες λέξεις. Πιο συγκεκριμένα, οι 2 αντιτιθέμενες απόψεις των συμμετεχόντων στην Ομάδα Εστίασης παρατίθενται ενδελεχώς παρακάτω:

NΚ: Όπως έχω ήδη πει, η φύση του μαθήματος δεν βοηθάει στη δημιουργία μιας τέτοιας δραστηριότητας. Επομένως, δεν έχω κάτι να προτείνω.

ΛΤ: Δύσκολη ερώτηση. Θεωρώ ότι αν βάζαμε τα παιδιά να γράψουν μία παράγραφο που να αναφέρουν π.χ. ποιο είναι το χόμπι τους, στην οποία να χρησιμοποιούν και σύνθετες λέξεις, ίσως έτσι τους εμπλέκαμε συναισθηματικά.

Δραστηριότητες αλληλεπίδρασης μεταξύ των εκπαιδευομένων

Ως προς την ύπαρξη δραστηριοτήτων στο ΕΥ, που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να αλληλεπιδράσει με τους άλλους εκπαιδευόμενους και να θεωρήσει τον εαυτό του μέλος μιας κοινωνικής ομάδας, οι τρεις ειδικές αξιολογήτριες **απάντησαν θετικά**, αναφέροντας 2 αξιολογήτριες, ότι υπάρχουν δύο δραστηριότητες μέσα στο ΕΥ που

συμβάλλουν στην επίτευξη των παραπάνω, ενώ μία αξιολογήτρια διευκρίνισε ότι αυτό επιτυγχάνεται με τις δραστηριότητες που χρησιμοποιούν το φόρουμ ή το padlet. Ενδεικτικά, παρουσιάζονται παρακάτω οι απαντήσεις μία ειδικού της ΕξΑΕ στις συγκεκριμένες 2 ερωτήσεις:

E2: Στο υλικό περιέχονται δραστηριότητες όπου οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να κάνουν διάλογο μεταξύ τους και να συζητήσουν/σχολιάσουν τις απόψεις τους πάνω σε όσα γράφουν στο φόρουμ.

E2: Οι δραστηριότητες στις οποίες υπάρχει κοινωνική αλληλεπίδραση μέσω του φόρουμ ή του πάντλετ ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να θεωρήσει τον εαυτό του ως μέλος μιας κοινωνικής ομάδας, με συγκεκριμένες ανάγκες και προσδοκίες.

Συνακόλουθα, και οι εκπαιδευτικοί ειδικότητας ΠΕ02 στις αντίστοιχες δύο ερωτήσεις **απάντησαν θετικά**, ενώ μία εκπαιδευτικός ανέφερε ότι υπάρχουν 3 τέτοιου είδους δραστηριότητες στο ΕΥ. Παρακάτω παρουσιάζονται οι απόψεις μίας Φιλολόγου εκπαιδευτικού, που επιβεβαιώνουν την παραπάνω θέση τους:

ΛΤ: *Ναι υπάρχουν μέσα στο υλικό δραστηριότητες που συμβάλλουν στην ανταλλαγή απόψεων των μαθητών.*

ΛΤ: *Ναι ορισμένες δραστηριότητες προσπαθούν να εντάξουν τους μαθητές σε μία κοινωνική ομάδα.*

Ακόμη, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης στην ερώτηση **αν θεωρούν τις τρεις δραστηριότητες αλληλεπίδρασης του ΕΥ επαρκείς, απάντησαν όλοι θετικά**, υποστηρίζοντας ότι η φύση της ενότητας δεν διευκολύνει την ένταξη περισσότερων δραστηριοτήτων αλληλεπίδρασης. Επίσης, μία συμμετέχουσα υποστήριξε ότι ίσως περισσότερες τέτοιου είδους δραστηριότητες να κούραζαν τους μαθητές. Ενδεικτικά, παρατίθεται παρακάτω η απάντηση μίας συμμετέχουσας στην Ομάδα Εστίασης:

ΛΤ: *Ναι γιατί η φύση της ενότητας δεν διευκολύνει την ένταξη περισσότερων δραστηριοτήτων αλληλεπίδρασης.*

Δραστηριότητες που ενσωματώνουν απόψεις του εκπαιδευόμενου στο ΕΥ

Στην ερώτηση **αν το ΕΥ περιέχει δραστηριότητες που βοηθούν τον εκπαιδευόμενο να εμπλουτίσει τις απόψεις του σε αυτό** και οι τρεις αξιολογήτριες **απάντησαν θετικά**, υποστηρίζοντας ότι υπάρχουν τέτοιου είδους δραστηριότητες στο ΕΥ. Για παράδειγμα, μία αξιολογήτρια τονίζει ότι αυτό γίνεται μέσα από δραστηριότητες που ζητούν από τον εκπαιδευόμενο να γράψει τα δικά του παραδείγματα, αλλά και τη γνώμη του πάνω στο θέμα που αναφέρεται το ΕΥ. Η απάντηση μίας ειδικού πάνω στο συγκεκριμένο ερώτημα, που επιβεβαιώνει τα παραπάνω είναι η εξής:

Ε2: *Οι δραστηριότητες του υλικού δίνουν συχνά στον εκπαιδευόμενο τη δυνατότητα «διαλόγου» με το ίδιο το υλικό, εμπλουτίζοντας έτσι, ή και ενσωματώνοντας σε αυτό τις απόψεις του.*

Ωστόσο, οι εκπαιδευτικοί ΠΕ02 στην αντίστοιχη ερώτηση **απάντησαν αρνητικά**, ενώ μία εκπαιδευτικός αιτιολόγησε την απουσία αυτή στη φύση του μαθήματος. Επίσης, μία ακόμη, εκπαιδευτικός επεσήμανε ότι έμμεσα μπορεί ο μαθητής μέσα από δραστηριότητες να εμπλουτίσει το υλικό με δικές του απόψεις, όμως άμεσα αυτό δεν γίνεται. Ενδεικτικά, παρατίθεται παρακάτω η απάντηση μίας εκπαιδευτικού ΠΕ02 στο συγκεκριμένο ερώτημα:

ΤΗ: *Έμμεσα μπορεί να συμβεί αυτό με τις δραστηριότητες που υπάρχουν, άμεσα όμως κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει.*

Επιπρόσθετα, οι δύο συμμετέχουσες στην Ομάδα Εστίασης στην ερώτηση **αν θεωρούν απαραίτητη την ένταξη τέτοιου είδους δραστηριοτήτων στο εκπαιδευτικό υλικό και αν ναι τι έχουν να προτείνουν**, απάντησαν ότι δεν έχουν να προτείνουν κάτι συγκεκριμένο, καθώς η μία δεν είναι Φιλολόγος εκπαιδευτικός, ενώ η μία Φιλολόγος εκπαιδευτικός επεσήμανε, ότι η φύση της θεματικής ενότητας δεν συμβάλλει σε αυτό. Όμως, η άλλη Φιλολόγος ανέφερε ότι θα μπορούσε να υπάρξει μία τέτοιου είδους δραστηριότητα στην αρχή μαζί με το εισαγωγικό βίντεο. Παρακάτω παρουσιάζεται αυτούσια η άποψη μίας συμμετέχουσας για το συγκεκριμένο θέμα:

ΛΤ: *Λόγω της φύσης της θεματικής ενότητας είναι δύσκολο και σε εμένα να σκεφτώ μία τέτοια δραστηριότητα.*

5.1.6 6^{ος} άξονας: Το ΕΥ παρέχει δυνατότητα Αναστοχασμού - Αυτοαξιολόγησης στον εκπαιδευόμενο

Στη συγκεκριμένη ενότητα θα παρουσιαστούν οι απαντήσεις των αξιολογητών ως προς το αν το ΕΥ προσφέρει τη δυνατότητα Αναστοχασμού-Αυτοαξιολόγησης στον εκάστοτε εκπαιδευόμενο. Τα βασικά αντικείμενα του συγκεκριμένου άξονα, με τα οποία κωδικοποιήθηκαν οι απαντήσεις των ειδικών παρατίθενται παρακάτω:

- Δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης εκπαιδευομένου
- Δραστηριότητες ανατροφοδότησης
- Δραστηριότητες συσχέτισης νέων δεδομένων με την πραγματικότητα του εκπαιδευομένου
- Δραστηριότητες εφαρμογής νέας γνώσης από τον εκπαιδευόμενο στη δική του πραγματικότητα

Δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης εκπαιδευομένου

Στην ερώτηση **αν το ΕΥ περιέχει δραστηριότητες οι οποίες δίνουν την δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο να αξιολογήσει ο ίδιος τις γνώσεις που απέκτησε** και οι 3 αξιολογήτριες **απάντησαν θετικά**, τονίζοντας ότι μέσα στο ΕΥ υπάρχουν αρκετές δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να αυτοαξιολογηθεί, να ελέγξει τις απαντήσεις του, να διασταυρώνει τις πηγές και να διορθώνει τα λάθη του. Ενδεικτικά, η απάντηση μίας ειδικού είναι η εξής:

Ε2: *Οι δραστηριότητες του υλικού δίνουν τη δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο να ελέγχει τις απαντήσεις του, να μπορεί να διασταυρώνει τις σωστές με πηγές και παραπομπές και να διορθώνει τα λάθη του.*

Συνακόλουθα, και οι εκπαιδευτικοί ΠΕ02 στην αντίστοιχη ερώτηση **απάντησαν θετικά**, επισημαίνοντας ότι υπάρχουν πολλές τέτοιου είδους δραστηριότητες στο ΕΥ και είναι οι περισσότερες, ενώ μία εκπαιδευτικός έδωσε συγκεκριμένα παραδείγματα δραστηριοτήτων π.χ. συμπλήρωσης κενών, πολλαπλής επιλογής & ανακεφαλαιωτικές δραστηριότητες. Παρακάτω παρουσιάζεται αυτούσια η απάντηση μίας εκπαιδευτικού, που επιβεβαιώνει τη θετική τους στάση:

ΠΦ: Σαφώς και υπάρχουν τέτοιου είδους δραστηριότητες και είναι και οι περισσότερες έτσι.

Επιπρόσθετα, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης στην ερώτηση **αν θεωρούν ότι όλες οι δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης, που υπάρχουν στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό, συνάδουν με το αντικείμενο μελέτης και προωθούν τη γνώση απάντησαν θετικά**, επισημαίνοντας ότι εξετάζουν πράγματα που έχουν διδαχθεί και βρίσκονται στο τέλος κάθε ενότητας. Ενδεικτικά, παρουσιάζεται παρακάτω η απάντηση μίας συμμετέχουσας στην Ομάδα Εστίασης:

ΝΚ: *Ναι γιατί βρίσκονται στο τέλος κάθε ενότητας και εξετάζουν αν έχουν αποκτηθεί οι γνώσεις από τους μαθητές.*

Δραστηριότητες ανατροφοδότησης

Ως προς την ύπαρξη δραστηριοτήτων που ενθαρρύνουν την ανάπτυξη διάυλων επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση του εκπαιδευμένου, οι ειδικές αξιολογήτριες διατυπώνουν θετικές κρίσεις στις απαντήσεις τους. Πιο συγκεκριμένα, υποστηρίζουν ότι υπάρχουν τέτοιου είδους δραστηριότητες μέσα στο ΕΥ. Η απάντηση μίας ειδικού που επιβεβαιώνει τη θετική τους στάση παρατίθεται παρακάτω:

Ε1: *Υπάρχουν δραστηριότητες που η ανατροφοδότηση είναι άμεση, για το αν είναι σωστή ή λάθος η απάντηση του εκπαιδευόμενου.*

Ακόμη, **θετικά απάντησαν** και οι εκπαιδευτικοί ΠΕ02 στην αντίστοιχη ερώτηση, υποστηρίζοντας ότι οι δραστηριότητες αλληλεπίδρασης του ΕΥ επιτρέπουν την ανατροφοδότηση του μαθητή μέσα από ένα διάυλο επικοινωνίας. Ενδεικτικά, παρουσιάζεται παρακάτω αυτούσια η απάντηση μίας εκπαιδευτικού ΠΕ02:

ΛΤ: *Φυσικά, οι δραστηριότητες που εμπλέκουν τους μαθητές μεταξύ τους, τους παρέχουν συνάμα και ανατροφοδότηση.*

Επιπρόσθετα, στην ερώτηση **αν μπορούν να δώσουν συγκεκριμένα παραδείγματα τέτοιου είδους δραστηριοτήτων**, που να παρέχουν ανατροφοδότηση στον μαθητή μέσα από την ανάπτυξη διάυλου επικοινωνίας, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης ανέφεραν τις δραστηριότητες του Padlet, την τελική δραστηριότητα του υλικού και τις

δραστηριότητες που παραπέμπουν στο φόρουμ. Η απάντηση, λοιπόν, μίας συμμετέχουσας, που επιβεβαιώνει τα παραπάνω είναι η εξής:

E3: Για παράδειγμα η δραστηριότητα του padlet, που ευνοεί και τον διάλογο επικοινωνίας και παρέχει άμεση ανατροφοδότηση.

Δραστηριότητες συσχέτισης νέων δεδομένων με την πραγματικότητα του εκπαιδευόμενου

Σε σχέση με τη συσχέτιση των νέων δεδομένων με την πραγματικότητα του εκπαιδευόμενου, οι 3 αξιολογήτριες **απάντησαν θετικά**, αναφέροντας στις απαντήσεις τους ότι ο εκπαιδευόμενος μπορεί να συσχετίσει τις νέες γνώσεις με τις γνώσεις που είχε πάνω στη γραμματική και να συσχετίσει τα νέα δεδομένα με προσωπικά του βιώματα/ενδιαφέροντα. Ενδεικτικά, παρατίθεται παρακάτω η απάντηση μίας ειδικού της ΕξΑΕ:

E2: Μέσα από τις δραστηριότητες του E.Y. ο εκπαιδευόμενος έχει τη δυνατότητα να συσχετίσει τα νέα δεδομένα με προσωπικές του εμπειρίες, βιώματα κι ενδιαφέροντα.

Ωστόσο, οι εκπαιδευτικοί ειδικότητας ΠΕ02 στην εν λόγω ερώτηση **απάντησαν αρνητικά**, υποστηρίζοντας ότι δεν υπάρχουν τέτοιου είδους δραστηριότητες μέσα στο EY, ενώ μία εκπαιδευτικός ανέφερε ότι άμεσα αυτό δεν επιτυγχάνεται σε καμία δραστηριότητα, ίσως έμμεσα. Παρακάτω παρουσιάζεται η απάντηση μίας εκπαιδευτικού, που επιβεβαιώνει την αρνητική τους στάση πάνω στο συγκεκριμένο ερώτημα:

ΤΠ: Άμεσα αυτό δεν επιτυγχάνεται από καμία δραστηριότητα του εκπαιδευτικού υλικού, ίσως μόνο έμμεσα.

Ακόμη, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης στην ερώτηση **αν πιστεύουν ότι είναι απαραίτητη μία τέτοιου είδους δραστηριότητα στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό απάντησαν αρνητικά**, καθώς ανέφεραν για ακόμη μία φορά ότι η φύση του μαθήματος δεν βοηθάει σε αυτό. Όμως, μία συμμετέχουσα υποστήριξε ότι θα μπορούσε να υπάρχει μια άσκηση που θα έβαζε τα παιδιά να σκεφτούν πόσες σύνθετες λέξεις χρησιμοποιούμε στην καθημερινότητά μας, χωρίς ωστόσο, αυτή η δραστηριότητα να είναι και απαραίτητη. Ενδεικτικά, η απάντηση μίας συμμετέχουσας στην Ομάδα Εστίασης είναι η εξής:

NK: Ίσως μία άσκηση που θα έβαζε τα παιδιά να σκεφτούν πόσες καθημερινά σύνθετες λέξεις χρησιμοποιούμε στον λόγο μας να κινούσε το ενδιαφέρον τους. Όμως και η απουσία της δεν θεωρώ ότι αποτελεί μειονέκτημα του υλικού.

Δραστηριότητες εφαρμογής νέας γνώσης από τον εκπαιδευόμενο στη δική του πραγματικότητα

Ως προς την ύπαρξη δραστηριοτήτων που βοηθούν στην εφαρμογή της νέας γνώσης από τον εκπαιδευόμενο, οι 3 ειδικές αξιολογήτριες της ΕξΑΕ **απάντησαν θετικά**, αναφέροντας στις απαντήσεις τους, ότι υπάρχουν τέτοιου είδους δραστηριότητες, οι οποίες βοηθούν τον εκπαιδευόμενο να εφαρμόσει τη νέα γνώση στην επίλυση αντίστοιχων ασκήσεων στο μέλλον και να εντάξει τη νέα γνώση σε προσωπικές εμπειρίες/βιώματα και ενδιαφέροντα. Ενδεικτικά, παρατίθεται παρακάτω η άποψη μίας ειδικού:

E1: Υπάρχουν δραστηριότητες που βοηθούν τον εκπαιδευόμενο να εφαρμόσει την νέα γνώση σε αντίστοιχες ασκήσεις στο μέλλον.

Συνακόλουθα, στην αντίστοιχη ερώτηση οι εκπαιδευτικοί ειδικότητας ΠΕ02 **απάντησαν θετικά**, καθώς υποστήριξαν ότι ορισμένες ή όλες οι δραστηριότητες του ΕΥ βοηθούν τον μαθητή να εφαρμόσει όσα έμαθε και να τα εντάξει στη δική του πραγματικότητα. Η απάντηση, λοιπόν, μίας εκπαιδευτικού ΠΕ02 που επιβεβαιώνει τη θετική τους στάση είναι η εξής:

NK: Ναι υπάρχουν τέτοιου είδους δραστηριότητες που βοηθούν το μαθητή να εφαρμόσει την νέα γνώση στη δική του πραγματικότητα στο μέλλον, καθώς θα ξέρει τι είναι σύνθετες λέξεις και τα είδη τους.

Επιπρόσθετα, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης στην ερώτηση **αν μπορούν να δώσουν συγκεκριμένα παραδείγματα τέτοιου είδους δραστηριοτήτων για να επιβεβαιώσουν τη θέση τους** πάνω στο αντίστοιχο ερώτημα που κλήθηκαν να απαντήσουν, αναφέρθηκαν στις δραστηριότητες συμπλήρωσης κενών, πολλαπλής επιλογής, ενώ δύο συμμετέχουσες υποστήριξαν ότι αυτό μπορεί να επιτευχθεί εν δυνάμει μέσα απ' όλες τις δραστηριότητες του ΕΥ. Ενδεικτικά, παρατίθεται παρακάτω αυτούσια η απάντηση μίας συμμετέχουσας στην Ομάδα Εστίασης:

E3: Π.χ. οι δραστηριότητες συμπλήρωσης κενών, πολλαπλής επιλογής συμβάλλουν σε αυτό.

5.1.7 7^{ος} άξονας: Σκοπός/Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Στη συγκεκριμένη ενότητα θα παρουσιαστούν οι απόψεις των αξιολογητών, όπως αυτές διατυπώθηκαν στις απαντήσεις τους στο ερωτηματολόγιο που τους δόθηκε με σκοπό την αποτίμηση του συγκεκριμένου ΕΥ «Τα είδη των συνθέτων». Ειδικότερα, θα παρουσιαστούν οι απαντήσεις τους σε σχέση με τον σκοπό και τα προσδοκώμενα αποτέλεσμα της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας. Τα βασικά αντικείμενα του συγκεκριμένου άξονα, με βάση τα οποία έγινε η κωδικοποίηση των δεδομένων είναι τα εξής:

- Σκοπός
- Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Σκοπός

Στην ερώτηση αν **ο σκοπός της διδακτικής ενότητας διατυπώνεται με σαφήνεια στο ΕΥ**, οι 3 αξιολογήτριες **απάντησαν θετικά**, τονίζοντας ότι διατυπώνεται ξεκάθαρα ο σκοπός μέσα στο ΕΥ, ενώ μία ειδικός επεσήμανε ότι υπάρχει ένα ξεχωριστό σημείο στο ΕΥ όπου αναφέρεται ο σκοπός. Μία, απάντηση, λοιπόν, που επιβεβαιώνει τη θετική στάση των ειδικών είναι η εξής:

E2: Ο σκοπός της διδακτικής ενότητας είναι σαφής και ξεκάθαρος.

Συνακόλουθα, οι εκπαιδευτικοί ειδικότητας ΠΕ02 στην εν λόγω ερώτηση **απάντησαν κι αυτοί θετικά**, τονίζοντας ότι ο σκοπός της διδακτικής ενότητας διατυπώνεται με σαφήνεια. Ακόμη, μία εκπαιδευτικός διευκρίνισε ότι βρίσκεται στην αρχή του ΕΥ, ενώ άλλη μία ανέφερε ότι υπάρχει σε ξεχωριστή ενότητα. Ενδεικτικά, μία απάντηση που επιβεβαιώνει τα παραπάνω είναι η εξής:

ΠΦ: Ναι. Είναι σαφής, καθώς είναι με ακρίβεια διατυπωμένος.

Επιπλέον, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης στην ερώτηση αν **ο σκοπός συνδέεται άμεσα με τη θεματική ενότητα του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού υλικού απάντησαν επίσης θετικά**. Παρακάτω παρουσιάζεται αυτούσια η απάντηση μίας συμμετέχουσας στην Ομάδα Εστίασης:

ΛΤ: Φυσικά. Συνδέεται άμεσα με το θέμα που μελετάται στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Στις ερωτήσεις που αφορούν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα και συγκεκριμένα αν αυτά διατυπώνονται με σαφήνεια μέσα στο ΕΥ, αν παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων και αν τον βοηθούν να ελέγχει την πρόοδό του, **οι τρεις ειδικοί της ΕξΑΕ απάντησαν θετικά**, ενώ μία αξιολογήτρια ανέφερε κι εδώ ότι υπάρχει ξεχωριστό σημείο που διατυπώνονται τα προσδοκώμενα αποτελέσματα μέσα στο υλικό. Ακόμη, επεσήμανε ότι κάθε δραστηριότητα συνδέεται με ένα προσδοκώμενο μαθησιακό αποτέλεσμα. Ενδεικτικά, παρατίθενται παρακάτω οι απαντήσεις μία ειδικού της ΕξΑΕ στις συγκεκριμένες ερωτήσεις:

E2: Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα είναι με σαφήνεια και ακρίβεια διατυπωμένα, ως προς τις γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις που αναμένεται να κατακτήσει ο εκπαιδευόμενος.

E2: Ο εκπαιδευόμενος ξέρει ακριβώς τι να περιμένει σε επίπεδο γνώσεων διαβάζοντας τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.

E2: Σε επίπεδο δεξιοτήτων ο εκπαιδευόμενος παρακινείται και γνωρίζει ακριβώς τι θα κατακτήσει με το πέρας της μελέτης.

E2: Ο εκπαιδευόμενος διαβάζοντας τα προσδοκώμενα αποτελέσματα σε επίπεδο στάσεων κινητοποιείται, δίνοντάς του κίνητρο να πετύχει τους στόχους του.

E2: Ο εκπαιδευόμενος μπορεί να ελέγχει την πρόοδό του με βάση τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα.

Συνακόλουθα, οι εκπαιδευτικοί ΠΕ02 στις αντίστοιχες ερωτήσεις για τα προσδοκώμενα αποτελέσματα, **απάντησαν κι αυτοί θετικά**, υποστηρίζοντας ότι διατυπώνονται με σαφήνεια στο ΕΥ, παρακινούν τους μαθητές σε επίπεδο γνώσεων, δεξιοτήτων & στάσεων και βοηθούν τον μαθητή να ελέγχει την πρόοδό του. Ενδεικτικά, παρουσιάζονται παρακάτω αυτούσιες οι απαντήσεις ενός εκπαιδευτικού στις συγκεκριμένες ερωτήσεις:

ΓΜ: Ναι διατυπώνονται με σαφήνεια τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.

ΓΜ: Ναι τον παρακινούν σε επίπεδο γνώσεων.

ΓΜ: *Ναι τον παρακινούν και σε επίπεδο δεξιοτήτων.*

ΓΜ: *Ναι τον παρακινούν και σε επίπεδο στάσεων.*

ΓΜ: *Ναι μπορεί όταν τελειώσει την μελέτη του να αναπρέξει στα προσδοκώμενα αποτελέσματα και να ελέγξει την πρόοδό του.*

Επιπρόσθετα, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης στην ερώτηση **αν πιστεύουν ότι τα προσδοκώμενα αποτελέσματα συνδέονται άμεσα με τη θεματική ενότητα του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού υλικού απάντησαν και πάλι θετικά.** Μια απάντηση, λοιπόν, που επιβεβαιώνει τη θετική στάση των συμμετεχόντων στο συγκεκριμένο ζήτημα είναι η εξής:

ΛΤ: *Ναι. Είναι πολύ προσεγμένα, ώστε να συνδέονται άμεσα με αυτό που μελετάται.*

2^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης:

5.1.8 8^{ος} άξονας: Το ΕΥ & οι αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης

Στη συγκεκριμένη ενότητα θα παρουσιαστούν οι απόψεις των αξιολογητών για τον αν το συγκεκριμένο ΕΥ δημιουργήθηκε σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης. Τα βασικά αντικείμενα, με βάση τα οποία διαρθρώνεται ο συγκεκριμένος άξονας και έχουν κωδικοποιηθεί οι απαντήσεις των ειδικών είναι τα εξής:

- Πολυμεσική αρχή
- Αρχή της Τροπικότητας
- Αρχή της Συνοχής
- Αρχή της Προσωποποίησης
- Αρχή της Φωνής
- Αρχή της Εικόνας
- Αρχή της Κατάταξης
- Αρχή της Σηματοδότησης
- Αρχή της Προπαίδευσης

Πολυμεσική αρχή

Οι ειδικές αξιολογήτριες κλήθηκαν να απαντήσουν **αν στο ΕΥ υπάρχει συνδυασμός κειμένου και εικόνας για την παρουσίαση της διδακτικής ενότητας**. Οι ίδιες, λοιπόν, διατύπωσαν **θετικές κρίσεις** στις απαντήσεις τους, καθώς επεσήμαναν ότι υπάρχουν αρκετές διαφάνειες που συνδυάζουν κείμενο και εικόνα, ενώ η μία ειδικός της ΕξΑΕ υποστήριξε ότι σε όλο το ΕΥ υπάρχει συνδυασμός κειμένου και εικόνας. Συνακόλουθα, στην ερώτηση **αν στο ΕΥ η χρήση των εικόνων βοηθούν στην κατανόηση του γνωστικού αντικειμένου** και οι 3 ειδικές αξιολογήτριες **απαντούν θετικά** και τονίζουν ότι το ΕΥ περιέχει σχετικές εικόνες που λειτουργούν βοηθητικά/επεξηγηματικά. Ενδεικτικά, παρακάτω παρατίθενται αυτούσιες οι απαντήσεις μίας ειδικού της ΕξΑΕ:

E2: *Ο συνδυασμός κειμένου και εικόνας συναντάται σε όλο το Ε.Υ. για την παρουσίαση και ανάλυση των σύνθετων λέξεων.*

E2: *Η συχνή χρήση των εικόνων λειτουργεί επεξηγηματικά και βοηθά στην καλύτερη κατανόηση του αντικειμένου.*

Επιπρόσθετα, οι εκπαιδευτικοί ΠΕ02 στις αντίστοιχες ερωτήσεις **απάντησαν κι αυτοί με τη σειρά τους θετικά**, υποστηρίζοντας ότι υπάρχει συνδυασμός κειμένου & εικόνας, ενώ όλες οι εικόνες συμβάλλουν στην κατανόηση του γνωστικού αντικειμένου. Ενδεικτικά, παρουσιάζονται παρακάτω οι απαντήσεις μίας Φιλολόγου εκπαιδευτικού για τα συγκεκριμένα ερωτήματα:

ΤΠ: *Ναι υπάρχει σε όλες τις διαφάνειες.*

ΤΠ: *Ναι. Τα παιδιά είναι πιο εύκολο να κατανοήσουν το μάθημα μέσα από εικόνες και αυτό επιτυγχάνεται στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό. Θα μπορούσαν όμως να υπάρχουν και περισσότερες.*

Ακόμη, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης στην ερώτηση **αν θεωρούν επαρκή τον αριθμό των εικόνων που υπάρχουν στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό** **απάντησαν θετικά**, ενώ οι δύο από τις τρεις συμμετέχουσες διατύπωσαν την άποψη ότι ίσως αν ήταν περισσότερες οι εικόνες θα ήταν φορτωμένο το ΕΥ ή θα κούραζαν τους μαθητές. Η απάντηση, λοιπόν, μίας συμμετέχουσας που επιβεβαιώνει τα παραπάνω είναι η εξής:

NK: *Ναι. Αν ήταν περισσότερες ίσως να ήταν φορτωμένο το υλικό.*

Αρχή της Τροπικότητας

Στην ερώτηση **αν στο ΕΥ υπάρχουν στοιχεία αφήγησης** οι απαντήσεις των ειδικών της ΕξΑΕ **συγκλίνουν**, καθώς και οι τρεις αξιολογήτριες **τονίζουν ότι υπάρχουν στοιχεία αφήγησης**, όπως περιγραφή, σχόλια, μονόλογος & αφήγηση. Ενδεικτικά παρατίθεται παρακάτω η άποψη μίας ειδικού για το συγκεκριμένο θέμα:

E2: *Στο ΕΥ παρατηρείται χρήση ποικίλων στοιχείων αφήγησης, όπως η περιγραφή, τα σχόλια, ο μονόλογος κ.α.*

Συνακόλουθα, οι εκπαιδευτικοί ειδικότητας ΠΕ02 στην αντίστοιχη **ερώτηση απάντησαν κι αυτοί θετικά**, επισημαίνοντας ότι στο ΕΥ υπάρχουν αφηγηματικά στοιχεία π.χ. αφήγηση, περιγραφή, σχόλια & μονόλογος. Ωστόσο, **μία εκπαιδευτικός διευκρίνισε ότι στο υλικό δεν υπάρχει διάλογος**, ίσως επειδή αυτό μελετάται ασύγχρονα, ενώ μία ακόμη εκπαιδευτικός τόνισε ότι κυριαρχεί η αφήγηση στο ΕΥ. Μία απάντηση, λοιπόν, που επιβεβαιώνει την θετική στάση των Φιλολόγων εκπαιδευτικών στο συγκεκριμένο θέμα είναι η εξής:

ΓΜ: *Ναι υπάρχει αφήγηση και μονόλογος. Δεν υπάρχει διάλογος. ίσως γιατί το υλικό μελετάται ασύγχρονα.*

Επιπρόσθετα, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης στην ερώτηση **αν θεωρούν ότι η έλλειψη διαλόγου αποτελεί μειονέκτημα του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού υλικού απάντησαν ότι δεν το θεωρούν**. Μία συμμετέχουσα ανέφερε ότι το υλικό μελετάται ασύγχρονα και ίσως σε αυτό να οφείλεται η απουσία διαλόγου, ενώ πρόσθεσε ότι έμμεσα υπάρχει διάλογος ανάμεσα στον φιλικό χαρακτήρα (avatar) και τους μαθητές. Ακόμη, μία συμμετέχουσα συμφώνησε κι αυτή με την παραπάνω άποψη και ανέφερε την ύπαρξη έμμεσου διαλόγου. Τέλος, η τρίτη συμμετέχουσα στην Ομάδα Εστίασης υποστήριξε ότι ούτε κι αυτή θα έβαζε διάλογο αν έφτιαχνε ΕΥ, καθώς της φαινόταν δύσκολο εγχείρημα. Ενδεικτικά, παρατίθεται παρακάτω η απάντηση μίας συμμετέχουσας:

E3: *Είναι δύσκολο κατά τη γνώμη μου να υπάρχει διάλογος στο εκπαιδευτικό υλικό, καθώς μελετάται ασύγχρονα. Έμμεσος διάλογος μπορεί να υπάρξει, όπως υπάρχει ανάμεσα στη*

Νόρα και στους μαθητές. Δεν θεωρώ, λοιπόν, τόσο σημαντική την ύπαρξη διαλόγου στο υλικό.

Αρχή της Συνοχής

Οι ειδικές αξιολογήτριες στην ερώτηση **αν στο ΕΥ υπάρχουν μη σχετικές πληροφορίες με το γνωστικό αντικείμενο απάντησαν αρνητικά**, επισημαίνοντας ότι στο ΕΥ όλες οι πληροφορίες που περιέχονται είναι σχετικές με το γνωστικό αντικείμενο. Παρακάτω, παρατίθεται αυτούσια η απάντηση μίας ειδικού:

Ε1: Όλες οι πληροφορίες που έχει το εκπαιδευτικό υλικό αφορούν το γνωστικό αντικείμενο που πραγματεύεται.

Επίσης, οι εκπαιδευτικοί ΠΕ02 στην αντίστοιχη ερώτηση **απάντησαν κι αυτοί αρνητικά**, υποστηρίζοντας ότι όλες οι πληροφορίες που περιέχονται στο ΕΥ συνδέονται με το γνωστικό αντικείμενο. Ενδεικτικά, παρουσιάζεται παρακάτω η απάντηση μίας Φιλολόγου εκπαιδευτικού:

ΤΠ: Όχι δεν υπάρχουν. Όλες οι πληροφορίες που περιέχονται, είτε με τη μορφή εικόνας, είτε με τη μορφή κειμένου ή ήχου είναι συναφείς με το γνωστικό αντικείμενο.

Ακόμη, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης στην ερώτηση **αν πιστεύουν ότι οι πληροφορίες του εκπαιδευτικού υλικού παρουσιάζονται με λογική σειρά μέσα σε αυτό, απάντησαν θετικά**. Αρχικά, η μία συμμετέχουσα επεσήμανε ότι υπάρχουν πρώτα τα εισαγωγικά στοιχεία, έπειτα παρουσιάζεται η ενότητα, η οποία αρχίζει με ένα εισαγωγικό βίντεο. Τέλος, οι δύο ακόμη συμμετέχουσες στην Ομάδα Εστίασης τόνισαν ότι πρώτα διασαφηνίζεται ο όρος σύνθετες λέξεις και μετά εξηγούνται τα είδη τους με λογική σειρά. Ενδεικτικά, η απάντηση μίας συμμετέχουσας στη συγκεκριμένη ερώτηση παρουσιάζεται παρακάτω:

Ε3: Ναι υπάρχει λογική σειρά, καθώς αρχικά υπάρχουν τα εισαγωγικά στοιχεία, ενώ η παρουσίαση της ενότητας αρχίζει με ένα εισαγωγικό βίντεο.

Αρχή της Προσωποποίησης

Στις ερωτήσεις **αν στο ΕΥ γίνεται χρήση φιλικής γλώσσας, δευτέρου προσώπου, αν υπάρχει ηχητική παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου και διαδραστικές**

δραστηριότητες που παρέχουν ανατροφοδότηση στους εκπαιδευόμενους οι απαντήσεις των ειδικών της ΕξΑΕ συγκλίνουν, καθώς οι τρεις **αξιολογήτριες απαντούν θετικά** και τονίζουν ότι στο ΕΥ υπάρχουν όλα τα παραπάνω. Οι απαντήσεις, λοιπόν, μίας ειδικού, που επιβεβαιώνουν τη θετική τους στάση πάνω στα συγκεκριμένα ζητήματα είναι οι εξής:

Ε3: Φιλικό ύφος και κατανοητή γλώσσα.

Ε3: Υπάρχει β' ρηματικό πρόσωπο και έτσι αμεσότητα.

Ε3: Υπάρχει ηχητική παρουσίαση, που κάνει το μάθημα πιο ζωντανό.

Ε3: Υπάρχουν δραστηριότητες που βοηθούν τον εκπαιδευόμενο να καταλάβει τα λάθη του.

Συνακόλουθα, οι εκπαιδευτικοί ΠΕ02 στις αντίστοιχες ερωτήσεις **απάντησαν και αυτοί με τη σειρά τους θετικά**. Ενδεικτικά, οι απαντήσεις ενός Φιλολόγου εκπαιδευτικού παρατίθενται αυτούσιες παρακάτω:

ΓΜ: Ναι, όπως έχω ήδη πει, η γλώσσα του εκπαιδευτικού υλικού είναι απλή, κατανοητή και φιλική προς τους μαθητές.

ΓΜ: Ναι, ειδικά στο σημείο που παρουσιάζεται η μικρή μαθήτριά, η Νόρα.

ΓΜ: Σε όλο το εκπαιδευτικό υλικό υπάρχει ηχητική παρουσίαση από τον σχεδιαστή του.

ΓΜ: Ναι οι περισσότερες δραστηριότητες του υλικού προσφέρουν άμεση ανατροφοδότηση, επομένως είναι διαδραστικές.

Επιπλέον, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης στην ερώτηση **αν θεωρούν ότι η χρήση φιλική γλώσσας, η χρήση β' προσώπου, η ηχητική παρουσίαση και οι διαδραστικές δραστηριότητες κάνουν το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό πιο ελκυστικό στους μαθητές**, διατύπωσαν και πάλι **θετικές κρίσεις**, επισημαίνοντας ότι τα παραπάνω στοιχεία εγείρουν το ενδιαφέρον των μαθητών. Ενδεικτικά, παρουσιάζεται παρακάτω η απάντηση μίας συμμετέχουσας στην Ομάδα Εστίασης:

ΛΤ: Ναι. Παίζουν σημαντικό ρόλο στην πρόκληση του ενδιαφέροντος από την πλευρά των μαθητών.

Αρχή της Φωνής

Ως προς το ύφος της ηχητικής παρουσίασης και συγκεκριμένα αν είναι φιλικό για τον εκπαιδευόμενο, οι ειδικές αξιολογήτριες έδωσαν **θετικές απαντήσεις**. Πιο συγκεκριμένα, ανέφεραν ότι το ύφος της ηχητικής παρουσίασης είναι φιλικό, κατανοητό, ευγενικό, ενώ μία ειδικός επεσήμανε ότι είναι καθαρά ηχογραφημένο. Μία απάντηση, λοιπόν, που επιβεβαιώνει τη θετική στάση των ειδικών είναι η εξής:

Ε1: *Η ηχητική παρουσίαση έχει ύφος φιλικό, κατανοητό και είναι καθαρά ηχογραφημένο, οπότε δεν κουράζει τον εκπαιδευόμενο.*

Συνακόλουθα, στην αντίστοιχη ερώτηση οι Φιλόλογοι εκπαιδευτικοί **απάντησαν κι αυτοί θετικά**, τονίζοντας ακόμη οι τρεις από τους πέντε ότι το φιλικό ύφος της ηχητικής παρουσίασης συνάδει με το ύφος όλης της ενότητας. Ενδεικτικά, η απάντηση μίας εκπαιδευτικού ΠΕ02 παρατίθεται αυτούσια παρακάτω:

ΤΠ: *Ναι, είναι ιδιαίτερα φιλικό και συνδέεται με όλο το ύφος της ενότητας, που είναι απλό και φιλικό.*

Ακόμη, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης στην ερώτηση **αν σε όλη την ηχητική παρουσίαση ο ήχος ήταν καθαρός ή υπάρχουν σημεία που δύναται να διορθωθούν**, διατύπωσαν **θετικά σχόλια**, τονίζοντας ότι ο ήχος σε όλες τις διαφάνειες ήταν καθαρός, ενώ δεν υπάρχουν σημεία για διόρθωση. Ενδεικτικά, παρουσιάζεται παρακάτω η απάντηση μίας συμμετέχουσας στην Ομάδα Εστίασης:

ΛΤ: *Όχι, ο ήχος της ηχητικής παρουσίασης ήταν καθαρός, χωρίς αλλοιώσεις.*

Αρχή της Εικόνας

Στην ερώτηση αν **υπάρχει ένας φιλικός χαρακτήρας που ενισχύει τη διαδικασία της μάθησης των εκπαιδευόμενων**, οι τρεις ειδικοί της ΕξΑΕ **απάντησαν θετικά**, επισημαίνοντας ότι υπάρχει ένας τέτοιος χαρακτήρας. Ειδικότερα, μία ειδικός ανέφερε στην απάντησή της ότι υπάρχει ένα γλυκό κοριτσάκι, η Νόρα, που με την παρουσία του στο ΕΥ το κάνει αυτόματα πιο φιλικό στον εκπαιδευόμενο και ενισχύει τη μάθηση. Μία απάντηση, λοιπόν, που επιβεβαιώνει τα παραπάνω είναι η εξής:

E1: Ο χαρακτήρας του εκπαιδευτικού υλικού είναι η Νόρα. Έχει επιλεγθεί ένα πολύ γλυκό avatar-κοριτσάκι για την ηρωίδα αυτή. Έτσι όλο το περιβάλλον γίνεται αυτόματα φιλικό και ενισχύει τη διαδικασία μάθησης.

Επίσης, οι εκπαιδευτικοί ΠΕ02 στην αντίστοιχη ερώτηση **απαντούν και αυτοί με τη σειρά τους θετικά**, υπογραμμίζοντας ότι στην αρχή της ενότητας υπάρχει μία γλυκιά, μικρή μαθήτριά, η Νόρα, που παρουσιάζεται ως βοηθός των μαθητών και τους καλεί να ξεκινήσουν μαζί το ταξίδι τους στη γνώση. Ενδεικτικά, η απάντηση ενός Φιλολόγου εκπαιδευτικού πάνω στο συγκεκριμένο ερώτημα παρουσιάζεται αυτούσια παρακάτω:

ΓΜ: *Ναι υπάρχει η Νόρα που είναι μία μικρή μαθήτριά που στην αρχή της ενότητας εξηγεί στα παιδιά ότι θα τους βοηθήσει να μάθουν.*

Ακόμη, οι δύο συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης στην ερώτηση **αν πιστεύουν ότι ο φιλικός χαρακτήρας (avatar) θα έπρεπε να υπάρχει σε κάθε διαφάνεια του υλικού απάντησαν αρνητικά**, τονίζοντας ότι θα φορτωνόταν πολύ το ΕΥ και θα ήταν υπερβολή. Ωστόσο, μία συμμετέχουσα υποστήριξε ότι **ίσως θα βοηθούσε** μιας και ο φιλικός χαρακτήρας εγείρει το ενδιαφέρον των μαθητών. Πιο συγκεκριμένα, οι 2 αντιτιθέμενες απαντήσεις είναι οι εξής:

E3: *Κατά τη γνώμη μου όχι, γιατί θα είχαν φορτωθεί πολύ οι διαφάνειες με κείμενο, εικόνες και avatar.*

NK: *Ίσως θα ωφελούσε, μιας και θα κινούσε το ενδιαφέρον των μαθητών σε όλες τις διαφάνειες.*

Αρχή της Κατάτμησης

Ως προς την κατάτμηση του γνωστικού αντικείμενου, ώστε να παρουσιάζεται τμηματικά μέσα στο ΕΥ και την ενδεχόμενη ύπαρξη μακροσκελών κειμένων οι 2 από τις τρεις αξιολογήτριες απάντησαν θετικά στην πρώτη και αρνητικά στη δεύτερη, καθώς τόνισαν ότι το διδακτικό αντικείμενο είναι χωρισμένο σε καρτέλες & διαφάνειες, ενώ είναι δοσμένο σε «μπουκίτσες» όπως επισημαίνει μία ειδικός. Ακόμη, οι 2 ειδικές αξιολογήτριες επισημαίνουν ότι δεν υπάρχουν μακροσκελή κείμενα στο ΕΥ, ενώ οι πληροφορίες παρατίθενται πολύ στοχευμένα. **Μία όμως αξιολογήτρια ενώ στην απάντησή της στην πρώτη ερώτηση που σχετίζεται με την τμηματική παρουσία του**

γνωστικού αντικειμένου, **απαντάει θετικά στην δεύτερη ερώτηση** που αφορά την ύπαρξη μακροσκελών κειμένων **επισημαίνει ότι θα μπορούσαν να υπάρχουν πιο σύντομα κείμενα**. Ειδικότερα, οι 2 αντιτιθέμενες απόψεις παρουσιάζονται ενδελεχώς παρακάτω:

E1: Στο εκπαιδευτικό υλικό δεν υπάρχουν μακροσκελή κείμενα που μπορεί να κουράσουν τον εκπαιδευόμενο. Αντιθέτως, το περιεχόμενο είναι χωρισμένο σε διαφάνειες που στην καθεμία παρατίθενται οι απαραίτητες πληροφορίες πολύ στοχευμένα.

E3: Θα μπορούσαν τα κείμενα να είναι πιο σύντομα.

Συνακόλουθα, οι εκπαιδευτικοί ΠΕ02 στις αντίστοιχες ερωτήσεις **απάντησαν ότι η παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου του ΕΥ γίνεται τμηματικά**, ωστόσο, υπογραμμίζουν ότι αν και **τα κείμενα του υλικού δεν είναι μακροσκελή**, σε κάποια σημεία χρειάζεται να περιοριστεί το μέγεθός τους. Παρακάτω παρατίθενται οι 2 αντιτιθέμενες απόψεις:

ΛΤ: Ναι παρουσιάζεται τμηματικά.

ΛΤ: Ορισμένα σημεία χρειάζεται να χωριστούν ακόμη περισσότερο ή να συμπυκνωθούν.

Επιπρόσθετα, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης στην ερώτηση **αν θεωρούν ότι οι διαφάνειες του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού υλικού που περιέχουν μακροσκελή κείμενα κουράζουν τους μαθητές, απάντησαν θετικά**, τονίζοντας ότι ίσως κουράσουν τους μαθητές και μειώσουν το ενδιαφέρον τους. Ενδεικτικά, παρουσιάζεται η άποψη μίας συμμετέχουσας:

ΝΚ: Ναι, ίσως κουράσουν τους μαθητές.

Αρχή της Σηματοδότησης

Οι τρεις ειδικές αξιολογήτριες στις ερωτήσεις **αν στο ΕΥ υπάρχουν σαφείς οδηγίες στους εκπαιδευόμενους για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων και των εργασιών, αλλά και στο αν υπάρχουν στοιχεία επισήμανσης απάντησαν θετικά**, επισημαίνοντας ότι υπάρχουν τέτοιου είδους οδηγίες, οι οποίες είναι διατυπωμένες με σαφήνεια, αλλά και χρήση έντονης γραφής, υπογράμμισης κ.α., που κάνει το ΕΥ πολύ κατανοητό. Ενδεικτικά, οι απαντήσεις μίας ειδικού της ΕξΑΕ, που επιβεβαιώνουν τα παραπάνω είναι οι εξής:

Ε2: Οι οδηγίες των δραστηριοτήτων ήταν διατυπωμένες με σαφήνεια και εξηγούσαν με ακρίβεια το ζητούμενο.

Ε2: Στο υλικό υπάρχουν συνεχώς στοιχεία επισήμανσης, όπως π.χ. υπογράμμιση, έντονη γραφή, κ.α., που βοηθούν τον εκπαιδευόμενο να εστιάσει στα σημαντικά στοιχεία.

Συνακόλουθα, οι εκπαιδευτικοί ειδικότητας ΠΕ02 στις αντίστοιχες ερωτήσεις **απάντησαν κι αυτοί θετικά**. Οι απαντήσεις μίας Φιλολόγου εκπαιδευτικού που επιβεβαιώνουν τη θετική στάση των εκπαιδευτικών πάνω στα συγκεκριμένα ερωτήματα παρουσιάζονται παρακάτω:

ΤΠ: Ναι είναι σαφής ο τρόπος συμπλήρωσης των δραστηριοτήτων και των εργασιών.

ΤΠ: Ναι υπάρχουν στοιχεία επισήμανσης, που βοηθούν τους μαθητές να κατανοήσουν πια είναι τα σημαντικά σημεία της ενότητας.

Επιπρόσθετα, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα εστίασης στην ερώτηση **αν πιστεύουν, ότι οι σαφείς οδηγίες για την συμπλήρωση των δραστηριοτήτων ή των εργασιών και τα στοιχεία επισήμανσης παίζουν σημαντικό ρόλο στην εύκολη πλοήγηση στο εκπαιδευτικό υλικό**, συμφώνησαν μεταξύ τους και **απάντησαν θετικά**. Η απάντηση, λοιπόν, μίας συμμετέχουσας στην Ομάδα Εστίασης είναι οι εξής:

ΝΚ: Φυσικά, αποτελούν τα κύρια γνωρίσματα μιας εύκολης πλοήγησης.

Αρχή της Προπαίδευσης

Στην ερώτηση **αν στο ΕΥ υπάρχουν εισαγωγικές δραστηριότητες που βοηθούν στη μελέτη του γνωστικού αντικειμένου**, οι απαντήσεις των τριών ειδικών συγκλίνουν, καθώς οι ίδιες **απάντησαν ότι υπάρχει ένα εισαγωγικό βίντεο που περιέχει δραστηριότητες, το οποίο λειτουργεί ως αφόρμηση για τη μελέτη του γνωστικού αντικειμένου**. Ενδεικτικά, η απάντηση μίας ειδικού είναι η εξής:

Ε2: Στο υλικό υπάρχει εισαγωγική δραστηριότητα (βίντεο) που λειτουργεί ως αφόρμηση για τη μελέτη των σύνθετων λέξεων.

Ακόμη, οι Φιλολόγοι εκπαιδευτικοί στην αντίστοιχη ερώτηση που κλήθηκαν να απαντήσουν, **διατύπωσαν θετικά σχόλια**, επισημαίνοντας ότι τέτοιου είδους

δραστηριότητες υπάρχουν στην αρχή της ενότητας, στο εισαγωγικό βίντεο και αμέσως μετά. Ενδεικτικά, μία εκπαιδευτικός ΠΕ02 επισημαίνει τα εξής:

ΠΦ: *Ναι, εκεί που υπάρχει το εισαγωγικό βίντεο.*

Επιπρόσθετα, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης στην ερώτηση **αν θεωρούν, ότι οι συγκεκριμένες εισαγωγικές δραστηριότητες του εκπαιδευτικού υλικού εντάσσουν ομαλά τους μαθητές στη θεματική ενότητα** «Τα είδη των συνθέτων» συμφώνησαν και πάλι μεταξύ τους, **απαντώντας θετικά**. Η ειδικός της ΕξΑΕ, όπως και μία Φιλόλογος εκπαιδευτικός, τόνισαν ότι τέτοιου είδους δραστηριότητες διερευνούν την προϋπάρχουσα γνώση, ενώ η άλλη Φιλόλογος εκπαιδευτικός επεσήμανε ότι οι εισαγωγικές δραστηριότητες του ΕΥ εγείρουν το ενδιαφέρον των μαθητών. Η απάντηση, λοιπόν, μίας συμμετέχουσας στην Ομάδα Εστίασης στο συγκεκριμένο ερώτημα είναι η εξής:

ΛΤ: *Ναι συνδέουν τις γνώσεις που έχουν οι μαθητές για τη συγκεκριμένη ενότητα με αυτά που πρόκειται να μάθουν με την πλοήγησή τους στο υλικό.*

3^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Ποια είναι τα δυνατά σημεία του εκπαιδευτικού υλικού και ποιες προτάσεις υπάρχουν ως προς τη βελτίωσή του;

5.1.8 8^{ος} άξονας: Δυνατά σημεία/Προτάσεις βελτίωσης ΕΥ

Στη συγκεκριμένη ενότητα θα παρουσιαστούν οι απαντήσεις των αξιολογητών για τα δυνατά σημεία του ΕΥ και αν υπάρχουν προτάσεις για βελτίωσή του. Έτσι, τα βασικά αντικείμενα του συγκεκριμένου άξονα, με τα οποία κωδικοποιήθηκαν οι απαντήσεις των ειδικών είναι τα εξής:

- Δυνατά σημεία ΕΥ
- Προτάσεις για βελτίωση ΕΥ

Δυνατά σημεία

Ως προς **τα δυνατά σημεία του ΕΥ**, οι τρεις ειδικές αξιολογήτριες **επεσήμαναν διαφορετικά σημεία**. Αρχικά, η μία αξιολογήτρια ανέφερε ότι η αμεσότητα, το ευχάριστο μαθησιακό περιβάλλον και η συνοχή μεταξύ των διαφανειών ήταν τα δυνατά σημεία του υλικού. Η επόμενη όρισε ως δυνατά σημεία του ΕΥ την ξεκάθαρη κατάτμηση της ύλης, την ύπαρξη δραστηριοτήτων αξιολόγησης και αυτοαξιολόγησης που εγείρουν το

ενδιαφέρον του εκπαιδευόμενου και την ύπαρξη ευκαιριών αλληλεπίδρασης των εκπαιδευομένων στις δραστηριότητες. Τέλος, η τρίτη ειδικός τόνισε την απλότητα του υλικού ως προς τη γλώσσα και τη γραφή, το ενδιαφέρον που προκαλούν οι δραστηριότητες και γενικότερα η δομή και η εμφάνιση του υλικού και το ευχάριστο περιβάλλον μάθησης με τα ζωντανά χρώματα. Ενδεικτικά, παρουσιάζεται παρακάτω μία απάντηση των ειδικών αξιολογητών:

E3: *Η απλότητα του υλικού σε σχέση με τη γλώσσα και τη γραφή, το ενδιαφέρον που προκαλούν οι δραστηριότητες και γενικότερα η δομή και η εμφάνιση του υλικού και το ευχάριστο περιβάλλον μάθησης με τα ζωντανά χρώματα αποτελούν τα δυνατά σημεία του υλικού.*

Συνακόλουθα, οι απαντήσεις των εκπαιδευτικών ΠΕ02 στην εν λόγω ερώτηση **ήταν επίσης ποικίλες**. Ένας εκπαιδευτικός ως δυνατά σημεία του ΕΥ θεωρεί ότι είναι οι δραστηριότητες, τα χρώματα, η ανατροφοδότηση, ο συνδυασμός εικόνας, ήχου & βίντεο, η δυνατότητα ανακεφαλαίωσης και η καταγραφή από πριν των στόχων. Η επόμενη συνεντευξιαζόμενη δήλωσε ως δυνατά σημεία του υλικού τα χρώματα και γενικά το περιβάλλον μάθησης. Ακόμη, μία εκπαιδευτικός όρισε ως δυνατά σημεία την εικόνα και τον ήχο του ΕΥ. Συνακόλουθα, μία εκπαιδευτικός τόνισε την ευχρηστία και την ικανότητα πρόκλησης ενδιαφέροντος του ΕΥ. Ενώ τέλος, μία εκπαιδευτικός δήλωσε ότι είναι γενικά εντυπωσιασμένη από όλο το ΕΥ. Ενδεικτικά, παρατίθεται παρακάτω η απάντηση μίας Φιλολόγου εκπαιδευτικού:

ΓΜ: *Πλήθος διαφορετικών δραστηριοτήτων, ποικιλία χρωμάτων, παροχή ανατροφοδότησης, συνδυασμός εικόνας, ήχου και βίντεο, δυνατότητα ανακεφαλαίωσης, γνωστοποίηση των στόχων.*

Επίσης, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης στην ερώτηση **τι είναι αυτό που τους γοήτευσε περισσότερο κατά την πλοήγησή τους στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό έδωσαν διαφορετικές απαντήσεις**. Η ειδικός της ΕξΑΕ αναφέρθηκε στο καλαίσθητο αισθητικό περιβάλλον του υλικού. Επιπρόσθετα, η μία Φιλολόγος εκπαιδευτικός τόνισε ότι γοητεύτηκε από τον συνδυασμό & την επιλογή συγκεκριμένων χρωμάτων και παρομοίασε το ΕΥ με ζωγραφικό πίνακα, ενώ η δεύτερη Φιλολόγος

εκπαιδευτικός αναφέρθηκε στα εύχρηστα εικονίδια και κουμπιά. Ενδεικτικά, η απάντηση, λοιπόν, μίας συμμετέχουσας στην Ομάδα Εστίασης είναι η εξής:

NK: *Ο συνδυασμός των χρωμάτων και γενικά η επιλογή των συγκεκριμένων χρωμάτων. Είναι το εκπαιδευτικό υλικό σαν ζωγραφικός πίνακας.*

Προτάσεις για βελτίωση ΕΥ

Οι δύο από τις τρεις ειδικούς της ΕξΑΕ ανέφεραν ότι το ΕΥ πληροί τις προϋποθέσεις της ΕξΑΕ και δεν χρειάζεται κάποια αλλαγή. Ωστόσο, μία αξιολογήτρια ανέφερε ως αλλαγή την ύπαρξη πιο σύντομων κειμένων. Πιο συγκεκριμένα, οι 2 αντιτιθέμενες απαντήσεις των ειδικών παρατίθενται αυτούσιες παρακάτω:

E1: *Το εκπαιδευτικό υλικό, κατά τη γνώμη μου, πληροί τις προϋποθέσεις της ΕξΑΕ και της πολυμεσικής μάθησης και δεν χρειάζεται κάποια αλλαγή.*

E3: *Μία αλλαγή θα μπορούσε να είναι η ύπαρξη πιο σύντομων κειμένων.*

Ως προς τη συγκεκριμένη ερώτηση, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί ΠΕ02 απάντησαν ότι δεν έχουν να προτείνουν καμία αλλαγή. Ωστόσο, ένας εκπαιδευτικός υποστήριξε ότι θα ήθελε περισσότερα παραδείγματα. Ειδικότερα, οι 2 αντιτιθέμενες απαντήσεις των συνεντευξιαζόμενων στη συγκεκριμένη ερώτηση είναι οι εξής:

ΓΜ: *Περισσότερα παραδείγματα.*

ΛΤ: *Δεν έχω να προτείνω κάτι. Είναι πάρα πολύ καλό.*

Συνακόλουθα, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης στην ερώτηση **αν θεωρούν ότι τα δυνατά σημεία του εκπαιδευτικού υλικού υπερτερούν σε σχέση με τα αδύναμα, συμφώνησαν μεταξύ τους, απαντώντας θετικά.** Ειδικότερα, η ειδικός της ΕξΑΕ υποστήριξε ότι μόνο ένα αρνητικό μπορεί να σκεφτεί για το ΕΥ και αυτό είναι τα μακροσκελή κείμενα. Επιπρόσθετα, η μία Φιλολόγος εκπαιδευτικός ανέφερε ότι έχει γίνει εξαιρετική δουλειά και η δεύτερη Φιλολόγος τόνισε, ότι θα έδινε σίγουρα στα παιδιά το συγκεκριμένο ΕΥ, ως συμπλήρωμα της διδασκαλίας της. Ενδεικτικά, παρατίθεται παρακάτω η απάντηση μίας συμμετέχουσας στην Ομάδα Εστίασης:

ΛΤ: *Φυσικά, δεν χωράει αμφιβολία. Θα έδινα σίγουρα στα παιδιά το συγκεκριμένο υλικό, ωε συμπλήρωμα της διδασκαλίας μου και είμαι σίγουρη ότι θα τους άρεσε πάρα πολύ.*

6ο Κεφάλαιο: Συμπεράσματα-Συζήτηση

6.1 Συμπεράσματα-Συζήτηση των ευρημάτων

Αρχικά, όπως έχει ήδη ειπωθεί, σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας ήταν η αποτίμηση του συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τίτλο «Τα είδη των συνθέτων», που δημιουργήθηκε σύμφωνα με τις αρχές της τυπολογίας West-Λιοναράκη στα πλαίσια της Εξ αποστάσεως Εκπαίδευσης για το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας Β΄ Γυμνασίου και συγκεκριμένα για την 2η ενότητα.

Στην εν λόγω, λοιπόν, ενότητα θα παρουσιαστούν τα συμπεράσματα για κάθε ένα από τα 3 ερευνητικά ερωτήματα που είχαν τεθεί, όπως αυτά προέκυψαν από την αποτίμηση του εκπαιδευτικού υλικού από τρεις ομάδες αξιολογητών:

- 3 Ειδικούς της ΕξΑΕ
- 5 Εκπαιδευτικούς ΠΕ02
- 3 Συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης

1^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας που παρουσιάστηκαν στην προηγούμενη ενότητα, **οι τρεις ομάδες αξιολογητών αποτίμησαν στο σύνολό τους θετικά το εκπαιδευτικό υλικό σε σχέση με το 1ο ερευνητικό ερώτημα** που διερευνούσε αν το συγκεκριμένο ΕΥ είχε σχεδιαστεί σύμφωνα με τις αρχές και τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ.

Ειδικότερα, οι τρεις ομάδες αξιολογητών αποτίμησαν κατά κύριο λόγο θετικά την **Επιστημονική συνοχή του ΕΥ**, καθώς συμφώνησαν ότι στο συγκεκριμένο ΕΥ:

- υπάρχει βιβλιογραφική τεκμηρίωση, αφού χρησιμοποιούνται βιβλιογραφικές πηγές, όπως το Σχολικό εγχειρίδιο και η Γραμματική του Γυμνασίου,
- επιτυγχάνεται συγκριτική ανάλυση πληροφοριών μέσα από την παράθεση 2 αντιτιθέμενων απόψεων για τις λέξεις που σχηματίζονται με αχώριστα μόρια,

- γίνεται κριτική συζήτηση πληροφοριών, κυρίως μέσα από τις δραστηριότητες αλληλεπίδρασης μεταξύ των εκπαιδευομένων,
- ενώ δίνεται η δυνατότητα περαιτέρω μελέτης της συγκεκριμένης θεματικής ενότητας, κυρίως μέσω των υπερσυνδέσμων που υπάρχουν στο ΕΥ και παραπέμπουν στο Σχολικό εγχειρίδιο και στη Γραμματική του Γυμνασίου.

Επιβεβαιώνοντας, έτσι, τη θεωρία των West & Λιοναράκη (2001), ότι τα μετακείμενα αποτελούν μία μέθοδο ελέγχου του εκπαιδευόμενου απέναντι σε όλα τα νέα δεδομένα, ενώ τα περικείμενα ευνοούν την ύπαρξη κριτικού λόγου μέσα στο ΕΥ.

Ωστόσο, στο ερώτημα **αν χρησιμοποιούνται στο ΕΥ διαφορετικές πηγές** υπάρχει μία απόκλιση ως προς τις απαντήσεις που έδωσαν οι ειδικές αξιολογήτριες και οι Φιλολογοί εκπαιδευτικοί. Ειδικότερα, η πρώτη ομάδα αξιολογητών απάντησε θετικά, ενώ η δεύτερη ομάδα αξιολογητών απάντησε αρνητικά, υποστηρίζοντας ότι ενώ οι βιβλιογραφικές πηγές είναι επαρκείς δεν είναι διαφορετικές, αφού παραπέμπουν μόνο στο σχολικό εγχειρίδιο και στη Γραμματική του Γυμνασίου. Ακόμη, οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης πρότειναν την αξιοποίηση των Ιστοσελίδων του Υπουργείου Παιδείας για επάρκεια του ΕΥ ως προς τις βιβλιογραφικές πηγές.

Συνακόλουθα, οι τρεις ομάδες αξιολογητών σε σχέση με το **αν το ΕΥ συμβάλλει στην απλή και κατανοητή παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου** διατύπωσαν θετικές κρίσεις, καθώς συμφώνησαν ότι:

- το ύφος της γραφής του ΕΥ είναι φιλικό, όπως και η γραφή του είναι ευανάγνωστη,
- γίνεται χρήση αντωνυμιών που κάνει το υλικό πιο φιλικό,
- χρησιμοποιείται απλή, καθημερινή γλώσσα,
- υπάρχει τμηματική παρουσίαση υλικού, καθώς το υλικό είναι χωρισμένο σε διαφάνειες ακριβώς στο μέγεθος της οθόνης του υπολογιστή,
- χρησιμοποιούνται εκτός από κείμενο και άλλα μέσα π.χ. εικόνες, βίντεο, υπερσύνδεσμοι κ.α. Ωστόσο, σύμφωνα με ορισμένους αξιολογητές υπερτερούν τα κείμενα.

- ενώ τα χρώματα του ΕΥ είναι ζωηρά, ζωντανά και κινούν το ενδιαφέρον των μαθητών.

Έτσι, τα παραπάνω συμπεράσματα επιβεβαιώνουν αυτό που έχουν δείξει προηγούμενες έρευνες ότι η σαφήνεια και η κατανοησιμότητα οφείλουν να διέπουν το εκπαιδευτικό υλικό (Σπανακά & Λιοναράκης, 2017). Ακόμη, χωρίς οπτική απεικόνιση είναι δύσκολο να γίνουν κατανοητές από τους εκπαιδευομένους οι έννοιες και κυρίως οι αφηρημένες (Σπανακά & Λιοναράκης, 2017). Τέλος, όπως υποστηρίζουν οι Αναστασιάδης & Σπαντιδάκης (2007) η κατάτμηση της ύλης συμβάλλει στην ορθή μελέτη του υλικού.

Όμως, οι 2 από τις 3 ομάδες αξιολογητών (Φιλολόγοι εκπαιδευτικοί & συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης), ενώ υποστήριξαν ότι υπάρχει πυκνότητα πληροφοριών, σχολίασαν αρνητικά την ύπαρξη μακροσκελών κειμένων σε ορισμένες διαφάνειες του υλικού, ενώ πρότειναν μείωση του όγκου των πληροφοριών ή παράλειψη ορισμένων σημείων, ώστε να επιτευχθεί ακόμη μεγαλύτερη **πυκνότητα πληροφοριών**.

Επιπρόσθετα, οι τρεις ομάδες αξιολογητών διατύπωσαν θετικά σχόλια σε σχέση με την **Ευχρηστία του ΕΥ**. Πιο συγκεκριμένα, συμφώνησαν ότι στο ΕΥ:

- τα κουμπιά που χρησιμοποιούνται, όπως και τα εικονίδια είναι κατανοητά και εύχρηστα, καθώς υπάρχει η επεξήγησή τους στην αρχή της ενότητας, ενώ παραπέμπουν σε αυτό ακριβώς που απεικονίζουν,
- η πλοήγηση στο ΕΥ είναι εύκολη για όλους τους παραπάνω λόγους,
- ενώ οι υπερσύνδεσμοι οδηγούν στο αναμενόμενο περιεχόμενο.

Τα συμπεράσματα, λοιπόν, ως προς την ευχρηστία του υλικού έρχονται σε συμφωνία με τα συμπεράσματα της έρευνας του Νιανιούρη & Καλογιαννάκη (2020), στην οποία απεδείχθη ότι το ΠΕΠ που δημιούργησε ήταν εύχρηστο, καθώς δίνονταν η δυνατότητα στον χρήστη να ελέγχει τη ροή των πληροφοριών μέσω του διαδραστικού πίνακα πλοήγησης, του μενού πλοήγησης με την παρουσίαση των εικονιδίων και τη γραμμή ροής με τα κατανοητά κουμπιά στο κάτω μέρος της οθόνης.

Ακόμη, οι τρεις ομάδες αξιολογητών σχετικά με το αν **το ΕΥ καθοδηγεί-υποστηρίζει τον εκπαιδευόμενο** απάντησαν θετικά, καθώς επεσήμαναν ότι:

- στο ΕΥ παρέχονται συμβουλές σχετικά με το πώς να μελετηθεί το υλικό και επεξηγηματικά σχόλια που αφορούν κυρίως το υπό μελέτη θέμα,
- γίνεται χρήση έντονης γραφής και πλαισίων, που επισημαίνουν τις σημαντικές έννοιες της θεματικής ενότητας που μελετάται.

Τα παραπάνω, λοιπόν, επιβεβαιώνουν ότι βασική αρχή σχεδιασμού του εκπαιδευτικού υλικού είναι η επεξήγηση όλων των σημείων, ακόμη κι εκείνων που χαρακτηρίζονται ως αυτονόητα (Σπανακά & Λιοναράκης, 2017), αλλά και η αρχή της σηματοδότησης, ώστε να κατευθύνεται η προσοχή του εκπαιδευόμενου στην ουσιαστικότερη επεξεργασία των πληροφοριών (Αναστασιάδης & Σπαντιδάκης, 2007).

Ωστόσο, οι τρεις ομάδες αξιολογητών **ως προς την αλληλεπίδραση του εκπαιδευόμενου με το ΕΥ** στα πλαίσια της μελέτης του **διχάστηκαν**:

- Από τη μία πλευρά διατύπωσαν θετικές κρίσεις για την ύπαρξη δραστηριοτήτων κριτικής σκέψης και αλληλεπίδρασης μεταξύ των εκπαιδευόμενων, γεγονός που έρχεται σε συμφωνία με την θεωρία της κοινωνικής ανάπτυξης του Vygotsky (1978), στην οποία τονίζεται η αξία της κοινωνικής αλληλεπίδρασης στη γνωστική ανάπτυξη.
- Από την άλλη στην πλειονότητάς τους απάντησαν αρνητικά στην ύπαρξη δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τα προσωπικά ενδιαφέροντα του εκπαιδευόμενου. Τέλος, σχετικά, με την ύπαρξη δραστηριοτήτων που ενσωματώνουν απόψεις του εκπαιδευόμενου στο ΕΥ μόνο οι Φιλολόγοι εκπαιδευτικοί αξιολόγησαν αρνητικά το ΕΥ ως προς το συγκεκριμένο ζήτημα.
- Ωστόσο, όλοι σχεδόν οι αξιολογητές επεσήμαναν ότι η φύση του ΕΥ δεν ευνοεί την ένταξη τέτοιου είδους δραστηριοτήτων, ενώ οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης δεν έκριναν απαραίτητη την παρουσία τους στο ΕΥ.

Το ίδιο ακριβώς συνέβη, **ως προς τη δυνατότητα αναστοχασμού-αυτοαξιολόγησης του ΕΥ**:

- Από τη μία, οι τρεις ομάδες αξιολογητών στο σύνολό τους αποτίμησαν θετικά το ΕΥ ως προς την ύπαρξη δραστηριοτήτων αυτοαξιολόγησης και ανατροφοδότησης

του εκπαιδευόμενου & δραστηριοτήτων εφαρμογής νέας γνώσης από τον εκπαιδευόμενο στη δική του πραγματικότητα. Τα συγκεκριμένα ευρήματα επιβεβαιώνουν την άποψη της Μυρογιάννη (2002), ότι ρόλος του ΕΥ είναι να διευκολύνει την αυτοαξιολόγηση και την ανατροφοδότηση και συμβαδίζουν με τις θεωρίες του κοινωνικού εποικοδομητισμού & τη θεωρία της δραστηριότητας.

- Από την άλλη, οι Φιλολόγοι εκπαιδευτικοί αναφέρθηκαν στην απουσία δραστηριοτήτων συσχέτισης των νέων δεδομένων με την πραγματικότητα. Ωστόσο, και πάλι δεν θεώρησαν απαραίτητη την ένταξη τέτοιου είδους δραστηριοτήτων στο ΕΥ, λόγω της φύσης του υπό μελέτη θέματος.

Συνοψίζοντας, το εκπαιδευτικό υλικό με τίτλο «Τα είδη των συνθέτων», ως επί το πλείστον, **διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ σύμφωνα με τις τρεις ομάδες αξιολογητών του**, ενώ κατά τον σχεδιασμό του ακολουθήθηκαν οι επτά αρχές σχεδιασμού και ανάπτυξης μαθησιακού υλικού ειδικά για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση των Σπανακά & Λιοναράκη (2017), καθώς και η τυπολογία των West & Λιοναράκη (2001).

2^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης;

Συνακόλουθα, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, **οι τρεις ομάδες αξιολογητών αποτίμησαν θετικά το ΕΥ και ως προς το 2ο ερευνητικό ερώτημα** που διερευνούσε αν το συγκεκριμένο υλικό είχε δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης (Mayer, 2017).

Ειδικότερα, οι τρεις ομάδες αξιολογητών συμφώνησαν ότι **το ΕΥ διέπεται από:**

- **την Πολυμεσική αρχή**, καθώς υπάρχει συνδυασμός εικόνων, ενώ η χρήση τους βρίσκεται σε απόλυτη συνάφεια με το γνωστικό αντικείμενο που μελετάται στη συγκεκριμένη θεματική ενότητα,
- **την αρχή της Τροπικότητας**, αφού στο ΕΥ υπάρχουν στοιχεία αφήγησης, περιγραφή, αφήγηση, μονόλογος κ.α.,

- **την αρχή της Συνοχής**, καθώς όλες οι πληροφορίες που περιέχονται στο ΕΥ συνάδουν με το αντικείμενο μελέτης του,
- **την αρχή της Προσωποποίησης**, αφού στο ΕΥ διαπιστώθηκε ότι γίνεται χρήση φιλικής γλώσσας, χρήση β' προσώπου, υπάρχει ηχητική παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου σε όλο το υλικό, ενώ υπάρχουν και διαδραστικές δραστηριότητες που κινούν το ενδιαφέρον των μαθητών,
- **την αρχή της Φωνής**, αφού σύμφωνα με τους αξιολογητές το ύφος της ηχητικής παρουσίασης του υλικού είναι φιλικό προς τους μαθητές. Ακόμη, ο ήχος είναι καθαρός, χωρίς αλλοιώσεις,
- **την αρχή της Εικόνας**, καθώς εμφανίζεται στο ΕΥ ένας φιλικός χαρακτήρας, η Νόρα, που ενισχύει τη διαδικασία της μάθησης και καθοδηγεί τους μαθητές στη μελέτη του υλικού,
- **την αρχή της Κατάτμησης**, αφού στο ΕΥ γίνεται τμηματική παρουσίαση του υλικού και δεν υπάρχουν μακροσκελή κείμενα. Ωστόσο, ορισμένοι αξιολογητές επισήμαναν ότι θα ήταν καλύτερο να συμπυκνωθούν τα κείμενα σε ορισμένες διαφάνειες του υλικού, καθώς δύναται να κουράσουν τους μαθητές,
- **την αρχή της Σηματοδότησης**, καθώς περιέχει σύμφωνα με τους αξιολογητές σαφείς οδηγίες στους μαθητές για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων και υπάρχουν στοιχεία επισήμανσης σε όλο το υλικό που τονίζουν σημαντικές έννοιες/λέξεις του γνωστικού αντικειμένου
- **την αρχή της Προπαίδευσης**, καθώς εντοπίζονται στο ΕΥ εισαγωγικές δραστηριότητες που εισάγουν τους μαθητές στο υπό εξέταση θέμα, διερευνούν την προϋπάρχουσα γνώση και εγείρουν το ενδιαφέρον των μαθητών.

Συμπερασματικά, **οι αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης (Mayer, 2017) εντοπίζονται στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό**, καθώς οι τρεις ομάδες αξιολογητών του στην πλειονότητά τους διατύπωσαν θετικές κρίσεις. Έτσι, το εν λόγω ΕΥ παρουσιάζει ομοιότητες με το ΕΥ που σχεδιάστηκε και αφορούσε την επιμόρφωση εκπαιδευτικών πάνω στις παιδαγωγικές διαδραστικές τηλεδιασκέψεις που πραγματοποιήθηκαν στα

πλαίσια του προγράμματος «Οδυσσέας 2013». Το συγκεκριμένο, λοιπόν, ΕΥ, το οποίο δημιουργήθηκε σύμφωνα με τις παραπάνω αρχές, αποτιμήθηκε θετικά, καθώς σύμφωνα με τους αξιολογητές του πέτυχε υψηλή ποιότητα και αποτέλεσε ένα ελκυστικό συνεργατικό περιβάλλον μάθησης (Ραλλιάς & Αναστασιάδης, 2015).

3^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Ποια είναι τα δυνατά σημεία του εκπαιδευτικού υλικού και ποιες προτάσεις υπάρχουν ως προς τη βελτίωσή του;

Τέλος, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, **οι τρεις ομάδες αξιολογητών ως προς το 3ο ερευνητικό ερώτημα**, που διερευνούσε τα δυνατά σημεία του υλικού, αλλά και αν υπάρχουν προτάσεις ως προς τη βελτίωσή του, επεσήμαναν ως **δυνατά σημεία του ΕΥ** τα εξής:

- την αμεσότητα & την απλότητα του υλικού ως προς τη γλώσσα και τη γραφή,
- το ευχάριστο μαθησιακό περιβάλλον, τα ζωντανά χρώματα, τα εύχρηστα εικονίδια & κουμπιά,
- τη συνοχή μεταξύ των διαφανειών, τη κατάτμηση της ύλης και γενικότερα τη δομή του υλικού,
- την ύπαρξη δραστηριοτήτων αξιολόγησης, αυτοαξιολόγησης & αλληλεπίδρασης,
- την ανατροφοδότηση, τη δυνατότητα ανακεφαλαίωσης και την καταγραφή από πριν των στόχων,
- τον συνδυασμός εικόνας, ήχου & βίντεο.

Τα δυνατά, λοιπόν, σημεία του συγκεκριμένου ΕΥ συνάδουν με τη βιβλιογραφία και τον τρόπο σχεδιασμού εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού σύμφωνα με την αρχή της Πολυμεσικής Μάθησης (Mayer, 2017) και την τυπολογία West & Λιοναράκη (2001). Έτσι, ο εκπαιδευόμενος δύναται να εστιάσει στο γνωστικό αντικείμενο, να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για πρόσβαση και επεξεργασία των πληροφοριών με βάση τις προσωπικές του ανάγκες και το δικό του ρυθμό και τέλος, να συμμετέχει ενεργά στη

μαθησιακή διαδικασία, αυξάνοντας με αυτόν τον τρόπο τις πιθανότητες αφομοίωσης της γνώσης και της δόμησης των νέων δεξιοτήτων (Ραλλιάς & Αναστασιάδης, 2015).

Επιπρόσθετα, σε σχέση με τις **προτάσεις για βελτίωση του υλικού** οι περισσότεροι αξιολογητές υποστήριξαν ότι **το ΕΥ δεν χρειάζεται κάποια αλλαγή, ενώ οι συμμετέχοντες στην Ομάδα Εστίασης** σε αντίστοιχη ερώτηση που τους τέθηκε **συμφώνησαν ότι τα δυνατά σημεία του υλικού υπερτερούν σε σχέση με τα αδύναμα**. Ωστόσο, 2 αξιολογητές πρότειναν **ως αλλαγή**:

- την ύπαρξη πιο σύντομων κειμένων και
- τη χρήση περισσότερων παραδειγμάτων.

Οι δύο παραπάνω αδυναμίες του συγκεκριμένου ΕΥ επιβεβαιώνουν τη θεωρία του Mayer (2001), ότι στα πλαίσια της διδασκαλίας ενός γνωστικού αντικειμένου, οι πληροφορίες θα πρέπει να δίνονται τμηματικά και επεξηγηματικά, για να μπορούν οι εκπαιδευόμενοι να επεξεργάζονται καλύτερα και να αφομοιώνουν τις πληροφορίες, ενσωματώνοντάς τις στην προϋπάρχουσα γνώση τους, πριν έρθουν σε επαφή με το επόμενο τμήμα πληροφοριών.

6.2 Περιορισμοί της έρευνας

Όπως έχει ήδη λεχθεί στο 4ο κεφάλαιο της εν λόγω έρευνας, στους περιορισμούς της μπορούμε να εντάξουμε **τον μικρό αριθμό των συμμετεχόντων**, καθώς δεν είναι αντιπροσωπευτικός του συνόλου του πληθυσμού των εκπαιδευτικών. Αυτό έχει ως επακόλουθο να μην μπορούν να γίνουν γενικεύσεις στον ευρύτερο πληθυσμό των εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

6.3 Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα στο μέλλον

Μία πρόταση για το μέλλον είναι **το συγκεκριμένο ΕΥ να εφαρμοστεί στην πράξη** από τους εκπαιδευτικούς στα πλαίσια διδασκαλίας της εν λόγω θεματικής ενότητας με τίτλο «Τα είδη των συνθέτων», ως συμπληρωματικό υλικό που θα συμβάλλει στην εις βάθος κατανόηση του γνωστικού αντικειμένου, το οποίο θα μελετηθεί από τους ίδιους τους μαθητές στο δικό τους χώρο και χρόνο. Έτσι, ο εν λόγω εκπαιδευτικός-ερευνητής,

«Ευτυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

χρησιμοποιώντας ως αφετηρία την εφαρμογή του ΕΥ στην πράξη, θα έχει τη δυνατότητα να διερευνήσει **την αποτελεσματικότητά του**, μέσα από την αποτίμηση **της πληρότητας περιεχομένου, του τρόπου παρουσίασης και της ευχρηστίας του** από τους ίδιους τους μαθητές.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Ελληνόγλωσσες

- Αναστασιάδης, Π. (2005). Νέες Τεχνολογίες και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση στην υπηρεσία της Δια Βίου Μάθησης: Προς μια νέα «Κοινωνική Συμφωνία» για την άρση των συνεπειών του Ψηφιακού Δυϊσμού». Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ) *Πρακτικά 3ου Διεθνούς Συνεδρίου Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης Παιδαγωγικές και Τεχνολογικές Εφαρμογές, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης. 11 -13 Νοεμβρίου 2005. Πάτρα.*
- Αναστασιάδης, Π. & Σπαντιδάκης, Γ. (2007). Ζητήματα Σχεδιασμού Εκπαιδευτικού Υλικού σε Υπερμεσικά Περιβάλλοντα Μάθησης με έμφαση στην ανάπτυξη μεταγνωστικών δεξιοτήτων. Στο Α. Λιοναράκης (επιμ.) *Πρακτικά του 4ου Διεθνούς Συνεδρίου Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης. 23-25 Νοεμβρίου 2007. Αθήνα.*
- Αναστασιάδης, Π. (2009). Η παιδαγωγική αξιοποίηση της τηλεδιάσκεψης στο σύγχρονο σχολείο.
- Αναστασιάδης, Π. (2014). Η έρευνα για την ΕξΑΕ με τη χρήση των ΤΠΕ (e-learning) στο Ελληνικό Τυπικό Εκπαιδευτικό Σύστημα. Ανασκόπηση και προοπτικές για την Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 10 (1), 5-32. doi: <http://dx.Doi.org/10.12681/jode.9809>
- Αναστασιάδης, Π. & Σπαντιδάκης, Γ. (2013). Διαδικτυακά Περιβάλλοντα για τους μαθητές της Ελληνόγλωσσας Εκπαίδευσης στη Διασπορά: Βασικές αρχές σχεδιασμού. Στο Α. Λιοναράκης (επιμ.), *Πρακτικά του 5ου Διεθνούς Συνεδρίου Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, Ελληνικό Ανοικτό*

Πανεπιστήμιο, Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης.
Αθήνα, Νοέμβριος 2013. doi: <http://dx.Doi.org/10.12681/icodl.603>

- Αναστασιάδης, Π. Σ., & Κωτσίδης, Κ. Μ. (2017). Παιδαγωγικός Σχεδιασμός και Υλοποίηση Εξ αποστάσεως προγράμματος επιμόρφωσης εκπαιδευτικών: Η Αξιοποίηση του web 2.0 στο Σύγχρονο Σχολείο» με έμφαση στη συνεργασία και την δημιουργικότητα. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 9(1Α), 116-137.
- Αναστασιάδης, Π. (2020). Η Σχολική Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση στην εποχή του Κορωνοϊού COVID-19: το παράδειγμα της Ελλάδας και η πρόκληση της μετάβασης στο «Ανοικτό Σχολείο της Διερευνητικής Μάθησης, της Συνεργατικής Δημιουργικότητας και της Κοινωνικής Αλληλεγγύης». *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 16(2), 20-48. doi: <https://doi.org/10.12681/jode.25506>
- Αποστολίδου, Α. & Hartofylaka, Α.Μ. (2017). Προσαρμογή εκπαιδευτικού υλικού για ενήλικες πρόσφυγες: βασικά ζητήματα σχεδιασμού & ανάπτυξης υλικού. *Πρακτικά του 9ου Διεθνούς Συνεδρίου Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης*, 23-26 Νοεμβρίου 2017 (σσ. 305-312). doi: <http://dx.doi.org/10.12681>
- Βάμβουκας, Μ. (2002). *Εισαγωγή στην ψυχοπαιδαγωγική έρευνα και μεθοδολογία*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Βασάλα, Π. (2005). Εξ Αποστάσεως Σχολική Εκπαίδευση. Στο: Α. Λιοναράκης (Επιμ.). *Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Παιδαγωγικές και Τεχνολογικές Εφαρμογές*.
- Γκιόσος, Ι. & Κουτσούμπα, Μ. (2004). Θεωρητικές προσεγγίσεις στο σχεδιασμό και την ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού στην ΑεξΑΕ. Στο Λιοναράκης Α. (επιμ.), *Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Παιδαγωγικές και Τεχνολογικές Εφαρμογές, Τόμος Δ*, (σσ. 39-52). Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

- Γκελαμέρης, (2015). Πώς οι νέες Διαδικτυακές Τεχνολογίες διαμορφώνουν την Ανοικτή και εξ αποστάσεως Εκπαίδευση στο άμεσο μέλλον. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 11(1), 51-71. doi: <https://doi.org/10.12681/jode.9820>
- Τσαρη, Φ. & Πουρκός, Μ. (2015). *Ποιοτική Μεθοδολογία Έρευνας Εφαρμογές στην Ψυχολογία και στην Εκπαίδευση*. Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα. Ανακτήθηκε 30 Μαρτίου, 2021, από: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/5818>
- Καβακλή, Β. & Μπακογιάννη, Σ. (2002). Αξιολόγηση Ευχρηστίας Δικτυακών Τόπων Μουσείων: Αποτελέσματα Έρευνας στους Φοιτητές του ΤΠΤΕ, Πρακτικά Επιστημονικής Δημερίδας του ΤΠΤΕ, «Μουσείο, Επικοινωνία και Νέες Τεχνολογίες», Μυτιλήνη. Π. Τ. Ε.. στο Μουσείο, Επικοινωνία και νέες Τεχνολογίες, Πρώτο διεθνές συνέδριο Μουσειολογίας, Μυτιλήνη, 31 Μαΐου–2 Ιουνίου 2002 (σσ. 141-153). Ανακτήθηκε 31 Μαρτίου, 2021, από: <http://www.makebelieve.gr>
- Κακουλάκης, Κ. & Παναγιωτακόπουλος, Χ. & Κουστουράκη, Γ. (2019). Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού για διαδικτυακή ασύγχρονη επιμόρφωση εκπαιδευτικών στο πεδίο «Εισαγωγή στη Διαφοροποιημένη Διδασκαλία». *Πρακτικά του 10ου Διεθνούς Συνεδρίου Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, 22-24 Νοεμβρίου 2019* (σσ. 164-177). doi: <http://dx.doi.org/10.12681/icodl.2335>
- Καμπύλης, Ν. (2017). Εφαρμογή και αξιολόγηση του μαθήματος με τίτλο «Μαθαίνω πως να μαθαίνω να αθλούμαι» που υλοποιήθηκε με τη μέθοδο της εξ αποστάσεως διδασκαλίας στο πλαίσιο ενός ομίλου αριστείας στο Πρότυπο Πειραματικό Γυμνάσιο Πατρών. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 13(1), 38-53. doi: <https://doi.org/10.12681/jode.13911>
- Κατσαντώνη, Ε. Α. (2017). Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Διαδραστικού Διαθεματικού Εκπαιδευτικού Ψηφιακού Υλικού “Κατοχή & Εμφύλιος” για τη διδασκαλία

- της Ιστορίας Στ' Δημοτικού. Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, 9(3Α), 52-65.
- Κόκκος, Α. (2005), *Εκπαίδευση Ενηλίκων: Ανιχνεύοντας το πεδίο*, Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Κολιάδης, Ε. (1997). *Θεωρίες μάθησης και εκπαιδευτική πράξη: Συμπεριφοριστικές θεωρίες*. Αθήνα: Αυτοέκδοση.
- Κολιόπουλος, Ι. & Μιχαηλίδης, Ι. & Καλλιανιώτης, Α. & Μανόγλου, Χ. (2015). *Ιστορία του νεότερου και σύγχρονου κόσμου. Βιβλίο δασκάλου*. Αθήνα: ΥΠ.Π.Ε.Θ./
- I.T.Y.E.-ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.
- Κουτσούμπα, Μ. (2014). «Χορεύοντας τις γνωστικές δεξιότητες»: Ανάπτυξη γνωστικών δεξιοτήτων μέσα από τη διδασκαλία του χορού. Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ.), *Καινοτόμες διδακτικές τεχνικές-Γραπτός επιστημονικός λόγος* (σσ. 105-119). Αθήνα: Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕΔΑΕ). Ανακτήθηκε 4 Μαρτίου, 2021, από: <http://www.slideshare.net/antonislionarakis/ss-40580123>
- Κουτσούμπα, Μ. (2016). Χορευτικός, κριτικός και πολιτισμικός γραμματισμός μέσα από το παράδειγμα της διδασκαλίας του ποντιακού χορού. Στο Μουσική- Χορός- Ενδυμασία, *Πρακτικά 1ου Επιστημονικού Συμποσίου Ποντιακού Πολιτισμού* (σσ. 283-304). Αθήνα: Πρωτοβάθμια Ποντιακά Σωματεία Λεκανοπεδίου Αττικής.
- Λιοναράκης, Α. (2001). Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση και διαδικασίες μάθησης. *Απόψεις και Προβληματισμοί για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*.
- Λιοναράκης, Α. (2001α). Ανοικτή και εξ αποστάσεως πολυμορφική εκπαίδευση. Προβληματισμοί για μια ποιοτική προσέγγιση σχεδιασμού εκπαιδευτικού Ε.Α.Π. υλικού. Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ.), *Απόψεις και Προβληματισμοί για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση* (σσ. 33-77). Αθήνα: Προπομπός.
- Λιοναράκης, Α. (2005). Ανοικτά Πανεπιστήμια και εξ Αποστάσεως Πανεπιστήμια στην Ευρώπη. Δύο διαφορετικές εκπαιδευτικές θεωρήσεις σε αναζήτηση ταυτότητας. *Συγκριτική και Διεθνής Εκπαιδευτική Επιθεώρηση της Ελληνικής*

- Εταιρείας Συγκριτικής Εκπαίδευσης, Τεύχος 5ο, 91 – 115. Αθήνα ISSN 1109-8678.
- Λιοναράκης, Α. (2006). Η θεωρία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και η πολυπλοκότητα της πολυμορφικής της διάστασης. Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ.). *Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης—Στοιχεία θεωρίας και πράξης*.
- Μανούσου, Ε. (2008). Προδιαγραφές παιδαγωγικού πλαισίου για την εφαρμογή πολυμορφικής, συμπληρωματικής εξ αποστάσεως περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, σε μαθητές πρωτοβάθμιας, ολιγοθέσιων και απομακρυσμένων σχολείων της Ελλάδας. Διδακτορική Διατριβή, ΕΑΠ. doi: <http://hdl.handle.net/10442/hedi/15961>
- Μανούσου, Ε. (2009). Σχεδιασμός και Δημιουργία Παιδαγωγικού Υλικού για εξ αποστάσεως εκπαίδευση και Διαδραστικές Τηλεδιασκέψεις. Στο Π. Πολίτης (Επιμ.), *Ένταξη και χρήση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία*. Βόλος. Ανακτήθηκε 31 Μαρτίου, 2021, από: <http://www.etpe.gr>
- Μανούσου, Ε. & Κοντογεωργάκου, Β. & Γεωργιάδη, Ε. & Κόκκαλη, Α. (2017). Παιδαγωγικό υλικό στην σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Μελέτη Περίπτωσης: το εξ αποστάσεως εκπαιδευτικό Κέντρο της Βικτώρια στην Αυστραλία. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 13(1), 5-25. doi: <https://doi.org/10.12681/jode.13912>
- Ματραλής, Χ. (1999). Εκπαίδευση από απόσταση. Στο Δ. Βεργίδης, Α. Λιοναράκης, Α. Λυκουργιώτης, Β. Μακράκης, Χ. Ματραλής (Επιμ.), *Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση*. Πάτρα, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Μαυροειδής, Η. & Γκίοςος, Ι. & Κουτσούμπα, Μ. (2014). Επισκόπηση θεωρητικών εννοιών στην εκπαίδευση από απόσταση. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 10 (1), 88-100. doi: <http://dx.Doi.org/10.12681/jode.9814>
- Μίμινου, Α. & Σπανάκα, Α. (2013). Σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση: Καταγραφή και συζήτηση μίας βιβλιογραφικής επισκόπησης. Στο Α. Λιοναράκης. (Επίμ.),

- 7ο Συνέδριο για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Μεθοδολογίες Μάθησης. 8-10 Νοεμβρίου 2013 (σσ. 8-90). Αθήνα: ΕΑΠ. doi: <http://dx.Doi.org/10.12681/icodl.580>
- Μουζάκης, Χ. (2006). Η εξ'αποστάσεως εκπαίδευση στην εκπαίδευση ενηλίκων- Παραδείγματα και περιπτώσεις εφαρμογής. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Ινστιτούτο Διάρκους Εκπαίδευσης Ενηλίκων. doi: <https://www.openbook.gr/ex-apostasews-ekpaideysi-stin-ekpaideysi-enilikwn>
- Μποντίλα, Μ. (2010). Σύγχρονες Μεθοδολογικές προσεγγίσεις στην εκπαιδευτική έρευνα: τεκμήρια ζωής. *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, 49, 23-36. Ανακτήθηκε 31 Μαΐου, 2020, από: <https://ojs.lib.uom.gr/index.php/paidagogiki/article/view/7014/7043>
- Μποτέλη, Σ. (2021). *Παραγωγή και Σύνθεση*. Ανακτήθηκε 3 Μαρτίου, 2021, από: <http://proteas.greek-language.gr/files/document/arxeia/boteli>
- Μυρογιάννη Ε. (2002), *10 μικροί διάλογοι για ένα μουσείο*. Αθήνα: Καλειδοσκόπιο
- Μυσερλή, Ρ. (2015). Η αξιοποίηση των ΤΠΕ στο δημοτικό σχολείο: Από τις θεωρίες μάθησης στις σύγχρονες εκπαιδευτικές εφαρμογές. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 8(2Α).
- Νέο Πρόγραμμα Σπουδών, (2011). *Πρόγραμμα Σπουδών για τη Διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας & της Λογοτεχνίας στο Γυμνάσιο*. Αθήνα. Ανακτήθηκε 3 Μαρτίου, 2021, από: [Νέο Πρόγραμμα Σπουδών για το Γυμνάσιο](#)
- Νιανιούρης, Α. & Καλογιαννάκης, Μ. (2020). Δημιουργία Πολυμορφικού Εκπαιδευτικού Περιβάλλοντος με τη μέθοδο της ΕξΑΕ στην ενότητα «Ερευνώ και Ανακαλύπτω» της Στ'τάξης: «Αναπνευστικό σύστημα». *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 16(1), 145-175. doi: <https://doi.org/10.12681/jode.22858>

- Ξαφάκος, Ε. Γ. (2011). *Η επίδραση της μετασχηματιστικής ηγεσίας στη δημιουργία καινοτομικού σχολικού κλίματος και τις στάσεις απέναντι στην εκπαιδευτική έρευνα: απόψεις των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης* (Διδακτορική Διατριβή).
- Παπαναστασίου, Κ. Ε. & Παπαναστασίου, Κ. (2014). *Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας*. Λευκωσία: Ε. Κ. Παπαναστασίου, Λία Μυράλη.
- Παπανδρέου, Χ. (2017). Μετασχηματισμός κειμένου και παραγωγή επικαιροποιημένου εκπαιδευτικού υλικού για εξΑΕ μέσα από διαδικασίες συνεργασίας, αλληλεπίδρασης & συνδημιουργίας. Μελέτη περίπτωσης ομάδας φοιτητών της Θ.Ε. ΕΠΑ65 του Α.Π.ΚΥ. (Ακαδ. Έτος 2016-2017). *Πρακτικά του 9ου Διεθνούς Συνεδρίου Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, 23-26 Νοεμβρίου 2017* (σσ. 73-81). doi: <http://dx.doi.org/10.12681/icodl.1038>
- Ραλλιάς, Δ., & Αναστασιάδης, Π. (2015). Δημιουργία διαδραστικού εκπαιδευτικού υλικού με την μέθοδο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 8(3Α).
- Ροπόκης, Α. (2011). Σχεδιασμός και ανάπτυξη καινοτόμου εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού βασισμένο στο 4MAT Model της Mc Carthy και σύγκρισή του με εξ αποστάσεως εκπαιδευτικό υλικό στο Ε.Α.Π.. Μια εφαρμογή με θέμα τον εμβολιασμό των ποωδών λαχανικών. *Πρακτικά του 6ου Διεθνούς Συνεδρίου για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, 4-6 Νοεμβρίου 2011* (σσ. 50-57). doi: <http://dx.doi.org/10.12681/icodl.701>
- Ρούκστουλ, Σ. & Καλογιαννάκης, Μ. (2019). Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος επιμόρφωσης εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, με θέμα: Ενσυνειδητότητα για εκπαιδευτικούς. *Πρακτικά του 10ου Διεθνούς Συνεδρίου Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, 22-24 Νοεμβρίου 2019* (σσ. 82-90). doi:

<http://dx.doi.org/10.12681/icodl.2291>

- Σκαράκη, Ι. (2019). Σχεδιασμός και εφαρμογή εκπαιδευτικού λογισμικού για την καλλιέργεια της κριτικής ιστορικής σκέψης. *Πρακτικά του 10ου Διεθνούς Συνεδρίου Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, 22-24 Νοεμβρίου 2019* (σσ. 90-103). doi: <http://dx.doi.org/10.12681/icodl.2289>
- Σουβατζόγλου, Δ. (2009). Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού για εξ α ποστάσεως επιμόρφωση βάσει του μοντέλου Gagné. *Πρακτικά του 5ου Διεθνούς Συνεδρίου Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης* (σσ. 222-237). Αθήνα: Ε.Δ.Α.Ε.
- Σοφός, Α. & Κώστας, Α. & Παράσχου, Β. (2015). *Online εξ αποστάσεως εκπαίδευση*. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Ανακτήθηκε 4 Μαρτίου, 2021, από: <http://hdl.handle.net/11419/182>
- Σπανακά, & Λιοναράκης (2017). Οι Επτά Αρχές Δημιουργίας Εκπαιδευτικού Υλικού. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 9(6B), 121-123. doi: <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/openedu/article/view/1363/1>
- Σταυγιαννουδάκης, Σ. & Καλογιαννάκης, Μ. (2019). Σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση: μελέτη περίπτωσης με το σχεδιασμό, την ανάπτυξη και αρχική αποτίμηση του εκπαιδευτικού υλικού για τη διδασκαλία της ενότητας της κινηματικής στη Φυσική της Α' Λυκείου. *Πρακτικά του 10ου Διεθνούς Συνεδρίου Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, 22-24 Νοεμβρίου 2019* (σσ. 44-57). doi: <http://dx.doi.org/10.12681/icodl.2178>
- Συντιχάκη, Α. & Φούντζουλας, Γ. & Μανούσου, Ε. & Κουτσούμπα, Μ. (2019). Δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού ασύγχρονης εξ αποστάσεως πολυμορφικής εκπαίδευσης για τη διδασκαλία ελληνικού παραδοσιακού χορού σε αρχάριους ενήλικες. *Πρακτικά του 10ου Διεθνούς Συνεδρίου Ανοικτής & εξ Αποστάσεως*

Εκπαίδευσης, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, 22-24 Νοεμβρίου 2019 (σσ. 214-226). doi: <http://dx.doi.org/10.12681/icodl.2341>

Τζανή, Μ. & Κεχαγιάς, Χ. (2005). Σημειώσεις για το μάθημα: «Μεθοδολογία Έρευνας Κοινωνικών Επιστημών». Αθήνα: Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης. Ανακτήθηκε 31 Μαρτίου, 2021, από: <http://benl.primedu.uoa.gr/database1/method.pdf>

Τριλιανός, Θ. (2003). *Μεθοδολογία της σύγχρονης Διδασκαλίας: Καινοτόμες επιστημονικές προσεγγίσεις στη διδακτική πράξη*. Αθήνα.

Χατζηδάκη, Α. & Σπαντιδάκης Γ. & Αναστασιάδης, Π. (2014). *Ελληνόγλωσση εκπαίδευση και ηλεκτρονική μάθηση στη διασπορά. Σχεδιασμός και ανάπτυξη ενός Διαδικτυακού Μαθησιακού Περιβάλλοντος*. Ρέθυμνο: Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.

Ξενόγλωσσες

ADEC Guiding Principles for Distance Learning and Teaching, (1999). *American Distance Education Consortium*.

Biesta, G. (2007). Bridging the gap between educational research and educational practice: the need for critical distance, *Educational Research and Evaluation*, 13, 295- 301.

Daniels, H. (2005). *An Introduction to Vygotsky*, USA, Routledge.

Eraut, M. (1995). *Group work with Computers in British Primary Schools*, Journal of Educational Computing Research, Vol. 13, pp. 61-87.

Hillage, J., Pearson, R., Anderson, A. & Tampkin, P. (1998). *Excellence in research on schools*. London: Department for Education and Employment.

Holmberg B. (1986). *Growth and structure of distance education*, Croom Helm.

Holmberg, B. (1995). *Theory and Practice of Distance Education*. London: Routledge.

- Howard, K. & Sharp, J. (2001). Η επιστημονική μελέτη. Οδηγός Σχεδιασμού και Διαχείρισης Πανεπιστημιακών Ερευνητικών Εργασιών. Νταλάκου, Π. (μτφ.). Σοφούλη, Κ. Μ. (πρόλογος – επιμέλεια). Αθήνα: Gutenberg.
- Keegan, D. (1988). On defining distance education. In D. Sewart, D. Keegan, & B. Holmberg (Eds.), *Distance education: International perspectives* (pp. 6-33). New York: Routledge
- Kirsh, D. (2004). *Metacognition, Distributed Cognition and Visual Design* στο P.Gardinfors & P. Johansson (2005), *Cognition, Education and Communication Technology*, USA, Routledge.
- Lim, C. & Tay, Y. (2003). *Information and communication technologies (ICT) in an Elementary school: Students' engagement in higher-order thinking*, Journal of Educational Multimedia and Hypermedia, Vol. 12, No 4, pp. 425–451.
- Mayer, R. E. (2001). Multimedia Learning. *The Psychology of Learning and Motivation*. Vol. 41, pp. 85- 139.
- Mayer, R. E. (2017). *Using multimedia for e-learning*. *Journal of Computer Assisted Learning* 33 (5), 403-423. doi: <https://doi.org/10.1111/jcal.12197>
- McGaw, B. (1996), στο S. Hegarty (επιμ.), *The Role of Research in Mature Education Systems*, Proceedings of the NFER International Jubilee Conference, December 1996, Windsor UK.
- Miettinen, R. (1998). Object construction and networks in research work: the case of research on cellulose-degrading enzymes, *Social Studies of Science*, Vol. 29, pp. 423–463 στο Lim, C. & Hang, D. (2003). *An activity theory approach to research of ICT integration in Singapore schools*, *Computer In Education*, Vol. 41, pp. 49-63.
- Moore, M. G. (1973). Toward a theory of independent learning and teaching. *The Journal of Higher Education*, 44(9), 661-679.
- Mouly, G. (1978). *Educational Research: The Art and Science of Investigation*. Boston: Allyn and Bacon.

- Nardi, B. (1996). *Context and Consciousness, Activity Theory and Human computer Interaction*, Cambridge University Press.
- Nielsen, J. & Molich, R. (1990). Heuristic evaluation of user interfaces. In *Proceedings of the SIGCHI conference on Human factors in computing systems* (pp. 249-256).
- OECD. (2002). *Frascati Manual: Proposed Standard Practice for Surveys on Research and Experimental Development*. OECD: Paris.
- Papadimitriou, S., & Sofos, A. (2019). Πρόγραμμα εξ αποστάσεως επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπ/σης «Ψηφιακός Γραμματισμός στα Οπτικοακουστικά Μέσα σε Διαδικτυακά Περιβάλλοντα Μάθησης»: Αποτελέσματα και Προτάσεις από την Πιλοτική Εφαρμογή. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 15(1), 73-91.
doi:<https://doi.org/10.12681/jode.19773>
- Patton, M. Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods*. SAGE Publications, inc.
- Perraton, H. (1988). *A theory for distance education. Distance education: International perspectives*. New York: Routledge.
- Peters, O. (1998). *Learning and Teaching in Distance Education. Pedagogical Analyses and Interpretations in an International Perspective*. London: Kogan Page. doi: <http://www.c3l.uni-oldenburg.de/cde/found/peters98.htm>
- Colin Robson (2007). *How to Do a Research Project: A Guide for Undergraduate Students*, *Qualitative Research in Psychology*, 4:4, 349.
doi: [10.1080/14780880701533319](https://doi.org/10.1080/14780880701533319)
- Stenhouse, L. (1981) What counts as research?, *British Journal of Educational Studies*, 29(2), 103–114.
- Verma, G. K., & Mallick, K. (2004). *Εκπαιδευτική Έρευνα, Θεωρητικές Προσεγγίσεις και Τεχνικές*. Α. Παπασταμάτης (επιμ.), μτφρ. Έ. Γρίβα. Αθήνα: Τυπωθήτω.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΡΗΤΗΣ
UNIVERSITY
OF CRETE

«Ευτυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press. doi:

<http://ouleft.org/wpcontent/uploads/Vygotsky-Mind-in-Society.pdf>

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΡΗΤΗΣ
UNIVERSITY
OF CRETE

«Ευτυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕΞΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

Παράρτημα Α: «Ερωτηματολόγιο αποτίμησης εκπαιδευτικού υλικού»

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ (e-Learning)».

«Αποτίμηση Συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕΞΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

Επιβλέπων: Μουζάκης Χαράλαμπος

Υπεύθυνος Έρευνας: «Μυλωνάκη Ευτυχία»

Οδηγίες

Το παρόν ερωτηματολόγιο αποτελεί μια προσπάθεια διερεύνησης των απόψεών σας σχετικά με το Εκπαιδευτικό Υλικό (Ε.Υ.) που μελετήσατε.

Ο σκοπός του ερωτηματολογίου είναι διττός. Αφενός διερευνάται εάν το υλικό διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και αφετέρου αν το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης. Προκειμένου να διασφαλιστεί η αξιοπιστία και η εγκυρότητα των συμπερασμάτων που θα προκύψουν από την παρούσα έρευνα, είναι αναγκαία η αντικειμενική προσέγγιση των ερωτήσεων.

Κατά την επεξεργασία των δεδομένων του ερωτηματολογίου, το οποίο προορίζεται αποκλειστικά για ερευνητική χρήση, θα είναι σεβαστό το απόρρητο των απαντήσεών σας. Τα αποτελέσματα της έρευνας θα σας κοινοποιηθούν αμέσως μετά το τέλος της στατιστικής επεξεργασίας.

Ο Υπεύθυνος Έρευνας: «Μυλωνάκη Ευτυχία»

Υπογραφή

Μυλωνάκη Ευτυχία

Δημογραφικά στοιχεία

(Ζητείται η συμπλήρωση δημογραφικών στοιχείων)

1. Γράψτε το φύλο σας;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Γυναίκα

E2: Γυναίκα

E3: Γυναίκα

2. Ποια είναι η ηλικία σας;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: 24

E2: 39

E3: 28

3. Πόσα χρόνια εργάζεστε στη Δημόσια Εκπαίδευση;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Εργάζομαι 2 χρόνια στη Δημόσια Εκπαίδευση.

E2: Δουλεύω 35 χρόνια στο σχολείο.

E3: Εργάζομαι 4 χρόνια στη Δημόσια Εκπαίδευση.

4. Είστε εξοικειωμένοι με τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ);

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Ναι

E2: Ναι

E3: Ναι

5. Χρησιμοποιείτε τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην εκπαιδευτική πράξη;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Ναι

E2: Ναι

E3: Ναι

6. Είστε εξοικειωμένοι με τη μέθοδο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕξΑΕ) με τη χρήση των ΤΠΕ;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: *Ναι*

E2: *Ναι*

E3: *Ναι*

7. Είστε εξοικειωμένοι με τη μελέτη του εκπαιδευτικού υλικού το οποίο έχει σχεδιαστεί με τη μέθοδο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕξΑΕ);

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: *Ναι*

E2: *Ναι*

E3: *Ναι*

1^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;

Α. Επιστημονική συνοχή / Τεκμηρίωση του Ε.Υ.

A.1. Στο Ε.Υ. γίνεται παράθεση πληροφοριών / απόψεων με την σχετική βιβλιογραφική τεκμηρίωση;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: *Το θέμα του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού υλικού αφορά ένα γραμματικό φαινόμενο. Τόσο η θεωρία, όσο και οι δραστηριότητες συνοδεύονται με σχετική βιβλιογραφική τεκμηρίωση. Επίσης, η βιβλιογραφία υπάρχει και σαν ξεχωριστή ενότητα στο εκπαιδευτικό υλικό, όπου παρατίθενται οι πηγές με κατανοητό και ξεκάθαρο τρόπο.*

E2: *Σε κάθε παράθεση της θεωρίας υπήρχε και εικονίδιο που τεκμηριώνει βιβλιογραφικά τον γραμματικό κανόνα.*

E3: *Οι πληροφορίες είναι απόλυτα σχετικές με την βιβλιογραφία.*

A.2. Στο Ε.Υ. γίνεται αναφορά σε διαφορετικές πηγές πληροφοριών (Βιβλία, επιστημονικά περιοδικά, επιστημονικά συνέδρια κλπ);

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Στο εκπαιδευτικό υλικό χρησιμοποιούνται διαφορετικές βιβλιογραφικές πηγές π.χ. 2 γραμματικές, 1 λεξικό, το σχολικό βιβλίο Γλώσσας και το πρόγραμμα σπουδών της Γλώσσας στη συγκεκριμένη τάξη.

E2: Υπήρχαν αρκετές διαφορετικές πηγές, κυρίως όμως συγγράμματα.

E3: Υπάρχει πληθώρα και ποικιλία πηγών.

A.3. Στο Ε.Υ. γίνεται συγκριτική ανάλυση των πληροφοριών / απόψεων;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Στο εκπαιδευτικό υλικό παρουσιάζονται δύο απόψεις για τα αχώριστα μόρια. Η μία λέει ότι οι λέξεις που προκύπτουν από τα αχώριστα μόρια είναι σύνθετες και η άλλη λέει ότι είναι παράγωγες.

E2: Σε περίπτωση διττής ερμηνείας, υπάρχει σύγκριση απόψεων όπως για το ζήτημα των λέξεων που σχηματίζονται με αχώριστα μόρια.

E3: Στο εκπαιδευτικό υλικό παρουσιάζονται δύο αντίθετες μεταξύ τους απόψεις για τα αχώριστα μόρια, αν ανήκουν δηλαδή οι λέξεις που σχηματίζονται με αυτά στην παραγωγή ή στη σύνθεση.

A.4. Το Ε.Υ. είναι εμπλουτισμένο με την ερμηνεία / κριτική συζήτηση των πληροφοριών;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

«Ευτυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

E1: Σε κάθε ενότητα του μαθήματος ερμηνεύονται τα γραμματικά φαινόμενα, τόσο με οπτικοακουστικό υλικό, όσο και μέσα από παραπομπές στο βιβλίο της γραμματικής. Ακόμη, προωθείται η κριτική συζήτηση μέσα από τις αντίστοιχες δραστηριότητες αλληλεπίδρασης.

E2: Σε κάθε περίπτωση το υλικό βάζει τον επιμορφούμενο στη διαδικασία να σκεφτεί, να κρίνει και να αιτιολογήσει την απάντησή του, όταν του ζητείται.

E3: Τα γραμματικά φαινόμενα ερμηνεύονται με κάθε τρόπο, ενώ υπάρχει κριτική συζήτηση των πληροφοριών.

A.5. Το Ε.Υ. παρέχει τη δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο για περαιτέρω μελέτη σε διαφορετικές πηγές;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Υπάρχουν παραπομπές στο βιβλίο Γλώσσας και στο βιβλίο γραμματικής για το γραμματικό φαινόμενο που διδάσκεται.

E2: Το υλικό δίνει τη δυνατότητα για επιπλέον μελέτη ή για επανάληψη της προηγούμενης ύλης, παραπέμποντας τον εκπαιδευόμενο στα σχολικά εγχειρίδια, αλλά και σε άλλες πηγές.

E3: Ο εκπαιδευόμενος ενθαρρύνεται να μελετήσει περισσότερο το θέμα και να εμβαθύνει περισσότερο σε αυτό.

B. Το Ε.Υ. συμβάλει στην απλή και κατανοητή παρουσίαση του Γνωστικού Αντικειμένου

B.1. Το ύφος γραφής του Ε.Υ. είναι φιλικό για τον αναγνώστη;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Το ύφος είναι ιδιαίτερα φιλικό. Η ηρωίδα «Νόρα» καλεί τον μαθητή να ταξιδέψουν στη γνώση και να μάθουν μαζί το γραμματικό φαινόμενο των σύνθετων λέξεων.

E2: Το υλικό απευθύνεται με φιλικό, απλό και άμεσο ύφος στον εκπαιδευόμενο.

E3: Προσιτός λόγος και φιλικό ύφος.

«Ευτυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

B.2. Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Υπάρχουν προσωπικές και κτητικές αντωνυμίες π.χ. «θα σε οδηγήσει», «τη διάρκεια της μελέτης σου».

E2: Η χρήση αντωνυμιών στο υλικό θεωρώ είναι αυτό που κάνει το ύφος φιλικό, ο εκπαιδευόμενος έχει την αίσθηση ότι ο εκπαιδευτής του απευθύνεται προσωπικά.

E3: Εντοπίζονται τόσο προσωπικές όσο και κτητικές αντωνυμίες π.χ. «πριν ξεκινήσεις την περιήγησή σου», «θα σε οδηγήσει» κ.α.

B.3. Στο Ε.Υ. γίνεται κατά το δυνατόν χρήση της καθομιλούμενης γλώσσας;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Στο εκπαιδευτικό υλικό χρησιμοποιείται η καθομιλούμενη γλώσσα στοχευμένα, ώστε να υπάρχει φιλικό ύφος χωρίς να χάνεται ο εκπαιδευτικός χαρακτήρας. Π.χ. «Φυσικά, μπορείς να πάρεις ιδέες από τις λέξεις που έφτιαζαν οι συμμαθητές σου.», «Οι σύνθετες λέξεις της νέας ελληνικής σχηματίζονται με δύο τρόπους».

E2: Η γλώσσα στο υλικό είναι απλή, το λεξιλόγιο καθημερινό, η σύνταξη ξεκάθαρη.

E3: Εύκολη και κατανοητή γλώσσα.

B.4. Η γραφή του Ε.Υ. είναι ευανάγνωστη;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Η γραφή είναι ευανάγνωστη. Στο φόντο υπάρχουν χρώματα που κάνουν ευχάριστο το εκπαιδευτικό περιβάλλον. Τα γράμματα είναι μαύρα και όπου χρειάζεται είναι έντονα (bold).

E2: Από την αρχή μέχρι το τέλος η γραφή του υλικού ήταν ευανάγνωστη.

E3: Ευανάγνωστη γραφή με ευχάριστα χρώματα.

B.5. Η πυκνότητα των πληροφοριών του Ε.Υ. είναι ικανοποιητική;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Κάθε διαφάνεια έχει αρκετές πληροφορίες, χωρίς να είναι χαοτικές.

E2: Το κείμενο δεν είναι πολύ πυκνό, το πλήθος των πληροφοριών είναι όσο χρειάζεται ο εκπαιδευόμενος για να προχωρήσει παρακάτω.

E3: Υπάρχουν μόνο οι απαραίτητες πληροφορίες.

B.6. Το Ε.Υ. παρουσιάζεται τμηματικά στο μέγεθος της οθόνης;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Το εκπαιδευτικό υλικό χωρίζεται σε διαφάνειες, που αντιστοιχούν στο μέγεθος της οθόνης.

E2: Το υλικό είναι έτσι χωρισμένο στις διαφάνειες, ώστε να έρχεται σε αρμονία με το μέγεθος της διαφάνειας και την οθόνη.

B.7. Το Ε.Υ. περιέχει μόνο κείμενο;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Στο εκπαιδευτικό υλικό υπάρχει ήχος, βίντεο, εικόνες, διαδραστικές δραστηριότητες και κείμενο.

E2: Το υλικό είναι πολυμεσικό.

E3: Περιέχει και εικόνες και βίντεο.

B.8. Το Ε.Υ περιέχει κείμενο και εικόνες;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Στο εκπαιδευτικό υλικό υπάρχει ήχος, βίντεο, εικόνες, διαδραστικές δραστηριότητες και κείμενο.

E2: Το υλικό δεν περιέχει μόνο κείμενο και εικόνες, περιέχει και υπερσυνδέσμους.

E3: Ενδιαφέρον και διασκεδαστικό κείμενο.

B.9. Το Ε.Υ περιέχει κείμενο, εικόνες και video;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Στο εκπαιδευτικό υλικό υπάρχει ήχος, βίντεο, εικόνες, διαδραστικές δραστηριότητες και κείμενο.

E2: Το υλικό περιέχει, εκτός από κείμενο, και εικόνες, υπερσυνδέσμους, πηγές, βίντεο και ηχητικά αρχεία.

E3: Το Ε.Υ είναι αρκετά εμπλουτισμένο, με εικόνες, βίντεο, ήχο κ.α.

B.10. Οι χρωματικές συνθέσεις του Ε.Υ. συμβάλλουν στην άνετη αλληλεπίδραση;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Τα χρώματα βοηθούν στο να είναι ευχάριστη και άνετη η ανάγνωση και η αλληλεπίδραση με το εκπαιδευτικό υλικό.

E2: Τα χρώματα του υλικού είναι ευχάριστα, δεν κουράζουν τον εκπαιδευόμενο και θεωρώ ότι συμβάλλουν στην αλληλεπίδρασή του με το υλικό.

E3: Ζωντανά χρώματα που προσελκύουν το ενδιαφέρον του αναγνώστη.

Γ. Ευχρηστία του Ε.Υ.

Γ.1. Τα κουμπιά που χρησιμοποιήθηκαν στο Ε.Υ. (εμπρός, πίσω κλπ) είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Όλα τα κουμπιά επεξηγούνται σε ξεχωριστή διαφάνεια και είναι αναγνωρίσιμα σε όλες τις διαφάνειες του εκπαιδευτικού υλικού.

E2: Τα κουμπιά είναι εύκολα αναγνωρίσιμα, καθώς υπάρχει στην αρχή του υλικού η επεξήγηση των συμβόλων και των κουμπιών που βοηθά στην κατανόηση της λειτουργίας τους.

E3: Υπάρχει σαφής και κατανοητή επεξήγηση των κουμπιών στην αρχική διαφάνεια.

Γ.2. Τα εικονίδια που χρησιμοποιήθηκαν στο Ε.Υ. (πρόσθετες πηγές, δραστηριότητες κλπ) είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Όλα τα εικονίδια του εκπαιδευτικού υλικού είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα.

E2: Τα εικονίδια είναι εύκολα αναγνωρίσιμα και κατανοητά. Φαίνεται ξεκάθαρα αν πρόκειται για εικόνα ή πρόσθετη πληροφορία.

E3: Κατανοητά και αναγνωρίσιμα εικονίδια.

Γ.3. Η πλοήγηση στο Ε.Υ. είναι εύκολη;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Σε κάθε διαφάνεια υπάρχουν τα κουμπιά αλλαγής σελίδας που κάνουν εύκολη την περιήγηση.

E2: Η πλοήγηση στο υλικό είναι εύκολη, ακόμα και για κάποιον εκπαιδευόμενο που έρχεται σε επαφή με τέτοιο υλικό για πρώτη φορά. Δε χρειάζεται να είναι κάποιος εξοικειωμένος για να πλοηγηθεί.

E3: Εύκολη και ευχάριστη πλοήγηση.

Γ.4. Οι υπερσύνδεσμοι του Ε.Υ. οδηγούν στο αναμενόμενο περιεχόμενο;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Κάθε υπερσύνδεσμος παραπέμπει στο περιεχόμενο που περιγράφεται στην πρόταση που τον συνοδεύει.

E2: Οι υπερσύνδεσμοι οδηγούν σε κάθε περίπτωση στο αναμενόμενο περιεχόμενο, το οποίο μάλιστα είναι πολύ συγκεκριμένο και βοηθητικό/επεξηγηματικό.

E3: Κάθε υπερσύνδεσμος οδηγεί στο αναμενόμενο περιεχόμενο, όπως περιγράφεται στο

Δ. Το Ε.Υ. υποστηρίζει - καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του

Δ.1. Παρέχονται συμβουλές για το πώς να μελετηθεί το εκπαιδευτικό υλικό;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Δίνονται σαφείς οδηγίες για τη μελέτη του εκπαιδευτικού υλικού.

E2: Κατά την πλοήγηση στο υλικό, δίνονται οδηγίες/συμβουλές σε όλη τη διάρκεια για το πώς πρέπει να μελετηθεί η ύλη του.

E3: Υπάρχουν συγκεκριμένες οδηγίες για το πώς να μελετηθεί το υλικό.

Δ.2. Το Ε.Υ. υποστηρίζει τον εκπαιδευόμενο προκειμένου να δώσει έμφαση σε συγκεκριμένα σημεία (Υπάρχουν πλαίσια ή έντονη γραφή (σήμανση) ώστε να τονίζονται σημαντικές έννοιες);

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Είναι εμφανές σε κάθε διαφάνεια ποια είναι τα σημαντικότερα σημεία όπου πρέπει να δοθεί έμφαση κατά την μελέτη του εκπαιδευτικού υλικού.

E2: Ενώ ο εκπαιδευόμενος πλοηγείται στο υλικό γίνεται ξεκάθαρο σε ποια σημεία πρέπει να εστιάσει στη μελέτη του, και αυτό επιτυγχάνεται με τη χρήση έντονης γραφής, σημείων στίξης και πλαισίων με συμπυκνωμένες πληροφορίες.

E3: Τονίζονται τα σημαντικά σημεία.

Δ.3. Στο Ε.Υ. υπάρχουν επεξηγηματικά σχόλια τα οποία υποστηρίζουν τον σπουδαστή στη μελέτη του;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Υπάρχουν επεξηγηματικά σχόλια, όπου χρειάζονται.

E2: Τα σχόλια που υπάρχουν στο υλικό βοηθούν τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του, δίνοντας πληροφορίες και επεξηγήσεις.

E3: Δεν υπάρχει περιθώριο για απορίες.

Ε. Το Ε.Υ υποστηρίζει την αλληλεπίδραση με τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του

Ε.1. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εκφράσει τις δικές απόψεις (κρίσεις) πάνω σε σημαντικά ζητήματα;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Υπάρχουν δραστηριότητες που καλούν τον εκπαιδευόμενο να εκφράσει την άποψή του.

E2: Κάποιες από τις δραστηριότητες που βρίσκονται στο υλικό ζητούν την κρίση και τεκμηρίωση του εκπαιδευόμενου πάνω σε ένα συγκεκριμένο θέμα, και όχι μόνο την αξιολόγηση των γνώσεων που απέκτησε.

E3: Θα μπορούσαν να υπάρχουν περισσότερες ερωτήσεις κρίσεως.

Ε.2. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να διατυπώνει τις δικές του ερωτήσεις πάνω σε σημαντικά ζητήματα;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Δεν υπάρχουν δραστηριότητες όπου ο εκπαιδευόμενος μπορεί να γράψει τις δικές του ερωτήσεις.

E2: Έμμεσα ο εκπαιδευόμενος μπορεί να διατυπώσει στα φόρουμ δικές του ερωτήσεις και στον εκπαιδευτή και στους συμμαθητές του, θα μπορούσε όμως να υπάρχει και άλλη δραστηριότητα, στην οποία θα γινόταν πιο άμεσα οι ερωτήσεις.

E3: Δεν υπάρχουν τέτοιου είδους δραστηριότητες.

E.3. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εμπλακεί συναισθηματικά με βάση τα προσωπικά του ενδιαφέροντα;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Δεν υπάρχουν δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εμπλακεί συναισθηματικά με βάση τα προσωπικά του ενδιαφέροντα.

E2: Καθώς υπάρχουν δραστηριότητες ελεύθερης παραγωγής γραπτού λόγου, ο κάθε εκπαιδευόμενος μπορεί να χρησιμοποιήσει δικά του βιώματα κι έτσι να εμπλακεί συναισθηματικά με βάση τα προσωπικά του ενδιαφέροντα.

E3: Δεν υπάρχουν τέτοιες δραστηριότητες.

E.4. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ανταλλάξει απόψεις με τους άλλους εκπαιδευόμενους;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Σε δύο δραστηριότητες ο εκπαιδευόμενος μπορεί να δει τις απαντήσεις των συμμαθητών και σε μια άλλη δραστηριότητα ζητείται να τις επεξεργαστεί.

E2: Στο υλικό περιέχονται δραστηριότητες όπου οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να κάνουν διάλογο μεταξύ τους και να συζητήσουν/σχολιάσουν τις απόψεις τους πάνω σε όσα γράφουν στο φόρουμ.

E3: Σε δύο δραστηριότητες ο εκπαιδευόμενος μπορεί να αλληλεπιδράσει με τους άλλους εκπαιδευόμενους.

E.5. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να θεωρήσει τον εαυτό του ως μέλος μιας κοινωνικής ομάδας που έχει συγκεκριμένες ανάγκες και προσδοκίες;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Ο εκπαιδευόμενος μπορεί να θεωρήσει τον εαυτό του ως μέλος μιας κοινωνικής ομάδας, αλληλεπιδρώντας με τους συμμαθητές του στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του εκπαιδευτικού υλικού.

E2: Οι δραστηριότητες στις οποίες υπάρχει κοινωνική αλληλεπίδραση μέσω του φόρουμ ή του πάντλετ ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να θεωρήσει τον εαυτό του ως μέλος μιας κοινωνικής ομάδας, με συγκεκριμένες ανάγκες και προσδοκίες.

E3: Υπάρχουν δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ενταχθεί σε μία κοινωνική ομάδα.

E.6. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ενσωματώσει / εμπλουτίσει τις απόψεις του σε αυτό;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Ο εκπαιδευόμενος μπαίνει στη διαδικασία να σκεφτεί δικά του παραδείγματα και να γράψει τη γνώμη του για το θέμα που πραγματεύεται το εκπαιδευτικό υλικό.

E2: Οι δραστηριότητες του υλικού δίνουν συχνά στον εκπαιδευόμενο τη δυνατότητα «διαλόγου» με το ίδιο το υλικό, εμπλουτίζοντας έτσι, ή και ενσωματώνοντας σε αυτό τις απόψεις του.

E3: Υπάρχουν τέτοιες δραστηριότητες που ενσωματώνουν οι εκπαιδευόμενοι τις απόψεις τους στο υλικό.

Στ. Το Ε.Υ. παρέχει δυνατότητα Αναστοχασμού - Αυτοαξιολόγησης στον εκπαιδευόμενο

Στ.1. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευόμενου;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Υπάρχουν δραστηριότητες για την αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευόμενου σε όλο το υλικό.

E2: Οι δραστηριότητες του υλικού δίνουν τη δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο να ελέγχει τις απαντήσεις του, να μπορεί να διασταυρώνει τις σωστές με πηγές και παραπομπές και να διορθώνει τα λάθη του.

E3: Αυτό επιτυγχάνεται με αρκετές δραστηριότητες στο υλικό.

Στ.2. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την ανάπτυξη της αυτόνομης κριτικής σκέψης του εκπαιδευόμενου;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Στο εκπαιδευτικό υλικό υπάρχουν δραστηριότητες που ο εκπαιδευόμενος καλείται να πει τη δική του γνώμη.

E2: Ο εκπαιδευόμενος έχει συχνά την ευκαιρία να αναπτύξει την κριτική του σκέψη, να την εκφράσει και να την τεκμηριώσει καθώς πλοηγείται μέσα στο εκπ. υλικό και υλοποιεί τις δραστηριότητες.

E3: Καλό θα ήταν να υπάρχουν περισσότερες ερωτήσεις που συμβάλλουν στην ανάπτυξη κριτικής σκέψης.

Στ.3. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την ανάπτυξη διάυλων επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση του εκπαιδευόμενου;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Υπάρχουν δραστηριότητες που η ανατροφοδότηση είναι άμεση, για το αν είναι σωστή ή λάθος η απάντηση του εκπαιδευόμενου.

E2: Στις δραστηριότητες του υλικού ενθαρρύνεται η επικοινωνία και ο διάλογος, κι έτσι επιτυγχάνεται η ανατροφοδότηση του εκπαιδευόμενου.

E3: Υπάρχουν δραστηριότητες με άμεση ανατροφοδότηση.

Στ.4. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να συσχετίσει τα νέα δεδομένα με τη δική του πραγματικότητα;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Ο εκπαιδευόμενος καλείται να συσχετίσει τις γνώσεις που ήδη είχε με τις νέες, πάνω στο θέμα της γραμματικής το οποίο πραγματεύεται το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό.

E2: Μέσα από τις δραστηριότητες του Ε.Υ. ο εκπαιδευόμενος έχει τη δυνατότητα να συσχετίσει τα νέα δεδομένα με προσωπικές του εμπειρίες, βιώματα κι ενδιαφέροντα.

E3: Μπορεί να συσχετίσει κάποιες ασκήσεις γραμματικής με προηγούμενες που έχει λύσει.

Στ.5. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εφαρμόσει τη νέα γνώση στη δική του πραγματικότητα;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Υπάρχουν δραστηριότητες που βοηθούν τον εκπαιδευόμενο να εφαρμόσει την νέα γνώση σε αντίστοιχες ασκήσεις στο μέλλον.

E2: Μέσα από τις δραστηριότητες του Ε.Υ. ο εκπαιδευόμενος έχει τη δυνατότητα να συσχετίσει τα νέα δεδομένα με προσωπικές του εμπειρίες, βιώματα κι ενδιαφέροντα.

E3: Υπάρχουν ορισμένες δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εφαρμόσει τη νέα γνώση.

Ζ. Σκοπός / Προσδοκώμενα Αποτελέσματα

Ζ.1. Στο Ε.Υ. διατυπώνεται σαφώς ο σκοπός της κάθε διδακτικής ενότητας;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

«Ευτυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

E1: Στο εκπαιδευτικό υλικό υπάρχει ξεχωριστό σημείο όπου αναφέρεται ο σκοπός.

E2: Ο σκοπός της διδακτικής ενότητας είναι σαφής και ξεκάθαρος.

E3: Ο σκοπός αναφέρεται ξεκάθαρα.

Z.2. Στο Ε.Υ. διατυπώνονται σαφώς τα προσδοκώμενα αποτελέσματα σε κάθε διδακτική ενότητα;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Στο εκπαιδευτικό υλικό υπάρχει ξεχωριστό σημείο όπου αναφέρονται τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.

E2: Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα είναι με σαφήνεια και ακρίβεια διατυπωμένα, ως προς τις γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις που αναμένεται να κατακτήσει ο εκπαιδευόμενος.

E3: Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα αναφέρονται ξεκάθαρα.

Z.3. Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο γνώσεων;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο γνώσεων να κατανοήσει τι είναι οι σύνθετες λέξεις, πόσα είδη συνθέτων υπάρχουν, πώς τα ξεχωρίζουμε και ποια η μορφή τους ως προς το συνδετικό φωνήεν.

E2: Ο εκπαιδευόμενος ξέρει ακριβώς τι να περιμένει σε επίπεδο γνώσεων διαβάζοντας τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.

E3: Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο γνώσεων.

Z.4. Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο δεξιοτήτων;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο δεξιοτήτων να χρησιμοποιεί με ορθό τρόπο στο λόγο του, γραπτό ή προφορικό, τις σύνθετες λέξεις και να μελετάει σε ψηφιακά περιβάλλοντα μάθησης.

E2: Σε επίπεδο δεξιοτήτων ο εκπαιδευόμενος παρακινείται και γνωρίζει ακριβώς τι θα κατακτήσει με το πέρας της μελέτης.

E3: Ο εκπαιδευόμενος παρακινείται να μελετήσει περεταίρω και σε άλλα ψηφιακά περιβάλλοντα.

Z.5. Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο στάσεων;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο στάσεων να υιοθετεί κριτική στάση ως προς το ζήτημα της ένταξης των λέξεων που σχηματίζονται με αχώριστα μόρια στη παραγωγή ή στη σύνθεση λέξεων και να υιοθετεί θετική στάση ως προς τη συνεργασία και την επικοινωνία με τους συμμαθητές του, ώστε να επιτυγχάνεται η συνεργατική μάθηση.

E2: Ο εκπαιδευόμενος διαβάζοντας τα προσδοκώμενα αποτελέσματα σε επίπεδο στάσεων κινητοποιείται, δίνοντάς του κίνητρο να πετύχει τους στόχους του.

E3: Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο να συνεργαστεί και να επικοινωνήσει με τους συμμαθητές του.

Z.6. Ο εκπαιδευόμενος ελέγχει την πρόοδό του με βάση τα προσδοκώμενα αποτελέσματα;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Κάθε δραστηριότητα συνδέεται με ένα προσδοκώμενο αποτέλεσμα.

E2: Ο εκπαιδευόμενος μπορεί να ελέγχει την πρόοδό του με βάση τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα.

E3: Γίνεται έλεγχος των γνώσεων του εκπαιδευόμενου όταν διαβάσει τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.

2^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης;

(Για να θυμηθείτε τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης δείτε εδώ:

<https://www.edivea.org/mayer.html>)

A.1. Στο Ε.Υ. υπάρχει συνδυασμός κείμενου και εικόνας για την παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου; **[\(Πολυμεσική Αρχή\)](#)**

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Στο εκπαιδευτικό υλικό υπάρχουν αρκετές διαφάνειες που συνδυάζουν το κείμενο με μια εικόνα/βίντεο.

E2: Ο συνδυασμός κειμένου και εικόνας συναντάται σε όλο το Ε.Υ. για την παρουσίαση και ανάλυση των σύνθετων λέξεων.

E3: Υπάρχουν αρκετές διαφάνειες που συνδυάζουν κείμενο, εικόνα και βίντεο.

A.2. Στο Ε.Υ. η χρήση των εικόνων σας βοηθάει να κατανοήσετε το γνωστικό αντικείμενο; **[\(Πολυμεσική Αρχή\)](#)**

Παρατηρήσεις / Σχόλια

«Ευτυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

E1: Οι εικόνες που έχουν επιλεγεί στο εκπαιδευτικό υλικό βοηθούν τον εκπαιδευόμενο να κατανοήσει καλύτερα το γνωστικό αντικείμενο.

E2: Η συχνή χρήση των εικόνων λειτουργεί επεξηγηματικά και βοηθά στην καλύτερη κατανόηση του αντικειμένου.

E3: Ενδιαφέρουσες και σχετικές εικόνες.

A.3. Στο Ε.Υ. υπάρχουν στοιχεία αφήγησης (μονόλογος, διάλογος, περιγραφή, σχόλια κ.ά.); [Αρχή της Τροπικότητας](#)

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Υπάρχουν στοιχεία αφήγησης. Αρχικά, η ηρωίδα, Νόρα, στην έναρξη της ενότητας κάνει μονόλογο, προδιαθέτοντας τον εκπαιδευόμενο για το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού υλικού. Επίσης, στο βίντεο γίνεται περιγραφή και σχολιασμός.

E2: Στο ΕΥ παρατηρείται χρήση ποικίλων στοιχείων αφήγησης, όπως η περιγραφή, τα σχόλια, ο μονόλογος κ.α.

E3: Υπάρχει στοιχεία αφήγησης, όπως μονόλογος, περιγραφή και σχολιασμός.

A.4. Στο Ε.Υ. συμπεριλαμβάνονται μη σχετικές πληροφορίες (λέξεις, εικόνες, ήχοι) με το γνωστικό αντικείμενο; [Αρχή της Συνοχής](#)

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Όλες οι πληροφορίες που έχει το εκπαιδευτικό υλικό αφορούν το γνωστικό αντικείμενο που πραγματεύεται.

E2: Δεν υπάρχουν περιττές πληροφορίες σε σχέση με το υπό μελέτη Ε.Υ. Όλες οι εικόνες, λέξεις και ήχοι είναι σχετικές με το γνωστικό αντικείμενο και απαραίτητα στοιχεία για την καλύτερη κατανόησή του.

E3: Όλες οι πληροφορίες είναι απόλυτα σχετικές με το γνωστικό αντικείμενο.

A.5. Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση φιλικής γλώσσας; (Αρχή της Προσωποποίησης)

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Η γλώσσα είναι φιλική.

E2: Η γλώσσα του Ε.Υ. είναι φιλική, η ενεργητική φωνή και το δεύτερο πρόσωπο βοηθούν στη διατήρηση του φιλικού ύφους.

E3: Υπάρχει β' ρηματικό πρόσωπο και έτσι αμεσότητα.

A.6. Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση δεύτερου προσώπου; (Αρχή της Προσωποποίησης)

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Στο εκπαιδευτικό υλικό χρησιμοποιείται το β' πρόσωπο, όπως και στις δραστηριότητες. Έτσι επιτυγχάνεται η αμεσότητα.

E2: Σε όλη τη διάρκεια πλοήγησης στο Ε.Υ. γίνεται χρήση δεύτερου προσώπου.

E3: Υπάρχει β' ρηματικό πρόσωπο και έτσι αμεσότητα.

A.7. Στο Ε.Υ. γίνεται ηχητική παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου; (Αρχή της Προσωποποίησης)

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Σε κάθε διαφάνεια υπάρχει κουμπί ήχου, με το οποίο ο εκπαιδευόμενος μπορεί να ακούσει όσα γράφονται.

E2: Υπάρχει ηχητική παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου σε όλες τις διαφάνειες του ΕΥ.

E3: Υπάρχει ηχητική παρουσίαση, που κάνει το μάθημα πιο ζωντανό.

A.8. Στο Ε.Υ. το ύφος της ηχητικής παρουσίασης είναι φιλικό για τον εκπαιδευόμενο; [\(Αρχή της Φωνής\)](#)

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Η ηχητική παρουσίαση έχει ύφος φιλικό, κατανοητό και είναι καθαρά ηχογραφημένο, οπότε δεν κουράζει τον εκπαιδευόμενο.

E2: Το ύφος της ηχητικής παρουσίασης είναι φιλικό και ευγενικό.

E3: Η ηχητική παρουσίαση έχει ύφος φιλικό και κατανοητό.

A.9. Στο Ε.Υ. εμφανίζεται ένας φιλικός χαρακτήρας (avatar) που ενισχύει τη διαδικασία μάθησης των εκπαιδευόμενων; [\(Αρχή της Εικόνας\)](#)

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Ο χαρακτήρας του εκπαιδευτικού υλικού είναι η Νόρα. Έχει επιλεγθεί ένα πολύ γλυκό avatar-κοριτσάκι για την ηρωίδα αυτή. Έτσι όλο το περιβάλλον γίνεται αυτόματα φιλικό και ενισχύει τη διαδικασία μάθησης.

E2: Υπάρχει σε όλο το Ε.Υ. φιλικός χαρακτήρας (άβαταρ) που ενισχύει τη διαδικασία μάθησης των εκπαιδευομένων.

E3: Υπάρχει η Νόρα που παρουσιάζει το μάθημα και ενισχύει τη μάθηση.

A.10. Στο Ε.Υ. η παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου γίνεται τμηματικά; [\(Αρχή της Κατάτμησης\)](#)

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Η παρουσίαση έχει χωριστεί σε 4 καρτέλες(Εισαγωγικά στοιχεία, παρουσίαση ενότητας, τελική δραστηριότητα, βιβλιογραφία). Το κυρίως μάθημα της ενότητας είναι χωρισμένο σε διαφάνειες.

E2: Το γνωστικό αντικείμενο έχει καταμηθεί κατά την παρουσίασή του «μπουκίτσες», γεγονός που διευκολύνει την μελέτη του Ε.Υ. από τους εκπαιδευόμενους.

E3: Η παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου έχει γίνει τμηματικά, καθώς χωρίζεται σε διαφάνειες.

A.11. Στο Ε.Υ. υπάρχουν διαδραστικές δραστηριότητες που παρέχουν ανατροφοδότηση στους εκπαιδευόμενους; [\(Αρχή της Προσωποποίησης\)](#)

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Στο εκπαιδευτικό υλικό η ανατροφοδότηση στις περισσότερες ασκήσεις είναι άμεση, καθώς υπάρχουν διαδραστικές ασκήσεις.

E2: Σε όλο το υλικό υπάρχουν δραστηριότητες που παρέχουν ανατροφοδότηση στον εκπαιδευόμενο, υποδεικνύοντας τις σωστές και λάθος απαντήσεις, αλλά και πηγές για μελέτη και αυτοδιόρθωση.

E3: Υπάρχουν δραστηριότητες που βοηθούν τον εκπαιδευόμενο να καταλάβει τα λάθη του.

A.12. Στο Ε.Υ. υπάρχουν μακροσκελή κείμενα για την παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου; [\(Αρχή της Κατάταξης\)](#)

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Στο εκπαιδευτικό υλικό δεν υπάρχουν μακροσκελή κείμενα που μπορεί να κουράσουν τον εκπαιδευόμενο. Αντιθέτως, το περιεχόμενο είναι χωρισμένο σε διαφάνειες που στην καθεμία παρατίθενται οι απαραίτητες πληροφορίες πολύ στοχευμένα.

E2: Δεν υπάρχουν μακροσκελή κείμενα για την παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου, καθώς το υλικό είναι χωρισμένο σε μικρά τμήματα «μπουκίτσες».

E3: Θα μπορούσαν τα κείμενα να είναι πιο σύντομα.

A.13. Το Ε.Υ. παρέχει σαφείς οδηγίες στους εκπαιδευόμενους για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων και εργασιών; [\(Αρχή της Σηματοδότησης\)](#)

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Οι οδηγίες κάθε δραστηριότητας είναι σύντομες και σαφείς.

E2: Οι οδηγίες των δραστηριοτήτων ήταν διατυπωμένες με σαφήνεια και εξηγούσαν με ακρίβεια το ζητούμενο.

E3: Υπάρχουν σύντομες και σαφείς οδηγίες για κάθε δραστηριότητα.

A.14. Στο Ε.Υ. υπάρχουν στοιχεία επισήμανσης (έντονη γραφή, υπογράμμιση, χρωματισμός κ.ά.); [\(Αρχή της Σηματοδότησης\)](#)

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Στο εκπαιδευτικό υλικό υπάρχουν στοιχεία γραμμένα με πιο έντονη γραφή. Έτσι, τονίζονται τα σημεία που χρειάζεται να προσέξει περισσότερο ο εκπαιδευόμενος.

E2: Στο υλικό υπάρχουν συνεχώς στοιχεία επισήμανσης, όπως π.χ. υπογράμμιση, έντονη γραφή, κ.α., που βοηθούν τον εκπαιδευόμενο να εστιάσει στα σημαντικά στοιχεία.

E3: Τονίζονται τα βασικά σημεία και έτσι το υλικό γίνεται πολύ κατανοητό.

A.15. Στο Ε.Υ. υπάρχουν εισαγωγικές δραστηριότητες που βοηθούν στη μελέτη του γνωστικού αντικείμενου; [\(Αρχή της Προπαίδευσης\)](#)

Παρατηρήσεις / Σχόλια

E1: Υπάρχει ένα εισαγωγικό βίντεο που έχει ενσωματωμένες δραστηριότητες.

E2: Στο υλικό υπάρχει εισαγωγική δραστηριότητα (βίντεο) που λειτουργεί ως αφόρμηση για τη μελέτη των σύνθετων λέξεων.

E3: Υπάρχει ένα εισαγωγικό βίντεο που περιέχει δραστηριότητες αφόρμησης.

Γενικές Επισημάνσεις

1. Ποια πιστεύετε ότι είναι τα τρία πιο δυνατά στοιχεία του εκπαιδευτικού υλικού;

E1: Η αμεσότητα, το ευχάριστο εκπαιδευτικό περιβάλλον και η συνοχή μεταξύ των διαφανειών.

E2: Τα δυνατά σημεία του υλικού είναι: η ξεκάθαρη κατάτμηση της ύλης σε υποενότητες, οι δραστηριότητες αξιολόγησης και αυτοαξιολόγησης, που κρατάνε αμείωτο το ενδιαφέρον του εκπαιδευόμενου και δεν κουράζουν και οι ευκαιρίες για αλληλεπίδραση μεταξύ των εκπαιδευομένων στις δραστηριότητες.

E3: Η απλότητα του υλικού σε σχέση με τη γλώσσα και τη γραφή, το ενδιαφέρον που προκαλούν οι δραστηριότητες και γενικότερα η δομή και η εμφάνιση του υλικού και το ευχάριστο περιβάλλον μάθησης με τα ζωντανά χρώματα αποτελούν τα δυνατά σημεία του υλικού.

2. Γράψτε έως τρεις αλλαγές που προτείνετε προκειμένου να βελτιωθεί το εκπαιδευτικό υλικό.

E1: Το εκπαιδευτικό υλικό, κατά τη γνώμη μου, πληροί τις προϋποθέσεις της ΕξΑΕ και της πολυμεσικής μάθησης και δεν χρειάζεται κάποια αλλαγή.

E2: Δεν θα άλλαζα κάτι στο υλικό.

E3: Μία αλλαγή θα μπορούσε να είναι η ύπαρξη πιο σύντομων κειμένων.

Ευχαριστώ για τη συνεργασία σας

Παράρτημα Β: «Ερωτήσεις συνέντευξης»

Ερωτήσεις συνέντευξης

Εισαγωγή

Αγαπητοί συνάδελφοι,

ονομάζομαι Μυλωνάκη Ευτυχία και είμαι αναπληρώτρια Εκπαιδευτικός Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΠΕ02). Στα πλαίσια της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής μου Εργασίας δημιούργησα συμπληρωματικό εκπαιδευτικό υλικό, βασιζόμενο στην μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, με σκοπό τη διδασκαλία της θεματικής ενότητας της Νεοελληνικής Γλώσσας της Β' Γυμνασίου «Τα είδη των συνθέτων». Το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό μπορεί να λειτουργήσει συμπληρωματικά στη διδασκαλία της ενότητας και να διευκολύνει τους μαθητές στην κατανόηση και εμπέδωση του γνωστικού αντικείμενου.

Για το σκοπό αυτό, επιθυμώ να αποτιμήσετε το εκπαιδευτικό υλικό που δημιούργησα, αφού πρώτα το μελετήσετε, μεταβαίνοντας στην εξής διεύθυνση: http://chamilo.datacenter.uoc.gr/metchamilo/courses/NEOELLHNIKHGLWS_SABGYMNASIOYTAeidh/index.php?id_session=0&isStudentView=true

Στη συνέχεια, σας παρακαλώ να απαντήσετε με ειλικρίνεια στις ερωτήσεις της συνέντευξης, οι οποίες δημιουργήθηκαν με στόχο τη διερεύνηση των απόψεών σας για το εκπαιδευτικό υλικό που διατρέξατε. Είναι σαφές ότι οι απαντήσεις σας είναι εμπιστευτικές και θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για τους σκοπούς αυτής της έρευνας. Επιπλέον, τα προσωπικά σας στοιχεία δεν πρόκειται να δημοσιευτούν. Η συνομιλία μας θα καταγραφεί για λόγους διευκόλυνσης της καταχώρησης των απαντήσεών σας. Η συμμετοχή σας

είναι πολύ σημαντική, καθώς χωρίς αυτή δεν θα είναι δυνατόν να υλοποιηθεί η έρευνα.

Σας ευχαριστώ για το χρόνο και τη συνεργασία σας!

Δημογραφικά/Ατομικά στοιχεία

1. Ποιο είναι το φύλο σας;

ΓΜ: Άντρας

ΤΠ: Γυναίκα

ΝΚ: Γυναίκα

ΛΤ: Γυναίκα

ΠΦ: Γυναίκα

2. Ποια είναι η ηλικία σας;

ΓΜ: Είμαι 32 χρονών.

ΤΠ: Είμαι 35 χρονών.

ΝΚ: Είμαι 28 χρονών.

ΛΤ: Είμαι 28 χρονών.

ΠΦ: Είμαι 40 χρονών.

3. Πόσα χρόνια εργάζεστε στην Δημόσια εκπαίδευση;

ΓΜ: Εργάζομαι 6 χρόνια στη Δημόσια Εκπαίδευση.

ΤΠ: Δουλεύω 8 χρόνια στα σχολεία.

ΝΚ: Δουλεύω αισίως 5 χρόνια.

ΛΤ: Εργάζομαι 4 χρόνια στη Δημόσια Εκπαίδευση

ΠΦ: Εργάζομαι 10 χρόνια στα Δημόσια σχολεία.

4. Είστε εξοικειωμένοι με τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ);

ΓΜ: *Ναι είμαι εξοικειωμένος.*

ΤΠ: *Ναι είμαι.*

ΝΚ: *Ναι είμαι.*

ΛΤ: *Ναι.*

ΠΦ: *Ναι θα έλεγα.*

5. Χρησιμοποιείτε τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην εκπαιδευτική πράξη;

ΓΜ: *Ναι.*

ΤΠ: *Συχνά.*

ΝΚ: *Ναι.*

ΛΤ: *Ναι.*

ΠΦ: *Ναι.*

6. Είστε εξοικειωμένοι με τη μέθοδο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕξΑΕ) με τη χρήση των ΤΠΕ;

ΓΜ: *Όχι.*

ΤΠ: *Λίγο.*

ΝΚ: *Όχι.*

ΛΤ: *Όχι.*

ΠΦ: *Καθόλου.*

7. Είστε εξοικειωμένοι με τη μελέτη του εκπαιδευτικού υλικού το οποίο έχει σχεδιαστεί με τη μέθοδο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕξΑΕ);

ΓΜ: *Όχι.*

ΤΠ: Όχι.

ΝΚ: Όχι.

ΛΤ: Όχι.

ΠΦ: Όχι.

1^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;

Α. Επιστημονική συνοχή / Τεκμηρίωση του Ε.Υ.

Α.1. Στο Ε.Υ. γίνεται παράθεση πληροφοριών / απόψεων με την σχετική βιβλιογραφική τεκμηρίωση;

ΓΜ: Στο υλικό οι πληροφορίες που περιέχονται τεκμηριώνονται βιβλιογραφικά, αφού γίνεται συνεχώς αναφορά σε βιβλιογραφικές πηγές π.χ. σχολικό εγχειρίδιο, γραμματική κ.α.

ΤΠ: Φυσικά και οι πληροφορίες τεκμηριώνονται βιβλιογραφικά. Υπάρχει και ξεχωριστή ενότητα με τη σχετική βιβλιογραφία που χρησιμοποιείται στο υλικό.

ΝΚ: Στο υλικό όλες οι πληροφορίες που περιέχονται τεκμηριώνονται βιβλιογραφικά, καθώς υπάρχουν σχετικοί σύνδεσμοι που οδηγούν στη σχετική βιβλιογραφία.

ΛΤ: Βέβαια, όλες οι πληροφορίες που υπάρχουν στο υλικό τεκμηριώνονται με σχετική βιβλιογραφία και συμφωνούν με το σχολικό εγχειρίδιο και τη γραμματική.

ΠΦ: Σε όλο το εκπαιδευτικό υλικό υπάρχει βιβλιογραφία που επιβεβαιώνει και συνοδεύει τις πληροφορίες που υπάρχουν σε αυτό.

Α.2. Στο Ε.Υ. γίνεται αναφορά σε διαφορετικές πηγές πληροφοριών (Βιβλία, επιστημονικά περιοδικά, επιστημονικά συνέδρια κλπ);

ΓΜ: Υπάρχουν διαφορετικές βιβλιογραφικές πηγές, κυρίως όμως χρησιμοποιούνται το σχολικό εγχειρίδιο και η γραμματική του Γυμνασίου ως βιβλιογραφία.

«Ευτυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

ΤΠ: Ναι, υπάρχουν διαφορετικές βιβλιογραφικές πηγές. Ωστόσο, θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν κι άλλες.

ΝΚ: Κατά τη γνώμη μου οι βιβλιογραφικές πηγές είναι επαρκείς. Όμως, όχι διαφορετικές. Καλό θα ήταν να υπάρχουν παραπομπές που να οδηγούν και σε διαφορετικές πηγές πέρα από το σχολικό εγχειρίδιο και τη Γραμματική.

ΛΤ: Για τη συγκεκριμένη θεματική ενότητα θεωρώ ότι οι πηγές που χρησιμοποιούνται είναι όμοιες σχεδόν π.χ το σχολικό εγχειρίδιο και η γραμματική. Όμως, λόγω της φύσης του μαθήματος είναι δύσκολο να χρησιμοποιηθούν πολλές και διαφορετικές πηγές.

ΠΦ: Οι πηγές που χρησιμοποιούνται είναι αρκετές. Ωστόσο θα μπορούσε να υπάρξει περισσότερη ποικιλία.

Α.3. Στο Ε.Υ. γίνεται συγκριτική ανάλυση των πληροφοριών / απόψεων;

ΓΜ: Ναι υπάρχει συγκριτική ανάλυση πληροφοριών καθώς παρουσιάζονται δύο αντίθετες απόψεις σχετικά με τα αχώριστα μόρια.

ΤΠ: Ναι υπάρχει σύγκριση απόψεων σε ένα γλωσσικό ζήτημα αυτό της ένταξης των λέξεων με αχώριστα μόρια στην παραγωγή ή στη σύνθεση.

ΝΚ: Φυσικά, και υπάρχει σύγκριση απόψεων, καθώς παρουσιάζονται δύο αντίθετες μεταξύ τους θέσεις για τις λέξεις με αχώριστα μόρια.

ΛΤ: Ναι υπάρχει σύγκριση απόψεων για ένα ζητούμενο που αφορά τις λέξεις που σχηματίζονται με αχώριστα μόρια.

ΠΦ: Ναι μέσα στο υλικό παρουσιάζονται δύο αντίθετες απόψεις σε σχέση με τις λέξεις που σχηματίζονται με τα αχώριστα μόρια.

Α.4. Το Ε.Υ. είναι εμπλουτισμένο με την ερμηνεία / κριτική συζήτηση των πληροφοριών;

ΓΜ: Στο υλικό υπάρχει ερμηνεία και κριτική συζήτηση των πληροφοριών, καθώς υπάρχουν δραστηριότητες που προάγουν την κριτική συζήτηση και την αλληλεπίδραση των μαθητών μεταξύ τους.

ΤΠ: Έμμεσα υπάρχει ερμηνεία και κριτική συζήτηση μέσα από την υλοποίηση δραστηριοτήτων. Ωστόσο, καλό θα ήταν να υπήρχε και άμεσα κριτική συζήτηση των πληροφοριών.

ΝΚ: Λόγω της φύσης του μαθήματος είναι δύσκολο να γίνει ερμηνεία και κριτική συζήτηση πάνω στο συγκεκριμένο θέμα. Όμως, υπάρχουν δραστηριότητες που ωθούν τους μαθητές να σκεφτούν κριτικά.

ΛΤ: Στο κομμάτι της παρουσίασης αντιτιθέμενων απόψεων γίνεται ερμηνεία και ανάλυση του ζητήματος της ένταξης των λέξεων που σχηματίζονται με αχώριστα μόρια στην παραγωγή ή στη σύνθεση.

ΠΦ: Η κριτική συζήτηση και η ερμηνεία των πληροφοριών επιτυγχάνεται κατά κύριο λόγο μόνο στο σημείο που παρατίθενται οι 2 αντίθετες απόψεις για τα αχώριστα μόρια.

A.5. Το Ε.Υ. παρέχει τη δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο για περαιτέρω μελέτη σε διαφορετικές πηγές;

ΓΜ: Μέσα από παραπομπές που υπάρχουν στο εκπαιδευτικό υλικό, οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να εμβαθύνουν περισσότερο στη μελέτη του.

ΤΠ: Οι βιβλιογραφικές πηγές παρέχουν στον μαθητή την δυνατότητα να μελετήσει περισσότερο τη συγκεκριμένη θεματική ενότητα.

ΝΚ: Οι υπερσύνδεσμοι που υπάρχουν στο υλικό οδηγούν τους μαθητές στο σχολικό εγχειρίδιο και στη γραμματική του Γυμνασίου. Έτσι οι μαθητές μπορούν να μελετήσουν περισσότερο τη συγκεκριμένη θεματική ενότητα.

ΛΤ: Το σχολικό εγχειρίδιο και η Γραμματική της Νέας Ελληνικής Γλώσσας που προτείνονται για μελέτη μέσα στο υλικό ευνοούν την εμβάθυνση σε αυτήν την θεματική ενότητα.

ΠΦ: Το υλικό ευνοεί την περαιτέρω μελέτη της θεματικής ενότητας που πραγματεύεται καθώς παρέχει υπερσυνδέσμους που οδηγούν σε άλλες πηγές.

Β. Το Ε.Υ. συμβάλει στην απλή και κατανοητή παρουσίαση του Γνωστικού Αντικειμένου

Β.1. Το ύφος γραφής του Ε.Υ. είναι φιλικό για τον αναγνώστη;

ΓΜ: Το ύφος της γραφής είναι φιλικό για τον αναγνώστη, γιατί χρησιμοποιείται το β' πρόσωπο και απλό λεξιλόγιο.

ΤΠ: Το ύφος της γραφής είναι φιλικό και απευθύνεται στις ανάγκες των μαθητών.

ΝΚ: Το ύφος της γραφής είναι απλό και φιλικό, πράγμα που βοηθάει τους μαθητές

ΛΤ: Το ύφος της γραφής βοηθάει τους μαθητές να μελετήσουν το υλικό, γιατί είναι φιλικό και απλό να μελετήσουν ευχάριστα το υλικό.

ΠΦ: Το ύφος γραφής συνάδει με το αναγνωστικό κοινό στο οποίο απευθύνεται το υλικό. Είναι απλό, φιλικό και ζωνρό.

Β.2. Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών;

ΓΜ: Φυσικά και γίνεται χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών, αφού το ύφος όπως ειπώθηκε και προηγουμένως είναι φιλικό.

ΤΠ: Υπάρχουν πολλά σημεία μέσα στο υλικό στα οποία χρησιμοποιούνται προσωπικές και κτητικές αντωνυμίες, κυρίως στις εκφωνήσεις δραστηριοτήτων.

ΝΚ: Βέβαια και υπάρχουν προσωπικές και κτητικές αντωνυμίες, καθώς το ύφος του υλικού είναι φιλικό και προσελκύει τους μαθητές.

ΛΤ: Ναι υπάρχουν αρκετές προσωπικές και κτητικές αντωνυμίες, ενώ γίνεται και η χρήση του β' προσώπου.

ΠΦ: Σε όλο το υλικό και κυρίως στις δραστηριότητες χρησιμοποιούνται προσωπικές και κτητικές αντωνυμίες που κάνουν το ύφος του κειμένου φιλικό.

Β.3. Στο Ε.Υ. γίνεται κατά το δυνατόν χρήση της καθομιλούμενης γλώσσας;

ΓΜ: Στο εκπαιδευτικό υλικό χρησιμοποιούνται κατά κύριο λόγο απλές, καθημερινές λέξεις που γίνονται κατανοητές από τους μαθητές.

«Ευτυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

ΤΠ: Όλο το εκπαιδευτικό υλικό είναι σχεδιασμένο με τέτοιο τρόπο, ώστε να είναι απλό και κατανοητό με λεξιλόγιο της καθομιλουμένης.

ΝΚ: Φυσικά, όπως είπα και προηγουμένως το ύφος γραφής του υλικού είναι απλό και φιλικό, καθώς χρησιμοποιείται απλό, καθημερινό λεξιλόγιο.

ΛΤ: Στο εκπαιδευτικό υλικό χρησιμοποιούνται λέξεις της καθομιλουμένης, κυρίως στα σημεία που μιλάει η Νόρα. Ωστόσο, στα σημεία που περιέχουν πληροφορίες για τα είδη των συνθέτων ο λόγος είναι πιο προσεγμένος.

ΠΦ: Ναι χρησιμοποιούνται λέξεις της καθομιλουμένης που είναι οικείες στους μαθητές, ώστε να καταλάβουν το περιεχόμενο του μαθήματος.

B.4. Η γραφή του Ε.Υ. είναι ευανάγνωστη;

ΓΜ: Ακόμη, η γραφή είναι ευανάγνωστη, αφού χρησιμοποιούνται κατάλληλα χρώματα που δεν κουράζουν τον μαθητή.

ΤΠ: Η γραφή είναι ευανάγνωστη, καθώς έχει χρησιμοποιηθεί κατάλληλη γραμματοσειρά και χρώματα.

ΝΚ: Η γραφή είναι ευανάγνωστη, καθώς τα γράμματα είναι με μεγάλα, ενώ τονίζονται με διαφορετικό χρώμα τα σημαντικά σημεία.

ΛΤ: Η γραφή είναι ευανάγνωστη, καθώς χρησιμοποιούνται κατάλληλα χρώματα και γραμματοσειρά.

ΠΦ: Η επιλογή της συγκεκριμένης γραμματοσειράς και των χρωμάτων κάνει το υλικό ευανάγνωστο.

B.5. Η πυκνότητα των πληροφοριών του Ε.Υ. είναι ικανοποιητική;

ΓΜ: Η πυκνότητα των πληροφοριών είναι ικανοποιητική, ωστόσο θα μπορούσε λίγο να μετριαστεί και ορισμένα κομμάτια να μην αναφερθούν π.χ. προθηματοποίηση κ.α.

ΤΠ: Υπάρχει πυκνότητα πληροφοριών, καθώς ο όρος σύνθετες λέξεις και τα είδη των συνθέτων περιέχουν πολλά παρακλάδια και χρειάζονται πολύ επεξήγηση.

ΝΚ: Ναι υπάρχει πυκνότητα πληροφοριών, ωστόσο θα μπορούσαν να συμπυκνωθούν λίγο ακόμη οι πληροφορίες.

ΛΤ: *Ναι υπάρχει όμως καλό θα ήταν να μειωθεί λίγο ο αριθμός των διαφανειών, ώστε οι μαθητές να διατρέξουν εύκολα και γρήγορα όλο το υλικό.*

ΠΦ: *Ναι υπάρχει πυκνότητα πληροφοριών, αν σκεφτούμε όλα όσα πρέπει να πούμε στα παιδιά για τις σύνθετες λέξεις, τα είδη τους, τα συνδετικά φωνήεντα και τα μέρη του λόγου από τα οποία σχηματίζονται.*

B.6. Το Ε.Υ. παρουσιάζεται τμηματικά στο μέγεθος της οθόνης;

ΓΜ: *Ναι το υλικό παρουσιάζεται τμηματικά στο μέγεθος της οθόνης. όμως, θα μπορούσε να συμπυκνωθούν ακόμη περισσότερο οι πληροφορίες που δίνονται σε κάθε διαφάνεια.*

ΤΠ: *Ναι παρουσιάζεται τμηματικά, χωρίς να ξεπερνά το μέγεθος της οθόνης.*

ΝΚ: *Ναι είναι χωρισμένο σε διαφάνειες, που αντιστοιχούν στο μέγεθος της οθόνης. Όμως, θα μπορούσαν να περιοριστούν λίγο οι πληροφορίες που δίνονται σε κάθε διαφάνεια.*

ΛΤ: *Ναι το υλικό παρουσιάζεται τμηματικά στο μέγεθος της οθόνης, όμως καλό θα ήταν να μειωθούν οι πληροφορίες σε κάθε διαφάνεια για να είναι το υλικό πιο ευανάγνωστο.*

ΠΦ: *Το υλικό παρουσιάζεται τμηματικά στο μέγεθος της οθόνης, χωρίς να την ξεπερνά και να είναι δυσανάγνωστο.*

B.7. Το Ε.Υ. περιέχει μόνο κείμενο;

ΓΜ: *Το εκπαιδευτικό υλικό θα μπορούσε να χαρακτηριστεί και ως πολυτροπικό, καθώς περιέχει εκτός από κείμενο, βίντεο και εικόνες.*

ΤΠ: *Το εκπαιδευτικό υλικό δεν περιέχει μόνο κείμενο, αλλά και βίντεο και εικόνες.*

ΝΚ: *Το υλικό, ως επί το πλείστον περιέχει κείμενο, αλλά υπάρχουν και εικόνες, διαδραστικές δραστηριότητες και βίντεο.*

ΛΤ: *Στο εκπαιδευτικό υλικό δεν υπάρχει μόνο κείμενο. Χρησιμοποιούνται και άλλα μέσα από διαδραστικά βίντεο και εικόνες.*

ΠΦ: *Υπάρχει κείμενο, όμως υπάρχουν και εικόνες, βίντεο που κάνουν τη μελέτη του υλικού πιο ευχάριστη.*

B.8. Το Ε.Υ περιέχει κείμενο και εικόνες;

«Εντυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

ΓΜ: Όπως προείπα, στο υλικό υπάρχουν εκτός από κείμενο και εικόνες και βίντεο.

ΤΠ: Ναι υπάρχουν και εικόνες σε μικρότερο βαθμό.

ΝΚ: Υπάρχουν εκτός από το κείμενο και εικόνες αλλά και άλλα μέσα.

ΛΤ: Υπάρχουν στο υλικό και κείμενο και εικόνες, κυρίως εκεί που δίνονται παραδείγματα.

ΠΦ: Ναι υπάρχουν και τα δύο.

B.9. Το Ε.Υ περιέχει κείμενο, εικόνες και video;

ΓΜ: Όπως έχω ήδη πει το υλικό περιέχει και κείμενο και εικόνες και βίντεο.

ΤΠ: Φυσικά, διαθέτει και τα τρία μέσα.

ΝΚ: Χρησιμοποιούνται και κείμενο και εικόνες και βίντεο.

ΛΤ: Βέβαια, χρησιμοποιούνται και τα τρία.

ΠΦ: Ναι χρησιμοποιούνται και κείμενο και εικόνες και βίντεο.

B.10. Οι χρωματικές συνθέσεις του Ε.Υ. συμβάλλουν στην άνετη αλληλεπίδραση;

ΓΜ: Η επιλογή των συγκεκριμένων χρωμάτων του εκπαιδευτικού υλικού συμβάλλουν στην άνετη αλληλεπίδραση των μαθητών με αυτό, καθώς χρησιμοποιούνται ζωντανά, ευχάριστα χρώματα που προσελκύουν το ενδιαφέρον των παιδιών.

ΤΠ: Φυσικά, τα χρώματα του εκπαιδευτικού υλικού είναι ευχάριστα, ζωντανά και κινούν το ενδιαφέρον των μαθητών.

ΝΚ: Δεν γινόταν καλύτερη επιλογή χρωμάτων. Τα χρώματα που χρησιμοποιούνται εγείρουν το ενδιαφέρον των μαθητών και τους προσφέρουν μια ευχάριστη πλοήγηση.

ΛΤ: Πολύ ζωντανά και ευχάριστα χρώματα, που καλούν τον μαθητή να αλληλεπιδράσει «μαζί τους».

ΠΦ: Τα χρώματα του υλικού είναι ζωντανά και ευχάριστα, γεγονός που κάνει την πλοήγηση των μαθητών στο υλικό ακόμη πιο ευχάριστη.

Γ. Ευχρηστία του Ε.Υ.

Γ.1. Τα κουμπιά που χρησιμοποιήθηκαν στο Ε.Υ. (εμπρός, πίσω κλπ) είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα;

ΓΜ: *Ναι είναι πολύ αναγνωρίσιμα και κατανοητά. Άλλωστε δίνονται σαφείς οδηγίες στην αρχή του υλικού.*

ΤΗ: *Τα κουμπιά του εκπαιδευτικού υλικού είναι αναγνωρίσιμα και κατανοητά, καθώς επεξηγούνται στην αρχή της ενότητας.*

ΝΚ: *Φυσικά. Είναι πολύ αναγνωρίσιμα και κατανοητά, επεξηγούνται κιόλας στην αρχή. Ακόμη, εγείρουν το ενδιαφέρον και σε προκαλούν να τα πατήσεις.*

ΛΤ: *Ναι είναι πολύ αναγνωρίσιμα, κατανοητά και βοηθητικά.*

ΠΦ: *Ναι είναι πολύ αναγνωρίσιμα και κατανοητά. Επίσης, επεξηγούνται στην αρχή της παρουσίασης της ενότητας.*

Γ.2. Τα εικονίδια που χρησιμοποιήθηκαν στο Ε.Υ. (πρόσθετες πηγές, δραστηριότητες κλπ) είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα;

ΓΜ: *Πάρα πολύ αναγνωρίσιμα και κατανοητά τα εικονίδια. Επιτελούν σωστά το ρόλο τους.*

ΤΗ: *Τα εικονίδια που χρησιμοποιούνται σε όλο το εκπαιδευτικό υλικό είναι αναγνωρίσιμα και κατανοητά όπως και τα κουμπιά.*

ΝΚ: *Ναι τα εικονίδια που υπάρχουν στο εκπαιδευτικό υλικό είναι αναγνωρίσιμα, κατανοητά και με τα χρώματα που έχουν δύναται να προκαλέσουν το ενδιαφέρον των μαθητών.*

ΛΤ: *Ναι είναι πολύ αναγνωρίσιμα και κατανοητά. Για παράδειγμα, το εικονίδιο που οδηγεί στις πληροφορίες.*

ΠΦ: *Ναι είναι εύχρηστα και κατανοητά, όπως και τα κουμπιά που υπάρχουν στο εκπαιδευτικό υλικό.*

Γ.3. Η πλοήγηση στο Ε.Υ. είναι εύκολη;

ΓΜ: *Ναι το υλικό είναι εύκολο στην πλοήγησή του.*

«Ευτυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

ΤΠ: *Ναι. Υπάρχει εύκολη πλοήγηση, καθώς δίνονται οι απαραίτητες οδηγίες, ενώ υπάρχουν και εύχρηστα κουμπιά-εικονίδια.*

ΝΚ: *Μπορεί κανείς να πλοηγηθεί εύκολα στο εκπαιδευτικό υλικό, καθώς τα κουμπιά και τα εικονίδια είναι πολύ κατανοητά.*

ΛΤ: *Η πλοήγηση στο εκπαιδευτικό υλικό είναι εύκολη, καθώς δίνονται στην αρχή σαφείς οδηγίες.*

ΠΦ: *Βεβαίως και η πλοήγηση στο εκπαιδευτικό υλικό είναι εύκολη, καθώς τα κουμπιά και τα εικονίδια που χρησιμοποιούνται είναι κατανοητά, ενώ παρέχονται και οι κατάλληλες οδηγίες.*

Γ.4. Οι υπερσύνδεσμοι του Ε.Υ. οδηγούν στο αναμενόμενο περιεχόμενο;

ΓΜ: *Οι υπερσύνδεσμοι οδηγούν στο αναμενόμενο περιεχόμενο.*

ΤΠ: *Όλοι οι υπερσύνδεσμοι οδηγούν στο αναμενόμενο περιεχόμενο. Κατά την πλοήγηση μου δεν συνάντησα κάποιο λάθος.*

ΝΚ: *Ναι οι υπερσύνδεσμοι οδηγούν στο αναμενόμενο περιεχόμενο.*

ΛΤ: *Φυσικά, όλοι οι υπερσύνδεσμοι οδηγούν στο αναμενόμενο περιεχόμενο. Δεν εντόπισα κάποιο λάθος.*

ΠΦ: *Ναι οι υπερσύνδεσμοι οδηγούν στο αναμενόμενο περιεχόμενο.*

Δ. Το Ε.Υ. υποστηρίζει - καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του

Δ.1. Παρέχονται συμβουλές για το πώς να μελετηθεί το εκπαιδευτικό υλικό;

ΓΜ: *Ναι παρέχονται συμβουλές για το πώς να μελετηθεί το υλικό, τόσο κατά την είσοδο στο Chamilo, όσο και στην παρουσίαση της θεματικής ενότητας.*

ΤΠ: *Φυσικά, και στην αρχή της ενότητας δίνονται συμβουλές, αλλά και κατά τη διάρκεια μελέτης του υλικού.*

ΝΚ: *Ναι, δίνονται συμβουλές μελέτης του υλικού και επίλυσης των ασκήσεων που υπάρχουν σε αυτό.*

«Ευτυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

ΛΤ: Ναι φυσικά και παρέχονται συμβουλές π.χ. από πού οι μαθητές θα ξεκινήσουν τη μελέτη τους, ποια κουμπιά θα πατήσουν κ.α.

ΠΦ: Βέβαια και υπάρχουν. Ακόμη και ένας μαθητής που δεν έχει ιδέα από υπολογιστές μπορεί να μελετήσει με ευκολία το υλικό, αφού τα πάντα επεξηγούνται.

Δ.2. Το Ε.Υ. υποστηρίζει τον εκπαιδευόμενο προκειμένου να δώσει έμφαση σε συγκεκριμένα σημεία (Υπάρχουν πλαίσια ή έντονη γραφή (σήμανση) ώστε να τονίζονται σημαντικές έννοιες);

ΓΜ: Στο εκπαιδευτικό υλικό υπάρχει εναλλαγή χρωμάτων για να δίνεται έμφαση σε σημαντικά σημεία της ενότητας.

ΤΠ: Ναι υπάρχει έντονη γραφή και χρήση πλαισίων, ώστε να ξεχωρίζουν μερικά σημεία της ενότητας, τα πιο σημαντικά.

ΝΚ: Ναι υπάρχει επισήμανση λέξεων και σημείων, που δείχνουν στους μαθητές ότι οι συγκεκριμένες πληροφορίες είναι σημαντικές και θα πρέπει να τις προσέξουν.

ΛΤ: Φυσικά, υπάρχει έντονη γραφή και χρήση πλαισίων που βοηθούν τους μαθητές να καταλάβουν σε ποια σημεία πρέπει να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή.

ΠΦ: Ναι υπάρχουν σημεία που τονίζονται με bold, ώστε να τα προσέξουν περισσότερο οι μαθητές.

Δ.3. Στο Ε.Υ. υπάρχουν επεξηγηματικά σχόλια τα οποία υποστηρίζουν τον σπουδαστή στη μελέτη του;

ΓΜ: Σε όλο το υλικό υπάρχουν επεξηγηματικά σχόλια, όπως και συμβουλές μελέτης του.

ΤΠ: Ναι υπάρχουν επεξηγηματικά σχόλια, κυρίως στο σημείο που γίνεται η επεξήγηση των εικονιδίων, αλλά και στα δραστηριότητες.

ΝΚ: Ναι το υλικό είναι πολύ κατανοητό, καθώς υπάρχουν επεξηγήσεις μέσα σε αυτό, είτε αυτές αφορούν τον τρόπο μελέτης του υλικού ή ορισμένα δυσνόητα σημεία της ενότητας με την παράθεση παραδειγμάτων.

ΛΤ: Ναι επεξηγούνται τόσο τα εικονίδια που χρησιμοποιούνται όπως και έννοιες του μαθήματος.

ΠΦ: Κανένας μαθητής δεν μπορεί να έχει απορίες τόσο για τον τρόπο μελέτης του υλικού, όσο και για την κατανόηση της θεματικής ενότητας, αφού υπάρχουν τα απαραίτητα επεξηγηματικά σχόλια σε αυτό.

Ε. Το Ε.Υ υποστηρίζει την αλληλεπίδραση με τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του

Ε.1. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εκφράσει τις δικές απόψεις (κρίσεις) πάνω σε σημαντικά ζητήματα;

ΓΜ: Στο εκπαιδευτικό υλικό υπάρχει μία δραστηριότητα που ενθαρρύνει τον μαθητή να εκφράσει τη δική του θέση σε ένα ζήτημα.

ΤΠ: Υπάρχει μία δραστηριότητα κριτικής σκέψης, που καλεί τους μαθητές να γράψουν την άποψή τους πάνω στο θέμα των λέξεων που σχηματίζονται με αχώριστα μόρια.

ΝΚ: Υπάρχει μία δραστηριότητα κριτικής ανάπτυξης, που ωθεί τους μαθητές να σκεφτούν και να πουν την άποψή τους.

ΛΤ: Ναι περίπου στην αρχή της ενότητας υπάρχει μία δραστηριότητα ανάπτυξης κριτικής σκέψης των μαθητών. Όμως δεν υπάρχει άλλη μέσα στο υλικό.

ΠΦ: Ναι είναι η 2η δραστηριότητα του υλικού.

Ε.2. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να διατυπώνει τις δικές του ερωτήσεις πάνω σε σημαντικά ζητήματα;

ΓΜ: Δεν υπάρχει μία τέτοια δραστηριότητα στο εκπαιδευτικό υλικό, ίσως γιατί το μάθημα αφορά ένα γραμματικό φαινόμενο και δεν είναι τόσο θεωρητικό.

ΤΠ: Δεν υπάρχουν τέτοιες δραστηριότητες στο εκπαιδευτικό υλικό. Η θεματική ενότητα δεν βοηθάει την διατύπωση ερωτημάτων πάνω σε κάποια ζητήματα. Ωστόσο, θα μπορούσε να ενταχθεί και μία τέτοια άσκηση στο υλικό.

ΝΚ: Δεν υπάρχει τέτοιου είδους δραστηριότητας. Θα μπορούσε όμως να δημιουργηθεί.

ΛΤ: Δεν υπάρχει τέτοια δραστηριότητα στο υλικό. Ίσως θα έπρεπε να προστεθεί.

ΠΦ: Δεν υπάρχει τέτοια δραστηριότητα. Έμμεσα η δραστηριότητα ανάπτυξης κριτικής σκέψης μπορεί να οδηγήσει τους μαθητές να διατυπώσουν τα δικά τους ερωτήματα.

Ε.3. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εμπλακεί συναισθηματικά με βάση τα προσωπικά του ενδιαφέροντα;

ΓΜ: Η φύση του μαθήματος και η θεματική ενότητα δεν βοηθούν ώστε να ενταχθούν δραστηριότητες που να εμπλέκουν συναισθηματικά τον μαθητή.

ΤΠ: Δεν υπάρχουν τέτοιες δραστηριότητες καθώς η θεματική ενότητα διδάσκει κάτι συγκεκριμένο.

ΝΚ: Ο μαθητής δεν εμπλέκεται συναισθηματικά σε καμία δραστηριότητα, καθώς η φύση του μαθήματος δεν βοηθάει σε αυτό.

ΛΤ: Όχι δεν υπάρχουν τέτοιου είδους δραστηριότητες μέσα στο υλικό, θα μπορούσε να δημιουργηθεί μία που να βασίζεται στα προσωπικά ενδιαφέροντα του μαθητή.

ΠΦ: Νομίζω ότι δεν υπάρχουν τέτοιες δραστηριότητες στο εκπαιδευτικό υλικό. Καλό θα ήταν, ωστόσο, να προσεθούν.

Ε.4. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ανταλλάξει απόψεις με τους άλλους εκπαιδευόμενους;

ΓΜ: Ναι υπάρχουν δραστηριότητες που εννοούν την αλληλεπίδραση των μαθητών μεταξύ τους και την ανταλλαγή απόψεων.

ΤΠ: Φυσικά, αν θυμάμαι καλά σε τρεις δραστηριότητες προωθούν την ανταλλαγής απόψεων μεταξύ των μαθητών.

ΝΚ: Ναι μεταξύ άλλων δραστηριοτήτων υπάρχουν και αυτές οι δραστηριότητες που πέρα από τη γνώση προωθούν και την ανταλλαγή απόψεων.

ΛΤ: Ναι υπάρχουν μέσα στο υλικό δραστηριότητες που συμβάλλουν στην ανταλλαγή απόψεων των μαθητών.

ΠΦ: Φυσικά, αυτό επιτυγχάνεται με δύο δραστηριότητες.

Ε.5. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να θεωρήσει τον εαυτό του ως μέλος μιας κοινωνικής ομάδας που έχει συγκεκριμένες ανάγκες και προσδοκίες;

ΓΜ: *Ναι όπως είπα και προηγουμένως υπάρχουν δραστηριότητες που βοηθούν τον μαθητή να γίνει μέλος μιας κοινωνικής ομάδας.*

ΤΠ: *Ναι οι δραστηριότητες αλληλεπίδρασης μεταξύ των μαθητών βοηθούν σε αυτό.*

ΝΚ: *Όπως προείπα υπάρχουν τέτοιες δραστηριότητες.*

ΛΤ: *Ναι ορισμένες δραστηριότητες προσπαθούν να εντάξουν τους μαθητές σε μία κοινωνική ομάδα.*

ΠΦ: *Ναι μέσα από τρεις δραστηριότητες προωθείται η ένταξη των μαθητών σε μια κοινωνική ομάδα.*

Ε.6. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ενσωματώσει / εμπλουτίσει τις απόψεις του σε αυτό;

ΓΜ: *Δεν υπάρχουν τέτοιες δραστηριότητες στο εκπαιδευτικό υλικό.*

ΤΠ: *Έμμεσα μπορεί να συμβεί αυτό με τις δραστηριότητες που υπάρχουν, άμεσα όμως κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει.*

ΝΚ: *Δεν υπάρχουν τέτοιες δραστηριότητες. Αυτό μπορεί να συμβαίνει καθώς το υλικό αφορά ένα γλωσσικό μάθημα.*

ΛΤ: *Όχι δεν υπάρχουν τέτοιες δραστηριότητες.*

ΠΦ: *Όχι δεν υπάρχουν τέτοιες δραστηριότητες που να δίνουν τη δυνατότητα στον μαθητή να ενσωματώσει σε αυτό τις απόψεις του.*

Στ. Το Ε.Υ. παρέχει δυνατότητα Αναστοχασμού - Αυτοαξιολόγησης στον εκπαιδευόμενο

Στ.1. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευόμενου;

«Ευτυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

ΓΜ: *Ναι πολλές δραστηριότητες που υπάρχουν σε αυτό, στοχεύουν στην αυτοαξιολόγηση του μαθητή.*

ΤΠ: *Ναι οι περισσότερες δραστηριότητες του εκπαιδευτικού υλικού έχουν αυτό ως στόχο.*

ΝΚ: *Ναι οι δραστηριότητες συμπλήρωσης κενών, πολλαπλής επιλογής, οι ανακεφαλαιωτικές δραστηριότητες δίνουν αυτή τη δυνατότητα στο μαθητή.*

ΛΤ: *Φυσικά, είναι πολλές οι δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης που υπάρχουν στο εκπαιδευτικό υλικό.*

ΠΦ: *Σαφώς και υπάρχουν τέτοιου είδους δραστηριότητες και είναι και οι περισσότερες έτσι.*

Στ.2. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την ανάπτυξη της αυτόνομης κριτικής σκέψης του εκπαιδευόμενου;

ΓΜ: *Ναι η ανάπτυξη αυτόνομης κριτικής σκέψης προωθείται μέσα από την αντίστοιχη δραστηριότητα ανάπτυξης κριτικής σκέψης που υπάρχει στο υλικό.*

ΤΠ: *Ναι η δραστηριότητα ανάπτυξης κριτικής σκέψης συμβάλλει σε αυτό.*

ΝΚ: *Η δραστηριότητα ανάπτυξης κριτικής σκέψης μπορεί να θεωρηθεί και δραστηριότητα ανάπτυξης αυτόνομης κριτικής σκέψης.*

ΛΤ: *Ναι η δραστηριότητα ανάπτυξης κριτικής σκέψης για την ένταξη των αχώριστων μορίων στην παραγωγή ή στη σύνθεση βοηθάει σε αυτό.*

ΠΦ: *Ναι όπως είπα και προηγουμένως η 2η δραστηριότητα οδηγεί στην ανάπτυξη αυτόνομης κριτικής σκέψης.*

Στ.3. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την ανάπτυξη διάυλων επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση του εκπαιδευόμενου;

ΓΜ: *Στο εκπαιδευτικό υλικό υπάρχουν τέτοιες δραστηριότητες που επιτρέπουν την ανατροφοδότηση του μαθητή μέσα από ένα διάλογο επικοινωνίας.*

«Ευτυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

ΤΠ: Ναι φυσικά και υπάρχουν τέτοιες δραστηριότητες. Όπως οι δραστηριότητες αλληλεπίδρασης με τους συμμαθητές τους, οι οποίες παρέχουν ανατροφοδότηση σε κάθε μαθητή.

ΝΚ: Ναι υπάρχουν τέτοιου είδους δραστηριότητες, που παρέχουν άμεση ανατροφοδότηση στον μαθητή μέσα από την ανάπτυξη διάυλου επικοινωνίας.

ΛΤ: Φυσικά, οι δραστηριότητες που εμπλέκουν τους μαθητές μεταξύ τους, τους παρέχουν συνάμα και ανατροφοδότηση.

ΠΦ: Ναι αυτές που συμβάλλουν στην αλληλεπίδραση των μαθητών μεταξύ τους, παρέχουν στους ίδιους και ανατροφοδότηση.

Στ.4. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να συσχετίσει τα νέα δεδομένα με τη δική του πραγματικότητα;

ΓΜ: Δεν υπάρχουν τέτοιου είδους δραστηριότητες μέσα στο εκπαιδευτικό υλικό.

ΤΠ: Άμεσα αυτό δεν επιτυγχάνεται από καμία δραστηριότητα του εκπαιδευτικού υλικού, ίσως μόνο έμμεσα.

ΝΚ: Όχι δεν υπάρχουν τέτοιου είδους δραστηριότητες, γεγονός που μπορεί να οφείλετε στη φύση της θεματικής ενότητας.

ΛΤ: Νομίζω ότι δεν υπάρχουν τέτοιες δραστηριότητες.

ΠΦ: Δεν υπάρχουν δραστηριότητες που να ενθαρρύνουν τον μαθητή να συσχετίζει τα νέα δεδομένα με τη δική του πραγματικότητα.

Στ.5. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εφαρμόσει τη νέα γνώση στη δική του πραγματικότητα;

ΓΜ: Ίσως ο μαθητής μέσα από τις δραστηριότητες που υπάρχουν στο εκπαιδευτικό υλικό μπορεί να εφαρμόσει όσο έμαθε στο μέλλον.

ΤΠ: Ναι ο μαθητής μέσα από τη συμπλήρωση των δραστηριοτήτων του υλικού μπορεί να εφαρμόσει αργότερα, στη δική του πραγματικότητα, ό,τι έμαθε.

«Ευτυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

ΝΚ: *Ναι υπάρχουν τέτοιου είδους δραστηριότητες που βοηθούν το μαθητή να εφαρμόσει την νέα γνώση στη δική του πραγματικότητα στο μέλλον, καθώς θα ξέρει τι είναι σύνθετες λέξεις και τα είδη τους.*

ΛΤ: *Άμεσα δεν υπάρχουν τέτοιου είδους δραστηριότητες, όμως υπάρχουν δραστηριότητες που βοηθούν τον μαθητή να εφαρμόσει την γνώση που κατέκτησε στο μέλλον.*

ΠΦ: *Ναι υπάρχουν δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τον μαθητή να εφαρμόσει όσα έμαθε στη δική του πραγματικότητα.*

Ζ. Σκοπός / Προσδοκώμενα Αποτελέσματα

Ζ.1. Στο Ε.Υ. διατυπώνεται σαφώς ο σκοπός της κάθε διδακτικής ενότητας;

ΓΜ: *Στο εκπαιδευτικό υλικό διατυπώνεται με σαφήνεια ο σκοπός της διδακτικής ενότητας.*

ΤΠ: *Φυσικά, βρίσκεται και σε ξεχωριστή ενότητα μέσα στο εκπαιδευτικό υλικό.*

ΝΚ: *Ο σκοπός της διδακτικής ενότητας καθορίζεται με σαφήνεια στην αρχή του εκπαιδευτικού υλικού.*

ΛΤ: *Ναι, είναι σαφέστατος.*

ΠΦ: *Ναι. Είναι σαφής, καθώς είναι με ακρίβεια διατυπωμένος.*

Ζ.2. Στο Ε.Υ. διατυπώνονται σαφώς τα προσδοκώμενα αποτελέσματα σε κάθε διδακτική ενότητα;

ΓΜ: *Ναι διατυπώνονται με σαφήνεια τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.*

ΤΠ: *Φυσικά, όπως και ο σκοπός έτσι και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.*

ΝΚ: *Ναι, τα προσδοκώμενα αποτελέσματα διατυπώνονται με ακρίβεια.*

ΛΤ: *Ναι διατυπώνονται με ακρίβεια τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα.*

ΠΦ: *Διατυπώνονται με σαφήνεια και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.*

Ζ.3. Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο γνώσεων;

«Ευτυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

ΓΜ: *Ναι τον παρακινούν σε επίπεδο γνώσεων.*

ΤΠ: *Φυσικά, αναφέρεται άλλωστε και στην ενότητα με τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.*

ΝΚ: *Ναι. Στα εισαγωγικά στοιχεία δίνεται σαφής εξήγηση του τι θα αποκτήσει ο μαθητής σε επίπεδο γνώσεων.*

ΛΤ: *Παροτρύνουν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο γνώσεων.*

ΠΦ: *Ναι τον ωθούν σε επίπεδο γνώσεων.*

Ζ.4. Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο δεξιοτήτων;

ΓΜ: *Ναι τον παρακινούν και σε επίπεδο δεξιοτήτων.*

ΤΠ: *Ναι και σε αυτό το επίπεδο τον παρακινούν.*

ΝΚ: *Βέβαια, ακριβώς το ίδιο με τον σκοπό.*

ΛΤ: *Τον παροτρύνουν και σε επίπεδο δεξιοτήτων.*

ΠΦ: *Και σε επίπεδο δεξιοτήτων.*

Ζ.5. Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο στάσεων;

ΓΜ: *Ναι τον παρακινούν και σε επίπεδο στάσεων.*

ΤΠ: *Ναι αυτό συμβαίνει και στο επίπεδο των στάσεων.*

ΝΚ: *Ναι τον παρακινούν.*

ΛΤ: *Ναι και σε επίπεδο στάσεων.*

ΠΦ: *Και σε επίπεδο στάσεων.*

Ζ.6. Ο εκπαιδευόμενος ελέγχει την πρόοδό του με βάση τα προσδοκώμενα αποτελέσματα;

ΓΜ: *Ναι μπορεί όταν τελειώσει την μελέτη του να ανατρέξει στα προσδοκώμενα αποτελέσματα και να ελέγξει την πρόοδό του.*

ΤΠ: Ναι, το γεγονός ότι είναι μία ξεχωριστή ενότητα βοηθάει τον μαθητή να την επισκεφτεί όποτε θέλει και να δει τι έχει μάθει με βάση τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα.

ΝΚ: Ναι ανά πάσα ώρα και στιγμή ο μαθητής μπορεί να ελέγξει την πρόοδό του μέσω αυτών.

ΛΤ: Ναι μπορεί να ελέγξει την πρόοδό του όποτε θέλει.

ΠΦ: Φυσικά. Τον καθοδηγούν και τον βοηθούν να ελέγξει τις γνώσεις του.

2^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης;

Α. Αρχές Πολυμεσικής Μάθησης

A.1. Στο Ε.Υ. υπάρχει συνδυασμός κείμενου και εικόνας για την παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου;

ΓΜ: Ναι υπάρχει συνδυασμός κειμένου και εικόνας.

ΤΠ: Ναι υπάρχει σε όλες τις διαφάνειες.

ΝΚ: Ναι υπάρχει και οπτική απεικόνιση του κειμένου.

ΛΤ: Ναι συνδυάζονται τα κείμενα με τις εικόνες.

ΠΦ: Φυσικά και συνδυάζονται.

A.2. Στο Ε.Υ. η χρήση των εικόνων σας βοηθάει να κατανοήσετε το γνωστικό αντικείμενο;

ΓΜ: Ναι βοηθάει, όπως και τα διάφορα σχήματα που χρησιμοποιούνται στο υλικό.

ΤΠ: Ναι. Τα παιδιά είναι πιο εύκολο να κατανοήσουν το μάθημα μέσα από εικόνες και αυτό επιτυγχάνεται στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό. Θα μπορούσαν όμως να υπάρχουν και περισσότερες.

«Ευτυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

ΝΚ: *Ναι οι εικόνες που χρησιμοποιούνται στο υλικό συμβάλλουν στην κατανόηση του γνωστικού αντικειμένου.*

ΛΤ: *Φυσικά. Γι' αυτό άλλωστε χρησιμοποιούνται στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό.*

ΠΦ: *Ναι οι εικόνες συμβάλλουν στην κατανόηση του γνωστικού αντικειμένου.*

Α.3. Στο Ε.Υ. υπάρχουν στοιχεία αφήγησης (μονόλογος, διάλογος, περιγραφή, σχόλια κ.ά.);

ΓΜ: *Ναι υπάρχει αφήγηση και μονόλογος. Δεν υπάρχει διάλογος. ίσως γιατί το υλικό μελετάται ασύγχρονα.*

ΤΠ: *Ναι υπάρχουν στοιχεία αφήγησης.*

ΝΚ: *Ναι. Κυριαρχεί όμως η αφήγηση.*

ΛΤ: *Ναι υπάρχει η περιγραφή, η αφήγηση και τα σχόλια.*

ΠΦ: *Ναι υπάρχουν στοιχεία αφήγησης όπως μονόλογος, αφήγηση κ.α.*

Α.4. Στο Ε.Υ. συμπεριλαμβάνονται μη σχετικές πληροφορίες (λέξεις, εικόνες, ήχοι) με το γνωστικό αντικείμενο;

ΓΜ: *Στο εκπαιδευτικό υλικό που μελέτησα, όλες οι πληροφορίες σχετίζονται με το γνωστικό αντικείμενο.*

ΤΠ: *Όχι δεν υπάρχουν. Όλες οι πληροφορίες που περιέχονται, είτε με τη μορφή εικόνας, είτε με τη μορφή κειμένου ή ήχου είναι συναφείς με το γνωστικό αντικείμενο.*

ΝΚ: *Όχι δεν υπάρχουν μη σχετικές πληροφορίες στο εκπαιδευτικό υλικό.*

ΛΤ: *Όλα τα κείμενα, οι εικόνες, οι ήχοι είναι σχετικά με τη θεματική ενότητα που μελετάται.*

ΠΦ: *Όχι. όλες οι πληροφορίες συνδέονται με το αντικείμενο μελέτης του υλικού.*

Α.5. Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση φιλικής γλώσσας;

ΓΜ: *Ναι, όπως έχω ήδη πει, η γλώσσα του εκπαιδευτικού υλικού είναι απλή, κατανοητή και φιλική προς τους μαθητές.*

ΤΠ: *Φυσικά, αφού χρησιμοποιείται απλό λεξιλόγιο και έτσι οι μαθητές μπορούν εύκολα να κατανοήσουν το περιεχόμενο του υλικού.*

«Ευτυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

ΝΚ: *Ναι. Η γλώσσα είναι απλή, κατανοητή και φιλική.*

ΛΤ: *Ναι. Χρησιμοποιούνται απλές λέξεις που κάνουν τη γλώσσα του υλικού φιλική προς τους αναγνώστες του.*

ΠΦ: *Ναι. Είναι πολύ φιλική, με απλό καθημερινό λεξιλόγιο.*

A.6. Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση δεύτερου προσώπου;

ΓΜ: *Ναι, ειδικά στο σημείο που παρουσιάζεται η μικρή μαθήτρια, η Νόρα.*

ΤΠ: *Σε όλο σχεδόν το εκπαιδευτικό υλικό χρησιμοποιείται το β' πρόσωπο, για αυτό άλλωστε η γλώσσα είναι ιδιαίτερα φιλική.*

ΝΚ: *Ναι χρησιμοποιείται το β' πρόσωπο, κυρίως στην αρχή του εκπαιδευτικού υλικού, που παρουσιάζεται το κοριτσάκι.*

ΛΤ: *Ναι χρησιμοποιείται το β' πρόσωπο π.χ. στις δραστηριότητες.*

ΠΦ: *Ναι χρησιμοποιείται σε όλο σχεδόν το υλικό το β' πρόσωπο.*

A.7. Στο Ε.Υ. γίνεται ηχητική παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου;

ΓΜ: *Σε όλο το εκπαιδευτικό υλικό υπάρχει ηχητική παρουσίαση από τον σχεδιαστή του.*

ΤΠ: *Ναι σε όλες τις διαφάνειες μπορεί κανείς να ακούσει ό,τι έχει γραφτεί, πατώντας το αντίστοιχο κουμπί.*

ΝΚ: *Σε όλο το εκπαιδευτικό υλικό υπάρχει ηχητική παρουσίαση των κειμένων.*

ΛΤ: *Ναι. Σε κάθε διαφάνεια μπορεί ο μαθητής να ακούσει ηχογραφημένο το κείμενο, αντί να το διαβάσει.*

ΠΦ: *Φυσικά, πατώντας σε κάθε διαφάνεια το κουμπί του ήχου μπορείς να ακούσεις το μάθημα αντί να το διαβάσεις.*

A.8. Στο Ε.Υ. το ύφος της ηχητικής παρουσίασης είναι φιλικό για τον εκπαιδευόμενο;

ΓΜ: *Ναι το ύφος της ηχητικής παρουσίασης είναι ιδιαίτερα φιλικό και συνάδει με το ύφος όλης της παρουσίασης της ενότητας.*

«Ευτυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

ΤΠ: Ναι, είναι ιδιαίτερα φιλικό και συνδέεται με όλο το ύφος της ενότητας, που είναι απλό και φιλικό.

ΝΚ: Ναι φυσικά. Το ύφος της ηχητικής παρουσίασης είναι φιλικό και καλεί τον μαθητή να μάθει ακούγοντας.

ΛΤ: Ναι είναι φιλικό όπως και το ύφος όλης της ενότητας.

ΠΦ: Ναι είναι φιλικό και κατανοητό για τους μαθητές.

Α.9. Στο Ε.Υ. εμφανίζεται ένας φιλικός χαρακτήρας (avatar) που ενισχύει τη διαδικασία μάθησης των εκπαιδευόμενων;

ΓΜ: Ναι υπάρχει η Νόρα που είναι μία μικρή μαθήτριά που στην αρχή της ενότητας εξηγεί στα παιδιά ότι θα τους βοηθήσει να μάθουν.

ΤΠ: Ναι ένα γλυκό κοριτσάκι, η Νόρα, που καλεί τους μαθητές να ξεκινήσουν μαζί το ταξίδι στη γνώση.

ΝΚ: Ναι μια μικρή και γλυκιά μαθήτριά που κινεί το ενδιαφέρον των μαθητών.

ΛΤ: Ναι μια μαθητριά που εμφανίζεται που και που στο υλικό, σαν βοηθός των μαθητών.

ΠΦ: Ναι ένα πολύ γλυκό κορίτσι, που καθοδηγεί τους μαθητές και τους βοηθά να κατακτήσουν τη γνώση.

Α.10. Στο Ε.Υ. η παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου γίνεται τμηματικά;

ΓΜ: Ναι το υλικό παρουσιάζεται τμηματικά.

ΤΠ: Ναι παρουσιάζεται τμηματικά, στο μέγεθός της οθόνης όπως έχω πει.

ΝΚ: Ναι είναι χωρισμένο σε διαφάνειες και παρουσιάζεται τμηματικά.

ΛΤ: Ναι παρουσιάζεται τμηματικά.

ΠΦ: Ναι για αυτό άλλωστε υπάρχουν και τόσες διαφάνειες, αλλιώς θα ήταν ένα ενιαίο κείμενο.

A.11. Στο Ε.Υ. υπάρχουν διαδραστικές δραστηριότητες που παρέχουν ανατροφοδότηση στους εκπαιδευόμενους;

ΓΜ: *Ναι οι περισσότερες δραστηριότητες του υλικού προσφέρουν άμεση ανατροφοδότηση, επομένως είναι διαδραστικές.*

ΤΠ: *Ναι υπάρχουν διαδραστικές δραστηριότητες σε όλο το υλικό, που κινούν το ενδιαφέρον των μαθητών.*

ΝΚ: *Βέβαια, όπως και διαδραστικό βίντεο, που περιέχει και αυτό τέτοιου είδους δραστηριότητες.*

ΛΤ: *Ναι, όλο το εκπαιδευτικό υλικό περιέχει τέτοιες ασκήσεις που παρέχουν άμεσο έλεγχο των απαντήσεων του μαθητή.*

ΠΦ: *Ναι, σε όλο το υλικό υπάρχουν διαδραστικές δραστηριότητες που ελέγχουν άμεσα την γνώση των μαθητών.*

A.12. Στο Ε.Υ. υπάρχουν μακροσκελή κείμενα για την παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου;

ΓΜ: *Τα κείμενα του υλικού δεν είναι μακροσκελή, ωστόσο θα μπορούσαν να παρουσιαστούν πιο συμπυκνωμένα.*

ΤΠ: *Δεν είναι και τόσο μεγάλα, όμως θα μπορούσαν να περιοριστούν και να γίνουν πιο περιεκτικά.*

ΝΚ: *Δεν είναι μακροσκελή, αλλά θα μπορούσαν οι πληροφορίες να λεχθούν πιο συνοπτικά.*

ΛΤ: *Ορισμένα σημεία χρειάζεται να χωριστούν ακόμη περισσότερο ή να συμπυκνωθούν.*

ΠΦ: *Μερικά σημεία, όντως, πρέπει να λεχθούν πιο συνοπτικά.*

A.13. Το Ε.Υ. παρέχει σαφείς οδηγίες στους εκπαιδευόμενους για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων και εργασιών;

ΓΜ: *Ναι υπάρχουν σαφείς οδηγίες σε κάθε μία από τις δραστηριότητες και τις εργασίες που περιέχονται στο εκπαιδευτικό υλικό.*

ΤΠ: *Ναι είναι σαφής ο τρόπος συμπλήρωσης των δραστηριοτήτων και των εργασιών.*

«Ευτυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

ΝΚ: *Ναι. Οι μαθητές δεν θα αντιμετωπίσουν κατά τη γνώμη μου κανένα πρόβλημα στην επίλυση των ασκήσεων.*

ΛΤ: *Ναι δίνονται σαφείς οδηγίες τόσο στις δραστηριότητες πολλαπλής επιλογής/ συ*

ΠΦ: *Ναι οι οδηγίες είναι σαφείς και ξεκάθαρες.μπλήρωσης κενών, όσο και στις εργασίες παραγωγής λόγου.*

A.14. Στο Ε.Υ. υπάρχουν στοιχεία επισήμανσης (έντονη γραφή, υπογράμμιση, χρωματισμός κ.ά.);

ΓΜ: *Ναι, όπως έχω ήδη πει υπάρχουν στοιχεία επισήμανσης.*

ΤΠ: *Ναι υπάρχουν στοιχεία επισήμανσης, που βοηθούν τους μαθητές να κατανοήσουν πια είναι τα σημαντικά σημεία της ενότητας.*

ΝΚ: *Ναι υπάρχει έντονη γραφή, πλαίσια, εναλλαγή χρωμάτων κ.α.*

ΛΤ: *Ναι. Σε κάθε διαφάνεια φαίνονται ποια είναι τα σημαντικά της σημεία, αφού είναι τονισμένα με μαύρο χρώμα.*

ΠΦ: *Ναι υπάρχουν στοιχεία επισήμανσης σε κάθε διαφάνεια.*

A.15. Στο Ε.Υ. υπάρχουν εισαγωγικές δραστηριότητες που βοηθούν στη μελέτη του γνωστικού αντικειμένου;

ΓΜ: *Ναι υπάρχουν και στο εισαγωγικό βίντεο και αμέσως μετά.*

ΤΠ: *Ναι υπάρχουν εισαγωγικές δραστηριότητες στην αρχή της ενότητας.*

ΝΚ: *Ναι υπάρχουν τέτοιου είδους δραστηριότητες.*

ΛΤ: *Φυσικά. Στην αρχή της θεματικής ενότητας.*

ΠΦ: *Ναι, εκεί που υπάρχει το εισαγωγικό βίντεο.*

3ο Ερευνητικό ερώτημα: Ποια είναι τα δυνατά σημεία του εκπαιδευτικού υλικού και ποιες προτάσεις υπάρχουν ως προς τη βελτίωσή του;

Δυνατά σημεία/Προτάσεις Βελτίωσης Ε.Υ

1. Ποια πιστεύετε ότι είναι τα τρία πιο δυνατά στοιχεία του εκπαιδευτικού υλικού;

ΓΜ: Πλήθος διαφορετικών δραστηριοτήτων, ποικιλία χρωμάτων, παροχή ανατροφοδότησης, συνδυασμός εικόνας, ήχου και βίντεο, δυνατότητα ανακεφαλαίωσης, γνωστοποίηση των στόχων

ΤΠ: Τα δυνατά σημεία του εκπαιδευτικού υλικού είναι τα χρώματα και το περιβάλλον που έχει δημιουργηθεί, κάνοντας τη μάθηση πιο διασκεδαστική.

ΝΚ: Εικόνα και ήχος.

ΛΤ: Εύχρηστο και ελκυστικό εκπαιδευτικό υλικό.

ΠΦ: Είμαι εντυπωσιασμένη γενικά από όλη την εικόνα του εκπαιδευτικού υλικού.

2. Γράψτε έως τρεις αλλαγές που προτείνετε προκειμένου να βελτιωθεί το εκπαιδευτικό υλικό.

ΓΜ: Περισσότερα παραδείγματα.

ΤΠ: Τίποτα

ΝΚ: Δεν χρήζει βελτίωσης

ΛΤ: Δεν έχω να προτείνω κάτι. Είναι πάρα πολύ καλό.

Παράρτημα Γ: «Ερωτήσεις προς Ομάδα Εστίασης»

Ερωτήσεις προς Ομάδα Εστίασης

Εισαγωγή

Αγαπητοί συμμετέχοντες,

αρχικά, θα ήθελα να σας ευχαριστήσω που συμφωνήσατε να είστε μέρος αυτής της Ομάδας Εστίασης. Είμαστε εδώ για να μιλήσουμε για το συμπληρωματικό Εκπαιδευτικό υλικό που σχεδιάστηκε, βασιζόμενο στην μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, με σκοπό τη διδασκαλία της θεματικής ενότητας της Νεοελληνικής Γλώσσας της Β' Γυμνασίου «Τα είδη των συνθέτων» και το οποίο αποτιμήσατε σε προηγούμενο χρόνο είτε με τη συμπλήρωση ενός ερωτηματολογίου, είτε με τη διεξαγωγή συνεντεύξεων.

Ωστόσο, στα πλαίσια της παρούσας έρευνας κρίθηκε σκόπιμο να διεξαχθεί η εν λόγω συζήτηση με ανοιχτές ερωτήσεις για να απαντήσετε όλοι ελεύθερα προκειμένου να εμβαθύνουμε στο θέμα και να αναλυθούν περαιτέρω τα ευρήματα που προέκυψαν από τις απαντήσεις σας στο ερωτηματολόγιο και στις διαδικτυακές συνεντεύξεις που δώσατε. Πιστεύω ότι με αυτόν τον τρόπο, θα μπορέσουμε να έχουμε πιο εμπειριστατωμένες πληροφορίες για κάθε ένα ερευνητικό ερώτημα και για καθέναν από τους θεματικούς τομείς που καλύπτονται στην έρευνα.

Ακόμη, θα ήθελα, να σας υπενθυμίσω ότι βασικός στόχος της παρούσας συνεδρίας είναι να συμμετέχετε ελεύθερα όλοι στη συζήτηση, καθώς οι απόψεις κάθε ατόμου είναι σημαντικές. Επομένως, σκοπός της συγκεκριμένης συζήτησης είναι να ακουστεί ένα ευρύ φάσμα απόψεων, όπου

όλοι εσείς οι συμμετέχοντες θα εκφράσετε με ειλικρίνεια τις απόψεις σας, καθώς δεν επιδιώκεται η συναίνεση, αλλά ο γόνιμος διάλογος.

Συνακόλουθα, θα ήθελα να σας ενημερώσω ότι οι απαντήσεις σας θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για τους σκοπούς αυτής της έρευνας, ενώ τα προσωπικά σας στοιχεία δεν πρόκειται να δημοσιευτούν. Τέλος, θα ήθελα να σας επισημάνω ότι η συνομιλία μας θα διαρκέσει περίπου 90 λεπτά και θα καταγραφεί για λόγους επεξεργασίας των δεδομένων σε μεταγενέστερο χρόνο.

Σας ευχαριστώ και πάλι για το χρόνο που θα αφιερώσετε και τη συμμετοχή σας στην έρευνα!

1^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;

Επιστημονική συνοχή / Τεκμηρίωση του Ε.Υ.

1. Κατά τη γνώμη σας, έχουν επιλεγεί οι κατάλληλες βιβλιογραφικές πηγές;

Ε3: Οι πληροφορίες που περιέχονται στο υλικό σχετίζονται με τη βιβλιογραφία που αναφέρεται στο υλικό και η οποία περιλαμβάνει το βιβλίο και τη γραμματική που χρησιμοποιούν οι μαθητές στο σχολείο, που είναι άμεσα συνδεδεμένη με τη συγκεκριμένη θεματική ενότητα.

NK: Με το να χρησιμοποιούνται το σχολικό εγχειρίδιο και η γραμματική της Νεοελληνικής Γλώσσας της Β' Γυμνασίου ως βιβλιογραφικές πηγές το εκπαιδευτικό υλικό τεκμηριώνεται απόλυτα, καθώς συμβαδίζει με το Αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών.

ΛΤ: Οι βιβλιογραφικές πηγές που αναφέρονται στο υλικό συνδέονται άμεσα με το περιεχόμενο της θεματικής ενότητας που μελετά το εκπαιδευτικό υλικό, καθώς ως βιβλιογραφικές πηγές χρησιμοποιούνται κυρίως τα σχολικά εγχειρίδια.

«Ευτυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

2. Τι βιβλιογραφικές πηγές θα προτεινάτε εσείς ώστε να τεκμηριωθούν απόλυτα οι πληροφορίες που περιέχονται στο εκπαιδευτικό υλικό;

E3: Θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν οι ιστοσελίδες που δίνει το Υπουργείο Παιδείας.

NK: Θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί η ιστοσελίδα Ελληνικός Πολιτισμός που περιέχει πολλά παραδείγματα για το συγκεκριμένο θέμα.

ΛΚ: Καλό θα ήταν να αξιοποιηθεί υλικό που προτείνεται από το Υπουργείο Παιδείας όπως η εκπαιδευτική τηλεόραση.

3. Νομίζετε ότι η παράθεση των 2 αντιτιθέμενων απόψεων πάνω στο ζήτημα της ένταξης των λέξεων με τα αχώριστα μόρια είναι επαρκής ή χρειάζεται περαιτέρω επεξήγηση;

E3: Όχι, νομίζω ότι οι μαθητές μπορούν εύκολα να κατανοήσουν τις δύο αντιτιθέμενες απόψεις.

NK: Ίσως, θα μπορούσαν να εξηγηθούν πιο απλά. Να χρησιμοποιηθεί δηλαδή πιο απλό λεξιλόγιο.

ΛΤ: Θεωρώ ότι οι αντιτιθέμενες απόψεις έχουν παρουσιαστεί επαρκώς και δεν χρειάζεται κάποια διευκρίνιση.

4. Κατά τη γνώμη σας πως μπορεί να επιτευχθεί περαιτέρω η ερμηνεία και η κριτική συζήτηση πληροφοριών;

E3: Κατά τη γνώμη μου τα γραμματικά φαινόμενα ερμηνεύονται με κάθε τρόπο και υπάρχει κριτική συζήτηση. Ωστόσο, αν υπήρχαν στο εκπαιδευτικό υλικό περισσότερες δραστηριότητες ανάπτυξης κριτικής σκέψης θα μπορούσε να επιτευχθεί περαιτέρω η ερμηνεία και η κριτική συζήτηση πληροφοριών.

NK: Ίσως μέσα από δραστηριότητες που προωθούν την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης θα ευνοηθεί η ερμηνεία και η κριτική συζήτηση πληροφοριών.

ΛΤ: Καλό θα ήταν να είχε δοθεί περισσότερο έμφαση στην ερμηνεία και κριτική συζήτηση στο ζήτημα των αχώριστων μορίων ίσως με περισσότερες δραστηριότητες κριτικής σκέψης ή προώθησης του διαλόγου μεταξύ των μαθητών.

5. Πιστεύετε ότι θα μπορούσε να προστεθεί κάποια άλλη πηγή που θα συνέβαλε στην περαιτέρω μελέτη της συγκεκριμένης θεματικής ενότητας;

Ε3: Κατά τη γνώμη μου, όπως είπα και προηγουμένως, το μόνο που θα μπορούσε να αξιοποιηθεί και να συμβάλει στην περαιτέρω μελέτη της συγκεκριμένης θεματικής ενότητας είναι οι ιστοσελίδες που προτείνει το Υπουργείο Παιδείας.

ΝΚ: Ναι, οι ιστοσελίδες που προτείνει το Υπουργείο Παιδείας π.χ. το Φωτόδεντρο, μπορούν να φανούν χρήσιμες στους μαθητές για περαιτέρω μελέτη της θεματικής ενότητας.

ΛΤ: Κι εγώ, θεωρώ ότι οι ιστοσελίδες του Υπουργείου Παιδείας μπορούν να αξιοποιηθούν για περαιτέρω μελέτη της συγκεκριμένης θεματικής ενότητας.

Το Ε.Υ. συμβάλει στην απλή και κατανοητή παρουσίαση του Γνωστικού Αντικειμένου

1. Κατά τη γνώμη σας, εκτός από το απλό λεξιλόγιο, τη χρήση του β' προσώπου και τη χρήση ζωηρών χρωμάτων υπάρχει κάτι άλλο που κάνει το ύφος της γραφής του εκπαιδευτικού υλικού φιλικό;

Ε3: Θεωρώ ότι όλα αυτά που έχουν ήδη ειπωθεί π.χ. τα χρώματα, η γραμματοσειρά είναι αυτό που κάνουν το ύφος της γραφής φιλικό και τη γραφή ευανάγνωστη.

ΝΚ: Νομίζω αυτά που έχουν ειπωθεί κάνουν το ύφος της γραφής φιλικό και τη γραφή ευανάγνωστη.

ΛΤ: Κατά την άποψή μου όσα έχουν ήδη λεχθεί βοηθούν ώστε το ύφος της γραφής να είναι φιλικό και η γραφή ευανάγνωστη.

2. Μπορείτε να δώσετε συγκεκριμένα παραδείγματα χρήσης προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών;

Ε3: Π.χ. στην αρχή του υλικού στο σημείο που λέει «η συγκεκριμένη διαφάνεια θα σε οδηγήσει...», «καθ' όλη τη διάρκεια της μελέτης σου» κ.α.

ΝΚ: Ακόμη, στο σημείο που λέει «πριν ξεκινήσεις την περιήγησή σου...», «που έφτιαξαν οι συμμαθητές σου».

«Ευτυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

ΛΤ: Στη δραστηριότητα που ξεκινάει με τη φράση «κατά τη γνώμη σου...». Επίσης, σε μία άλλη δραστηριότητα που λέει «Η παρούσα άσκηση πολλαπλής επιλογής σκοπό έχει να σε...».

3. Μπορείτε να τεκμηριώσετε την απάντησή σας ότι η γλώσσα που χρησιμοποιεί το εκπαιδευτικό υλικό είναι απλή με συγκεκριμένα παραδείγματα;

Ε3: Για παράδειγμα στην εισαγωγική δραστηριότητα η Νόρα λέει στον μαθητή «παρακολούθησε ένα βίντεο σχετικό με τις σύνθετες λέξεις...», «γράψε στο padlet, πατώντας τα κουμπιά...» κ.α.

ΝΚ: Π.χ. εκεί που λέει «μπορείς να πάρεις ιδέες από τους συμμαθητές σου...», «μπορείς να δεις παραδείγματα», «για να θυμηθείς τα μέρη του λόγου».

ΛΤ: «Για να βρούμε το αντικείμενο του ρήματος ρωτάμε τι...», «για να δεις τη γραμματική πάτησε εδώ». όμως χρησιμοποιεί και πιο σύνθετες λέξεις π.χ. ανατρέξεις, συνενώνονται, αποσαφήνιση κ.α.

4. Κατά τη γνώμη σας πώς μπορεί να επιτευχθεί ακόμη μεγαλύτερη πυκνότητα πληροφοριών, ώστε το υλικό να είναι ευχάριστο για μελέτη από τους μαθητές;

Ε3: Αν και όπως έχω απαντήσει και στην ερώτηση του ερωτηματολογίου, υπάρχουν μόνο οι απαραίτητες πληροφορίες της θεματικής ενότητας στο υλικό. Ωστόσο, θα μπορούσαν να παρουσιαστούν πιο επιγραμματικά τα είδη των συνθέτων.

ΝΚ: Κατά τη γνώμη μου θα μπορούσε να αφαιρεθεί η παράθεση των 2 αντιτιθέμενων απόψεων, γιατί ίσως κουράσει τους μαθητές μαζί με την αντίστοιχη δραστηριότητα.

ΛΤ: Ίσως αν παρουσιάζονταν πιο συνοπτικά τα διάφορα είδη των συνθέτων.

5. Ποιες διαφάνειες πιστεύετε ότι τείνουν να ξεφύγουν από το μέγεθος της οθόνης και ίσως θα χρειαζόταν να διορθωθούν;

Ε3: Δεν θεωρώ ότι καμία διαφάνεια τείνει να ξεφύγει από το μέγεθος της οθόνης.

ΝΚ: Ίσως η διαφάνεια 11 & 14.

ΛΤ: Θα συμφωνήσω κι εγώ για την διαφάνεια 11 και 14.

6. Κατά την άποψή σας, εκτός από κείμενο χρησιμοποιούνται και άλλα μέσα στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό. Πιστεύετε ότι υπάρχει ισορροπία στη χρήση των διαφόρων μέσων, η οποία θα διευκολύνει τη μελέτη του υλικού από τους μαθητές;

E3: Θεωρώ ότι στο εκπαιδευτικό υλικό υπερτερεί το κείμενο και όχι τόσο η εικόνα ή τα βίντεο. Όμως, αυτό δεν μπορώ να το χαρακτηρίσω ως λάθος σχεδιασμού του εκπαιδευτικού υλικού, καθώς το υλικό αναφέρεται σε ένα γλωσσικό ζήτημα που είναι δύσκολή η οπτικοποίησή του.

NK: Νομίζω, ότι υπερτερεί το κείμενο και ίσως θα ήταν καλύτερο να περιοριστεί λίγο η χρήση του και να ενταχθούν περισσότερες εικόνες στο υλικό, που θα οπτικοποιούν αυτό που μελετάται.

AT: Κι εγώ συμφωνώ ότι υπερτερεί το κείμενο και ίσως θα έπρεπε λίγο να περιοριστεί.

7. Θεωρείτε ότι οι εικόνες που χρησιμοποιούνται στο εκπαιδευτικό υλικό οπτικοποιούν το κείμενο μελέτης και συνάδουν με το γνωστικό αντικείμενο;

E3: Κατά τη γνώμη μου συνάδουν με το αντικείμενο μελέτης και κυρίως λειτουργούν ως επεξήγηση, όλων αυτών που έχουν λεχθεί.

NK: Εγώ πιστεύω ότι οπτικοποιούν το κείμενο και συνάδουν με όσα μελετώνται. Ένα παράδειγμα είναι οι εικόνες με τα παραδείγματα των σύνθετων λέξεων.

AT: Εγώ νομίζω ότι ίσως θα έπρεπε να έχουν αναζητηθεί περισσότερες εικόνες, ώστε να υπάρχει περισσότερη οπτικοποίηση. Όμως, οι εικόνες συνάδουν με το αντικείμενο μελέτης.

8. Θεωρείτε ότι ο συνδυασμός κειμένου, εικόνας και βίντεο στο εκπαιδευτικό υλικό είναι σωστός και ευνοεί τη μελέτη του υλικού από τους μαθητές;

E3: Θεωρώ, ότι ο συνδυασμός είναι σωστός, καθώς οι εικόνες, τα βίντεο και το κείμενο βρίσκονται στην κατάλληλη θέση και συνδυάζονται μεταξύ τους.

NK: Ο συνδυασμός κειμένου, εικόνας και βίντεο είναι σωστός και διευκολύνει τη μελέτη του υλικού από τους μαθητές.

ΛΤ: Ο συνδυασμός κειμένου, εικόνας και βίντεο μπορεί να χαρακτηριστεί πετυχημένος, καθώς προάγει τη γνώση. Ωστόσο, καλό θα ήταν να υπήρχαν περισσότερες εικόνες και βίντεο.

9. Κατά τη γνώμη σας, γιατί τα συγκεκριμένα χρώματα που έχουν επιλεγεί να χρησιμοποιηθούν στο εκπαιδευτικό υλικό εγείρουν, όπως είπατε, το ενδιαφέρον των μαθητών;

Ε3: Γιατί στα παιδιά αυτής της ηλικίας αρέσουν πολύ τα ζωηρά χρώματα, καθώς τους «ξυπνούν» το ενδιαφέρουν. Άλλωστε, και η μεθοδολογία της ΕξΑΕ δίνει έμφαση στην επιλογή χρωμάτων και κυρίως ζωντανών κατά τον σχεδιασμό εκπαιδευτικού υλικού.

ΝΚ: Η επιλογή ανοιχτών/ζωντανών χρωμάτων είναι το κλειδί της επιτυχίας, όταν έχει να κάνει με παιδιά. Για αυτό κι εγώ κάθε φορά στο μάθημά μου επιλέγω να χρησιμοποιώ ζωηρά χρώματα για να αφυπνίσω τους μαθητές μου.

ΛΤ: Τα ζωηρά χρώματα εξάπτουν τη φαντασία των μαθητών, για αυτό είναι πολύ σωστό να χρησιμοποιούνται σε κάθε προσπάθεια διδασκαλίας-μελέτης των μαθητών.

Ευχρηστία του Ε.Υ.

1. Κατά τη γνώμη σας, τι είναι αυτό που κάνει τα κουμπιά που χρησιμοποιήθηκαν στο εκπαιδευτικό υλικό να είναι αναγνωρίσιμα και κατανοητά;

Ε3: Κατά τη γνώμη μου τα κουμπιά που χρησιμοποιούνται είναι αναγνωρίσιμα από τους μαθητές, καθώς ό,τι απεικονίζουν δείχνουν π.χ. το κουμπί που δείχνει το στίτι είναι φυσικό να παραπέμπει στην αρχική σελίδα. Επίσης είναι κατανοητά, καθώς επεξηγούνται στην αρχή της ενότητας.

ΝΚ: Τα κουμπιά που χρησιμοποιούνται, όπως και τα εικονίδια είναι απλά και εύκολα αναγνωρίσιμα από τους μαθητές, καθώς παραπέμπουν ακριβώς στις διαφάνειες που απεικονίζουν και υπάρχουν σαφείς οδηγίες χρήσης τους.

ΛΤ: Νομίζω το γεγονός ότι χρησιμοποιούνται κουμπιά και εικονίδια που είναι απλά π.χ. το κουμπί του ήχου είναι αυτό που τα κάνει αναγνωρίσιμα και κατανοητά απ' όλους.

2. Μπορείτε να δώσετε συγκεκριμένα παραδείγματα αναγνωρίσιμων και κατανοητών εικονιδίων;

Ε3: Για παράδειγμα, το εικονίδιο που δείχνει μια φωτογραφία παραπέμπει στην προβολή φωτογραφιών. Έτσι, οι μαθητές εύκολα καταλαβαίνουν ότι πατώντας το συγκεκριμένο εικονίδιο θα δουν μπροστά τους φωτογραφίες.

ΝΚ: Ένα άλλο παράδειγμα αναγνωρίσιμου εικονιδίου είναι το εικονίδιο του ανοιχτού βιβλίου που πατώντας το οι μαθητές μεταβαίνουν στο σημειωματάριο.

ΛΤ: Εκτός από το εικονίδιο των πληροφοριών που είναι εύκολα αναγνωρίσιμο, υπάρχουν και τα δύο βέλη που οδηγούν στην προηγούμενη και στην επόμενη σελίδα.

3. Η πλοήγηση στο εκπαιδευτικό υλικό, όπως επισημάνετε και στις απαντήσεις σας στη συγκεκριμένη ερώτηση, είναι εύκολη. Ωστόσο, θα μπορούσατε να αναφέρετε συγκεκριμένα παραδείγματα που τεκμηριώνουν αυτή σας τη θέση;

Ε3: Φυσικά και η πλοήγηση στο υλικό είναι εύκολη, καθώς τόσο στην αρχή του μαθήματος στην πλατφόρμα Chamilo, όσο και στην αρχή της παρουσίαση της ενότητας δίνονται σαφείς οδηγίες χρήσης των εικονιδίων και των κουμπιών.

ΝΚ: Τα εικονίδια που χρησιμοποιούνται στο εκπαιδευτικό υλικό είναι πολύ κατανοητά, όπως και τα κουμπιά. Ακόμη, στην αρχή της ενότητας υπάρχει επεξήγηση των εικονιδίων και η μικρή μαθήτριά, Νόρα, εξηγεί στους μαθητές, ότι αν πατήσουν πάνω στα συγκεκριμένα εικονίδια θα μεταφερθούν στις αντίστοιχες ενότητες.

ΛΤ: Η πλοήγηση είναι εύκολη γιατί χρησιμοποιούνται απλά κουμπιά και εικονίδια, όπως τα 2 βέλη που οδηγούν στην προηγούμενη και στην επόμενη σελίδα αντίστοιχα. Άλλωστε υπάρχουν και οδηγίες χρήσης των παραπάνω.

4. Πιστεύετε ότι οι υπερσύνδεσμοι που χρησιμοποιούνται στο εκπαιδευτικό υλικό συνδέονται άμεσα με το αντικείμενο μελέτης του;

Ε3: Ναι φυσικά, οι υπερσύνδεσμοι οδηγούν κυρίως σε βιβλιογραφικές πηγές και βοηθούν τον μαθητή να κατανοήσει καλύτερα το υπό μελέτη θέμα.

ΝΚ: Φυσικά, αφού παραπέμπουν κυρίως στο σχολικό βιβλίο, στη γραμματική ή σε δραστηριότητες που συνδέονται άμεσα με τη θεματική ενότητα.

ΛΤ: Ναι γιατί οδηγούν σε διαφορετικές πηγές μελέτης της θεματικής ενότητας ή σε δραστηριότητες ανάπτυξης κριτικής σκέψης ή αλληλεπίδρασης με τους συμμαθητές τους με στόχο την κατάκτηση της γνώσης για τις σύνθετες λέξεις από τους ίδιους.

Το Ε.Υ. υποστηρίζει - καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του

1. Μπορείτε να δώσετε συγκεκριμένα παραδείγματα συμβουλών και επεξηγηματικών σχολίων που δίνονται μέσα στο εκπαιδευτικό υλικό;

Ε3: Για παράδειγμα επεξηγούνται τα εικονίδια και δίνονται συμβουλές από τον φιλικό χαρακτήρα (anatar) για το πώς οι μαθητές θα πλοηγηθούν στο υλικό πατώντας πάνω στα εικονίδια.

ΝΚ: Σε όλο το υλικό δίνονται συμβουλές και επεξηγήσεις. Για παράδειγμα, δίνονται οδηγίες συμπλήρωσης των ασκήσεων και παραδείγματα για να κατανοήσουν οι μαθητές τα είδη των συνθέτων.

ΛΤ: Για παράδειγμα, όπως έχω ήδη πει, δίνονται συμβουλές από πού θα ξεκινήσουν οι μαθητές τη μελέτη τους, ότι καλό θα ήταν να κρατούν σημειώσεις κατά τη διάρκεια του μαθήματος, αλλά και επεξηγήσεις εικονιδίων όπως ποια εικονίδια παραπέμπουν σε τι.

2. Πιστεύετε ότι όλες οι σημαντικές έννοιες/λέξεις της συγκεκριμένης ενότητας έχουν τονιστεί με έντονη γραφή ή με χρήση πλαισίων;

Ε3: Κατά τη γνώμη μου αν και δεν είμαι ειδικός για τη συγκεκριμένη θεματική ενότητα θεωρώ ότι όλα τα σημαντικά σημεία έχουν τονιστεί.

ΝΚ: Ναι σε κάθε διαφάνεια υπάρχει έντονη γραφή ή κάποιο πλαίσιο που εφιστά την προσοχή των μαθητών, ώστε να μελετήσουν ένα σημαντικό θέμα π.χ. τα μέρη του λόγου που βρίσκονται σε πλαίσιο.

ΛΤ: Οι λέξεις κλειδιά της συγκεκριμένης θεματικής ενότητας έχουν έντονη γραφή και ξεχωρίζουν. Κατά τη γνώμη μου δεν χρειάζεται να τονιστεί κάποιο άλλο σημείο της ενότητας, καθώς θα είναι υπερβολή.

Το Ε.Υ υποστηρίζει την αλληλεπίδραση με τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του

1. Στις απαντήσεις σας επισημάνετε ότι στο εκπαιδευτικό υλικό υπάρχει μία δραστηριότητα ανάπτυξης κριτικής σκέψης, ενώ υποστηρίζετε ότι δεν υπάρχει καμία δραστηριότητα που να ενθαρρύνει τους μαθητές στην διατύπωση δικών τους ερωτήσεων πάνω σε ορισμένα ζητήματα. Θα ήθελα, λοιπόν, να σας ρωτήσω αν θεωρείτε ότι είναι επαρκής η μία δραστηριότητα ανάπτυξης κριτικής σκέψης και αν θα μπορούσα να εντάξω στο εκπαιδευτικό υλικό δραστηριότητες που να προωθούν την διατύπωση ερωτημάτων από τους μαθητές.

Ε3: Πιστεύω ότι θα έπρεπε να υπάρχει μία ακόμη ερώτηση κρίσεως στους μαθητές, αλλά και μία δραστηριότητα που να τους ωθεί να διατυπώσουν τα δικά τους ερωτήματα.

ΝΚ: Κατά τη γνώμη μου είναι επαρκής η μία δραστηριότητα ανάπτυξης κριτικής σκέψης, καθώς η ενότητα που μελετάται αφορά ένα γλωσσικό ζήτημα που δεν αφήνει περιθώρια συζήτησης, αλλά και περιθώρια υποβολής ερωτήσεων από τους μαθητές.

ΛΤ: Θεωρώ ότι το συγκεκριμένο ζήτημα που μελετάται δεν προωθεί την ανάπτυξη κριτικής σκέψης. Επομένως, είναι επαρκής η ύπαρξη μίας τέτοιας δραστηριότητας, ενώ είναι λογικό να απουσιάζουν οι δραστηριότητες που προωθούν τη διατύπωση ερωτημάτων από την πλευρά των μαθητών.

2. Πιστεύετε ότι θα μπορούσε να δημιουργηθεί μία δραστηριότητα που να εμπλέκει συναισθηματικά τον μαθητή με βάση τα προσωπικά του ενδιαφέροντα; Αν ναι, τι έχετε να μου προτείνετε;

Ε3: Νομίζω ότι δεν θα μπορούσε να υπάρχει, γιατί η ίδια η ενότητα δεν βοηθάει σε αυτό.

ΝΚ: Όπως έχω ήδη πει, η φύση του μαθήματος δεν βοηθάει στη δημιουργία μιας τέτοιας δραστηριότητας. Επομένως, δεν έχω κάτι να προτείνω.

ΛΤ: Δύσκολη ερώτηση. Θεωρώ ότι αν βάζαμε τα παιδιά να γράψουν μία παράγραφο που να αναφέρουν π.χ. ποιο είναι το χόμπι τους, στην οποία να χρησιμοποιούν και σύνθετες λέξεις, ίσως έτσι τους εμπλέκαμε συναισθηματικά.

3. Στο εκπαιδευτικό υλικό υπάρχουν τρεις δραστηριότητες που ενθαρρύνουν την αλληλεπίδραση των μαθητών και την ένταξή τους σε μια κοινωνική ομάδα. Θεωρείτε ότι είναι επαρκής ο αριθμός τέτοιου είδους δραστηριοτήτων;

E3: *Ναι σε σχέση με το υπό μελέτη θέμα που δεν δίνει πολλά περιθώρια για περαιτέρω αλληλεπίδραση των μαθητών θεωρώ ότι ο αριθμός είναι επαρκής.*

NK: *Ναι, ίσως οι περισσότερες ασκήσεις να κούραζαν τους μαθητές.*

AT: *Ναι γιατί η φύση της ενότητας δεν διευκολύνει την ένταξη περισσότερων δραστηριοτήτων αλληλεπίδρασης.*

4. Θεωρείτε απαραίτητη την ένταξη δραστηριοτήτων, οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ενσωματώσει / εμπλουτίσει τις απόψεις του στο εκπαιδευτικό υλικό; Αν ναι, θα μπορούσατε να μου δώσετε ένα παράδειγμα;

E3: *Επειδή δεν είμαι Φιλολόγος, δεν μπορώ να δώσω κάποιο συγκεκριμένο παράδειγμα.*

NK: *Ίσως στην αρχή μαζί με το εισαγωγικό βίντεο θα μπορούσε να υπάρχει μία τέτοια άσκηση.*

AT: *Λόγω της φύσης της θεματικής ενότητας είναι δύσκολο και σε εμένα να σκεφτώ μία τέτοια δραστηριότητα.*

Το Ε.Υ. παρέχει δυνατότητα Αναστοχασμού - Αυτοαξιολόγησης στον εκπαιδευόμενο

1. Θεωρείτε ότι όλες οι δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης, που υπάρχουν στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό, συνάδουν με το αντικείμενο μελέτης και προωθούν τη γνώση;

E3: *Φυσικά, καθώς εξετάζουν πράγματα που έχουν ήδη διδαχθεί και εν δυνάμει μελετηθεί από τους μαθητές.*

NK: *Ναι γιατί βρίσκονται στο τέλος κάθε ενότητας και εξετάζουν αν έχουν αποκτηθεί οι γνώσεις από τους μαθητές.*

ΛΤ: *Ναι είναι απόλυτα εναρμονισμένες με το αντικείμενο μελέτης και το περιεχόμενο της θεματικής ενότητας.*

2. Αφού θεωρείτε ότι υπάρχουν κατά τη γνώμη σας δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την ανάπτυξη διάυλων επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση του εκπαιδευόμενου, μπορείτε να δώσετε συγκεκριμένα παραδείγματα;

Ε3: *Για παράδειγμα η δραστηριότητα του padlet, που ευνοεί και τον διάυλο επικοινωνίας και παρέχει άμεση ανατροφοδότηση.*

ΝΚ: *Μία άλλη δραστηριότητα είναι η τελική δραστηριότητα του υλικού, που καλεί τους μαθητές να αλληλεπιδράσουν και να σχολιάσουν-διορθώσουν τις παραγράφους των συμμαθητών τους.*

ΛΤ: *Οι δραστηριότητες που παραπέμπουν στο φόρουμ είναι τέτοιες δραστηριότητες.*

3. Πιστεύετε ότι είναι απαραίτητη μία δραστηριότητα η οποία ενθαρρύνει τον εκπαιδευόμενο να συσχετίσει τα νέα δεδομένα με τη δική του πραγματικότητα στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό;

Ε3: *Θεωρώ ότι έμμεσα αυτό επιτυγχάνεται, όπως έχω ήδη πει, μέσα από τις ασκήσεις της γραμματικής. Επίσης, θεωρώ ότι λόγω της φύσης του μαθήματος δεν είναι απαραίτητη η ένταξη μία τέτοιας άσκησης στο εκπαιδευτικό υλικό.*

ΝΚ: *Ίσως μία άσκηση που θα έβαζε τα παιδιά να σκεφτούν πόσες καθημερινά σύνθετες λέξεις χρησιμοποιούμε στον λόγο μας να κινούσε το ενδιαφέρον τους. Όμως και η απουσία της δεν θεωρώ ότι αποτελεί μειονέκτημα του υλικού.*

ΛΤ: *Όπως έχει ήδη ειπωθεί, το υλικό πραγματεύεται ένα γλωσσικό ζήτημα. Επομένως είναι δύσκολο να ενταχθούν σε αυτό εργασίες που θα ενθαρρύνουν τη συσχέτιση των νέων δεδομένων με την πραγματικότητα του μαθητή.*

4. Μπορείτε να δώσετε συγκεκριμένα παραδείγματα δραστηριοτήτων, οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εφαρμόσει τη νέα γνώση στη δική του πραγματικότητα για να επιβεβαιώσετε τη θέση σας πάνω στο αντίστοιχο ερώτημα που κληθήκατε να απαντήσετε;

Ε3: *Π.χ. οι δραστηριότητες συμπλήρωσης κενών, πολλαπλής επιλογής συμβάλλουν σε αυτό.*

«Εντυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

NK: Κατά τη γνώμη μου όλες οι δραστηριότητες βοηθούν το μαθητή να μάθει και συνακόλουθα να εφαρμόσει τη νέα γνώση στη δική του πραγματικότητα.

ΛΤ: Όπως είπα άμεσα δεν υπάρχουν τέτοιες δραστηριότητες, όμως εν δυνάμει όλες οι δραστηριότητες μπορούν να ωθήσουν τον μαθητή να εφαρμόσει τη νέα γνώση αργότερα στη δική του πραγματικότητα.

Σκοπός / Προσδοκώμενα Αποτελέσματα

1. Πιστεύετε ότι ο σκοπός συνδέεται άμεσα με τη θεματική ενότητα του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού υλικού;

E3: Ναι. Εκφράζει ακριβώς τι θα μελετηθεί στη συγκεκριμένη θεματική ενότητα.

NK: Σκοπός και θεματική ενότητα συνδέονται άμεσα μεταξύ τους.

ΛΤ: Φυσικά. Συνδέεται άμεσα με το θέμα που μελετάται στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό.

2. Πιστεύετε ότι τα προσδοκώμενα αποτελέσματα συνδέονται άμεσα με τη θεματική ενότητα του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού υλικού;

E3: Δεν υπάρχει αμφιβολία για αυτό. Είναι άμεσα συνδεδεμένα.

NK: Φυσικά. Δεν χωρά καμία αλλαγή.

ΛΤ: Ναι. Είναι πολύ προσεγμένα, ώστε να συνδέονται άμεσα με αυτό που μελετάται.

2^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης;

Αρχές Πολυμεσικής Μάθησης

1. Θεωρείτε επαρκή τον αριθμό των εικόνων που υπάρχουν στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό;

E3: Ναι νομίζω ότι είναι επαρκής ο αριθμός.

«Ευτυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

NK: *Ναι. Αν ήταν περισσότερες ίσως να ήταν φορτωμένο το υλικό.*

ΛΤ: *Ναι συμφωνώ ότι θα ήταν κουραστικό ο μεγαλύτερος αριθμός εικόνων στο υλικό.*

2. Στις απαντήσεις σας, αν και δηλώσατε ότι υπάρχουν στοιχεία αφήγησης δεν αναφέρατε τον διάλογο. Νομίζετε ότι η έλλειψη διαλόγου αποτελεί μειονέκτημα του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού υλικού;

E3: *Είναι δύσκολο κατά τη γνώμη μου να υπάρχει διάλογος στο εκπαιδευτικό υλικό, καθώς μελετάται ασύγχρονα. Έμμεσος διάλογος μπορεί να υπάρξει, όπως υπάρχει ανάμεσα στη Νόρα και στους μαθητές. Δεν θεωρώ, λοιπόν, τόσο σημαντική την ύπαρξη διαλόγου στο υλικό.*

NK: *Συμφωνώ κι εγώ ότι η έλλειψη διαλόγου δεν μειώνει την αξία του υλικού, καθώς έμμεσα υπάρχει, όπως ήδη έχει ειπωθεί, διάλογος.*

ΛΤ: *Κι εγώ νομίζω ότι αν έφτιαχνα εκπαιδευτικό υλικό δεν θα έβαζα διάλογο, καθώς είναι λίγο δύσκολο. Άρα για να μην το έκανα κι εγώ δεν θεωρώ ότι είναι απαραίτητο να υπάρχει.*

3. Σύμφωνα με τις απαντήσεις σας, δεν υπάρχουν μη σχετικές πληροφορίες στο εκπαιδευτικό υλικό. Πιστεύετε, λοιπόν, ότι οι πληροφορίες του εκπαιδευτικού υλικού παρουσιάζονται με λογική σειρά μέσα σε αυτό;

E3: *Ναι υπάρχει λογική σειρά, καθώς αρχικά υπάρχουν τα εισαγωγικά στοιχεία, ενώ η παρουσίαση της ενότητας αρχίζει με ένα εισαγωγικό βίντεο.*

NK: *Φυσικά και υπάρχει λογική ακολουθία των πληροφοριών. Π.χ. πρώτα διασαφηνίζεται ο όρος σύνθετες λέξεις και μετά παρατίθενται τα διάφορα είδη τους.*

ΛΤ: *Ναι όλες οι πληροφορίες παρουσιάζονται με λογική σειρά, ώστε ο μαθητής βήμα-βήμα να κατανοήσει τον όρο σύνθετες λέξεις και να μάθει τα είδη τους.*

4. Θεωρείτε ότι η χρήση φιλική γλώσσας, χρήση β' προσώπου, η ηχητική παρουσίαση και οι διαδραστικές δραστηριότητες κάνουν το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό πιο ελκυστικό στους μαθητές;

E3: *Βέβαια. Όλα αυτά συμβάλλουν στο να μελετηθεί με προθυμία το υλικό από τους μαθητές.*

NK: *Φυσικά. Βοηθάει στην πρόκληση ενδιαφέροντος από τους μαθητές.*

ΛΤ: *Ναι. Παίζουν σημαντικό ρόλο στην πρόκληση του ενδιαφέροντος από την πλευρά των μαθητών.*

5. Διατυπώσατε στις απαντήσεις σας ότι το ύφος της ηχητικής παρουσίασης είναι φιλικό. Θα ήθελα, λοιπόν, να σας ρωτήσω αν σε όλη την ηχητική παρουσίαση ο ήχος ήταν καθαρός ή υπάρχουν σημεία που δύναται να διορθωθούν.

Ε3: *Ο ήχος σε όλες τις διαφάνειες ήταν καθαρός.*

ΝΚ: *Όχι, δεν υπάρχουν σημεία που να θέλουν διόρθωση.*

ΛΤ: *Όχι, ο ήχος της ηχητικής παρουσίασης ήταν καθαρός, χωρίς αλλοιώσεις.*

6. Ο φιλικός χαρακτήρας (avatar), η Νόρα, εμφανίζεται κυρίως στην αρχή και στις δραστηριότητες του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού υλικού. Πιστεύετε ότι θα έπρεπε να υπάρχει σε κάθε διαφάνεια του υλικού;

Ε3: *Κατά τη γνώμη μου όχι, γιατί θα είχαν φορτωθεί πολύ οι διαφάνειες με κείμενο, εικόνες και avatar.*

ΝΚ: *Ίσως θα ωφελούσε, μιας και θα κινούσε το ενδιαφέρον των μαθητών σε όλες τις διαφάνειες.*

ΛΤ: *Νομίζω θα ήταν λίγο υπερβολή και θα έχανε το ενδιαφέρον του ο συγκεκριμένος χαρακτήρας, αν εμφανιζόταν σε κάθε διαφάνεια.*

7. Θεωρείτε ότι οι διαφάνειες του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού υλικού που περιέχουν μακροσκελή κείμενα κουράζουν τους μαθητές;

Ε3: *Ναι, για αυτό καλό θα ήταν να περιοριστούν.*

ΝΚ: *Ναι, ίσως κουράσουν τους μαθητές.*

ΛΤ: *Ναι μπορούν να προκαλέσουν μείωση τους ενδιαφέροντός τους.*

8. Πιστεύετε ότι οι σαφείς οδηγίες για την συμπλήρωση των δραστηριοτήτων ή των εργασιών και τα στοιχεία επισήμανσης παίζουν σημαντικό ρόλο στην εύκολη πλοήγηση στο εκπαιδευτικό υλικό;

Ε3: *Ναι, αν δεν υπήρχαν αυτά οι μαθητές ίσως δυσκολεύονταν.*

«Ευτυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

NK: Φυσικά, αποτελούν τα κύρια γνωρίσματα μιας εύκολης πλοήγησης.

ΛΤ: Ναι, θεωρώ ότι παίζουν τον σημαντικότερο ρόλο.

9. Θεωρείτε ότι οι συγκεκριμένες εισαγωγικές δραστηριότητες του εκπαιδευτικού υλικού εντάσσουν ομαλά τους μαθητές στη θεματική ενότητα «Τα είδη των συνθέτων»;

E3: Ναι γιατί διερευνούν την προϋπάρχουσα γνώση.

NK: Ναι, γιατί τους εγείρουν το ενδιαφέρον, κυρίως οι δραστηριότητες που βρίσκονται μέσα στο εισαγωγικό βίντεο.

ΛΤ: Ναι συνδέουν τις γνώσεις που έχουν οι μαθητές για τη συγκεκριμένη ενότητα με αυτά που πρόκειται να μάθουν με την πλοήγησή τους στο υλικό.

3ο Ερευνητικό ερώτημα: Ποια είναι τα δυνατά σημεία του εκπαιδευτικού υλικού και ποιες προτάσεις υπάρχουν ως προς τη βελτίωσή του;

Δυνατά σημεία/Προτάσεις Βελτίωσης Ε.Υ

1. Στις απαντήσεις σας αναφερθήκατε στα δυνατά σημεία του εκπαιδευτικού υλικού. Ωστόσο, τι είναι αυτό που σας γοήτευσε περισσότερο κατά την πλοήγησή σας στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό;

E3: Νομίζω το καλαίσθητο περιβάλλον μελέτης, που σε προκαλεί να το δεις και να το ξαναδείς.

NK: Ο συνδυασμός των χρωμάτων και γενικά η επιλογή των συγκεκριμένων χρωμάτων. Είναι το εκπαιδευτικό υλικό σαν ζωγραφικός πίνακας.

ΛΤ: Τα εύχρηστα εικονίδια και κουμπιά, που πατώντας τα μεταφέρεσαι στις αντίστοιχες ενότητες με ευκολία.

«Ευτυχία Μυλωνάκη», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση Συμπληρωματικού Εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Σχολικής ΕξΑΕ για μαθητές της Β' Γυμνασίου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Τα είδη των συνθέτων»

2. Θεωρείτε ότι τα δυνατά σημεία του εκπαιδευτικού υλικού υπερτερούν σε σχέση με τα αδύναμα;

Ε3: *Ναι ένα μόνο αρνητικό μπορώ να σκεφτώ και είναι αυτό που είπα όταν ερωτήθηκα, τα μακροσκελή κείμενα σε μερικές διαφάνειες.*

ΝΚ: *Ναι. Ειλικρινά μου είναι πολύ δύσκολο να βρω αδύναμα σημεία στο εκπαιδευτικό υλικό. Έχει γίνει εξαιρετική δουλειά.*

ΛΤ: *Φυσικά, δεν χωράει αμφιβολία. Θα έδινα σίγουρα στα παιδιά το συγκεκριμένο υλικό, ωε συμπλήρωμα της διδασκαλίας μου και είμαι σίγουρη ότι θα τους άρεσε πάρα πολύ.*